Erich von Däniken

ODISEEA ZEILOR

ISTORIA CONTACTELOR
EXTRATERESTRE
DIN GRECIA ANTICĂ

TREBUIE
SĂ ŞTII

Erich von Däniken

ODISEEA ZEILOR

ISTORIA CONTACTELOR EXTRATERESTRE DIN GRECIA ANTICĂ

Traducere din engleză de Bogdan Chircea

Lifestyle TREBUIE SĂ ŞTII

COLECŢIE COORDONATĂ DE
Constantin Dumitru

EDITORI:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu
Magdalena Mărculescu

DESIGN:
Alexe Popescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a

României

Titlul original: ODYSSEY OF THE GODS. THE HISTORY OF EXTRATERRESTRIAL CONTACT IN ANCIENT GREECE.

Odiseea zeilor: istoria contactelor extraterestre în Grecia Antică /

Autor: Erich von Däniken

Erich von Däniken; trad.: Bogdan Chircea.

— ODYSSEY OF THE GODS 2012

Erich von Däniken. Original English language edition published by Career Press, 220 West Parkway, Unit 12, Pompton Plains, NJ 07444 USA.

Bucureşti: Lifestyle Publishing, 2012

ISBN 978 – 606 – 8309 – 01 – 9

001.94

I. Chircea, Bogdan (trad.)

Lifestyle Publishing, 2012.

pentru prezenta ediţie

Lifestyle Publishing face parte din Grupul Editorial Trei www.lifestylepublishing. ro

Cuprins

Prefaţă

1. Aventurile navei interstelare Enterprise într-un mileniu de mult apus

2. În numele lui Zeus

3. Reţeaua zeilor

4. Încurcătura troiană

5. Atlantida, o enigmă veche de mii de ani

6. Ajutor pentru Platon

Postfaţă despre Atlantida

Notă pentru cititor

Note

Despre autor

Prefaţă

Ştii ce înseamnă orgie? Enciclopediile dau definiţia originară ca fiind celebrarea unor ritualuri religioase în Grecia Antică.[1] în zilele noastre, acest cuvânt se referă la un gen mult mai reţinut de zburdălnicii, în care sexul îşi are locul său.

Însă, de fapt, tot aceasta era semnificaţia cuvântului în Grecia Antică. În perioada respectivă, bărbaţii obişnuiau să se întâlnească după-amiaza pentru dezbateri filosofice, urmate, câteva ore mai târziu, de un „simpozion" sau o petrecere cu băutură, care se sfârşea adeseori într-o orgie. Soţiile nu erau prezente, în schimb, participau băieţi şi tineri. Grecia era lipsită absolut de orice tabu sub acest aspect; în antica Eladă, oamenii gândeau şi simţeau altfel.

Oricine ştie ce este o povestire ştiinţifico-fantastică, dar probabil nu ştiai că şi în Grecia Antică circulau poveşti ştiinţifico-fantastice, însă mult mai fantastice decât ale noastre. Diferenţa este că locuitorii ei nu-şi considerau poveştile ştiinţifico-fantastice ca fiind fantezii utopice; grecii credeau că poveştile relatau evenimente reale, care se petrecuseră cu adevărat. Şi mai există o deosebire. Poveştile noastre ştiinţifico-fantastice – cum ar fi aventurile „Navei spaţiale Enterprise" – au loc în viitor, în vreme ce grecii antici se întorceau într-un trecut obscur, depărtat, cu

milenii întregi înaintea vremurilor lor.

Imaginează-ţi doar că insula Creta este patrulată permanent de un paznic de metal, care posedă capacitatea fenomenală de a monitoriza toate corăbiile care se îndreaptă către insulă şi de a le spulbera de pe suprafaţa mării. Niciun străin nu ajunge să pună piciorul pe insulă împotriva voinţei stăpânitorilor ei. Dacă o corabie reuşeşte totuşi să se strecoare, monstrul metalic poate să îndrepte o căldură imensă asupra ei şi să-l calcifieze pe invadator. Însă, acest robot paznic are un punct slab: dacă i se desface un anumit şurub din corpul său metalic, sângele gros i se scurge, astfel încât este imobilizat. În mod evident, numai cei care l-au construit şi urmaşii lor cunosc situarea precisă a acestui punct vital.

Această poveste exista deja în urmă cu circa 2.500 de ani şi grecii erau convinşi că spunea adevărul despre evenimente petrecute cu mult înaintea timpului lor. Robotul care patrula insula Creta se numea Talos şi inginerii care cunoşteau poziţia precisă a locului pe unde trebuia scos lichidul hidraulic, astfel încât monstrul să fie inactivat, erau numiţi „zei”.

Această Grecie Antică este inundată pur şi simplu de poveşti incredibile. În *Argonautica*, o poveste veche de mii de ani, ale cărei origini sunt ascunse în negura timpului, apar aşa-numiţii „centauri”. Ce anume ar trebui să fie aceştia? „Centaurul” este un hibrid, cu trunchiul şi capul

de bărbat, dar cu restul corpului de cal. În esenţă, o absurditate care ar trebui să constituie o născocire a imaginaţiei. Însă hibrizii au existat, în Antichitate, şi în alte locuri. Istoricul şi părintele bisericii Eusebius (m. 339 d. Hr.), care a intrat şi în istoria ecleziastică în calitate de episcop de Cezareea şi de cronicar creştin, a scris despre hibrizi în volumul V al operelor sale. „Zeii", relatează Eusebius, „au creat diverse fiinţe hibride":

Au dat viaţă unor fiinţe omeneşti cu două aripi; şi apoi altora, cu patru aripi şi două chipuri şi cu un corp şi două capete... dar şi unora cu copite de cal şi altora în formă de cal în spate şi de om în faţă... şi au mai fost creaţi tauri cu capete de om şi cai cu capete de câini, precum şi alţi monştri cu capete de cai şi corpuri de oameni... apoi, tot felul de fiinţe monstruoase ca nişte dragoni... de multe feluri şi diferite între ele, cărora le-au păstrat imaginile în Templul lui Belus, pictate unele lângă altele...**2**

Se spune că au existat „fiinţe umane cu două aripi"? Prostii? Atunci, de ce formele lor ne sar în ochi pe stelele şi sculpturile din toate marile muzee? Singura diferenţă este că nu sunt denumite „fiinţe omeneşti cu două aripi", deoarece arheologia noastră modernă se referă la ele cu termenul „duhuri înaripate". „Fiinţe omeneşti cu copite de cal", centaurii, pe jumătate oameni şi pe jumătate cai, sunt imortalizaţi în

imaginile din Antichitate. Şi se spune că au fost creaţi „tauri cu capete de om”. Monstrul Cretan, Minotaurul, a fost o asemenea monstruozitate. Un taur cu cap de om, pentru care cretanii au construit celebrul labirint.

Este posibil, în aceste condiţii, ca poveştile antice din *Argonautica* să nu fie nici pe departe, la urma urmelor, doar simple poveşti cu zâne? Sunt relatări ale unor evenimente reale? Şi când anume, în curgerea nesfârşită a timpului, se presupune că s-ar fi întâmplat aceste lucruri? Nimeni nu ştie. Însă, în Malta, există un templu care a fost datat de specialişti în jurul anului 12.000 î. Hr., pe baza orientării lui astronomice. Şi există situri subacvatice, atât în Atlantic, cât şi în Pacific. În Mediterana, nu departe de Marsilia, scafandrii au descoperit un tunel subacvatic la adâncime de 35 m, în pantă. Tunelul conducea la un coridor cu lungimea de 40 m şi se sfârşea într-un lac. La suprafaţa lacului, torţele au scos la iveală o galerie cu picturi: mostre ale acestor culori, analizate cu carbon 14, au dezvăluit o vârstă de aproximativ 18.000 de ani.

Pare să fie ceva în neregulă cu datarea noastră. Oare poveştile greceşti sunt cu mult mai vechi decât este pregătită cercetarea să recunoască? Ar fi posibil ca acestea – sau cel puţin unele dintre ele – să nu fie nici pe departe invenţii de domeniul „ştiinţifico-fantasticului”, ci să reprezinte o realitate a trecutului?

Cartea pe care o ţii în mână nu este o carte de istorie despre Grecia Antică, ci o carte despre poveştile ei. Grecia din perioada Antichităţii abundă de povestiri extraordinare. Oare rătăcirile lui Odiseu chiar s-au întâmplat? Ce se petrecea la Delphi? Chiar a existat acolo o profetesă tenebroasă, care prorocea toate evenimentele politice majore? Descrierile atât de elocvente ale Troiei se bazează oare pe adevăruri? Şi cum rămâne cu Atlantida? Toate informaţiile pe care le avem referitoare la Atlantida, la care fac trimitere toţi autorii care au abordat acest subiect, provin din Grecia. Şi cine erau argonauţii, care şi-au pus în minte să fure Lâna de Aur? Grecia merită să fie explorată. Te invit să pornim împreună într-o aventură specială.

Capitolul 1
Aventurile navei interstelare Enterprise într-un mileniu de mult apus

Mijloacele impure duc la un final impur.
— Mahatma Gandhi, 1869 – 1948

Cu mult, mult timp în urmă, a trăit un descendent îndepărtat al zeilor. Nimeni nu ştie care a fost numele pe care l-a purtat iniţial, dar grecii i-au spus Iason. O să fiu obligat să mă mulţumesc cu acest nume, de vreme ce nu-i cunosc vreun altul. Dar, Iason nu era om obişnuit, căci în vinele lui curgea sânge albastru. Tatăl său era regele Aison din Iolcos, în Tesalia. Însă, aşa cum se întâmplă frecvent în mitologie, Iason a avut un frate vitreg hain, care i-a furat tronul când el era încă în leagăn. Tatăl lui Iason a făcut aranjamente ca tânărul său vlăstar să fie crescut de un centaur. Alţii spun că mama lui l-a dus la centaur, dar nu acesta este lucrul important aici.1*2 Centaurii erau o corcitură ciudată, cu capul, trunchiul şi braţele de om, însă cu trupul de cal. Un fenomen cu adevărat extraordinar. Şi probabil că Iason s-a bucurat de o creştere cu totul neobişnuită!

Iason este legat de un oracol, pentru că oricine însemna cât de cât ceva în Grecia Antică

avea de-a face cu un oracol, în acest caz, profeţia avertiza în legătură cu un om cu o singură sandală. Într-o zi, când rău famatul rege, fratele vitreg al lui Iason, dădea o petrecere îmbelşugată pe plajă, un bărbat tânăr, înalt, frumos s-a apropiat în fugă. Era Iason, care purta o singură sandală, pentru că o pierduse pe cealaltă în noroiul unui râu. Iason era îmbrăcat cu o piele de leopard şi o tunică de piele. Regele nu l-a recunoscut pe străin şi l-a întrebat enervat cine era. Zâmbind, Iason i-a răspuns că tatăl său adoptiv, centaurul, îi spunea Iason, dar că numele lui adevărat era Diomede şi că era fiul regelui Aison.

Iason şi-a dat seama repede cu cine vorbea şi şi-a revendicat imediat tronul, care îi aparţinea de drept. În mod surprinzător, regele a fost de acord, dar cu o condiţie care, a presupus el, nu putea fi îndeplinită. I-a spus lui Iason că trebuia să-l scape de un blestem, care fusese aruncat asupra lui şi a întregii ţări. Trebuia să aducă Lâna de Aur, care era păzită de un dragon, într-un loc foarte îndepărtat. Acest dragon nu dormea niciodată. Abia când această faptă era dusă la bun sfârşit, regele putea să abdice din fruntea regatului său.

Iason a fost de acord şi, astfel, a început cea mai incredibilă povestire ştiinţifico-fantastică. Mai întâi, Iason a pornit în căutarea unui constructor extraordinar de corăbii, care să-i făurească cea mai uluitoare corabie care existase vreodată.

Numele acestui om era Argos şi cercetătorii nu s-au pus de acord cu privire la originile lui. Cert este că Argos trebuie să fi fost un inginer remarcabil, deoarece i-a construit lui Iason o corabie cum nu mai fusese vreuna până atunci. Desigur, Argos avea relaţii neobişnuite, căci a fost sfătuit de nimeni alta decât de Atena şi, potrivit indicaţiilor ei, a fost construită un fel de corabie care „nu putrezeşte niciodată”.3 Nemulţumindu-se doar cu atât, Atena a contribuit personal cu un gen neobişnuit de grindă, pe care a inclus-o în prova corăbiei. Trebuie să fi fost o bucată de lemn extraordinar, pentru că putea să vorbească. Exact când corabia părăsea portul, grinda a strigat de bucurie că începea călătoria şi, mai târziu, a avertizat echipajul despre multe primejdii. Argos, constructorul, a botezat grandioasa corabie *Argo,* cuvânt care, în greaca veche, înseamnă aproximativ „rapid” sau „picioare care plutesc”. Ca urmare, membrii echipajului au fost numiţi „argonauţi” şi întreaga poveste se numeşte *Argonautica.* (Astronauţii şi cosmonauţii noştri şi-au luat numele direct de la argonauţii greci.)

La bordul corăbiei Argo era loc pentru 50 de oameni, care erau probabil toţi specialişti în diverse domenii. Acesta este motivul pentru care Iason a trimis mesaje tuturor caselor regale, în căutarea unui echipaj de voluntari cu abilităţi speciale. Iar aceştia i s-au înfăţişat, toţi eroi şi vlăstare de zei. Lista echipajului iniţial s-a păstrat

doar parţial, iar cercetătorii spun că autori ulteriori au adăugat şi alte nume.**6 – 7** Echipajul trebuie să fi fost absolut fenomenal şi a cuprins următoarele personaje: Melampus, fiul lui Poseidon; Ancaeus din Tegeg, de asemenea vlăstar al lui Poseidon; Amphiarus clarvăzătorul; Lynceus veghetorul; Castor din Sparta, luptător; Iphitus, fratele regelui din Micene; Augeias, fiul regelui din Phorbas; Echion vestitorul, un fiu al lui Hermes; Euphemus din Tainaron, înotătorul; Heracles din Tiryns, cel mai puternic om; Hylas, iubitul lui Heracles; Idmon din Argive, un fiu al lui Apollo; Acastus, un fiu al regelui Pelias; Calais, fiul înaripat al lui Boreas; Nauplius marinarul; Polydeuces, campionul din Sparta; Phalerus arcaşul; Phanus, fiul Cretan al lui Dionysos; Argos, constructorul corăbiei Argo, şi Iason însuşi, conducătorul expediţiei.**8 – 9**

Diverşii autori, care au descris călătoria corăbiei Argo acum mai bine de 2000 de ani, au adăugat alte nume. În diferite momente ale istoriei Greciei, scriitorii şi istoricii preocupaţi de argonauţi au presupus că trebuia neapărat ca un personaj celebru sau altul să se fi aflat acolo. Cea mai veche listă se găseşte în Poemul pithian IV, consemnat de un autor pe nume Pindar (circa 520 – 446 î. Hr.). Aceasta conţine numai zece nume: Heracles, Castor, Polydeuces, Euphemnus, Periclymenus, Orpheu, Echion şi Eurytus (ambii fii ai lui Hermes, mesagerul zeilor), precum şi Calais

şi Zetes.**10”** Pindar accentuează în permanenţă că toţi aceşti eroi erau de origine divină.

Cea mai bună şi, de asemenea, cea mai detaliată descriere atât a întregii călătorii, cât şi a eroilor care au luat parte la ea provine de la Apollonius din Rhodos. Acesta a trăit cândva între secolele al III-lea şi al IV-lea î. Hr. Dar, în mod evident, Apollonius nu a fost creatorul *Argonauticii.* Diverşi cercetători presupun că trebuie să se fi inspirat din surse mult mai vechi.**12 – 13** Apollonius scrie în „Primul cântec” al său că poeţii dinaintea sa povestiseră că Argos construise corabia călăuzit de Palas (Atena). Fragmente din *Argonautica* pot fi regăsite până în secolul al VII-lea î. Hr. Cercetătorii nu exclud posibilitatea ca povestea să-şi fi avut originile de fapt în Egiptul antic.

Argonautica lui Apollonius a fost tradusă în limba germană în anul 1779. În citatele mele din această poveste mă voi baza în special pe această traducere, veche de-acum de peste două sute de ani. Traducerea din 1779 nu este impregnată încă de atitudinile noastre moderniste şi reflectă stilul originar înflorat al lui Apollonius. Un fragment din lista de nume, realizată în urmă cu aproximativ 2.400 de ani, se prezintă după cum urmează:

Polyphem, elatidul, venea din Larissa. Cu mult timp în urmă, stătuse umăr la umăr cu lapiţii, în războiul împotriva centaurilor sălbatici…

Mopsus a venit şi el, titaresianul care

învăţase de la Apollo să interpreteze zborul păsărilor…

Iphitus şi Clytias făceau şi ei parte din acest echipaj, fiii sălbaticului Eurytus, căruia zeul care trage până departe îi dăduse arcul…

Alcon l-a trimis pe fiul său, cu toate că pe urmă nu i-a mai rămas niciun fiu în casă…

Dintre eroii care au părăsit Argos, **14** Idmon a fost ultimul. A învăţat de la zeu [Apollo] arta urmăririi zborului păsărilor, a profeţiei şi a citirii semnificaţiilor meteoriţilor învăpăiaţi…

Lynceus a venit şi el… avea ochii incredibil de ageri.

Dacă zvonurile sunt adevărate, putea să vadă până adânc în mijlocul pământului…

Pe urmă, a venit Euphemus, de pe zidurile din Tenaros, cel mai dibace la înot… şi au mai venit doi fii ai lui Neptun…**15**

Indiferent care dintre listele de nume este mai apropiată de original, argonauţii au fost, în orice caz, un echipaj ales pe sprânceană, de fii de zei, fiecare dintre ei având propriile haruri şi îndemânări extraordinare. Acest grup ieşit din comun s-a adunat în portul Pagasai din peninsula Magnesia, pentru a porni alături de Iason în căutarea Lânii de Aur.

Înaintea începerii călătoriei, au dat un ospăţ în onoarea lui Zeus, părintele zeilor, **16** şi după aceea întregul echipaj a urcat la bord, străbătând o mulţime de mii de gură-cască curioşi. Apollonius

descrie astfel plecarea:

Şi, astfel, eroii au trecut prin cetate şi şi-au croit calea în vale, către corabie… Cu ei şi în jurul lor alerga o mulţime numeroasă, nechibzuită. Eroii străluceau precum stelele din cer printre nori…[17]

Poporul i-a ovaţionat pe temerarii marinari şi le-a urat succes în toate întreprinderile lor şi să se întoarcă cu bine, în timp ce mamele speriate îşi strângeau copiii la sân. Întreaga cetate a fost stăpânită de tumult până când Argo s-a depărtat către orizont şi nu s-a mai văzut.

Şi pentru ce anume tot acest efort? Din cauza Lânii de Aur. Dar ce este acest obiect cât se poate de ciudat atât de râvnit? Majoritatea enciclopediilor pe care le-am consultat descriu Lâna de Aur ca fiind „blana unui berbec de aur”.[18, 19, 20, 21] Prin urmare, se presupune că acest întreg echipaj de argonauţi a pornit pe mare din cauza unei blăni? Se presupune că a fost construită cea mai mare corabie a vremii şi că fiii zeilor şi regilor şi-au oferit serviciile de bunăvoie pentru a porni în căutarea unei blăni ridicole? Şi ar fi trebuit ca, din această cauză, ţara să se afle sub puterea unui blestem, care se presupune că ar fi meritat asemenea eforturi pentru a fi alungat? Şi un dragon, care „niciodată nu doarme”, ar fi trebuit să păzească amărâta de blană zi şi noapte? Cu siguranţă nu!

Nu, în mod sigur nu, pentru că Lâna de Aur era o blană deosebită, cu proprietăţi uimitoare.

Putea să zboare!

Legendele ne spun că Prixos, un fiu al regelui Athamas, suferise foarte mult din cauza mamei sale vitrege, până când mama sa naturală îi răpise, pe el şi pe sora lui. Îi pusese pe copii pe un berbec cu blana din aur, pe care i-l dăduse cândva zeul Hermes, şi, cu ajutorul acestui animal miraculos, cei doi copii au zburat peste pământ şi mare, aterizând în cele din urmă la Aia, capitala regatului Colchis. Acest regat se afla la capătul cel mai îndepărtat al Mării Negre. Regele din Colchis este descris ca fiind un tiran crud care, atunci când îi convenea, îşi încălca uşor cuvântul şi care voia să pună mâna pe acest „berbec zburător”. Lâna de Aur a fost, ca urmare, bătută în cuie pe un copac. În plus, pentru paza ei, s-a recurs la serviciile unui dragon, care sufla flăcări şi nu dormea niciodată.

Aşadar, Lâna de Aur era un fel de maşină zburătoare, care îi aparţinuse odinioară zeului Hermes. În niciun caz nu trebuia să rămână în mâna unui tiran, care ar fi putut să abuzeze de ea în scopurile sale netrebnice – aşa explicându-se şi organizarea echipajului de primă clasă, cu toate îndemânările lui deosebite şi ajutorul descendenţilor zeilor. Toţi voiau să recupereze ceea ce le aparţinuse zeilor din Olimp.

De cum s-au îmbarcat, argonauţii şi-au ales un conducător într-o manieră democratică. A fost preferat Heracles, cel mai puternic dintre toţi,

însă el a refuzat însărcinarea. A spus că onoarea îi aparţinea numai lui Iason, iniţiatorul expediţiei. Corabia a ieşit iute din portul Pangasai şi a ocolit peninsula Magnesia. După câteva aventuri neprimejdioase, echipajul a ajuns la peninsula Capidagi, care este legată de continent printr-o fâşie de pământ. Acolo trăia poporul dolion, al cărui tânăr rege, Cyzicus, le-a cerut argonauţilor să-şi lege corabia în portul din golful Chytos – părând să uite să-i avertizeze despre uriaşii cu şase braţe care trăiau şi ei acolo. Argonauţii, care nu bănuiau nimic, au urcat pe un munte din apropiere să se orienteze. Numai Heracles şi alţi câţiva oameni au rămas să păzească corabia Argo. Monştrii cu şase braţe au atacat imediat vasul, fără să ia seama însă la Heracles, care i-a văzut apropiindu-se şi a omorât câţiva dintre ei cu săgeţile sale înainte chiar ca lupta să înceapă. Între timp, ceilalţi argonauţi s-au întors şi, mulţumită talentelor lor deosebite, i-au măcelărit pe atacatori. Apollonius scrie despre aceşti uriaşi: „Corpul lor are trei perechi de braţe viguroase, asemănătoare cu labele animalelor. Prima pereche este prinsă de umerii lor diformi, a doua şi a treia pereche pornindu-le din şoldurile oribile…” **22**

Uriaşi? Simpla imaginaţie a unui povestitor? în literatura antică a străbunilor noştri, asemenea fiinţe nu sunt neobişnuite. Orice cititor al Bibliei îşi va aminti de lupta dintre David şi Goliat. Iar în Geneză se spune: „Erau uriaşi pe pământ în acele

vremuri, şi, după aceea, când fiii Domnului s-au însoţit cu fiicele oamenilor şi le-au născut ele copii…” **23** Alte pasaje din Biblie care vorbesc despre uriaşi sunt *Deuteronomul* 3: 3-”; *Iosua* 12: 4; *Cartea întâi a Cronicilor* 20: 4 – 5; *Cartea a doua a lui Samuel* 1: 16. Şi în cartea profetului Enoch există o descriere extinsă a uriaşilor. În capitolul 14, se poate citi: „De ce aţi făcut asemenea copiilor pământului şi i-aţi născut pe fiii uriaşilor?” **24**

În Apocrifa lui Baruch, găsim chiar şi numere: „Cel Prea înalt a dat potopul pe pământ şi a stârpit toată carnea şi pe cei 4.090.000 de uriaşi”.**25** Acest fapt este confirmat în *Kebra Negest*, povestea regilor Etiopiei:

Însă acele fiice ale lui Cain, cu care îngerii se dedaseră la fapte indecente, au rămas gravide, dar nu au putut naşte şi au murit. Iar, dintre copiii din pântecele lor, unii au murit, iar alţii au ieşit spintecând trupurile mamelor lor… înaintând în vârstă şi crescând, aceştia au devenit uriaşi.**26**

În cărţile cuprinzând „istorisirile evreilor din timpuri străvechi” **27** se poate citi chiar şi despre diferitele rase ale acestor uriaşi. Erau „emiţii” sau „cei înfricoşători”, apoi „refaiţii” sau „gargantuanii”; erau „giborimii” sau „cei puternici”; „samsuniţii” sau „cei vicleni” şi, în sfârşit, erau „avizii” sau „cei neprielnici” şi „nefilimii” sau „jefuitorii”. Iar Cartea Eschimoşilor este cât se poate de sigură în această privinţă: „În

vremurile acelea, pe pământ trăiau uriaşi". 28

Aş putea continua să tot citez asemenea pasaje, însă aş prefera să nu repet materiale din cărţi anterioare. Au fost descoperite şi oase de uriaşi, cu toate că unii antropologi încearcă în continuare să insiste că sunt oase de gorilă.29 în anul 1936, antropologul german Larson Kohl a descoperit oasele unor oameni uriaşi pe malurile lacului Elyasi din Africa Centrală. Paleontologii germani Gustav von Königsberg şi Franz Weidenreich au fost surprinşi când au descoperit mai multe oase de uriaşi în farmacii din Hong Kong, în anul 1941. Descoperirea a fost publicată şi documentată ştiinţific în raportul Societăţii Americane de Etnologie pe anul 1944.

La circa 6 km de Safita, Siria, arheologii au scos la lumină topoare care nu puteau fi folosite decât de oameni cu mâini uriaşe. Uneltele din piatră care au ieşit la iveală la Am Fritissa (estul Marocului), măsurând 32 x 22 cm, trebuie să fi aparţinut de asemenea unor oameni puternici. Dacă puteau să mânuiască asemenea unelte, care cântăresc până la 4, 3 kg, trebuie să fi avut peste 4 m înălţime. Descoperirile unor schelete de uriaşi în Java, în sudul Chinei şi în Transvaal (Africa de Sud) sunt bine cunoscute din literatura de specialitate.

Atât profesorul Weidenreich, 30 cât şi profesorul Saurat31 şi-au documentat meticulos cercetările ştiinţifice pe tema uriaşilor. Fostul

reprezentant francez din cadrul Societăţii de Preistorie, dr. Louis Burkhalter, a scris în ediţia din 1950 a *Revue du Musée de Beyrouth*: „Vrem să fie limpede că existenţa oamenilor uriaşi [în vremuri preistorice] trebuie să fie considerată un fapt cert din punct de vedere ştiinţific”.

Legenda lui Gilgamesh, din Sumeria, vorbeşte de asemenea despre uriaşi, ca şi lucrarea mayaşă *Popol Vuh* de la celălalt capăt al lumii. Miturile nordice şi germanice sunt şi ele populate de giganţi. Atunci, de ce ar fi avut lumea antică atât de multe poveşti despre fiinţe care nu au existat niciodată?

În lumea legendelor greceşti, întâlnim uriaşi nu numai în *Argonautica*, ci şi în legenda ulterioară a lui Odiseu, care a purtat un război împotriva lor. Se presupune că aceste personaje cu staturi impresionante aii reprezentat fructul împreunării sexuale dintre oameni şi zei. Am motive întemeiate să cred că exact aceiaşi uriaşi au fost responsabili şi de ridicarea imenselor construcţii megalitice care îi intrigă pe arheologi, cum ar fi cele de pe micile insule Malta şi Gozo.

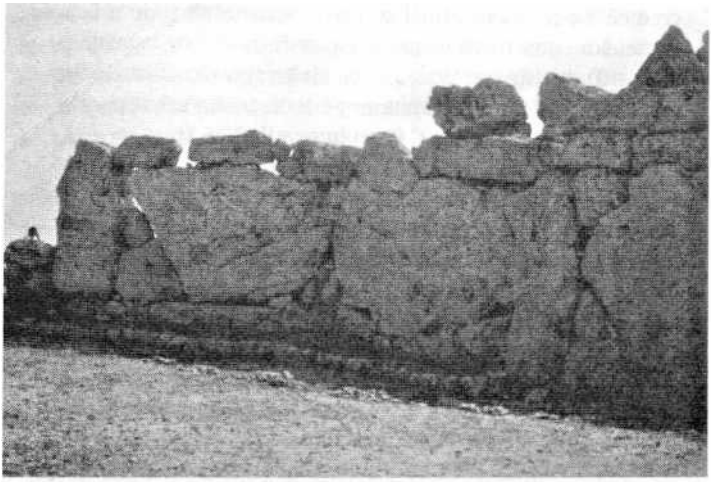

Imaginea 1. Templul Gigantia de pe insula mediteraneeană Gozo, de dată necunoscută.

Imaginea 2. Cine sau ce a deplasat această piatră de peste 21 m? Uriaşii? Templul Gigantia de pe insula Gozo.

Ruinele impresionante ale unui templu de pe

aceasta din urmă poartă încă numele de „Gigantia” (vezi imaginile 1 şi 2).

Argo şi-a continuat călătoria fără alte primejdii importante, cu excepţia unui zeu al mării, Glaucos, care a ţâşnit la suprafaţa apei asemenea unui submarin venit din adâncuri.

El le-a adus argonauţilor un mesaj din partea lui Zeus, destinat lui Heracles şi iubitului său, Hylas. Pe urmă, Glaucos s-a scufundat rapid şi a dispărut în adâncuri. În jurul lui, apa s-a învârtejit în nenumărate spirale şi s-a revărsat peste corabie.

În Salmydessos, argonauţii s-au întâlnit cu un bătrân rege, care puţea până în slava cerurilor şi murea de foame. Numele bietului om era Phineus. El avea darul profeţiei şi, în mod evident, divulgase prea multe dintre planurile zeilor. Pedeapsa pe care i-o hărăziseră a fost una ciudată: de câte ori Phineus voia să mănânce ceva, din înaltul cerului se repezeau două fiinţe înaripate, care îi smulgeau mâncarea. Tot ce nu puteau să-i smulgă acopereau cu excrementele lor, astfel încât să duhnească şi să nu se poată mânca. La sosirea argonauţilor, bătrânul aproape că nu mai avea putere să se mişte. El i-a rugat pe argonauţi să-l ajute şi le-a promis să-i răsplătească, avertizându-i la apropierea primejdiilor. Nu a tuturor primejdiilor, însă, pentru că Phineus bănuia că zeii tocmai aşa ceva nu doreau. Argonauţilor li s-a făcut milă de el şi au pregătit, pentru ei şi pentru

regele împuţit, un festin somptuos. Exact când regele era pe cale să mănânce, creaturi înaripate – harpiile – venite din seninul cerului, s-au repezit la mâncare. Dar, de această dată, lucrurile s-au sfârşit altfel. Doi dintre argonauţi aveau meşteşugul zborului şi le-au urmărit pe harpii în aer. Argonauţii aeropurtaţi s-au întors curând şi i-au spus regelui că nu mai avea de ce să se teamă de harpii. Le urmăriseră îndeaproape şi ar fi putut foarte bine să le ucidă, dar zeiţa Iris le poruncise să le cruţe, pentru că erau „câinii lui Zeus”.

Pure invenţii şi poveşti de adormit copiii, te-ai simţi tentat să spui. Cineva se ridică la suprafaţa mării şi face vârtejuri în apă, doi argonauţi decolează spre înaltul cerului cu o viteză incredibilă şi Zeus, părintele zeilor, are câini zburători. Însă acesta este doar începutul modest al unei poveşti ştiinţifico-fantastice enigmatice, din vremuri străvechi. Iar lucrurile se încurcă şi mai mult!

Regele, care mirosea de-acum foarte frumos şi putea în sfârşit să mănânce în pace, şi-a respectat promisiunea şi le-a spus argonauţilor care erau câteva dintre primejdiile iminente. Le-a descris calea către Colchis, ce li se aşternea acum înainte, şi i-a avertizat mai ales în legătură cu doi pereţi stâncoşi care se deschideau şi se închideau asemenea porţilor, zdrobind orice ambarcaţiune care nu trecea printre ei prin locul şi la timpul potrivit. Bătrânul rege i-a avertizat să ia cu ei un

porumbel şi să-l lase liber prin deschiderea dintre pereţii stâncoşi. Apollonius ne spune:

Acum, au pătruns în vuietul Bosforului înspumat.

Valurile se înălţau asemenea dealurilor, ameninţând să se spargă de corabie, adeseori ajungând până deasupra norilor. Nimeni nu a crezut că vor scăpa cu viaţă… dar, oricât de înfricoşătoare ar fi valurile, se îmblânzesc atunci când cârma este ţinută de un pilot dibace…[32]

Cuvântul „pilot” nu este invenţia mea. Apare în traducerea din 1779 a lucrării lui Apollonius. Regele le descrisese argonauţilor drumul până în cel mai mărunt detaliu. În mod evident, cunoştea fiecare golf şi fiecare munte, precum şi numele ţărilor şi ale conducătorilor lor. Fapt cât se poate de ciudat, regele se referă de două ori la primejdia reprezentată de amazoane:

Pe urmă, veţi ajunge la tărâmurile lui Doan şi la cetăţile amazoanelor… Nicio clipă să nu vă treacă prin minte să vă opriţi la ţărm într-un loc pustiu, unde o să vă fie greu să scăpaţi de păsările cele mai neruşinate, care dau târcoale insulei în stoluri mari. Aici, conducătorii amazoanelor… au ridicat un templu închinat zeului lor…[33]

Bătrânul ocârmuitor ştie totul şi despre Lâna de Aur:

Când veţi merge în sus pe râu prin estuar, veţi avea turnul lui Aietes în faţă şi pădurea umbroasă a lui Marte, unde se află Lâna de Aur…

Este păzită de o ciudăţenie îngrozitoare. Nici ziua şi nici noaptea, somnul nu-i închide pleoapele, niciodată nu-şi slăbeşte paza neîncetată…[34]

Acest şarpe sau dragon îmi aminteşte de un fel de robot cu o mulţime de senzori. Ce animal poate să fie acela care nu are nevoi trupeşti, nu doarme niciodată şi veghează tot timpul la ce se petrece de jur-împrejur? Fiinţe similare simt descrise şi în alte texte antice, cum ar fi *Legenda lui Gilgamesh,* care a fost găsită pe dealul din Kujundshik, fosta cetate Ninive. Tăbliţele din lut pe care a fost scrisă proveneau din biblioteca regelui asirian Assurbanipal. Această legendă povesteşte cum Gilgamesh, împreună cu prietenul său, Enkidu, escaladează muntele zeilor, pe vârful căruia se ridica tumul alb strălucitor al zeiţei Inimi. Chiar înainte să ajungă acolo, se apropie de ei fiinţa înfricoşătoare Chumbaba. Chumbaba avea labe ca de leu, corpul acoperit cu solzi din fier, picioarele înarmate cu gheare, pe cap îi luceau conte şi coada i se termina cu o gură de şarpe. Trebuie să fi fost un monstru înfiorător. Cei doi tovarăşi trag săgeţi înspre el şi aruncă suliţele, dar toate proiectilele lor ricoşează. De pe muntele zeilor izbucnesc fulgere: „Flăcări de foc s-au ridicat şi au revărsat moarte. Strălucirea a dispărut şi focul s-a stins. Tot ce fusese lovit de fulgere se preschimbase în cenuşă”.[35]

Ceva mai târziu, Enkidu moare din cauza unei boli incurabile. Îngrijorat la culme, Gilgamesh

întreabă: „Ai fost poate otrăvit de respiraţia fiinţei din cer?” Indiferent ce ar fi fost această „fiinţă din cer”, se pare că i-a adus moarte lui Enkidu. Ceva mai departe în legendă, „o uşă vorbeşte ca un **omu’**! Grinda vorbitoare de pe corabia Argo face acelaşi lucru. Şi, pe urmă, este „Grădina Zeilor”, care este păzită de două fiinţe înfiorător alcătuite, uriaşii „oameni scorpion”. Numai piepturile le sunt vizibile deasupra solului, restul corpurilor fiind fixat în pământ: „Oribil, îngrozitor arată, iar privirea lor înseamnă moartea. Înfricoşata sclipire a ochilor lor face munţii să se prăvălească în văi”.**36**

Pe de altă parte însă, oamenii scorpion din *Legenda lui Gilgamesh* sunt dotaţi cu inteligenţă, ceea ce nu se poate spune despre paznicii şerpi şi dragoni. Gilgamesh poate să vorbească cu ei, iar aceştia îl pot avertiza de apropierea unor pericole pe pământ şi pe apă, la fel cum a făcut regele Phineus pentru argonauţi.

Phineus îi avertizează pe argonauţi să-l ia la bord alături de ei pe Euphemus. El a fost cel care a dat drumul porumbelului printre cei doi pereţi de stânci şi care putea, de asemenea, să alerge pe apă fără să-şi ude tălpile.

Timp de 40 de zile, argonauţii s-au odihnit în regatul lui Phineus. (în *Legenda lui Gilgamesh*, este nevoie de 40 de ceasuri să se ajungă pe „Muntele Cedrilor”.) Un grup de argonauţi a dormit la bordul corăbiei Argo, iar ceilalţi, în

palatul regelui. Şi-au refăcut proviziile şi au ridicat un sanctuar în cinstea lui Jupiter. În cea de-a patruzeci şi una zi, Argo a pornit pe un râu sau un canal întortocheat. Argonauţii au zărit curând „insulele plutitoare” cu pereţii lor stâncoşi periculoşi şi Euphemus a intrat imediat în acţiune:

Au înaintat încet şi cu mare grijă. De departe aveau urechile deja asurzite de trosnetul stâncilor care se închideau deasupra lor. Şi răsfrângeau puternic ecoul ţărmurilor izbite de valuri. Euphemus s-a ridicat pe botul corăbiei, ţinând porumbelul în mâini… Le era teamă totuşi. Euphemus a eliberat porumbelul şi toţi au ridicat capetele să-i urmărească zborul. Însă pereţii din stâncă s-au izbit din nou din ambele părţi cu un zgomot asurzitor. Valurile uriaşe ale mării aruncau stropi în sus şi aerul vuia de jur-împrejur… curentul trăgea corabia înapoi. Colţurile ascuţite ale stâncilor au smuls penele din capetele aripilor porumbelului, dar acesta a trecut dincolo teafăr. Navigatorii au izbucnit în strigăte de bucurie… zidurile din stâncă s-au deschis din nou larg… când un val neaşteptat s-a ridicat deodată… când l-au văzut, s-au temut că le va scufunda corabia. Dar Tiphys i-a liniştit cu o întoarcere iute, astfel încât valul s-a lovit de efigia de la prova corăbiei, pe urmă a ridicat-o sus peste stânci, făcând-o să plutească lin în aer… Corabia stătea acolo ca o punte suspendată, dar Minerva a apăsat cu mâna stângă stânca şi cu dreapta a împins corabia. Iute

ca o săgeată, corabia a trecut dincolo de stânci… Aşa fusese menit să fie, acesta îi era destinul.[37]

Tiphys, cârmaciul corăbiei Argo, şi-a liniştit tovarăşii istoviţi. Deşi scăpaseră din îngrozitoarea primejdie a zidurilor de stâncă, acest miracol fusese posibil numai cu ajutorul zeilor. Minerva le dăduse o mână de ajutor şi zeiţa Atena le dăduse sfaturi în timpul construirii corăbiei, astfel încât Argo avea „legături solide şi nu se putea scufunda”.[38]

Era clar că primejdiile nu puteau fi depăşite fără ajutor divin. Din când în când, se arătau şi zeii din Olimp. La scurt timp după aventura cu zidurile din stânci care se ciocneau, argonauţii l-au zărit pe zeul Apollo zburând deasupra corăbiei lor, pe când se întorcea din Lycia. Aceasta s-a întâmplat pe drumul către ţinutul hiperboreenilor, care se aflau de cealaltă parte a Vânturilor din Nord. Apollo vizita „oameni de alte rase” şi insula răsuna de zgomotul bărcii sale zburătoare. Acest lucru i-a cutremurat din nou pe argonauţi până în măduva oaselor, aşa că au dorit să-i ridice un sanctuar. La scurt timp după aceasta, Tiphys, încercatul cârmaci al corăbiei Argo, s-a îmbolnăvit şi a murit. Tovarăşii săi de drum au ridicat o piramidă peste mormântul lui – cât se poate de uimitor, deoarece se presupunea că piramidele ca locuri de îngropăciune au apărut abia în Egiptul faraonilor.

În următoarele zile, argonauţii au ocolit

„numeroasele golfuri de la Capul Amazoanelor”.39 Este descris un râu uriaş, care nu se aseamănă cu niciunul de pe pământ, căci se spune că o sută de alte râuri se varsă în el. Şi totuşi, acest râu are un singur izvor, care coboară din „Munţii Amazoanelor”. Se spune că râul curge în toate direcţiile prin numeroasele provincii şi (în versiunea lui Apollonius):

Nimeni nu ştie cu siguranţă câţi dintre afluenţii săi şerpuiesc pe pământ… Dacă nobilii călători ar fi rămas mai mult pe malurile sale, ar fi trebuit să se încaiere cu femeile şi s-ar fi vărsat sânge, căci amazoanele sunt viclene şi nu ţin seama de dreptate. Iubesc războiul mai presus de toate şi le face plăcere să folosească forţa.

Sunt descendentele lui Marte şi ale Harmoniei.40

Echipajul nu era prea nerăbdător să lupte cu aceste amazoane, care s-au repezit pe ţărmuri echipate complet pentru luptă de cum au văzut corabia Argo. Argonauţii nu uitaseră cuvintele bătrânului rege Phineus, care îi avertizase în legătură cu amazoanele. Bătrânul vorbise şi despre un „dezastru în cer” şi acesta a urmat la câteva zile după ce au părăsit golfurile amazoanelor.

Când au debarcat pe un ţărm pustiu, Argo a fost atacată pe neaşteptate de păsări, care lansau săgeţi ascuţite şi mortale asupra argonauţilor. Aceştia s-au apărat ridicându-şi scuturile deasupra

capetelor, formând astfel o barieră protectoare mare, de lungimea corăbiei Argo. Alţi membri ai echipajului au început să facă un zgomot îngrozitor, care le-a speriat pe păsări şi le-a gonit de-acolo.

Argonauţii au coborât pe ţărm. Întreaga regiune era aridă şi nu aveau de ce să rămână acolo. Dar, deodată, au apărut patru siluete goale-goluţe, slabe, suferind de foame şi de sete, care abia au mai avut puterea să-i ceară ajutor lui Iason. I-au spus că erau fraţi, că naufragiaseră şi că se ţinuseră de resturi de epavă, fiind aruncaţi pe acea insulă în cursul nopţii precedente. Argonauţii şi-au dat seama că erau cei patru fii ai lui Prixos, care fugiseră cândva la Colchis, împreună cu sora lor, pe Lâna de Aur. Erau o completare minunată a echipajului lui Argo, deoarece ştiau totul despre pădurice în care era ţinută Lâna de Aur şi cum se putea ajunge acolo. Unul dintre cei patru fii ai lui Prixos se numea Argos şi el a fost acela care, la miezul nopţii, a călăuzit corabia Argo către coasta regatului Colchis, iar de acolo la vărsarea râului Phasis. Pe malul acestuia, se afla cetatea Aia, cu palatul regelui, şi, la o oarecare distanţă, pădurice unde se afla Lâna de Aur.

Cum era cel mai bine să procedeze? Iason s-a gândit că puteau să încerce mai întâi abordarea paşnică şi să vorbească cu tiranul rege Aietes, care stăpânea regatul Colchis. Argonauţii ştiau că

regele Aietes era un conducător violent, care nu-şi ţinea cuvântul, dar, pe de altă parte, le salvaseră viaţa celor patru fii ai lui Prixos, care îi erau nepoţi. Argonauţii au ridicat un sanctuar şi le-au cerut zeilor sfatul.

Unii dintre zei – ale căror nume sunt confuze şi lipsite de importanţă aici – l-au rugat pe tânărul zeu al iubirii, Eros, să aranjeze ca fiica tiranului, frumoasa Medeea, să se îndrăgostească fără nădejde de Iason. Aceasta ar fi determinat-o să-i ajute pe argonauţi chiar şi împotriva voinţei tatălui ei. Zeiţa Hera s-a alăturat şi ea acestei „divine conspiraţii" şi i-a învăluit pe bărbaţii care urmau să plece la palat într-un fel de ceaţă. Aceasta i-a făcut invizibili, astfel încât au apărut deodată în faţa palatului, fără să fie observaţi de soldaţi şi de gărzi. Zeii s-au asigurat de asemenea că Medeea va fi prima persoană care îl va zări pe Iason. În acelaşi moment, Eros i-a săgetat inima fetei, astfel încât nu şi-a mai putut lua ochii de la el.

Ce altceva putea să facă regele Aietes, dacă nu să-şi întâmpine cu braţele deschise oaspeţii neinvitaţi? La urma urmelor, îi aduceau pe nepoţii dispăruţi şi propria fiică îl ruga să pregătească un ospăţ pentru ei. Iason a încercat să se poarte diplomatic. A amintit că erau rude între ei prin rasa zeilor şi că venise să ceară Lâna de Aur. Fără îndoială, regele Aietes şi-a spus că nu auzea bine. Nici nu-i trecuse vreo clipă prin minte să expună

Lâna de Aur şi, deodată, apăruse acest tânăr târâie-brâu, care îndrăznea să-i ceară cea mai mare comoară a regatului. Aietes a râs în hohote şi i-a spus cu viclenie lui Iason că ar putea să primească Lâna de Aur, dacă ar reuşi să îndeplinească trei încercări.

În faţa pădurii unde se afla ţintuită Lâna de Aur, a spus făţarnic Aietes, erau nişte grote în care trăiau tauri care scuipau flăcări. Iason trebuia să-i înhame pe aceşti tauri la un plug şi să are pământul cu ei. Apoi, trebuia să semene dinţi de dragon în arătură, din care aveau să crească repede nişte fiinţe înspăimântătoare, cu care trebuia să se lupte şi să le învingă. Iason mai trebuia să se descurce şi cu dragonul care scuipa foc şi nu dormea niciodată.

Perfidul rege ştia prea bine că nimeni nu putea face aceste lucruri. Credea că nu exista nici cel mai mic pericol să-şi piardă Lâna de Aur. Pe de altă parte, calculase fără să ştie nimic despre „divina conspiraţie”. După ospăţul din cursul serii, Iason şi prietenii săi s-au întors cât se poate de posaci la bordul corăbiei Argo. Şi ei credeau că sarcina aceea le depăşea puterile. Iason s-a tânguit amarnic în faţa tovarăşilor să-i despre condiţiile îngrozitoare puse de rege:

Spune că are doi tauri neîmblânziţi pe câmpul lui Marte. Picioarele le sunt din fier, suflă flăcări. Cu ei trebuie să ar patru pogoane de pământ. Apoi vrea să-mi dea sămânţa din gura unui dragon, din

ea, spune el, vor creşte soldaţi în armuri, pe care trebuie să-i ucid înainte de sfârşitul zilei.[41]

Însă proaspăta iubită a lui Iason, Medeea, fiica regelui, ştia cum să-l ajute. Avea o unsoare ciudată, cu efecte neobişnuite. Acest leac miraculos era preparat dintr-o plantă medicinală care crescuse din sângele lui Prometeu titanul. Medeea i-a spus lui Iason să se frece cu ea pe tot corpul şi să-şi frece şi armele. Unsoarea trebuia să-l protejeze de căldură şi de foc, astfel încât taurii care scuipau flăcări să nu-i poată face vreun rău. Trebuia de asemenea ca armele sale să devină invincibile şi să-i dea puteri supraomeneşti.

Iason a avut o noapte liniştită, pe urmă s-a spălat bine, a adus un sacrificiu zeilor, şi-a uns corpul şi armele cu unsoarea miraculoasă şi s-a îmbrăcat. Curând după aceasta, a început cea mai ciudată luptă descrisă în toată literatura antică:

Deodată, din grota secretă, din staulul închis, tot aerul s-a umplut de un fum înţepător. Cei doi tauri au apărut în goană, suflând flăcări pe nări. Eroii au fost înmărmuriţi de frică la vederea lor. Însă Iason a rămas ferm, cu picioarele înfipte în pământ, şi le-a aşteptat atacul. Şi-a ţinut scutul în faţă când ei mugeau şi îl loveau cu coarnele lor lungi, dar nu au reuşit să-l mişte niciun deget de pe poziţia lui. Ca atunci când foalele din vatra fierarului aprind focul în izbucniri de mugete şi căldură, la fel, taurii aruncau flăcări pe gură şi mugeau în acelaşi timp. Căldura l-a înconjurat pe

erou ca un trăsnet, dar unsoarea iubitei l-a apărat. Şi, imediat, îl apucă pe taurul cel mai apropiat de vârful coamelor şi îl trage cu o forţă năprasnică la plugul de fier. Pe urmă, îi împiedică picioarele de fier cu propriul său picior şi pune bestia la pământ.42

Aşa cum poruncise regele Aietes, Iason a arat câmpul cu aceste animale nesupuse, care scuipau foc, apoi a aruncat dinţii dragonului în brazdă. Imediat, pretutindeni pe câmpul de luptă au apărut siluete înfricoşătoare, înarmate cu ţepuşe din fier şi coifuri strălucitoare şi pământul de sub ei s-a albit de căldură şi a luminat noaptea. Iason a luat o bucată mare de piatră, atât de mare încât patru oameni nu ar fi putut s-o ridice, şi a aruncat-o în mijlocul rândurilor tot mai numeroase ale monştrilor, care au fost descumpăniţi şi nu au ştiut de unde venea atacul. Aceasta i-a dat lui Iason ocazia să facă prăpăd:

Şi-a scos sabia din teacă şi a înjunghiat cu ea a tot ce i-a ieşit în cale. Mulţi erau încă în pământ până la buric şi alţii nu ieşiseră decât până la umeri. Erau şi alţii, care abia se ridicaseră în picioare, şi, pe urmă, o întreagă gloată care se repezise prea degrabă la luptă. Au luptat şi au căzut... Şi astfel Iason i-a coşit... sângele curgea pe brazde precum pâraiele de primăvară... unii s-au prăbuşit în faţă şi li s-au umplut gurile cu pământ, alţii au căzut pe spate, alţii pe câte o parte şi pe braţe. Erau uriaşi, monstruoşi ca

balenele.[43]

Iason i-a pus pe toţi la pământ. Dar ceea ce era mai rău abia urmă: dragonul care nu dormea niciodată, păzind Lâna de Aur. Împreună cu iubita lui, Iason s-a dus în pădurice a unde Lâna de Aur era bătută în cuie pe un fag:

Aşa că au privit de jur-împrejur fagul umbros şi Lâna de Aur de pe el... lucea ca un nor luminat de razele soarelui la apus. Însă dragonul din copac, care nu dormea niciodată, şi-a întins gâtul lung. A scos un şuierat înfiorător. Dealurile şi pădurice a adâncă au răsunat de vuiet... nori de fum au umplut pădurea în flăcări, val după val de fum strălucitor s-au învălătucit din pământ în aer, ca bucăţi din coada noduroasă a monstrului, acoperită de solzi tari.[44]

Iason nu-şi dădea seama cum să treacă de acest monstru, dar l-a ajutat din nou iubita lui. Medeea a uns cu o pomadă specială o creangă mai bătrână şi a fluturat-o în faţa ochilor strălucitori ai dragonului. În acelaşi timp, a rostit cuvinte magice şi monstrul a început să se mişte tot mai încet şi mai adormit, până când, în cele din urmă, a pus capul pe pământ. Iason s-a urcat în copac şi a desprins Lâna de Aur. Ciudatul obiect avea o strălucire roşiatică şi era prea mare pentru ca Iason să-l care pe umeri. Pământul de sub Lâna de Aur a strălucit şi el cât timp Iason a fugit cu ea înapoi la Argo.

Odată ajuns la bordul corăbiei, toţi au vrut să

atingă Lâna de Aur, dar Iason le-a interzis acest lucru şi a acoperit-o cu o pătură mare. Nu era timp de petreceri sau de sărbătorire. Iason şi fiica regelui se temeau că Aietes o să facă tot ce-i stătea în putinţă să-şi recapete valoroasa comoară. Argonauţii au pornit la drum cât de repede au putut în jos pe râu şi apoi în largul mării.

Regele Aietes, care nu intenţionase niciodată să-şi respecte cuvântul dat, a poruncit adunarea unei mari flote, pe care a împărţit-o astfel încât să-i cuprindă pe Iason şi pe argonauţi din două părţi. Corabia lui Aietes a ajuns într-o ţară ai cărei locuitori nu mai văzuseră astfel de călători şi care, prin urmare, au crezut că erau monştri marini. (Există o poveste similară în „Cartea regilor" din Etiopia, *Kebra Negest*, care relatează cum a furat Baina-lehkem cea mai mare comoară a vremii de la tatăl său Solomon: Arca Făgăduinţei. Solomon şi-a trimis războinicii s-o ia înapoi. Urmărirea s-a făcut, în parte, cu maşini zburătoare, de la Ierusalim până în oraşul Axum [zilele noastre] din Etiopia.)

După câteva aventuri minore, care sunt descrise diferit în diversele variante ale *Argonauticii,* corabia Argo a ajuns la „insulele de ambră". Grinda vorbitoare de la prova corăbiei a avertizat echipajul despre mânia lui Zeus. (între timp, chila corăbiei începuse să vorbească cu glas perceptibil.) Părintele zeilor era furios, căci Iason

reuşise să-l ucidă pe fratele iubitei sale. Aceasta nu se întâmplase din gelozie, ci din cauză că Medeea urzise o intrigă. Mai târziu, în cursul povestirii, Iason a fost absolvit de vină şi Zeus a căpătat satisfacţie.

Pe diferite insule şi în multe alte ţări, argonauţii au ridicat sanctuare şi monumente. La un moment dat, Argo a urcat până departe pe râurile din Eridian. Cititorul află, cu uimire: „Acesta este locul în care Phaeton a căzut din carul său solar în adâncul mării când a fost pe jumătate ars de trăsnetul de foc al lui Jupiter. Această mare poartă încă duhoarea sulfului... nicio pasăre nu-şi întinde aripile şi nu zboară deasupra ei”.**45**

Aceasta este o referinţă ciudată. Povestea lui Phaeton şi a carului său solar este foarte veche şi nu a fost datată cu exactitate. Poetul roman Ovidiu o redă integral în *Metamorfozele* sale, cu toate că Ovidiu a trăit cu aproximativ 40 de ani înainte de Hristos, într-o perioadă în care *Argonautica* exista deja de secole întregi. Potrivit acestei poveşti, Phaeton era fiul zeului soarelui, Helios. Într-o bună zi, Phaeton l-a vizitat pe tatăl, lui în cer şi i-a cerut să-i îndeplinească o dorinţă, deoarece locuitorii pământului nu credeau că era înrudit într-adevăr cu zeul soarelui. Phaeton a solicitat să i se îngăduie să mâne carul soarelui. Tatăl său a fost îngrozit şi şi-a avertizat încontinuu vlăstarul să renunţe la idee, spunându-i că, pentru a mâna

carul soarelui, era nevoie de o cunoaştere deosebită. În stilul propriu, Phaeton nu a vrut să ţină seama de aceste avertismente. Tatăl îi promisese să-i îndeplinească orice dorinţă, aşa că nu putea să se eschiveze de această dată. Caii învăpăiaţi au fost aşadar realimentaţi cu ambrozie de patru stele şi înhămaţi la car.**46**

Carul soarelui a pornit în goană pe cer, dar caii şi-au dat seama imediat că vizitiul nu putea să-i ţină sub control. S-au abătut de la drumul lor obişnuit, s-au ridicat sus de tot în cer şi, apoi, s-au repezit din nou spre pământ, cu o viteză ameţitoare. Acest lucru a durat o vreme – sus, jos şi în toate părţile până când carul soarelui a început să se apropie tot mai mult de pământ. Norii s-au evaporat treptat şi păduri şi întinderi mari de uscat au luat foc. Însă aerul din carul solar a devenit şi el din ce în ce mai fierbinte, astfel încât Phaeton aproape nu mai putea să respire. Când focul i-a cuprins părul şi pielea, nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să sară din car, iar trupul său a căzut, se spune, în râul Eridanos. Surorile sale, heliadele, s-au dus acolo şi au plâns atât de mult, încât lacrimile li s-au transformat în ambră, care se mai poate găsi pe malurile râului. Carul ceresc s-a prăbuşit într-un lac, într-o ploaie de scântei.

În zilele noastre, legenda lui Phaeton este considerată a reprezenta o parabolă dublă. Pe de o parte, este soarele, care are puterea de a arde

întinderi mari de pământ, pe de altă parte, un tânăr, care crede că poate să facă tot ce poate tatăl său. Mă îndoiesc că această poveste a fost considerată iniţial o simplă parabolă de cei care au spus-o. Prea multe dintre elementele sale sunt prea logice şi dovedesc paralele cu tehnologia călătoriilor spaţiale moderne. Dar acest lucru este la fel de adevărat şi pentru alte părţi din *Argonautica.*

La urma urmelor, nu este o problemă, desigur, dacă, într-o poveste veche de milenii, apar vehicule amfibii. Apollonius ne spune: „Din adâncul mării, a apărut un cal de o mărime neobişnuită, care a ieşit pe ţărm. Avea coama aurie, capul ridicat şi şi-a scuturat spuma sărată de pe corp. Apoi, a fugit pe propriile picioare, iute ca vântul”.47

Se doreşte să se spună că acest cal amfibiu a fost unul dintre caii lui Poseidon. Poseidon era zeul mării, dar şi zeul Atlantidei. Vom ajunge şi la această poveste ceva mai târziu. Aşadar, despre ce este vorba aici? Calul lui Poseidon este oare un episod izolat, ceva ce au văzut numai argonauţii? Nici pe departe.

În Biblie, în Cartea profetului Iona (Capitolul 2), putem citi episodul în care Iona a supravieţuit trei zile şi trei nopţi în burta unei balene. Teologii spun că semnificaţiile sunt profetice, fiind legate de cele trei zile dintre moartea şi învierea lui Iisus Hristos. Un ideal absurd. Se pot afla mai multe din

volumul al III-lea al cărţii *Die Sagen der Juden* („Poveştile evreilor din vechime”). Aici, putem citi că Iona a intrat între fălcile peştelui la fel cum „intră un om într-o încăpere”. Trebuie să fi fost un peşte ciudat, deoarece avea ochii asemenea „ferestrelor şi, de asemenea, străluceau către înăuntru”. Desigur, Iona a putut să vorbească cu peştele şi prin ochii lui – hublouri! – a putut să vadă, „scăldat în lumină, ca sub soarele amiezii”, tot ce se petrecea în mare şi pe fundul oceanului.**48**

Există o similitudine cu acest submarin preistoric în povestea babiloniană a lui Oannes. În jurul anului 350 î. Hr., un preot babilonian a scris trei lucrări. Numele lui este Berossus şi îl slujea pe zeul Marduk (numit şi Bel sau Baal). Primul volum al cărţii, *Babylonic*, se ocupă de crearea lumii şi a firmamentului înstelat, al doilea volum se referă la regatul Babilonului şi al treilea a fost o istorie propriu-zisă. Cărţile lui Berossus s-au păstrat numai sub formă de fragmente, însă alţi istorici antici citează din ele, cum ar fi romanul Seneca sau Flavius Josephus, un contemporan al lui Iisus. Iar, în secolul I după Hristos, Alexander Polyhistor din Milet a scris despre babilonieni. Astfel au supravieţuit mileniilor fragmente din lucrarea lui Berossus.

Acest preot din Babilon a descris şi o fiinţă ciudată, Oannes, care a ieşit din Marea Eritreei, lângă Babilon. Această fiinţă, a spus el, avea

formă de peşte, dar cap de om, picioare de om şi coadă şi grăise ca o fiinţă omenească. În timpul zilei, Oannes vorbea cu oamenii, fără să mănânce ceva. El le-a transmis nu numai cunoaşterea semnelor scrise şi a ştiinţelor, ci şi cum să construiască cetăţi şi să ridice temple, cum să introducă legi şi să măsoare pământul şi tot ce ar fi trebuit să mai ştie. De atunci, nimeni nu a inventat nimic care să-i depăşească învăţăturile. Înainte să plece, Oannes le-a dat oamenilor cărţi conţinându-i instrucţiunile.

Deloc rău pentru un învăţător venit din apă. Desigur, povestea lui Oannes poate fi respinsă ca reprezentând o fantezie, ca orice poveste incredibilă, dar Oannes face parte şi din poveştile tradiţionale ale altor popoare antice. Părţii îl numesc pe învăţătorul din apă „Yma", **49** fenicienii îi zic „Taut" şi există chiar şi un monstru cu corpul de cal şi capul de dragon, care iese din adâncul oceanului în perioada împăratului chinez Fuk-Hi. Probabil că era o fiinţă într-adevăr ciudată, căci avea corpul acoperit cu semne scrise.**50**

Calul amfibiu din *Argonautica* s-a dovedit a fi şi el o fiinţă vorbitoare. Eroii noştri şi corabia lor ajunseseră la un lac care nu avea nicio deschidere la mare. Echipajul şi-a continuat drumul trăgând corabia pe uscat, cu ajutorul unor role din lemn. În cele din urmă, au adus un sacrificiu zeilor pe un tripod pe care se părea că Iason îl primise la

Delphi şi imediat a reapărut fiinţa amfibie. S-ar părea că purta numele de Eurypylus, un alt fiu al lui Poseidon. Eurypylus s-a arătat prima oară sub înfăţişarea unui tânăr frumos şi prietenos, cu care se puteau purta conversaţii foarte interesante. Le-a urat argonauţilor noroc în călătoriile lor viitoare, le-a arătat în ce direcţie era marea şi a plecat cu tripodul, intrând în apa rece. Apoi, a apucat chila corăbiei şi a împins-o în curent:

Zeul s-a bucurat de sacrificiul care îi fusese adus, s-a ridicat din adâncuri şi a apărut în forma sa firească.

Aşa cum omul conduce calul pe drumul cel mai scurt… a apucat chila corăbiei şi a dus-o încet către mare. Însă partea de jos a corpului său era împărţită în două cozi de peşte. Bătea apa cu capetele cozilor, care păreau să aibă formă de seceră, asemenea Lunii, şi a condus Argo până a ajuns în largul mării. Pe urmă, a dispărut deodată în adâncuri. Eroii au scos un strigăt puternic când au văzut această minune.[51]

„Strigătul” argonauţilor este de înţeles. Când forţele pământene nu sunt de niciun ajutor, trebuie să intervină cele suprapământene. Prietenii lui Iason şi-au continuat drumul către casă, cu pânzele ridicate şi vâslind, trecând pe lângă multe ţări în cale. De pe înălţimile din Creta, au dorit să-şi refacă rezervele de apă, însă au fost împiedicaţi de Talos, care era înzestrat cu un corp din metal, invulnerabil. Este descris ca un „uriaş

din bronz” 52 sau ca fiinţă al cărei „corp era acoperit în întregime cu bronz”.52 Potrivit lui Apollonius, Talos dădea ocol insulei de trei ori într-un an, însă alţi autori antici spun „de trei ori pe zi”.53 Cu ochii săi magici, zărea orice corabie care se apropia de Creta, apoi o bombarda, de la mare distanţă, cu pietre, s-ar părea, cu o mare precizie. Avea, de asemenea, capacitatea de a iradia căldură, trăgând corăbiile către el şi mistuindu-le în flăcări. Se spunea că Talos fusese făurit de zeul Hefaistos, care era un fiu al lui Zeus. Romanii l-au venerat ca zeu al focului şi i-au dat numele Vulcan. Pentru greci, Hefaistos era atât zeul focului, cât şi protectorul fierarilor.

Se spunea că Zeus i-ar fi dat-o lui Hefaistos pe fosta lui iubită Europa, care trăise cândva împreună cu tatăl ei, din rândul zeilor, pe insula Creta. Motivul pentru care ajunseseră acolo este învăluit în mister. Grecii presupuneau că Europa era fiica regelui Tyrros. Când era fată şi se juca cu animalele ei, Zeus trecuse pe-acolo şi se îndrăgostise de ea. Zeus se preschimbase într-un taur tânăr şi chipeş, iar Europa îi sărise cu uşurinţă în spate. Acest taur trebuie să fi fost un alt gen de maşinărie amfibie, căci, imediat ce Europa s-a aşezat, taurul a sărit în mare şi a înotat cu încântătoarea sa povară până în Creta. Acolo, presupun eu, s-a transformat la loc în bărbat şi a făcut dragoste cu Europa. Dar zeii nu sunt statornici în dragoste; ocupaţiile divine i-au impus

lui Zeus să părăsească Creta şi i l-a dat iubitei sale pe Talos, care să apere insula de vizitatorii nedoriţi.

Cu toate că era invulnerabil, Talos avea un punct slab. Pe gleznă, avea un tendon acoperit cu piele bronzată, iar sub el se afla un cui din bronz sau un şurub din aur. Dacă se deschidea acest cep, i se scurgea sângele incolor – alţi autori spun alb sau purulent – şi Talos rămânea imobil.

Iason şi argonauţii au încercat să se apropie de Creta, însă Talos era cu ochii pe Argo şi a început să arunce foc asupra corăbiei. Şi de această dată tot Medeea, de-acum soţia lui Iason, a fost cea care a sugerat să vâslească ca să iasă din raza focului. Medeea le-a spus că ar fi cunoscut un mijloc fermecat de a-l scoate din funcţiune pe Talos. Apollonius ne relatează:

S-ar fi îndreptat bucuroşi spre Creta, însă Talos, omul din oţel, i-a împiedicat pe aceşti oameni nobili să tragă la ţărm, cu rouă încă pe catarg. Căci a aruncat pietre spre ei. Talos era din una din rasele din fier dintre cele pământene… jumătate zeu, jumătate om, Jupiter i-l dăduse Europei să apere insula. De trei ori în fiecare an, făcea înconjurul Cretei, cu picioarele de fier. Îmbrăcat în fier şi invincibil era trupul său, dar avea o vână de sânge pe călcâi sub gleznă, acoperită cu un strat subţire de piele. Acesta este locul în care moartea îi dădea târcoale vieţii sale.[55]

Argonauţii s-au îndepărtat în grabă de bombardament, vâslind, şi au ieşit în largul mării. Medeea a început să-şi intoneze vrăjile şi să invoce spiritele abisurilor, care, odată chemate, au sfâşiat aerul. Pe urmă, a aruncat o vrajă asupra ochilor lui Talos, astfel încât privirile i-au fost umplute de lucruri imaginare. Nervos, Talos s-a lovit de o stâncă în locul său sensibil şi sângele a început să i se prelingă din rană asemenea plumbului topit.

Cu toate că era făcut din fier, a cedat în faţa vrăjilor… aşa că s-a lovit cu glezna de o stâncă ascuţită şi o sevă asemenea plumbului topit s-a scurs din el. Nu a mai putut să stea drept şi s-a rostogolit la pământ, aşa cum cade un pin din vârful unui munte… Apoi, s-a ridicat iar şi s-a înfipt pe picioarele sale uriaşe, dar nu pentru mult timp, pentru că a căzut din nou la pământ cu un trosnet puternic.[56]

Talos s-a împleticit neajutorat înainte şi înapoi, încercând să se îndrepte, dar pe urmă şi-a pierdut echilibrul cu totul şi a plonjat cu zgomot îngrozitor în mare.

După aceea, Argo a ajuns la ţărmurile Cretei şi a putut să ancoreze în siguranţă. Însă argonauţilor li se făcuse dor de casă şi, la urma urmelor, aveau un trofeu cu care să se laude, Lâna de Aur. După o scurtă şedere pe insula Creta, au ieşit din nou în larg şi, deodată, în jurul lor s-a făcut întuneric beznă. Nu se mai vedea nicio stea

şi păreau să se afle într-un fel de lume subterană. Totul în jur era negru ca smoala – nicio sclipire de lumină, nici urmă de lună. Iason l-a rugat pe Apollo să nu-l părăsească tocmai atunci, atât de aproape de destinaţie; argonauţii au promis să facă daruri numeroase templelor din patria lor. Apollo a coborât din cer şi a luminat totul, de jur-împrejur, cu săgeţi strălucitoare. La lumina lor, argonauţii au zărit o mică insulă, în apropierea căreia au ancorat. Au ridicat un sanctuar în cinstea lui Apollo şi insuliţei i-au spus Anaphe. Restul poveştii se derulează rapid.

Argo a trecut pe lângă mai multe insule greceşti şi a ajuns în portul Pagasai, unde începuse călătoria lor, fără nicio altă problemă. Iason şi echipajul său s-au bucurat de o întâmpinare demnă de eroi. Urmează o serie de intrigi de familie. Se spune că Iason şi-a îndreptat atenţia către o altă tânără, comportament care a făcut-o pe soţia lui, Medeea, să se încrunte. Medeea şi-a otrăvit copiii, a blestemat-o pe iubita lui şi bietul Iason s-a aruncat, de disperare, în propria-i sabie. Prin urmare, eroul nostru divin încheie povestirea”, destul de nepotrivit, cu o sinucidere.

Dar ce s-a întâmplat cu Lâna de Aur? Sub care castel sau fortăreaţă zace îngropată pielea berbecului zburător? Cine s-a folosit de ea? A mai apărut? în care muzeu poate fi admirată? Cea mai mare călătorie a Antichităţii s-a produs datorită

Lânii de Aur. Acest obiect trebuie să fi avut o valoare enormă pentru noul său proprietar. Însă, în literatura antică, nu se mai poate găsi nimic altceva; urma Lânii de Aur dispare în negura vremii.

Mulţi autori şi istorici străluciţi au spus poveşti despre argonauţi şi istorici şi exegeţi din zilele noastre au încercat să înţeleagă călătoria corăbiei Argo. Încotro a pornit-o corabia? Unde s-au petrecut aventurile? Pe care coaste, pe care insule şi munţi pot fi găsite sanctuarele şi monumentele ridicate de argonauţi? Apollonius ne dă adeseori localizări geografice foarte precise în *Argonautica* sa, însoţite de multe descrieri. Sublinierile mele din următorul exemplu arată cât de detaliată este relatarea lui Apollonius şi cu câtă seriozitate a tratat el aspectele geografice.

La Pytho, pe câmpiile din Ortigen… au navigat cu vântul din spate, pe lângă capul cel mai ieşit în afară, Capes Tisae… în spatele lor a dispărut tărâmul întunecat al pelasgilor.

De acolo, vântul i-a purtat la Meliboa şi au văzut valurile sălbatice spărgându-se de ţărmurile sale stâncoase. Şi, odată cu zorii unei noi zile, au văzut Homola, care este construită alături de mare. Au lăsat-o apoi în urmă şi curând au trecut şi pe lângă vărsarea râului care aduce apele lui Amyrus. Apoi, au zărit câmpiile din Eurymenas şi cutele adânci ale Olimpului.

De asemenea, Canastra… în crepusculul

înserării, au zărit vârful Muntelui Atho, a cărui umbră acoperă insula Lemnos.

Până au ajuns din nou în dreptul coastelor dolionilor… unde au văzut stâncile Macriade, iar în faţa lor ţinutul Traciei. Ca şi gura larg deschisă a Bosforului, dealul Mysen şi, în cealaltă direcţie, Aesaps şi râul Nepeia.

Până la vărsarea îngăduitoare a râului Calichor. Aici îşi celebra odinioară Bacchus orgiile, când eroul s-a întors la Teba de la popoarele Indiei.

Pe urmă, au ajuns în ţinutul Asiriei… razele de soare ale zorilor mângâiau vârfurile înzăpezite ale Caucazului. În acele vremuri, deucalizii stăpâneau ţara pelasgilor. Însă Egiptul, mama celei mai vechi rase de oameni, creştea deja în notorietate şi faimă…

Au mers mai departe şi zorii i-au găsit în ţara hyllerilor.

Un mare număr de insule se întindeau în faţa lor şi este periculos pentru corăbii să treacă printre ele.

Iris a coborât din Olimp, tăind aerul cu aripile întinse şi luminând Marea Egee.

Aici se ridica Scila din ape… acolo mugea Caribda.[57]

Acestea sunt doar câteva exemple, care arată că Apollonius cunoştea foarte bine acea parte a lumii în care îşi trăiau aventurile argonauţii. Sunt menţionate nu numai râuri, insule sau regiuni

anume, ci şi mările sau lanţurile muntoase, cum ar fi Caucazul. Nu ar fi foarte simplu să se traseze călătoria argonauţilor?

Desigur, acest lucru a fost făcut cu rezultate foarte diferite. Doi profesori francezi, Emile Delage şi Francis Vian, au realizat hărţi clare, **58 – 59** potrivit cărora Iason şi tovarăşii săi ar fi călătorit din Caucaz până la capătul răsăritean al Mării Negre pe râul Istros (Dunărea) până la Adriatica, navigând şi pe alţi afluenţi în drumul lor. În valea Fo, erau multe râuri mari şi mici, de care argonauţii au reuşit cumva să se folosească pentru a ocoli Alpii şi a ajunge la Rin şi la Ron. În regiunea Marsiliei din zilele noastre, au ajuns iar în Mediterana şi au trecut prin strâmtoarea Messina – presupusele Scila şi Caribda. În cele din urmă, au virat spre est în direcţia insulelor ionice (din zilele noastre), apoi au virat spre sud şi s-au îndreptat direct către Marea Syrta din Libia/ De aici, s-au îndreptat către casă, prin Creta. Dar care este locul unde s-a prăbuşit pe pământ carul ceresc al lui Phaeton? Nu departe de marginea apuseană a Elveţiei, în *Marais de Pharyţon* (mlaştina lui Phaeton)!

— Syrtis Major (sau Syrta Mare) este denumirea în latină a golfului Sidra, oglindă de apă din Marea Mediterană, pe coasta de nord a Libiei. (AU.)

Reinhold şi Stephanie Glei**60 – 61** au realizat hărţi şi mai exacte. Însă, în cazul lor, am unele

probleme; cum poţi să ajungi din râul Istros sau Dunăre la Adriatica, iar, de aici, pe cursul râului Eridanos, din Valea Fadului, în „mările celte” din Franţa zilelor noastre? La urma urmelor, Argo nu era o barcă pneumatică din cauciuc, ci corabia cea mai mare a vremii, având un echipaj de cincizeci de oameni. Nu se poate nega că este posibil ca în vremurile acelea să fi existat căi navigabile care nu mai există astăzi şi care ar pune din nou în discuţie situarea temporală a *Argonauticii* iniţiale. În care epoci geologice au existat căi navigabile, iar acum nu mai există decât pământ uscat?

Un consul general al Franţei, domnul R. Roux, compară rătăcirile lui Odiseu, descrise cu detalii minuţioase de poetul grec Homer, cu *Argonautica*: „Nu trebuie să se uite marea precizie şi diferenţiere a lui Strabon: Odiseea se petrece în oceanul apusean, Argosy, în cel apusean”.[62]

Christine Pellech are un punct de vedere cât se poate de diferit. Studiul său foarte amănunţit compară şi el rătăcirile lui Odiseu cu cele ale argonauţilor, concluzionând că „Odiseea se suprapune parţial călătoriei argonauţilor”. Autoarea spune că Odiseu a realizat practic ocolul lumii pe apă – cu mii de ani înaintea lui Columb – şi avansează ipoteza că egiptenii s-au inspirat din izvoare feniciene şi că tocmai această „combinaţie feniciano-egipteană a fost preluată pe de-a-ntregul de greci”. Atât conţinutul *Argonauticii* cât şi al *Odiseei* derivă din Egipt, potrivit lui Pellech, care

îşi sprijină ipoteza pe faptul că Apollonius din Rhodos a crescut în Alexandria, a vizitat biblioteca de acolo şi a părăsit Egiptul abia după ce s-a certat cu profesorul său.[63]

Argumentele autoarei Christine Pellech par să rezulte dintr-o cercetare bine documentată; ea reuşeşte, de asemenea, să identifice multe puncte ale călătoriei în locuri reale de pe glob. Însă rămân încă multe întrebări.

Dacă este adevărat ce spune ea, atunci cea mai mare parte a indiciilor geografice date de Apollonius trebuie să fie greşite şi mulţi cercetători şi-au irosit timpul. Care ar putea să fie explicaţia? Să presupunem că Apollonius a adus într-adevăr în Grecia miezul poveştii argonauţilor din Egipt. În aceste condiţii, pentru a reda un tablou mai amplu care să-i aparţină, ar fi putut foarte bine să-l decoreze cu detalii geografice din propria experienţă. Însă, pentru a face acest lucru, ar fi trebuit să aibă cunoştinţe extinse despre întinderile foarte mari ale lumii greceşti din acele vremuri, precum şi despre multe râuri, coaste şi munţi care nu aparţineau Greciei. Însă, chiar şi aşa, tot ne confruntăm cu dificultăţi; de exemplu, cum se pot explica pasaje din Appollonius cum ar fi următorul:

Seara, au ajuns pe ţărmul insulei Atlantides. Orfeu i-a rugat să nu dispreţuiască solemnităţile de pe insulă, nici secretele, legile, obiceiurile, nici ritualurile şi lucrările religioase. Dacă le

respectau pe acestea, puteau să fie siguri de iubirea cerului în călătoria care îi aştepta peste oceanul periculos. Dar nu îndrăznesc să vorbesc mai mult despre aceste lucruri.**04**

Să nu uităm că Atlantida era insula zeului Poseidon, că se spune că doi dintre fiii săi ar fi călătorit la bordul corăbiei Argo şi că vehiculele amfibii care au ieşit din mare erau opera lui Poseidon. Dar de unde ştie Apollonius despre Atlantida – dacă la aceasta se referă cuvântul „Atlantides”? Cel puţin, Apollonius menţionează solemnităţile care n-ar fi trebuit să fie luate în derâdere, dar şi secretele, legile şi obiceiurile. Şi, cu toate că peste tot dă cele mai mici detalii geografice, acum se fereşte să spună mai multe despre aceste lucruri. Ceva nu se potriveşte aici şi voi reveni ceva mai târziu la povestea Atlantide!

Oare călătoria corăbiei Argo chiar a avut loc? De vreme ce nu există alte surse mai vechi în afara celor citate, pe care să ne putem baza, probabil că nu vom şti niciodată. Dar sunt pe urmele zeilor de patruzeci de ani, convins că multe elemente din *Argonautica* pur şi simplu nu puteau fi inventate. Imaginaţia este un lucru bun şi, chiar în urmă cu mii de ani, oamenii se bucurau de darurile fanteziei. Însă fantezia se bazează întotdeauna pe ceva; îşi uare originea în fapte care s-au întâmplat cândva, în împrejurări care nu pot fi înţelese, în mistere pe care raţiunea noastră nu le poate desluşi pe deplin. În zilele noastre,

încercăm din greu să conferim o înclinaţie psihologică „imaginaţiei” anticilor, folosind schema veche, erodată, a fenomenelor naturale, cum ar fi fulgerele şi tunetele, stelele, liniştea şi infinitul, erupţiile vulcanice şi cutremurele. Însă, după cum demonstrează istoria exegezei sau a comentariilor, orice erudit gândeşte în termenii propriei experienţe, condiţionată de vremurile în care trăieşte. Aşa-numitul nostru „Zeitgeist” ne îngustează perspectiva şi dictează ce este „rezonabil” sau „ştiinţific”. Sârguinciosul meu secretar a cărat 92 de cărţi despre *Argonautica* de la Universitatea din Berna în biroul meu. Ca de obicei, aproape te îneci în kilometri de comentarii scrise, în diferite perioade, de reprezentanţi de ranguri înalte ai mediului academic, dar niciunul nu ştie de fapt care este adevărul. Şi toată lumea avansează câte o argumentaţie diferită.

Eu rămân la convingerea de bază, pe marginea căreia am elaborat 32 de cărţi, din 1968 încoace. Tot ceea ce încerc să fac este să asociez noi argumente la teoria mea iniţială, proces în care zonele albe ale mozaicului devin din ce în ce mai mici, iar imaginea de ansamblu devine din ce în ce mai convingătoare. Pe de altă parte, recunosc că teoria mea îşi are neajunsurile sale şi că o parte din ceea ce propun s-ar putea explica altfel. Însă, în cele din urmă, care este adevărul? Sunt oare corecte analizele comentatorilor din ultimii 100 de ani? Sunt convingătoare concluziile

lor? Constituie ele, aşa cum presupune comunitatea ştiinţifică, un corp de cunoştinţe dovedite? Sau ceea ce ei consideră că fiind corect din punct de vedere ştiinţific reprezintă doar o interpretare dictată de perspective contemporane?

Desigur, aici mă las expus total la atacuri. Ce altceva face Erich von Däniken, îşi vor spune oamenii, decât să interpreteze lucrurile din perspectiva contemporană lui? Este adevărat. Dar nu ar trebui să fi învăţat până acum că suntem doar fire de praf în adâncurile universului? Că lumea şi cosmosul sunt cu mult mai fantastice decât ne spune învăţătura noastră de la şcoală? N-ar fi timpul ca, dată fiind bogăţia de material, să recunoaştem că este ceva în neregulă legat de concepţia noastră privitoare la istoria veche a omenirii? Şi că viziunile primite sunt greşite deoarece ascund sub preş mii de indicii şi sugestii, refuzând chiar să le ia în considerare?

Am, într-adevăr, un avantaj faţă de comentatori: le cunosc argumentele, însă pe ei nu-i interesează câtuşi de puţin să le cunoască pe ale mele.

Noii cititori trebuie să-mi cunoască pe scurt vechile teorii. La un moment dat, cu multe milenii în urmă, pe pământ a aterizat un echipaj extraterestru. Străbunii noştri nu au înţeles absolut nimic din ceea ce se petrecea; nu ştiau nimic despre tehnologie, ca să nu mai vorbim de

călătoriile spaţiale. În minţile lor simple, trebuie să-i fi considerat pe extratereştri „zei” – cu toate că ştim că nu există niciun zeu. Mai întâi, extratereştrii au studiat grupuri mici şi triburi de fiinţe umane, aşa cum procedează etnologii în zilele noastre. Ici şi colo, au dat sfaturi pentru crearea unei civilizaţii ordonate. Nu exista nicio problemă de limbă în comunicarea dintre oameni şi „zei”, atât pentru că civilizaţia noastră a reuşit întotdeauna să înţeleagă limbi cu totul străine, cât şi pentru că primii *Homo sapiens sapiens* au învăţat de la bun început limba de la „zei**u**.

În cele din urmă, în rândul extratereştrilor, a apărut o sciziune sau revoltă. Şi-au încălcat legile lumii lor de origine şi ale comandanţilor lor spaţiali şi au întreţinut relaţii sexuale cu frumoasele fiice ale oamenilor. Din aceste împreunări au rezultat mutanţi: monştri uriaşi, titanii din vechime. Un alt grup de extratereştri a recurs la inginerie genetică şi a creat mutanţi de tot felul. Trebuie să fi fost un adevărat scenariu Frankenstein *horror.* După aceea, nava mamă, cu extratereştrii „buni”, a plecat înapoi în depărtările cosmosului, nu fără să fi promis mai întâi să se întoarcă la un moment dat în viitor. „Zeii” care au rămas în urma ei pe Pământ s-au încăierat între ei. Aveau încă obiceiuri şi mostre ale tehnologiei lor şi, fără îndoială, îşi păstraseră cunoştinţei iniţiale. Ei ştiau, de exemplu, să prelucreze fierul, să jgtbţmă aliaje, să creeze arme îngrozitoare sau

roboţi. Dar ştiau şi cum să facă un balon cu aer cald să zboare sau să încarce o baterie solară. Aceşti „zei” au avut copii şi, în mod normal, le-au transmis progeniturilor o parte din cunoştinţele lor tehnologice.

Aceste progenituri s-au răspândit pe tot pământul, populând diferite regiuni, care erau stăpânite, în fiecare caz, ori de un singur conducător, ori de o dinastie de familie. Au abuzat de supuşii lor, fiinţele omeneşti, folosindu-i drept cai de povară, pentru producerea hranei şi ca proşti utili. Însă i-au şi învăţat o mulţime de lucruri şi i-au făcut pe cei mai buni dintre ei administratori, aşa-numiţii regi.

În esenţă, „zeii” îşi păzeau cu îndărătnicie supuşii: „Nu veţi avea alt zeu în afară de mine” era una dintre legile lor.

Iar, când s-a ajuns la lupte şi la răbufniri, „zeii” şi-au sprijinit adeseori supuşii cu arme îngrozitoare. Fiii zeilor şi descendenţii lor din generaţiile a treia şi a patra au luptat adeseori unii împotriva celorlalţi.

Aşadar, aceasta este teoria mea, pe care o demonstrez cu atât de multe surse, încât numai trimiterile la alte referinţe s-au transformat într-o carte de sine stătătoare**65** şi toate cărţile mele s-au constituit în materialul unei enciclopedii, **66** precum şi al unui CD-rom.**67*68** Ca să nu mai amintesc sutele de cărţi pe aceeaşi temă, pe care le-au publicat alţi autori din întreaga lume. Prin

urmare, este cât se poate de normal că sunt familiarizat cu toate contraargumentele imaginabile şi că de mult le-am rezolvat spre propria-mi satisfacţie.

Ce legătură ar putea să existe între *Argonautica* şi extratereştri? Care dintre elementele constitutive ar fi fost greu să apară din imaginaţia unui grup de oameni care a trăit cu *X*milenii în urmă? Şi dă-mi voie să fiu cât se poate de clar în privinţa acestui aspect: nu este vorba de imaginaţia vreunui Apollonius sau a unui alt poet grec, care şi-a scris povestirile în urmă cu 2.500 de ani. Nu, esenţa poveştii din *Argonautica* vine dintr-o perioadă despre care nu avem nicio consemnare istorică, pur şi simplu pentru că toate bibliotecile cu adevărat străvechi au fost distruse. Bineînţeles, aceasta dacă nu o să fie deschis vreun tezaur neaşteptat în Egipt.

Şi atunci, ce anume conţine *Argonautica* atât de deosebit, ca să ne trezească şi să ne atragă atenţia?

1. Destul de mulţi călători sunt vlăstare ale zeilor dintr-a treia şi a patra generaţie. Au caracteristici supraomeneşti.

2. Sunt descrise „fiinţe amestecate”, cum ar fi centaurii, giganţii cu şase braţe sau „câinii înaripaţi” ai lui Zeus.

3. O zeiţă face corabia Argo imposibil de scufundat.

4. Aceeaşi zeiţă o dorează cu o „grindă

vorbitoare”. Această bucată de lemn vorbitoare trebuie să fi avut o legătură permanentă cu cineva anume, deoarece avertizează în legătură cu apropierea unor pericole.

5. O fiinţă pe nume Glaucus apare din mare la suprafaţa valurilor asemenea unui submarin şi aduce un mesaj din partea unuia dintre zei.

6. Pereţii de stâncă se deschid şi se închid ca în legenda lui Ah Baba şi a celor 40 de hoţi („Sesam, deschide-te”).

7. Regele Phineus este la curent cu toate pericolele care vor fi întâlnite în cale. Cum?

8. Tumul lui Aietes din apropierea oraşului Aia.

9. Un zeu (Apollo) zboară însoţit de zgomot şi zarvă pe deasupra corăbiei. Se îndreaptă către tărâmul „hiperboreenilor” şi vizitează „un popor de altă rasă”.

10. Păsări care lansează săgeţi mortale, dar sunt deranjate de zgomot.

„O zeiţă foloseşte „ceaţa” pentru a-i face pe oameni invizibili.

12. O unsoare conferă puteri supranaturale şi creează un scut termic.

13. Un dragon care nu doarme niciodată, urmăreşte totul, nu are nevoi fizice, poate să scuipe foc şi nu moare niciodată.

14. Tauri care scuipă foc, cu picioarele din fier.

15. Un vehicul al zeilor, care necesită multă

experienţă pentru a fi manevrat şi controlat. Când se prăbuşeşte, incendiază întinderi martele pământ şi „pilotul” trebuie să se ejecteze din cauza căldurii insuportabile din interiorul lui.

16. Diverse fiinţe amfibii vorbitoare.

17. Un zeu care face din noapte zi, trimiţând „săgeţi de lumină”.

18. Un robot din metal, care patrulează pe insulă. Vede cu ochii lui corăbiile care vin şi lansează rachete, îi incendiază pe asaltatori şi are sângele asemenea plumbului topit.

19. O femeie din rasa zeilor reuşeşte să-l zăpăcească pe acest robot cu „imagini de vis”.

Chiar dacă presupunem că totul este doar o poveste cusută cu aţă albă, născocită de mintea unui visător şi dezvoltată şi completată ulterior de poeţii fiecărei epoci care a urmat, înseamnă, oare, că toate întrebările trebuie să dispară? Prin urmare, nu există niciun mister care ar trebui să fie rezolvat?

Chiar şi o poveste neverosimilă are conţinut. Inventatorul iniţial ar fi trebuit să spună cel puţin o jumătate de poveste verosimilă, căci lucrurile trebuie să aibă o anumită coeziune şi un anumit sens. Cadrul esenţial al poveştii este simplu: un om sau mai mulţi pornesc în căutarea unui obiect unic şi extrem de valoros. Acest obiect este păzit de un monstru insondabil şi toate acestea au legătură cu zeii.

Nu contează prea mult dacă poetul introduce,

de asemenea, o poveste de dragoste care are un final fericit. Însă de unde vine monstrul din metal, care atacă ambarcaţiuni, doboară lucruri, radiază căldură şi are plumb drept sânge?

Şi de unde a venit ideea aceasta cu dragonul care scuipă foc? Niciodată, în întreaga evoluţie a acestei planete, nu au existat asemenea fiinţe. Nimeni nu ar fi putut să şi le imagineze pur şi simplu. Prin urmare, aici nu este vorba nici de explicaţii „arhetipale" şi nici de „amintiri" estompate. Şi de ce apare această rasă de dragorii în mod repetat în poveştile popoarelor străvechi? Cele mai vechi poveşti chineze vorbesc despre un dragon care a coborât din cer pe pământ, în zorii timpului. Nu sunt produse ale fanteziei sau poveşti absurde, căci regii-dragoni au fondat prima dinastie chineză. Nicio armă omenească nu a putut să le facă vreun rău şi, cu dragonii lor care scuipau foc, au stăpânit cerul. Maşinile zburătoare ale regilor-dragoni făceau un zgomot îngrozitor şi fondatorul dinastiei purta numele de „Fiu al Dragonului Roşu".[69]

Nimic din toate acestea nu înseamnă mitologie deoarece, la urma urmelor, motivul dragonului care scuipă foc a influenţat întreaga artă chineză de mii de ani, până în vremurile noastre. Şi oricine se lamentează în continuare că nu se poate ca asemenea lucruri să fie adevărate şi că dragonul trebuie să fie înţeles în termeni psihologici ar trebui, poate, să întreprindă o

călătorie la Beijing şi să arunce o privire în marea Piaţă Roşie. Ce se poate vedea de-a lungul unei întregi laturi a pieţei? Templul împăratului ceresc!

Nu începe să ţi se pară, încetul cu încetul, că e ceva ciudat aici? Că toate poveştile din Antichitate nu sunt numai legende, mituri sau poveşti imaginare, ci o realitate anterioară? Pe de altă parte, această realitate exotică poate să mai fie dovedită într-un mod: urmărind însăşi cărarea timpului.

Capitolul 2
În numele lui Zeus

Cele zece porunci sunt atât de clar definite deoarece nu au fost decise de o adunare.

— Konrad Adenauer, 1876 – 1967

Regiunea pe care o numim Olimpia era deja locuită în mi**leniul trei** înainte de Hristos. Primul loc sfânt din această **parte a peninsulei** Peloponez a fost dedicat zeiţei Ceea. Mult **mai târziu,** Olimpia s-a transformat în oraşul templu al lui **Zeus. În** anul 776 î. Hr., la Olimpia s-au ţinut primele între**ceri şi** avem o consemnare scrisă cu numele învingătorului, „Coroibos din Elisw. La fiecare patru ani, aici s-au ţinut între**ceri** sportive, pe parcursul unei perioade totale de 1.168 de **ani, din** 776 î. Hr. până în 393 d. Hr. Existau reguli stricte atât **pentru concurenţi,** cât şi pentru spectatori. Trebuia ca spor**tivii să se** fi antrenat cel puţin 10 luni; trebuia, de asemenea, **să fie greci liberi,** să nu fi comis vreo crimă şi să

nu fi avut un **comportament** indecent într-un loc sfânt. Cu treizeci de zile **înaintea debutului** jocurilor, sportivii se adunau într-o tabără **de antrenament,** în Elis, la 57 km de Olimpia, unde trăiau în **comun,** în adăposturi simple, primind toţi aceeaşi hrană.

Jocurile Olimpice erau destinate numai bărbaţilor; feme**ilor şi sclavilor** nu li se permitea să le urmărească şi exista **chiar o lege** care spunea că orice femeie prinsă urmărind **jocurile trebuia** să fie aruncată de pe muntele Typaion. De **ce erau atât** de porniţi împotriva femeilor? Toţi participan**ţii concurau** complet goi şi, mai târziu, organizatorii le-au **impus** să se şi antreneze în pielea goală. Pentru numele lui Ehimnezeu, de ce? Trebuia ca atât juriul competiţiei, cât şi spectatorii să fie absolut siguri că sportivii care participau erau fiinţe omeneşti normale, că nu trişa nimeni şi că toţi aveau şanse egale. Cuvântul „atlet**”** provine din cuvântul grecesc ***athlos***, care înseamnă premiu sau onoare. Dar care este legătura dintre toate acestea şi povestea ***Argonauticii?*** încă puţină răbdare.

Până la ediţia a treisprezecea a Jocurilor Olimpice din 728 î. Hr., se desfăşura o singură întrecere: un sprint de un ***stadiu***, o distanţă de aproximativ 200 m. Abia în 720 î. Hr. s-a adăugat o alergare pe o distanţă mai mare, de două stadii, în jur de 400 m. Primul câştigător al acestei curse a fost Acanthos din Sparta. De la o ediţie a Jocurilor

Olimpice la alta, au fost acceptate noi sporturi. Istoricul jocurilor a fost cercetat în detaliu de numeroşi istorici. Herodot (490 – 426 î. Hr.), „părintele istoriei”, şi-a citit personal părţi din operă la Olimpia, acesta fiind şi modul în care le-a devenit cunoscut compatrioţilor. Istoricul grec Diodorus (aproximativ 100 î. Hr.), care este autorul unui număr de patruzeci de volume de istorie, a luat parte la ediţia a 180-a a Jocurilor Olimpice.

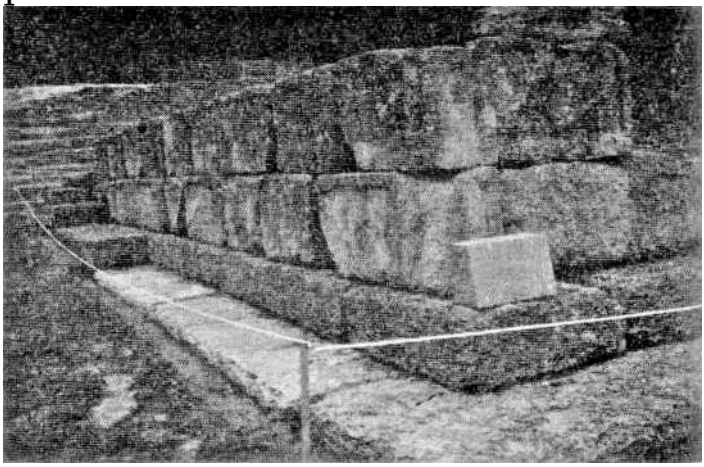

Imaginea 3. Pietrele megalitice de la Olimpia.

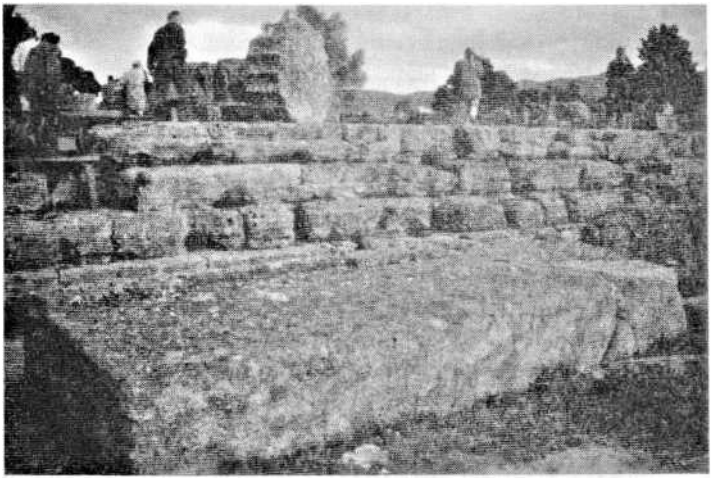

Imaginea 4. Pietrele megalitice de la Olimpia.

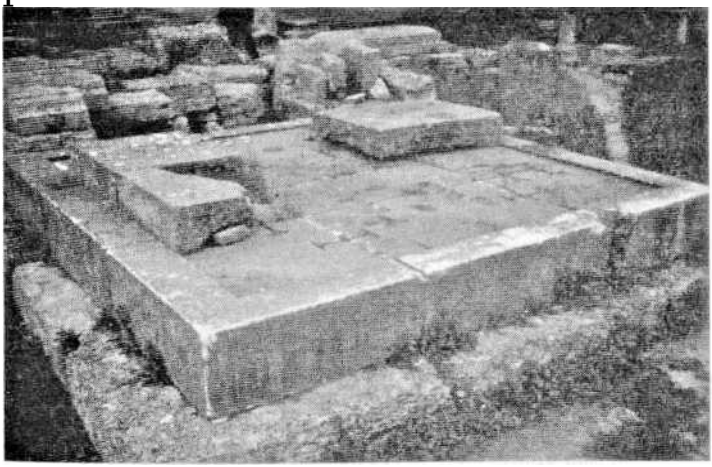

Imaginea 5. Pietrele megalitice de ia Olimpia.

Îmi este uşor să folosesc istoria Jocurilor Olimpice pentru a demonstra că niciun monstru, niciun gigant, titan, „fiinţă amestecată” sau alte ciudăţenii nu au participat vreodată la ele. Competitorii erau goi şi niciunui metis sau hermafrodit nu i s-ar fi permis să le urmărească.

Niciun robot de tip Talos nu a fost pus să păzească templele olimpiene, care erau destul de numeroase, având în ele aur şi argint. Niciun dragon care scuipa foc nu păzea ofrandele preţioase destinate zeilor cu ochi neobosiţi şi niciun descendent „divin” nu a întinat jocurile. Putem fi siguri de aceste lucruri cel puţin începând din 776 î. Hr. Şi înaintea acestui an s-au ţinut jocuri în Olimpia, însă acestea nu au fost incluse în nicio consemnare istorică.

Cea mai veche referinţă cunoscută la *Argonautica* provine dintr-un poem din secolul al IV-lea al lui Pindar, care a aşternut în grabă povestea în jurul anului 500 î. Hr. Nu existau cu siguranţă nici uriaşi, nici titani, nici alţi descendenţi ai zeilor prin preajmă-i în zilele sale, căci, altminteri, ar fi fost menţionaţi în consemnările istorice ale olimpiadelor. Şi nici în urmă cu un sfert de mileniu nu existau, în momentul primelor Jocuri Olimpice. Cu toate acestea, povestea menţionează zei, roboţi, Lâna de Aur şi un dragon care nu dormea niciodată. Prin urmare, probabil că primii oameni care au spus povestea *Argonauticii* ori au inventat monştrii, ori i-au luat din surse cu mult mai vechi. Nu văd niciun alt răspuns.

Născocirea fantastică a „grinzii vorbitoare” sau a „omului din fier” nu prea corespunde nici epocii lui Pindar şi nici măcar celei a lui Apollonius. Şi nici dragonul care nu doarme

niciodată, care nu are nevoi fizice, scuipă foc şi nu moare. Dacă asemenea personaje ar fi fost imaginate în poveştile vremii, le-am fi cunoscut. La urma urmelor, în Grecia Antică, poeţi şi visători erau fără număr. Foarte multe dintre poveştile lor au supravieţuit mileniilor, însă niciuna nu ia în batjocură minciunile inventate în altele. Prin urmare, în mod sigur, aceste poveşti sunt mai vechi decât primele jocuri Olimpice.

Cu cât ne adâncim mai mult în negura istoriei omenirii, cu atât mai improbabile devin născocirile tehnologice, cum ar fi cele menţionate în *Argonautica.* Modelul nostru evolutiv ne-ar determina să tragem concluzia că, pe măsura întoarcerii în timp, cu atât mai simplă ar trebui să fie gândirea omenească. Or, o fi existând cineva care să vrea să scoată în evidenţă faptul că povestitorii au pus mâna pe tăbliţele din lut încă din momentul în care se inventa scrierea?

Vino cu mine într-o călătorie mentală, care ne duce înapoi în timp cu aproximativ 4.000 de ani. Ne aflăm în oraşul Assur, care exista cu aproximativ 2000 de ani înainte de Hristos. Dezvoltarea scrierii este în plin avânt şi oamenii încearcă deja să scrijelească pe tăbliţe din lut unele dintre legile concepute de conducătorul lor deştept. Conducătorul cere ca fiecare supus al său să respecte legile imediat, nu să judece lucrurile după toanele de moment. Realizarea acestor „tăbliţe ale legii” este o muncă foarte grea. În

primul rând, în rame pătrate din lemn, trebuia presată o combinaţie potrivită de lut, frământat în prealabil şi apoi netezit. Pe urmă, scribul trasa linii fine în lut cu o piatră ascuţită. Întregul procedeu a fost verificat deja de săptămâni întregi, masa moale fiind inscripţionată cu semne liniare. Uneori, instrumentul din piatră scrijelea prea adânc şi urmele erau prea deschise la suprafaţa lutului, iar, alteori, se aplică o presiune prea mare. Sau scribului îi tremura mâna. Adeseori, lutul moale se prăbuşea exact acolo unde nu trebuia, ascunzând un semn important, care făcea diferenţa dintre un cuvânt şi opusul lui – de exemplu, între „injust” şi Just”. La urmă de tot, ramele erau puse la soare să se usuce. După câteva ore, se vedea că scrierea nu mai arăta cum ar fi trebuit, deoarece căldura îndoia cadrul. Şi multe dintre tăbliţe se spărgeau la scoaterea din rame.

Îţi dai seama, prin urmare, că scrierea era atât un proces epuizant, cât şi o mare responsabilitate cu 2000 de ani înainte de Hristos. Doar câţiva oameni stăpâneau această nouă artă. Iar, acum, imaginează-ţi că vine un visător care are în minte un singur lucru: cere 5.000 de tăbliţe din lut pe care să inscripţioneze o poveste inventată, un vis, din auzite sau, aşa cum avea să fie calificată după mii de ani, o poveste fantastică! Preoţii, tribul, conducătorul ar permite un asemenea lucru numai dacă l-ar considera ca fiind

extrem de important. Şi ce fel de poveste ar fi suficient de importantă ca să-ţi petreci ani de zile inscripţionând-o în lut?

Una singură, desigur, care ar nara o serie de evenimente străvechi, extraordinare şi, bineînţeles, reale, care trebuie să se păstreze pentru posteritate. Minciunile şi invenţiile nu se inscripţionează în lut – şi, în mod cert, nici visele.

Şi exact aşa s-a întâmplat. După ce, în sfârşit, omenirea a inventat scrisul său, mai curând, după ce l-a moştenit de la zei, ceea ce se consemna în scris erau acorduri comerciale şi, ulterior, decrete regale sau relatări ale războaielor şi bătăliilor. Cei câţiva experţi, aleşi pe sprânceană, care erau capabili să scrie, nu şi-au folosit această abilitate pentru a consemna prostii. Tăbliţele din lut nu erau făcute pentru consemnarea fanteziilor oricărui visător. Singurele lucruri aşternute în scris erau cele de o importanţă într-adevăr deosebită – inclusiv relatările despre zei, despre armele lor supraomeneşti şi puterile lor supranaturale. Asemenea poveşti existau deja şi nu au fost inventate pe loc. În textele sfinte, nu era loc pentru literatura neînsemnată sau escapistă. Nu numai conducătorii, ci şi preoţii ar fi refuzat cu străşnicie să sprijine aşa ceva.

Prin urmare, de ce, printre cele mai vechi consemnări scrise, se regăsesc descrieri ale unei misterioase tehnologii a zeilor? Ce anume făcea aceste lucruri atât de importante, încât să fie

aşternute în scris? Legenda lui Gilgamesh a fost scrisă cu mii de ani înainte de Hristos, ca şi poveştile primilor împăraţi chinezi şi ale dragonilor lor cereşti. Iar, în versiunea cea mai veche a legendei lui Gilgamesh, scrisă pe tăbliţe din lut cu 5.000 sau 6.000 de ani în urmă, descoperim robotul Chumbaba, „turnul zeilor”, „uşa care vorbeşte asemenea unui om” şi rachetele zeilor, înzestrate cu viteza fulgerului. Aflăm, desigur, şi despre o călătorie spaţială, căci Gilgamesh este luat de pe Pământ şi este descrisă priveliştea de la o mare înălţime.

Mai bine să mă opresc aici; am explorat deja aceste legende în alte cărţi, pe care le pot consulta cel care doresc să afle mai multe.**1 – 2**

Istoricul dr. Ernst Curtius a scris în urmă cu 190 de ani: „Istoria nu cunoaşte copilăria niciunei rase”.**3** Este adevărat, căci fiecare popor intră în analele istoriei de-abia după ce şi-a întemeiat o comunitate despre care să se poată scrie ceva. Cu siguranţă, Herodot nu a fost primul istoric de pe planetă, istoria a fost consemnată cu secole şi milenii înaintea **lui** Herodot a fost un spirit academic. A făcut o muncă meticuloasă în bibliotecile vremurilor sale, pentru că era mereu curios şi interesat să ştie mai multe şi voia să afle adevărul adevărat despre zeii săi greci.

Prin strădanii sârguincioase, el a descoperit originea zeilor greci în Egipt. A aflat că egiptenii au fost primul popor care a păstrat consemnări

precise privitoare la zeii şi regii lor şi că aveau cunoştinţă de festivităţi foarte vechi care „abia de curând au început să se celebreze şi în Grecia”.4

Herodot îşi descoperă zeii greci, împreună cu toate ritualurile dedicate lor, în Egiptul antic, şi nu are niciun fel de mustrare de conştiinţă să se refere la ele în mod deschis, deşi compatrioţii săi greci s-ar fi putut simţi foarte uşor ofensaţi. Herodot afirmă cât se poate de relaxat că Isis nu este altceva decât numele egiptean al lui Demeter. Zeiţa Atena şi zeii Helios, Ares şi mulţi alţii îşi au originile în Egipt. În cea de-a doua carte a istoriilor sale, de la Capitolul 60 înainte, Herodot descrie diverse festivităţi în onoarea acestor zei şi modul în care se petreceau ele în Egipt. Permanent, păstrează o perspectivă critică, făcând distincţie între experienţele personale şi lucrurile care i-au fost spuse „la mâna a doua”. De asemenea, notează cu meticulozitate lucrurile despre care nu vrea să scrie, fie din cauză că sunt respingătoare sub aspect sexual, fie pentru că nu crede ce i s-a spus. Herodot dă curs chiar şi întrebării de ce li se spune „zei” acestor fiinţe. Răspunsul pe care îl dă nu lasă loc de îndoieli: pentru că au fost primii învăţători ai omenirii şi, de asemenea, pentru că „au pus totul în ordine şi au împărţit totul între ei”.5

De asemenea, Herodot extrage din sursele sale egiptene datări extrem de surprinzătoare pentru noi. În Capitolul 43 al celei de-a doua cărţi,

el scrie că Heracle le era cunoscut egiptenilor ca fiind un zeu foarte vechi. Din vremea lui Heracle până la domnia lui Amasis, spune el, au trecut 17.000 de ani.

Apoi, consemnează două numere care le dau ameţeli cercetătorilor noştri. Călătorului Herodot – şi toate acestea s-au petrecut, desigur, în jurul anului 450 î. Hr. – preoţii tebani îi citesc numele a 341 de generaţii de conducători, care au fost consemnate cu grijă. Aceste 341 de generaţii corespund, potrivit lui Herodot, unui număr de „340 de ani şi de atunci „nu au mai fost zei cu corp omenesc" în Egipt. Herodot nu stătea la şuete cu cioplitori de rând sau cu negustori bârfitori. Oamenii cu care discuta erau preoţi cu ştiinţă de carte; iar atunci când, uimit, i-a întrebat dacă acest lucru era adevărat, aceşti preoţi de elită i-au confirmat că cei 341 de regi fuseseră oameni „cât se poate de diferiţi de zei" şi că, înaintea lor, în Egipt domniseră zeii, care trăiseră în mijlocul fiinţelor omeneşti. (Cine doreşte să verifice poate să parcurgă cartea a doua, de la Capitolul 142 la 145, din *Istoria* lui Herodot.) Şi, iarăşi, Herodot ne dă asigurări că egiptenii ştiau „foarte bine, căci permanent ţin socoteala anilor şi îi consemnează".**6** Aceiaşi preoţi îi citesc lui Herodot, dintr-o carte, şi numele tuturor celor 330 de regi, împreună cu anii în care au domnit, după faraonul Menes.

Exegeţii noştri cu minţile ascuţite, filologi,

arheologi şi istorici ai religiilor din zilele noastre, nu pot începe să se pună de acord cu aceste perioade de timp enorme. Înaintea începutului istoriei scrise, ei cunosc numai marea gaură neagră din Epoca de Piatră, în cursul căreia fiinţele omeneşti care au descins din maimuţe şi-au lărgit lent şi sigur cunoştinţele. Au învăţat cum să folosească uneltele din piatră şi, treptat, şi-au creat o limbă. Au format triburi închise pentru siguranţă, au inventat vârful de săgeată, suliţa şi, în cele din urmă, arcul, iar, la un moment dat, au descoperit cum să smulgă fierul din rocă. În acelaşi timp, au ridicat construcţii megalitice gigantice. Iar când, în cele din urmă, au inventat scrierea, imediat au folosit stilusurile din piatră pentru a acoperi tăbliţele din lut cu poveşti fantastice cu o anumită înclinaţie tehnologică!

Iar experţii noştri, care îşi căznesc creierele în conferinţe şi discuţii fără sfârşit şi se citează reciproc permanent pentru „a se menţine în domeniul ştiinţific”, nu au altă explicaţie mai bună în afară de aceea psihologică. Scriu afirmaţii cu ar fi: „Plasarea cronologiei celor mai vechi dinastii înaintea mijlocului mileniului al patrulea este ceva ridicol şi, în mod evident, reprezintă o mistificare”.7 Sau „Nonsens total”. Sau: „Putem lăsa deoparte fără grijă acest pasaj, deoarece conţine numai prostii fantastice”. Acest gen de perspectivă are siguranţa absolută că „istoria Egiptului antic a debutat cu adevărat aproximativ

în jurul anului 3.000 î. Hr”. **8**. Oricare altă versiune a istoriei omenirii este inimaginabilă, deşi cronicarii celor mai diverse popoare oferă date concrete. Dogma sfântă a evoluţiei nu permite nicio altă soluţie.

Pentru explicarea tuturor inconsecvenţelor, unii oameni inventează „anii lunari”, îi acuză pe istorici şi cronicari de comiterea unor greşeli aritmetice sau de exagerarea naturii grandioase a regilor lor ori inventează tot felul de calendare care nu au existat niciodată – cum ar fi calendarul Sothis sau Sirius pentru regatele faraonilor. Şi cum rămâne cu mult-adulata noastră „abordare ştiinţifică”, dacă ignorăm cu desăvârşire toate datele pe care atât de mulţi scribi şi cronicari le-au consemnat cu atâta grijă? Herodot este departe de a fi singurul care include date şi perioade în relatările sale. În ultima mea carte**9**, am prezentat date comparative de pretutindeni. Concluzia care trebuie trasă nu este că anticii ar fi avut o problemă cu numărătoarea, ci că noi, pur şi simplu, nu vrem să admitem realitatea acelor vremuri.

Filosofii greci Platon (427 – 347 î. Hr.) şi Socrate (470 – 399 **î. Hr.)** sunt consideraţi în continuare, chiar şi de cultura noastră deosebit de avansată, ca fiind gânditori remarcabili, cu spiritul deosebit de abil. Tratatele şi dialogurile lor umplu mii de pagini şi, întotdeauna, şi-au dat toată silinţa să ajungă la adevăr. Cine citeşte *Dialogurile* lui

Platon va descoperi adevărata semnificaţie a filosofiei şi dialecticii. În dialogul său intitulat *Legile*, Platon intră în discuţie cu un oaspete de la Atena, cu Cleinas din Creta şi cu lacedemonianul Megillos. Aceşti oameni discută şi despre vremurile trecute, iar atenianul spune:

Dacă ne uităm cu atenţie, vom vedea că picturile şi sculpturile realizate în urmă cu 10.000 de ani – şi mă refer exact la acest interval de timp – nu sunt nici mai frumoase şi nici mai urâte.[10]

De ce subliniază grecul tocmai faptul că se referă la o perioadă exactă de „10.000 de ani”? Deoarece grecii considerau toate numerele mai mari de 10.000 ca reprezentând ceva de la „mare” la „infinit”. În Cartea 3 a aceluiaşi *Dialog,* se discută deschis despre prăbuşirea culturilor anterioare. Este clar că, în vremurile acelea, cunoştinţele legate de aceste civilizaţii dispărute erau considerate ca de la sine înţelese – şi nu este vorba doar despre micile ţări, decimate la un moment dat de război sau de vreun dezastru natural. Nu, era cunoscută o catastrofă globală provocată de inundaţii masive. În Platon, se poate citi detaliat că au fost şterse de pe faţa pământului ţări şi oraşe întregi şi că numai grupuri mici au supravieţuit în regiuni montane. Aceşti supravieţuitori, spune el, păstraseră arta olăritului, trăiseră din vânătoare şi puteau să facă pături şi arme simple, căci aceste lucruri puteau fi realizate fără fier. Pe de altă parte, spune el, zeii i-

au învăţat cum să folosească metalele, „astfel încât rasa omenească, în mijlocul grelei încercări în care s-a trezit, să-şi poată recăpăta avântul şi forţa de a se dezvolta”.

Se poate citi cum au fost distruse oraşe de pe câmpii şi de la malul mării şi toate minele de metale au rămas sub nivelul apelor, astfel încât nu a mai fost posibil să se extragă minereu. Şi toate uneltele au fost pierdute, şi mare parte din cunoştinţe, inclusiv „arta politicii”. Generaţiile ulterioare, spune Platon, au uitat curând câte milenii au trecut. Multă lume interpretează acest *Dialog* ca fiind un gen de ipoteză, ca şi cum Platon ar spune: „Să presupunem că s-ar fi întâmplat aşa, că lumea s-a scufundat şi că oamenii au fost nevoiţi să ia totul de la început, cum ar fi fost”. Însă această perspectivă nu are bătaie prea lungă pentru că, la Platon, menţionarea culturilor dispărute nu se limitează la *Legi.* Iar atenianul spune explicit că vorbeşte despre un număr precis de „10.000 de ani”.

Dar de ce s-ar fi produs o asemenea catastrofă? în *Politica* lui Platon se poate citi cu surprindere despre: „Miracolul inversării răsăritului şi apusului soarelui şi ale celorlalte corpuri cereşti. Unde răsar acum, acolo apuneau odinioară şi răsăreau în partea opusă”.**12** Pare cât se poate de absurd, dar, în vremurile noastre, afirmaţia capătă o altă dimensiune. Imaginează-ţi numai un glob şi dă-i o mişcare de rotaţie în jurul

axei pentru a obţine zilele şi nopţile noastre. Acum, înclină axa şi lasă globul să urmeze aceeaşi mişcare de rotaţie ca înainte – cu alte cuvinte, fără să-i opreşti rotirea şi s-o inversezi. Ce se întâmplă? Pentru locuitorii Pământului, a părut că soarele şi-a schimbat calea. Desigur, nu este deloc aşa, dar înclinarea axei Pământului într-o altă direcţie face să pară aşa. Iar o schimbare a înclinării axei Pământului ar conduce în mod inevitabil la inundaţii îngrozitoare. De când se cunoaşte faptul că planeta are un câmp magnetic variabil, o schimbare a unghiului de înclinare a axei Pământului a rămas de domeniul posibilului. Cu secole înaintea lui Platon, în Grecia, a trăit poetul Hesiod. Mai mult legende, poeme şi fragmente care îi aparţin au supravieţuit mileniilor. Cea mai cunoscută lucrare este *Teogonia*, scrisă între 650 şi 750 î. Hr. În această lucrare, Hesiod menţionează fiinţele înspăimântătoare care au populat odinioară Pământul. Zeii înşişi le creaseră: fiinţe înfricoşătoare „cu 50 de capete şi cu braţe enorme care le creşteau din umeri”.**14** Dragonul care scuipă foc face de asemenea parte din menajeria lui Hesiod. Prin urmare, nu este cu putinţă ca Apollonius, care a trăit 300 de ani mai târziu, să fi fost inventatorul dragonului din *Argonautica.*

Din umerii înspăimântătorului dragon asemenea unui şarpe, creşteau o sută de capete, limbile lor negre repezindu-se şi lingând totul în

jur. Din fiecare pereche de ochi a sutei de capete, scânteiază lumina şi arde… când se uită la ceva, privirea lui arde ca focul. Şi fiecare din capetele sale îngrozitoare are propriul glas răsunător, o multitudine nemaipomenită de sunete.[15]

În *Teogonia* lui Hesiod se poate citi şi cum zeiţa Himera, de la care am păstrat şi cuvântul „himeră" sau „fiinţă combinată", a dat naştere unui monstru care sufla foc. Monstrul acesta avea trei capete, de leu, de capră şi de dragon. Capul de dragon „sufla dogoarea arzătoare a unui foc cu străluciri sălbatice" [16].

Din nou, nu este clar de unde avea Hesiod aceste informaţii. Se presupune că şi el a folosit surse egiptene originale. Relatările sale sunt prea pline de culoare, prea precise şi au o tentă tehnologică prea accentuată pentru a fi apărut în perioada în care a trăit. În cartea sa *Munci şi zile*, scrie că zeii au zămislit patru rase înainte să creeze rasa umană: „Mai întâi, zeii, cei care trăiesc pe înălţimile Olimpului, au creat o rasă aurită de oameni foarte guralivi".[17]

Citatul anterior este tradus dintr-o versiune germană din 1817. Profesorul Voss a tradus formularea din limba greacă în sensul de „cei care trăiesc pe înălţimile Olimpului". În versiunile mai noi ale aceluiaşi pasaj, găsim o uşoară schimbare: „[zeii] locuind în casele cereşti" [18].

Dă-mi voie să alătur aceste două traduceri, separate de numai 150 de ani, astfel încât să le

poţi compara şi să poţi trage propriile concluzii:

1817

„Mai întâi, zeii carenemuritori, care trăiesc petrăiesc în casele înălţimile lor cereşti, au Olimpului, aucreat mai întâi o creat o rasărasă aurită de aurită de oamenioameni slabi. foarte guralivi.Aceasta s-a Aceştia au fostîntâmplat în conduşi devremea lui Cronos, careCronos, când el domnea în cer înera încă stăpân în acele vremuri. Şiceruri. Şi au trăit au trăit asemeneaca zeii, fără zeilor, sufleteleniciun fel de lor fiind îngrijitegriji…”
etern…”

1970

„Zeii

Greaca veche, cu care este posibil ca mulţi dintre noi să ne fi chinuit la şcoală, nu este suficientă pentru a hotărî care variantă este mai exactă. Deşi sensul general al ambelor traduceri este asemănător în mare, există o deosebire fundamentală între „înălţimile Olimpului” şi „casele cereşti” şi între „conduşi de Cronos” şi „în vremea lui Cronos”. Cum va arăta această traducere în anul 2100? Şi care au fost sensul şi semnificaţia originale din vremea lui Hesiod? După „rasa de aur”, zeii au creat o a doua rasă,

inferioară, o „rasă de argint”. Această rasă a fost creată de aceiaşi zei, aceia care „sălăşluiesc pe înălţimile Olimpului” sau, poate, „sălăşluiesc în casele cereşti”. Această „rasă de argint” era de un ordin inferior celei de aur atât din punctul de vedere al formei, cât şi al aspectului şi era formată din „molatici”, pe care mamele îi răsfăţau.

După aceasta, a urmat „a treia rasă a oamenilor gălăgioşi”. Aceştia aveau „o mare forţă şi tărie” şi „din umeri le creşteau braţe uriaşe”.[19] Se presupune că această rasă ar fi fost aspră şi încăpăţânată, iar uneltele sale agricole erau din metal. Însă şi această rasă a reprezentat, după câte s-ar părea, o dezamăgire, astfel încât Cronos a creat-o şi pe a patra: cea a eroilor sau a semizeilor.

Potrivit lui Hesiod, noi, oamenii moderni, aparţinem celei de-a cincea rase, rasa de fier. Suntem un amestec de „bine şi rău” şi cunoaştem bucuria şi durerea. Însă, când lucrurile degenerează într-o asemenea măsură încât copiii nu mai seamănă cu taţii lor, gazdele nu-şi mai primesc oaspeţii cu braţele deschise şi fraţii nu se mai iubesc între ei, atunci şi rasa noastră va fi distrusă în numele lui Zeus.

Hesiod face o descriere vie, minuţioasă, a bătăliei dintre zei şi titani, incluzând toate aspectele detaliate ale armelor care au fost implicate. Cu toate că aceştia din urmă au fost creaţi de zeii înşişi, a trebuit ca ei să dispară de pe

faţa pământului. A izbucnit o luptă îngrozitoare, în care însuşi Zeus tatăl a fost implicat, trimiţând din ceruri fulgere explozive, rachete care au făcut mările să clocotească, au ars regiuni întregi şi au pus pământul la genunchii care îi tremurau. Hesiod foloseşte multe pagini pentru descrierea măcelului, dar voi reda un scurt citat din traducerea din 1817:

Şi deasupra, titanii şi-au întărit legiunile… pământul s-a cutremurat cu vuiet şi cupola cerului a bubuit… şi, drept din cer şi din Olimp, s-a repezit Tunătorul cu o sclipire de fulger. Loviturile au venit una după alta, însoţite de mugete şi de lumina focului… flăcări sfinte împletite… pământul încolţind fertil s-a aprins şi păduri întinse au căzut victime furiei focului… apoi sfintele vânturi s-au aprins şi ele, astfel încât până şi ochii celor mai tari au fost orbiţi… ca şi cum cupola cerului s-ar fi coborât lângă pământ, s-a făcut auzit zgomotul cel mai tunător… zeii s-au repezit în luptă, vânturile au izbucnit cu sălbăticie şi au adus praf şi distrugere… pe urmă Zeus şi-a trimis racheta sublimă… şi s-a ridicat un vaier îngrozitor…**20**

O asemenea luptă nu s-a purtat cu mijloace pământeşti. Ceva asemănător, dar cu arme mult mai îngrozitoare, se descrie în poemul indian *Mahābhārata.* Şi aici, rase diferite de zei se luptă între ele:

Arma necunoscută este fulgerul strălucitor, un mesager înfricoşat al morţii, care i-a

transformat în cenuşă pe toţi cei care ţineau de Vrishni şi Andhaka. Trupurile mistuite de flăcări erau de nerecunoscut. Cei care au scăpat cu viaţă şi-au pierdut părul şi unghiile. Vasele din lut s-au spart din senin, păsările au albit. În scurtă vreme, hrana a devenit otrăvitoare. Fulgerul a căzut pe pământ şi s-a transformat în pulbere fină.21

Şi ce a spus Gilgamesh când prietenul său Enkidu a murit în dureri îngrozitoare, după ce s-a întâlnit cu monstrul divin Chumbaba? „E oare din cauză că te-a lovit răsuflarea otrăvitoare a bestiei cereşti?” 22

Versiunile poemului *Mahābhārata* disponibile în traduceri în limba germană sunt toate redactate şi scurtate. Pentru că nu cunosc sanscrita, trebuie să mă refer în principal la numeroasele versiuni din limba engleză. Similitudinile cu Hesiod sunt prea convingătoare penfrti a fi pur şi simplu trecute cu vederea.

A fost ca şi cum s-ar fi dezlănţuit forţele naturii.

Soarele s-a rotit în cerc şi, arzând din cauza căldurii **armelor,** lumea s-a clătinat cuprinsă de flăcări. Elefanţii **erau arşi** de flăcări şi fugeau de acolo înnebuniţi... apa **a dat în** clocot, animalele au murit... turbarea flăcărilor **a făcut copacii** să se prăbuşească unul după altul ca **într-un incendiu** de pădure... Caii şi carele s-au **aprins... mii** de care au fost distruse, apoi s-a lăsat o **linişte** adâncă... vederii **s-a** deschis o privelişte

îngrozitoare. Cadavrele celor căzuţi erau desfigurate de **căldura îngrozitoare...** nicicând nu am mai văzut o **armă atât de** îngrozitoare, niciodată nu am mai auzit **de o asemenea** armă.[23]

Este locul aici să menţionez şi o altă referinţă la *Legenda lui Gilgamesh*: „Cerurile au urlat, pământul a zbierat răs**punzându-le.** Fulgerele s-au aprins, focul şi-a ridicat flăcă**rile în sus,** moartea a căzut pe pământ. Lumina a dispărut, **focul s-a stins.** Tot ce a fost lovit de fulger s-a preschimbat **în cenuşă**”[24].

Toate aceste arme de distrugere în masă – cele descrise de **Hesiod,** din *Mahābhārata* ori din *Legenda lui Gilgamesh* – au **fost folosite** în vremuri dinaintea începutului istoriei scri**se. Dacă aceste** bătălii dintre zei au avut loc într-o „epocă **istorică”, am** fi avut relatări precise, cu date. De vreme ce, în **mod evident,** nu este cazul de aşa ceva, trebuie să fi avut loc **în vremuri preistorice –** sau în imaginaţie. Înţeleg perspecti**va unor** cercetători care au comentat aceste scrieri străvechi **înainte de** 1945. Dar, de la sfârşitul celui de-al Doilea Război **Mondial,** după Hiroshima şi Nagasaki, ar trebui să fim ceva **mai înţelepţi.** Acum ştim de ce sunt capabili „zeii”.

Cele 24.000 de distihuri ale *Rāmāyanei* reprezintă de **asemenea o** comoară de informaţii privind activităţile şi **posibilităţile** tehnologice

preistorice ale zeilor. Deşi versiunea **scrisă a** *Rāmāyanei* datează din secolul al IV-lea sau al III-lea î. Hr., conţinutul provine din mai multe surse necunoscute. Eroul **epopeii** este fiul regelui, Rama, a cărui soţie, Sita, este răpită de uriaşul demon Ravana şi dusă pe insula Lanka – amintind de motivul războiului troian. Cu ajutorul regelui maimuţelor (şi mult sprijin tehnologic), Rama reuşeşte să-şi ia soţia înapoi.**25**

Este descris cu detalii minuţioase un vehicul fermecat, care se ridică în aer. Se asemăna cu o piramidă zburătoare şi decola vertical. Avea înălţimea unei clădiri cu trei etaje şi zbura din Lanka (Sri Lanka sau Ceylon) până în India. Prin urmare, maşina zburătoare străbătea peste 3.200 km. În interiorul acestei piramide zburătoare, se afla o încăpere pentru mai mulţi pasageri şi existau, de asemenea, unele încăperi secrete. Când s-a ridicat de la sol cu Rama şi Sita, a produs un zgomot infernal. Apare o descriere a felului în care maşina aceasta făcea munţii să tremure şi să se clatine, depărtându-se într-un zgomot de tunet, însă putea şi să dea foc clădirilor, câmpurilor şi pădurilor. Cu decenii întregi înainte de Hiroshima, în anul 1893, profesorul Hermann Jacobi comenta: „Nu există niciun fel de îndoială că [această descriere] se referă pur şi simplu la o furtună tropicală” **26**.

Aşa cum am mai spus, după Hiroshima, ar trebui să fim puţin mai înţelepţi. Însă comentariile

pe care încă le prezintă experţii pe marginea acestor texte antice mă fac să mă simt captiv într-un secol nepotrivit. Mie unul îmi este clar că mare parte din ceea ce au consemnat cronicarii antici nu provine din imaginaţia lor macabră, ci a reprezentat cândva realitatea – chiar dacă evenimente într-atât de înspăimântătoare nu s-au petrecut în vremea poeţilor şi istoricilor care au scris despre ele. Dacă ar fi fost martori nemijlociţi ai acestor evenimente, oricum nu ar fi putut să scrie despre ele, pentru că ar fi fost morţi cu toţii. Cronicarii nu au fost martori oculari; au descris lucruri văzute sau auzite de alţii, de la mare distanţă, pe care apoi le-au povestit urmaşilor lor, poate după vizitarea întinderilor arse şi a oraşelor căzute pradă devastării. Sau, poate, după-ce supravieţuitorii de la marginile cele mai depărtate afectate de bătălie şi-au povestit experienţele înfricoşătoare altora, care nu fuseseră implicaţi.

Informaţiile de acest gen, transmise din gură în gură, nu **pot** fi exacte. Şi cu atât mai mult cu cât nici martorii ocu**lari şi** nici cronicarii ulteriori nu au avut nici cea mai mică **idee despre** sistemele moderne de armament. Ce altceva ar **fi putut să** facă, dacă nu să pună ceea ce nu înţelegeau pe **seama** unor zeităţi supranaturale? în ochii lor, aceştia erau, **la urma** urmelor, „zei” – căci ce altceva ar fi putut să fie? în **întreaga** literatură antică există, de asemenea, o distincţie **clară între** fenomenele naturale şi armele zeilor.

În *Teogonia* **sa, Hesiod** îşi îndreaptă atenţia şi asupra ciclopilor. Aceştia **ar fi avut staturi** uriaşe, asemenea zeilor, şi un singur ochi **în mijlocul** frunţii, de la care le-a-venit şi numele de „ochi **rotund”: „Singurul** lor ochi era rotund ca un cerc şi aşezat în **mijlocul feţei” 27.**

S-ar putea crede că ciclopii sunt neapărat produsele **imaginaţiei,** de vreme ce nu au existat niciodată fiinţe cu un **singur ochi,** dar eu nu sunt chiar atât de sigur. Începând din **secolul al** XVII-lea, au existat cazuri documentate de produşi **de concepţie avortaţi,** care aveau un singur ochi. Iar gene**tica modernă** a **stabilit** cu precizie că o singură genă este **responsabilă** de cei doi ochi ai noştri. În stadiile fetale cele **mai timpurii** de dezvoltare a vertebratelor, din care facem **parte şi noi, se** formează mai întâi o fâşie de celule sensibile **la lumină. Dacă** nu ar interveni funcţia genei „Pax-6”, acest **conglomerat** de celule sensibile la lumină nu s-ar divide în **două părţi** diferite şi am fi cu toţii ciclopi. Dumnezeu ştie ce **experimente** genetice au născocit zeii şi de unde le-a venit **cronicarilor** ideea ciclopilor.

Grecul Hesiod menţionează de asemenea care zburătoare în mai **multe** pasaje, cum ar fi Fragmentul 30, în care Zeus **coboară cu** tunete şi fulgere de pe firmament. Iar despre fos**tul conducător** al Lydiei se spune că ar fi avut acces la o teh**nologie** năucitoare. Numele său era Gyges şi fusese cioban. **Herodot** scrie că Gyges se

dusese, tânăr fiind, la palatul lui **Candaules** şi se împrietenise cu acest conducător. Într-o zi, **Candaules** l-a îndemnat pe Gyges să se ascundă în dormito**rul lui ca** să admire frumuseţea soţiei sale, când se dezbrăca.

Aşa s-a întâmplat, dar soţia conducătorului l-a observat pe *voyeur* şi, a doua zi, i-a cerut să-l ucidă pe soţul ei, căci altminteri ar fi spus tuturor, fără excepţie, ce se întâmplase şi Gyges avea să-şi piardă viaţa. Dacă îl ucidea pe Candaules, ea îl făcea regele Lydiei – ceea ce s-a şi întâmplat. Se spune că Gyges ar fi avut o maşină care îl făcea invizibil. Platon scrie despre aceasta în dialogul său intitulat *Statul* Când Gyges era încă cioban, într-o bună zi, a izbucnit o furtună puternică şi a fost un cutremur, iar pământul s-a crăpat. Uimit, tânărul Gyges s-a uitat într-o groapă adâncă ce i-a apărut în faţă. A coborât în ea şi:

A văzut, pe lângă alte lucruri minunate, un cal gol pe dinăuntru, din fier, cu ferestre. Gyges s-a uitat şi a văzut înăuntru un cadavru, care părea mai mare decât al unui om. Nu avea decât un inel din aur la o mână, pe care Gyges l-a luat şi apoi a ieşit.**28**

Inelul se mişca şi Gyges l-a răsucit. Când s-a întâlnit din nou cu ceilalţi ciobani, şi-a dat seama deodată că ei nu-l vedeau. După cum răsucea inelul, devenea ori vizibil, ori invizibil, dar, chiar şi când era invizibil, putea să audă şi să vadă tot ce se petrecea în jurul său. Din cauza acestui inel

uimitor, probabil că a fost foarte tentant pentru el să se ducă şi să cerceteze camera de dormit a reginei sale. Însă trebuie să fi făcut o greşeală, pentru că, altminteri, ea nu ar fi putut să-l observe. Iar cuiva care putea deveni invizibil după bunul plac nu avea cum să-i fie prea greu să ajungă conducătorul Lydiei.

Povestea lui Gyges este cea mai veche naraţiune cunoscută despre un *voyeur*. Poate să fie vorba de o pură fantezie, căci cui nu i-ar plăcea uneori să poată deveni invizibil? Dar care este rostul încăperii subterane, unde se găseau scheletul unui uriaş şi un cal din metal cu ferestre? Pe undeva, această poveste aminteşte de cea a lui Aladin, care n-avea decât să frece lampa fermecată pentru a-şi îndeplini orice dorinţă.

Poveştile cu zâne sunt basnfe deoarece în ele se petrec lucruri fantastice. Relatările privind folosirea unor arme înfricoşătoare în vremuri preistorice nu se aseamănă câtuşi de puţin cu ele, în primul rând pentru că descriu o tehnologie pe care abia acum reuşim s-o recunoaştem; în al doilea rând, deoarece poveştile cu zâne n-ar fi fost gravate pe tăbliţe de lut cu mii de ani în urmă, din motive pe care le-am prezentat deja; şi, în al treilea rând, pentru că armele acestor zei nu apar în poveştile unei singure populaţii sau ale unui singur popor.

Mai există un motiv pentru care esenţa poveştii din *Argonautica* nu a apărut pentru prima

oară în Grecia: constelaţiile. La răsărit de constelaţia Câinelui Mare – uşor de identificat pe cerul nopţii, deoarece strălucitoarea stea Sirius face parte din ea găsim şi grupul Argo. Argo sau „corabia cerească” este relativ greu de identificat, deoarece este situate foarte jos pe cer şi, primăvara, dispare din nou seara. Se spune că acest grup de stele, Argo, a fost lipit pe cer de zeiţa Atena, care a făcut şi corabia argonauţilor imposibil de scufundat şi a echipat-o cu grinda vorbitoare. Însă această constelaţie era cunoscută deja drept „corabia cerească” de către babilonienii antici.[29] Aceeaşi observaţie este valabilă şi pentru Berbec. Grecii au derivat constelaţia Berbecului din Lâna de Aur. Ei credeau că Prixus, împreună cu sora lui, Helle, zburase cândva pe Lâna de Aur din Europa în Asia. Helle a căzut de pe Lâna de Aur în mare, aceasta fiind originea numelui Hellespont dată canalului de acolo. Însă berbecul s-a eliberat din pielea lui din aur şi a zburat sus pe firmament, unde s-a transformat într-o constelaţie. Cu toate acestea, Berbecul en cunoscut de asemenea de mult timp de babilonieni.

Potrivit legendei, Pegas, calul zburător al grecilor, o purta în spate pe demonica Himera, care avea capete de leu, capră şi dragon. Însă şi această constelaţie exista cu mii de ani înaintea lui Apollonius. Aceeaşi observaţie este valabilă pentru constelaţia Taurului şi pentru Pleiade. Este uşor

de dovedit că poeţii greci şi-au luat constelaţiile de la alte popoare antice şi, abia mai târziu, le-au personificat cu propri eroi. Putem fi siguri de acest lucru pur şi simplu pentru că unele lucruri adoptate de greci nu mai erau aplicabile nici măcar în vremurile lor. De exemplu, în cartea sa *Munci şi zile*, Hesiod avertizează cu privire la cele patruzeci de zile în care Pleiadele nu sunt vizibile, ca reprezentând o perioadă în care trebuiau să se evite călătoriile cu corabia. El spune că perioada dispariţiei lor este însoţită întotdeauna, în regiunea mediteraneeană, de furtuni aprige pe mare (aşa-numitele furtuni ale echinocţiului). Însă, din punct de vedere astronomic, acest lucru nu mai era valabil în vremea lui Hesiod.

În realitate, s-a aplicat între anii „4.000 şi 2000 î. Hr., într-o vreme în care poziţionarea heliacală a Pleiadelor cădea aproximativ în perioada de după echinocţiul de primăvară”.**30** Prin urmare, înseamnă că Hesiod s-a inspirat din surse mai vechi.

Eroii din *Argonautica* coboară cu corabia lor în aval pe râul Eridanos, pe care cercetătorii moderni încearcă să-l plaseze în nordul Italiei. Însă textele greceşti leagă în permanenţă acest Eridanos de constelaţiile Vărsătorul şi Orion. Astronomii din Babilonul antic vedeau lucrurile la fel, fapt dovedit de un tabel astronomic descoperit pe o tăbliţă de lut din biblioteca lui Assurbanibal. Şi de unde vine dragonul, care era de asemenea

admirat pe firmament, cu mult înainte de intrarea în scenă a poeţilor greci? Apare pe tăbliţele de lut sumeriene. Se spune despre un zeu sau altul că i-ar fi arătat unui preot constelaţiile şi chiar i le-ar fi desenat pe o tăbliţă. Printre acestea, se număra şi dragonul ceresc cu numeroasele sale capete. Aceasta îmi aminteşte imediat de aşa-numitele „călătorii cereşti" pe care le-a întreprins profetul antediluvian Enoch. Şi acolo era vorba despre un „înger" care i-a desenat harta firmamentului: „Am văzut stelele din cer şi am văzut cum le numea pe fiecare în parte. Am văzut cum erau cântărite cu o măsură dreaptă, după tăria luminii lor, după cum li se arăta mărimea şi după ziua apariţiei lor". **31**

Lumea legendelor greceşti a fost întotdeauna asociată cu stelele fixe, însă constelaţiile, împreună cu enigmaticele poveşti şi idei asociate cu ele, jexistau deja de milenii întregi. Se spune că Prometeu i-ar fi învăţat pe oameni să observe răsăritul şi apusul stelelor. Tot el i-a învăţat scrisul şi diversele ramuri ale cunoaşterii şi ştiinţelor. Am descris deja fiinţa marină Oannes, care a făcut exact acelaşi lucru. Diodor din Sicilia relatează ceva foarte asemănător în prima sa carte, şi anume că primele fiinţe omeneşti au luat limba, scrisul şi cunoştinţele de la zei.**32** Se poate găsi exact acelaşi lucru la egiptenii antici, **33** la japonezi, **32** tibetani, **33** mayaşi, incaşi…

Numai cultura noastră nu este interesată de aceste tradiţii şi relatări străvechi. Sigur, ştim noi

mai bine adevărul!

Nu există nici cea mai mică umbră de îndoială că poeţii şi istoricii greci au luat poveşti străvechi pentru ei şi le-au prezentat în versiuni ale propriei ţări pentru a le face „ale loru, populându-le cu zei şi peisaje greceşti. Însă substanţa acestor poveşti, fie *Argonautica*, fie relatările lui Hesiod privitoare la bătălia dintre zei şi titani, nu se referă nici pe departe la Grecia. Cu toate acestea, cred că descendenţii zeilor şi-au lăsat într-adevăr amprenta în regiunea geografică a Greciei Antice. Să vedem acum care ar fi aceste urme.

Capitolul 3
Reţeaua zeilor

Nu există adevăr indiscutabil, iar, dacă ar exista, ar fi plictisitor.

— Theodor Fontane, 1819 – 1898

Egiptologia ne spune că egiptenii au fost primii oameni care au construit piramide. Se spune că tipul cel mai vechi este cel al piramidei în trepte de la Sakkara, construită pentru faraonul Dioser (2609 – 2590 î. Hr.). Dar chiar aşa să fie?

Pausanius a fost un scriitor grec de călătorii, care a trăit în urmă cu aproximativ 1.800 de ani. El a călătorit în jurul patriei sale şi a lăsat descrieri vii, adeseori înflorate, ale Greciei vremurilor sale. Într-o zi, era în drum către Epidaurus venind din Argos, o cetate aflată nu

departe de golful Nauplia, când a văzut o mică piramidă în stânga drumului (vechiul drum de la Argos la Tegea). Puţin mai departe, nu la mai mult de 400 m de actualul sat Ligurio, drept la poalele munţilor Arachneus, se afla o a doua piramidă. Pausanius a examinat exteriorul acestor piramide. Erau construite din blocuri masive de piatră, de aproximativ 1, 5 m lungime. Câteva blocuri mai mari zac în jur, pe pământ, iar Pausanius şi-a spus că acestea trebuie să fi fost piramide mortuare.**1**

Abia în 1936 şi 1937, arheologii au urmat calea lui Pausanius şi au găsit piramidele, cărora în zilele noastre li se spune „piramidele din Argolis”. Nu departe de ele, a fost descoperită şi o structură megalitică, la care se face referire cu o atitudine mai curând condescendentă, folosindu-se denumirea „blocul”. Este vorba despre o structură pătrată, construită din grinzi de piatră finisată. Parte din această construcţie aminteşte de zidurile imense care pot fi văzute în îndepărtatul Perú. În ambele situri, zidăria nu este realizată din monoliţi tăiaţi în colţuri drepte, ci din blocuri intercalate într-un mod foarte complicat, cu numeroase colţuri, cu rezistenţă la cutremure.

Dimensiunile exterioare ale piramidei de la Ligurio sunt următoarele: latura nordică 14 m, latura vestică 12, 5 m, latura sudică 12 m şi latura estică 12, 75 m. Înălţimea este de aproximativ 10 m, însă lipseşte apexul. În interiorul ei, nu au fost descoperite nici morminte şi nici urme de

morminte, ci mai curând un labirint de ziduri cu încăperi mai mici, care au fost, în mod evident, rezervoare de apă. Nu s-a putut demonstra că aceste bazine au slujit drept băi şi că a existat vreodată apă în ele. Arheologii din anii 1940 au datat ambele piramide aproximativ în jurul anului 400 î. Hr. Şi au ajuns la concluzia că nu se putea ca ele să fi fost morminte sau turnuri de semnalizare. Poate că au fost un fel de punct de pază, din care câţiva soldaţi puteau supraveghea drumul. Dar de ce a fost nevoie să aibă formă de piramidă? N-ar fi avut niciun sens, de vreme ce soldaţii ar fi preferat, fără îndoială, o platformă de pe care să ţină sub observaţie regiunea.

În anul 1997, o echipă greco-britanică a abordat încă o dată piramida de la Argolis. Cu această ocazie, a fost datată prin intermediul termoluminescenţei. (Cuarţul, calcitul sau feldspatul emit lumină când sunt încălzite, ceea ce permite înregistrarea impurităţilor din cristale şi datarea lor.) Rezultatul i-a uluit pe experţi. Piramidele au o vârstă de cel puţin 4.700 de ani – şi este posibil să fie şi mai vechi.**3** Chiar şi limita cea mai apropiată, 2.700 î. Hr., le-ar face mai vechi decât piramida de la Sakkara.

Între timp, arheologii greci au mai descoperit o piramidă, mult mai mare, nu departe de Micene. Aceasta este considerată a fi mai veche cu câteva mii de ani decât piramida de la Sakkara. Din păcate, Ministerul Culturii de la Atena nu permite

examinarea mai atentă a acestei piramide, ca să nu mai vorbim de efectuarea de excavaţii. Prin urmare, tot ceea ce există sunt informaţii confidenţiale, dintr-o sursă extrem de credibilă, care nu poate fi dezvăluită.

Pausanius se afla în drum către Epidaurus, care a fost cândva un extraordinar sanctuar dedicat lui Asclepios. Cu toate că Epidaurus se află la numai câţiva kilometri de Marea Egee, de pe ţărm nu se vede nimic, deoarece este situat în mijlocul unor dealuri împădurite. Regiunea Epidaurusului a fost consacrată ca loc sfânt în urmă cu 4.000 de ani. Arheologii au descoperit ruine de temple dedicate zeului Maleatas, despre care se spune că i-ar fi vindecat pe oameni de boli. Tot aici au fost descoperite şi ruinele unor structuri megalitice. Deoarece diferitele sanctuare greceşti şi locuri sfinte străvechi dedicate venerării, despre care vreau să discut aici, au legătură unele cu altele, precum şi pentru că munca mea detectivistică începe cu structura blocurilor de construcţie, aş vrea să-i rog pe cititorii mei să-şi amintească următoarele: regiunea în care s-a dezvoltat Epidaurus, în cinstea zeului Asclepios, era loc sfânt încă din vremea Epocii de Piatră.

Aproximativ în jurul secolului al VII-lea î. Hr., după ce tot mai mulţi oameni au început să facă pelerinaje la Epidaurus, acesta i-a fost dedicat lui Asclepios. Acesta a fost fiul lui Apollo, acea

odraslă a zeilor, a cărui navă zburătoare a survolat corabia Argo, în drum către ţinuturile hiperboreenilor. Se spunea că Asclepios ar fi fost ucis, în numele lui Zeus, de un fulger. Dar ce faptă îngrozitoare comisese? Cu toate acestea, era fiu al lui Apollo, la rândul său fiu al lui Zeus, ceea ce înseamnă că Zeus îi era bunic. Legenda spune că, după ce Asclepios a vindecat multe mii de oameni, a devenit excesiv de încrezător în sine şi a început să-i învie pe oameni. Aceasta l-a înfuriat atât de rău pe Zeus, încât a poruncit ca Asclepios să fie ucis. Sunt şi alte versiuni ale morţii lui Asclepios, însă toţi autorii greci sunt de acord într-o anumită privinţă: Asclepios a fost crescut de<entaurul Chiron. Este vorba despre acelaşi „om-caDru care şi-a petrecut tinereţea Iason al argonauţilor. Simbolul lui Asclepios era un şarpe încolăcit în jurul unui toiag, rămânând şi astăzi simbolul medicilor şi al farmaciştilor (şi este cunoscut îndeobşte drept toiagul lui Mercur).

Localitatea Epidaurus din zilele noastre merită de asemenea să fie vizitată. Este adevărat că majoritatea ruinelor datează din secolul al IV-lea î. Hr., însă călătorul poate să găsească şi resturi ale unor construcţii megalitice. Lespezi mari zac pe pământ discret, în zona învecinată, ori s-au confundat cu terenul. În centrul sitului, se ridică ruinele unei clădiri rotunde, al cărei scop iniţial este necunoscut. În vremurile antice, gaura circulară şi dalele de piatră lustruită care o

înconjoară erau numite „mormântul lui Asclepios”. În continuare, se spune că aici erau îngrijiţi „şerpii sfinţi” ai lui Asclepios; iar, în zilele noastre, ghizi întrucâtva disperaţi vorbesc despre un labirint, singurul lucru care, în mod sigur, nu este. Pentru moment, Epidaurus este restaurat şi renovat şi, întotdeauna după ce se încheie asemenea lucrări, este greu să-ţi mai dai seama ce a fost acolo la început.

Aşadar, ce se presupune că s-ar fi petrecut la Epidaurus cu mii de ani în urmă? O procesiune de oameni bolnavi ori de victime ale accidentelor sau războiului făcea săptămână de săptămână pelerinaje la acest loc sfânt de vindecare. Când ajungeau aici, găseau un han cu 1.150 de camere, precum şi mai multe temple, băi publice, un teren de sport şi, ulterior, şi un teatru cu 20.000 de locuri. Astăzi, acest teatru este restaurat, iar acustica sa este în continuare perfectă, astfel încât cei care stau pe ultimul rând de sus pot să audă fiecare cuvânt rostit de un ghid (cu o voce normală), care se află jos, pe „scenă”. Locul central, unde erau realizate vindecările, se numea Abaton („locul în care nu se poate intra”).[4] Pacienţii, după ce le dădeau preoţilor ofrandele şi luau parte la o ceremonie, primeau poruncă să intre în „somnul vindecător”. Aceasta avea loc la Abaton, o sală cu lungimea de 80 m, unde se petreceau în mod regulat vindecări miraculoase. De unde ştim acest lucru acum, 2.500 de ani mai

târziu? Oamenii care au fost vindecaţi au angajat scribi, care să imortalizeze pe tăbliţe din piatră şi marmură evenimentul şi mulţumirile lor pentru zei. Şi astăzi, multe dintre ele sunt atârnate în poziţiile

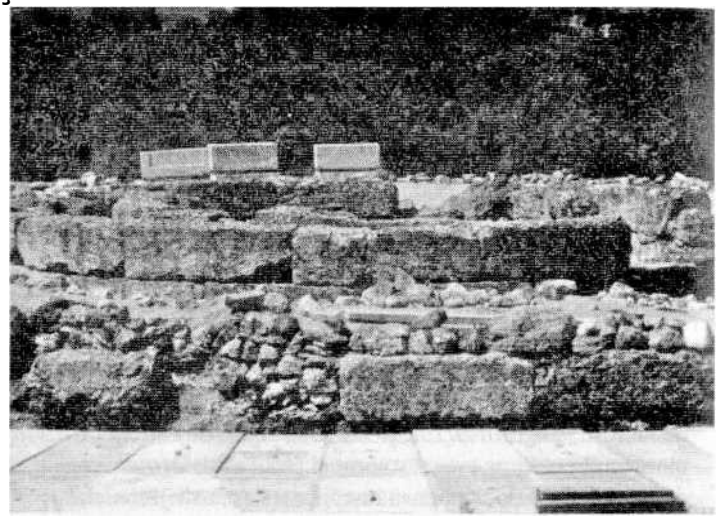

Imaginea 6. Sanctuarul din Epidaurus datează din timpuri mitice.

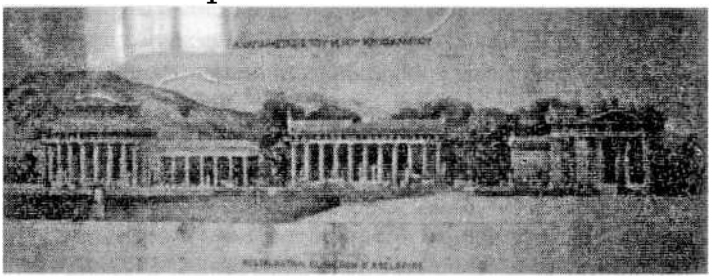

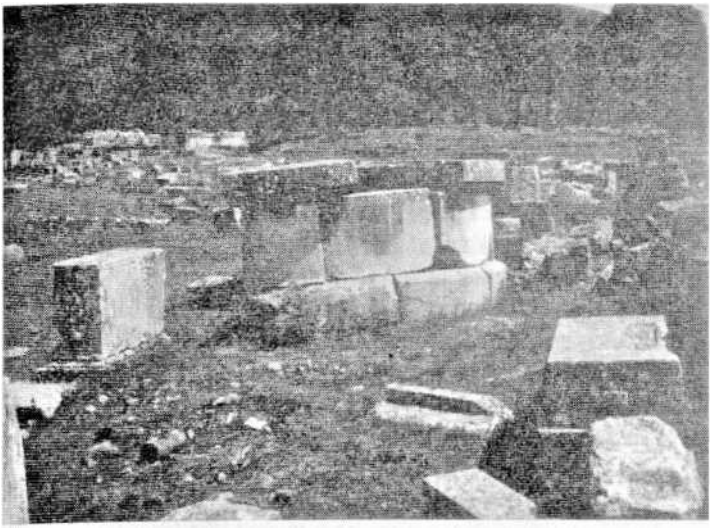

Imaginea 8. Părţi din templul din Epidaurus dezvăluie lucrări megalitice.

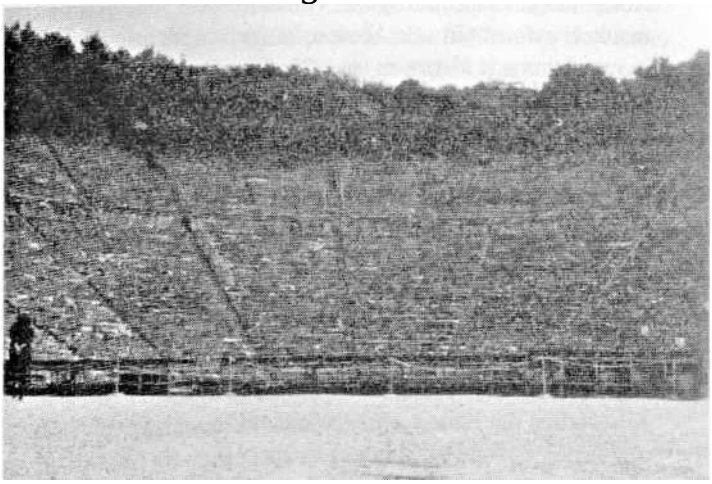

lor iniţiale, în timp ce altele pot fi văzute în micul muzeu din Epidaurus. Mai multe au fost găsite, pe pardoseala sălii Abaton, în cursul excavaţiilor din anii 1882 şi 1928. Ce fel de vindecări sau miracole se presupune că s-ar fi

petrecut aici? Iată câteva extrase din inscripţii.

Ambrosia din Atena, cu un singur ochi. A venit să implore ajutorul zeului. Plimbându-se în jurul sanctuarului, a râs şi a crezut că este imposibil ca oamenii betegi şi orbii să se vindece. După ce a dormit în sala de vindecări, a ieşit având doi ochi teferi.

Euhippos umbla de şase ani cu un vârf de suliţă înfipt în genunchi… când i-a venit sorocul, s-a vindecat. Hermodicos din Lampsacos, beteag la trup. Asclepios l-a vindecat în timp ce dormea în sala vindecărilor.

Când a ieşit, i-a poruncit să aducă la sanctuar cea mai mare piatră pe care o putea găsi. El a adus-o pe cea care se află acum în faţa sanctuarului.

Alcetas din Halieis. Era orb şi a dormit în sanctuar. La sosirea zilei, era vindecat.

Arates din Laconia, hidropizie. Venită în locul său, mama ei a dormit în sala Abaton, în timp ce fiica se afla în Lacedemon, şi a avut un vis… Când s-a întors la Lacedemon, fiica era vindecată. Şi ea avusese acelaşi vis. Euphanes, un copil din Epidaurus, suferea din cauza pietrelor. În timp ce dormea, zeul l-a întrebat în vis: „Ce îmi vei da dacă te vindec?” Copilul i-a răspuns: „Zece bile”. Zeul a râs şi a promis să-l vindece. A doua zi, Euphanes era vindecat.

Aishines s-a urcat într-un copac ca să arunce o privire pe fereastră în Abaton. A căzut într-un

ciot ascuţit şi şi-a pierdut ambii ochi. Orb, a dat fuga la Abaton şi l-a rugat pe zeu să-l ajute. A fost vindecat.

Aristocritos din Halieis. Fiul său Moţase în mare şi nu mai fusese în stare să se întgarcă. Tatăl, care nu putea să-l găsească pe băiat, a dormit în sala lui Asclepios. Când a ieşit, l-a găsit pe băiat nevătămat.[5]

În jur de şaptezeci de vindecări supranaturale sunt consemnate pe aceste tăbliţe la Epidaurus. Unii ar putea să spună că nu este nimic deosebit în aceasta, căci asemenea vindecări se petrec şi astăzi – de exemplu, în locuri de pelerinaj catolice, cum ar fi Lourdes din Franţa sau Fatima din Portugalia. Oamenii vindecaţi prin asemenea miracole nu se comportă cu nimic diferit în zilele noastre comparativ cu milenii în urmă. Gratitudinea lor îmbracă aceeaşi formă şi are aceeaşi calitate, după cum o dovedesc miile de tăbliţe votive care pot fi găsite în orice loc de pelerinaj din lume.

Însă există o diferenţă între vindecările miraculoase dinainte de Hristos şi cele din zilele noastre. Oricine se vindecă miraculos astăzi este convins că Iisus, Fecioara Maria sau cel puţin un sfânt creştin are o legătură cu acest lucru. În Epidaurus, nu existau personaje creştine la care să se recurgă pentru ajutor. Prin urmare, ce anume şi cine anume a produs vindecarea? Este clar, credinţa creştină nu este necesară ca să se

producă o vindecare spontană şi miraculoasă. În Epidaurus, oamenii credeau în Apollo şi Asclepios şi totuşi se vindecau.

Aşadar, ceea ce rămâne este credinţa, convingerea profundă, care facilitează vindecarea. În toate locurile de vindecare, în orice epocă, autosugestia este esenţială, dar şi hipnoza în masă. În zilele noastre, oamenii se roagă împreună, iau parte la o procesiune, participă împreună la un serviciu religios, înainte, îndeplineau împreună ritualuri de sacrificiu, inhalau parfumuri (în zilele noastre, tămâie), se cânta la nai (în zilele noastre, la orga din biserică) sau participau la o slujbă comună oarecare. Important este ca gândurile să se concentreze asupra unui singur aspect, astfel încât conştiinţa să nu mai perceapă mediul grijilor şi preocupărilor cotidiene. În prezent, aceasta se numeşte antrenament autogen sau meditaţie, însă regularizarea gândurilor este foarte veche şi răspândită şi se practică în numeroase religii.

În toate locurile în care se practică o asemenea activitate, în zilele noastre, mulţimile de credincioşi se concentrează asupra unui punct unic – sanctuarul sau statuia Fecioarei.

Nivelul general de conştienţă este redus şi oamenii intră într-un gen de „absenţă hipnotică”. Această experienţă de grup poate fi resimţită de oricine. Dorinţa unui miracol îi face pe oameni care, altminteri, sunt absolut diferiţi să

relaţioneze, chiar şi pe cei fără predispoziţie către plâns şi tânguire în public; dispare orice inhibiţie. Am observat adeseori acest lucru: participanţii la procesiunea cotidiană de la Lourdes sunt deschişi unui profund sentiment de încredere. Aici, la finalul călătoriei, în locul pe care au vrut din răsputeri să-l vadă, îşi doresc să scape de orice suferinţă. În toate religiile, aceste emoţii aproape extatice asigură substratul în care inimaginabilul poate să prindă rădăcini şi să devină posibil.

În Epidaurus, devenea posibil – acest fapt este dovedit de tăbliţele votive. Preoţii tămăduitori erau familiarizaţi cu puterea de sugestie a subconştientului. Însă nu preoţii au fost cei care au efectuat primul pelerinaj la Epidaurus, ci fiinţele omeneşti. Numărul lor din ce în ce mai mare a făcut ca Epidaurus să devină loc de pelerinaj şi preoţii au apărut abia după ce acest aflux a crescut şi a atins proporţii mari. Aşa văd eu lucrurile: la un moment dat, în regiunea Epidaurus, s-a petrecut ceva incredibil. Un „zeu” a coborât din ceruri. Doar câţiva oameni au observat acest eveniment şi au fost înfricoşaţi. Însă „zeul” i-a văzut şi, fără să-i sperie şi mai mult, a lăsat daruri la marginea luminişului. După ce, iniţial, au ezitat, oamenii au luat darurile şi au întors favorul cu daruri pentru „zeu”. Mai târziu, aceste daruri au fost cunoscute ca „ofrande”.

Unii dintre oameni erau bolnavi şi „zeul” a observat acest lucru. Între timp, oamenii au

căpătat încredere şi „zeul” a început să-i vindece pe aceia dintre ei care erau bolnavi. Vestea aceasta s-a răspândit repede, transmisă din gură în gură, astfel încât, chiar şi după ce „zeul” a plecat din nou, bolnavii au continuat să se adune în acest loc extraordinar. S-au construit temple şi autosugestia şi-a îndeplinit rolul. Nu este imposibil ca „zeul” să fi lăsat în urgia sa vreo instalaţie tehnică sau s-o fi îngropat în pământ, astfel încât să poată urmări de la distanţă ce se petrecea acolo şi, eventual, chiar să influenţeze ce se întâmpla. S-ar părea, de asemenea, că acest „zeu” ştia cum funcţionează creierul omului şi de ce anume este capabilă conştienţa. Epidaurus este în continuare, şi în zilele noastre, un loc ciudat „Aici, telefoanele mobile ori nu funcţionează, ori funcţionează defectuos şi compania naţională de televiziune a trebuit să instaleze un număr mare de amplificatoare în zonă pentru garantarea unei recepţii clare. În afara zonei arheologice, au fost construite noi hoteluri pentru cei dornici să se vindece şi chiar regretatul preşedinte francez François Mitterrand a făcut un pelerinaj secret la Epidaurus ca să se roage pentru sănătatea sa. Nu ştim către care zeu şi-a îndreptat rugăciunile.

Următorul loc de manifestare a progeniturilor zeilor pe care aş vrea să-l analizez pe scurt este Creta. Istoria acestei insule mediteraneene are o anumită legătură cu tehnologia şi a fost scena mai multor invenţii. Am povestit deja că fiica regelui,

Europa, s-a îndrăgostit de un taur, care în realitate era Zeus şi care a înotat cu prinţesa până în Creta. Acolo, Zeus a avut trei fii cu iubita lui, unul dintre ei fiind Minos. El a devenit regele Cretei şi, din nouă în nouă ani, primea noi legi de la tatăl lui, Zeus – un mijloc cât se poate de bun pentru a ţine pasul cu vremurile şi a fi un model pentru celelalte ţări. Minos a poruncit să se construiască un palat extraordinar, mai mare decât se văzuse vreodată pe lume. Şi, desigur, fiind fiul zeilor, şi-a luat o soţie din rasa zeilor, fiica zeului soarelui, Helios.

Într-o bună zi, Minos a hotărât să aducă o ofrandă şi zeul mării, Poseidon, i-a trimis un taur tânăr şi frumos, destinat să fie sacrificat. Însă Minos a păstrat taurul şi a sacrificat altul. Acest lucru l-a înfuriat pe Poseidon, care a vrut să se răzbune – căci progeniturile zeilor nu erau cu toţii fraţi de lapte. Cum-necum, Poseidon a făcut-o pe soţia lui Minos să se îndrăgostească de taur – un gând înfiorător.**6** Fapt de înţeles, soţia lui Minos a trebuit să păstreze tăcerea în privinţa iubirii sale perverse şi de aceea l-a însărcinat pe un strălucit inginer, care trăia în Creta, să construiască o vacă artificială. Numele inginerului era Daedalus şi el a construit o vacă atât de perfectă, încât regina putea să intre în ea şi taurul nici nu bănuia că se afla acolo. Taurul s-a împerecheat cu vaca şi, la scurt timp, regina a simţit mari dureri. A dat naştere unei corcituri, o fiinţă cu corp de om şi cap de taur. Şi, pentru că femeia era soţia regelui

Minos, acestei fiinţe i s-a spus Minotaur (literal, „taurul Minos”).

Probabil că Minos a fost extrem de nemulţumit, pentru că i-a cerut lui Daedalus să construiască o închisoare uriaşă pentru Minotaur, un labirint într-atât de complex, încât nimeni să nu poată ieşi din el. Însă acest monstru om-taur avea nevoi îngrozitoare. În fiecare an, erau trimişi în labirint şapte flăcăi şi şapte fecioare, pe care Minotaurul îi mânca. În cele din urmă, Tezeu, fiul regelui Atenei, a hotărât să omoare monstrul şi să pună capăt sacrificiilor de vieţi omeneşti. S-a oferit voluntar să fie unul dintre cei şapte flăcăi şi s-a dus în Creta, unde s-a îndrăgostit de Ariadna, o fiică a lui Minos. Şi aceasta i-a cerut ajutorul lui Daedalus, astfel încât iubitul ei să găsească ieşirea din labirint după ce-l ucidea pe Minotaur. Daedalus, care avea o soluţie pentru orice problemă, i-a arătat fiicei regelui ieşirea din labirint şi i-a dat un ghem, celebrul „fir al Ariadnei”. Iubitul ei trebuia să lege un capăt al firului la intrare şi să-l deruleze în mers, astfel încât să poată apoi să găsească drumul către ieşire.

Restul poveştii se derulează rapid. Tezeu l-a ucis pe Minotaur. Regele Minos a prins de veste despre rolul jucat de Daedalus în întâmplare şi i-a aruncat pe Daedalus şi pe fiul lui Icar în închisoare. Daedalus şi-a construit două aripi din lemn, pene, răşină şi alte materiale. Daedalus şi

fiul său Icar şi-au luat zborul şi s-au înălţat fericiţi deasupra Cretei, dar, din nefericire, fiul a uitat sfatul tatălui să nu se apropie prea mult de soare, căci răşina se putea topi, iar penele puteau arde. Exact asta s-a întâmplat – tânărul s-a prăbuşit, iar, de atunci încoace, marea în care a căzut se numeşte Marea lui Icar. Insula pe ţărmul căreia a fost dus leşul lui se numeşte Icaria. – „– Daedalus a zburat mai departe în Sicilia, unde regele l-a primit cu bucurie pe acest geniu al ingineriei. La urma urmelor, orice conducător vrea să aibă un avantaj tehnologic faţă de alte ţări. Însă Minos era furios că Daedalus fugise. S-a dus împreună cu flota să răscolească toată Mediterana şi, în cele din urmă, l-a găsit pe Daedalus în Sicilia; însă regele Siciliei nu a vrut să i-l predea. În schimb, fiicele sale l-au fiert de viu pe Minos în cada de baie. Există legende greceşti care spun că leşul regelui Minos a fost dus înapoi în Creta şi a fost îngropat acolo.

Desigur, lucrurile nu s-au petrecut exact aşa cum spun miturile. Arheologul grec Anna Michailidou crede că a eliminat orice idee de acest gen: „Mitul nu are absolut nicio bază în realitatea istorică”.7 Toţi poeţii şi istoricii celebri ai Greciei Antice au scris despre miturile cretane: Homer, Hesiod, Tucidide, Pindar, Plutarh, Diodor din Sicilia şi, desigur, Herodot. Fiecare dintre ei are variante şi perspective diferite, astfel încât numai esenţa poveştii rămâne neschimbată.

Nu a fost descoperit niciun labirint în Creta, cu excepţia cazului în care ar fi fost vorba chiar despre palatul regelui Minos, căci „Casa lui Minos” din Cnossos era mai mare decât palatul Buckingham şi număra în jur de 1.400 de încăperi, pe mai multe etaje. Cu siguranţă că te-ai fi pierdut prin el.

La mijlocul secolului al XIX-lea, acest complex uriaş era doar un deal anost. Abia în anul 1878, un grec, Minos Kalokairinis, a început o serie de excavaţii modeste la Cnossos. Pe urmă, în anul 1894, a sosit în Creta arheologul britanic Arthur Evans (1851 – 1941). Exact ca Heinrich Schliemann, el credea în realitatea scrierilor lui Homer. Homer făcuse referiri foarte detaliate la legendele cretane şi realizase descrieri clare ale palatului din Cnossos.

Arthur Evans s-a întors mai întâi în Anglia şi a fost promovat director al Muzeului Ashmolean din Oxford. Aici, a adunat fonduri şi investitori pentru a reuşi să efectueze excavaţii în Creta. În cele din urmă, a început săpături cu o echipă de treizeci de oameni la 23 martie 1900 şi excavaţiile au dezvăluit treptat, strat cu strat, legendarul palat al regelui Minos.

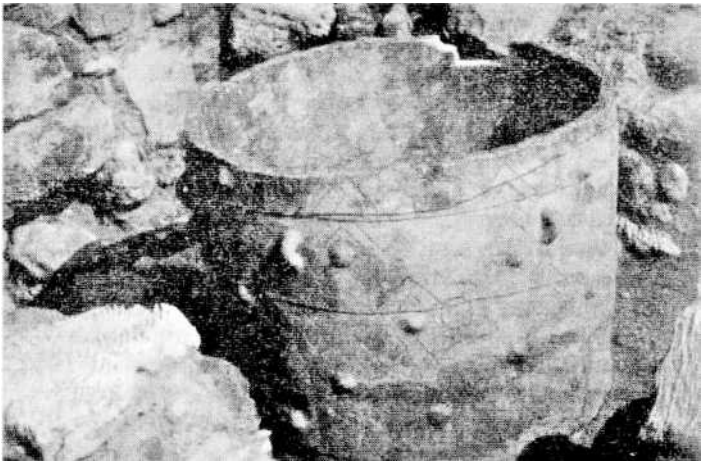

Imaginea 10. Sute de vase de lut din Cnossos, îngropate în pământ. Oare au conţinut cândva combustibil pentru „căzile zburătoare” ale progeniturilor zeilor”.

Imaginea”. V a se de lut de la Cnossos.

Imaginea 12. \ a se de lui de la Cnossos.

Imaginea 14. Ruinele palatului din Cnossos, de pe insula Creta.

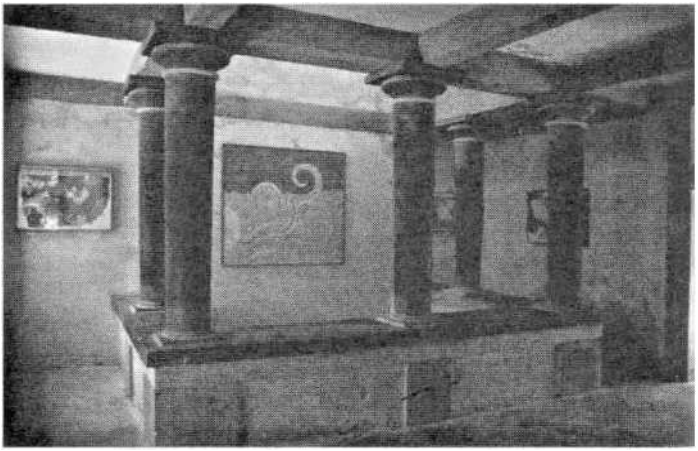

Imaginea 15. Holul restaurat al palatului din Cnossos, de pe insula Creta.

Un lucru a devenit limpede imediat: aici, a existat un cult al taurului. Imagini de tauri au fost descoperite în picturi murale şi pe fragmente de lut, pretutindeni fiind reprezentate coarne de taur.

Nu s-a găsit nimic de natură tehnică – atelierul strălucitului Daedalus, oase ale Minotaurului şi, din nefericire, nici măcar un singur fragment metalic din robotul Talos din *Argonautica.* Probabil că rugineşte pe undeva prin apele miilor de golfuri ale insulei Creta.

Întreaga insulă este complet lipsită de mijloace de apărare – nu există cetăţi sau castele cu ziduri împrejmuitoare, ziduri de apărare împotriva invadatorilor sosiţi pe mare. Prin urmare, se bazau pe robotul Talos? în ciuda acestui fapt, Arthur Evans a reuşit să demonstreze că descrierile lui Homer au fost foarte precise. Ce i-a surprins cel mai mult pe cei care au realizat excavaţiile a fost vârsta foarte mare a descoperirilor lor. Palatul din Cnossos a fost distrus şi reconstruit de mai multe ori, însă chiar şi cel mai vechi a avut aproximativ aceleaşi dimensiuni ca şi cel mai recent. Cel mai vechi palat este datat în continuare în jurul anului 3.000 î. Hr., fiecare nou strat care a fost scos la lumină avansând din ce în ce mai mult în Epoca de Piatră. În cele din urmă a devenit limpede că au trăit aici oameni chiar şi în urmă cu 8.000 de ani, înainte să fi fost construit palatul din Cnossos. Ce anume a fost atât de special legat de acest loc? Au fost descoperite şi resturi megalitice – nu numai în Cnossos, ci şi împrăştiate în diversele complexuri de temple. Construcţiile alcătuind palatul din Cnossos s-au dovedit a fi un complex interconectat

de curţi interioare, încăperi, camere mici şi uşi scunde. Au fost găsite de asemenea vase în formă de căzi de baie, cu orificii de scurgere – însă fără ţevi care să plece de la ele. În sfârşit, există un număr uimitor de mare de trepte şi de scări: trei rânduri diferite sunt dispuse la numai 10 m distanţă între ele, în aceeaşi aripă, ducând la un mare acoperiş terasat. Au existat motive pentru ca locuitorii să fie nevoiţi să ajungă toţi pe acoperiş în acelaşi timp? Arthur Evans a descoperit numeroase încăperi destinate depozitării pline de vase de lut cât două staturi de om. Profesorul dr. H.G. Wunderlich a scris următoarele:

Chiar şi în cazul unor vase de „dimensiuni normale”, nu poţi să nu te întrebi cum erau golite şi curăţate din când în când, de vreme ce ar fi fost greu de ajuns pe fundul lor, chiar şi cu scări foarte lungi şi chiar de pe un scaun sau stativ. Uriaşele Pithoi [vase din piatră] ne pun în faţa unei probleme insolvabile din acest punct de vedere: nu pot fi nici măcar înclinate pe o parte… Probabil că aceste vase de stocare, de asemenea dimensiuni, au fost aduse şi ridicate în picioare înaintea construirii zidurilor din jurul lor, nemaiputând fi înlocuite ulterior cu altele. Umplerea şi golirea trebuie să se fi realizat prin intermediul unor ţevi lungi, pe baza principiului „tuburilor comunicante”. Şi, totuşi, cât de nepractic poate să fie să închizi asemenea vase într-un loc atât de greu accesibil! Pleci de aici cu o

anumită frustrare…**8**

Cineva a calculat că unul singur din aceste vase monstruoase din lut are un volum de 586.1: „Doar în aripa de vest a palatului din Cnossos, numărul de containere ajunge la 420, ceea ce înseamnă o capacitate de stocare de 246.120 l”. **9** în afara acestor vase din lut din aripa de vest, în întregul complex există şi „rezervoare de ulei”, adeseori denumite de arheologi „cisterne”. Acestea totalizează o capacitate de stocare enormă. Dar în ce scop? O teorie spune că locuitorii îşi făceau provizii pentru vremurile de criză, dar este neconvingătoare. Cnossos nu pare să fi avut a se teme de vreun pericol, căci întreaga insulă este lipsită de mijloace de apărare. Conducătorul era fiul unui zeu şi putea să facă faţă oricărei împrejurări; pe urmă, exista şi robotul Talos, care păzea insula. Prin urmare, de ce să se dorească stocarea unor cantităţi absurde de ulei comestibil, care s-ar fi depreciat repede în căldura mediteraneeană?

Nu putem decât să speculăm şi sjtmcercăm să găsim o posibilă soluţie. Cu câţiva ani în urmă, mi-am îndreptat atenţia asupra regelui Solomon şi aLeginei din Saba.**10** S-a dovedit că Solomon folosea o maşină zburătoare „pe care o construise după înţelepciunea cu care îl înzestrase Dumnezeu”. „Şi i-a dat un asemenea „car care zbura prin aer” şi reginei sale. Nu este vorba de un vehicul extraterestru oarecare, ci de o

construcţie simplă, de forma unui balon cu aer cald. Să nu uităm că, în mitologie, fiii zeilor primeau tot felul de instrucţiuni tehnologice de la taţii lor, care le asigurau un avantaj faţă de fiinţele omeneşti de rând. Din relatările vechi de câteva mii de ani referitoare la carul zburător al lui Solomon, aflăm de asemenea că astfel de vehicule aveau nevoie de „foc şi apă”.

Şi, într-adevăr, structuri ciudate, dedicate lui Solomon, au fost descoperite pe vârfurile mai multor munţi. Aceste vârfuri montane sunt numite „TakhM-Suleiman” sau „Tronul lui Solomon” şi pot fi întâlnite în zilele noastre în Kaşmir, Iran şi Irak şi în peninsula arabă, până în Yemen. Toate aceste structuri şi temple de pe vârfurile munţilor erau dedicate venerării apei şi focului şi în toate au fost găsite locuri de stocare a uleiului. Dacă maşina zburătoare a lui Solomon ar fi fost propulsată de un gen primitiv de motor cu abur, ar fi avut nevoie de apă şi de foc. Dar cum ar fi putut Solomon să fiarbă apa în cada lui zburătoare? Cu ajutorul uleiului inflamabil, la fel cum arde fitilul lămpii cu ulei.

Prin urmare, am temeiuri să formulez această întrebare cât se poate de provocatoare: rezervele de ulei din palatul din Cnossos erau rezerve de ulei-combustibil? Oare toată lumea se repezea în acelaşi timp pe acoperiş deoarece sosea un vehicul zburător? Există dovezi în sprijinul acestei idei; în cartea a şasea a *Istoriei naturale*, istoricul

roman Plinius cel Bătrân, care şi-a pierdut viaţa în erupţia Vezuviului din anul 79 d. Hr., relatează următoarele despre popoarele care trăiau în Arabia: „Însă reşedinţa cea mai regală dintre toate este Mariaba[12]... în interiorul ţării, minaenii se învecinează cu atramiţii. Se crede că primii sunt descendenţii regelui Cretan Minos”.[13]

Iar, în cartea a douăsprezecea, Plinius se referă la varietăţile de arbori din Arabia şi în special la „arborele de tămâie”:

Este învecinată cu o altă regiune în care trăiesc minaenii, prin care oamenii trec pe un drum îngust, cărând tămâie. Aceşti oameni au început acest negoţ şi îl continuă încă foarte intens, de aceea a şi primit numele de „minaee”. În afara minaenilor, niciun alt arab nu vede arborele de tămâie şi nici aceştia nu-l văd toţi. Numărul lor se spune că nu este mai mare de 3.000 de familii, care se asigură că acest drept este transmis peste generaţii.[14]

Treptat, lucrurile devin mai limpezi. Palatul din Cnossos a fost încontinuu distrus şi reconstruit, o perioadă îndelungată; însă, în jurul anului 1.500 î. Hr., minoanii” au dispărut fără urmă şi construcţiile lor din Creta au fost înghiţite de o catastrofă. Până în acest moment, în palat au existat rezerve uriaşe de ulei. În acelaşi timp, o ramură a poporului minoan apare în îndepărtatul Yemen şi începe negoţul cu tămâie. Tămâia era preţuită ca aurul în acele vremuri – de care

odraslele zeilor nu se mai săturau. Chiar şi la începuturile trocului, trebuia ca artiştii şi muncitorii să fie plătiţi, căci nimeni nu putea să trăiască de azi pe mâine. Regina din Saba a poruncit să se construiască cel mai mare şi mai strălucit dig al Antichităţii din punct de vedere tehnologic, la Marib, în Yemen, iar rudele sale din Creta erau obligate să întreţină un palat gigantic, care se prăbuşea adeseori din cauza cutremurelor. În lipsa stimulentelor financiare, nimic din toate acestea nu ar fi fost posibil. Potrivit lui Plinius, „minaenii" au început să facă negoţ cu tămâie, acesta fiind şi motivul pentru care tămâia este denumită „minaee". Plinius nu-i consideră pe aceşti minaeni ca fiind negustori din Creta, ci ca arabi, pentru că spune: „În afara minaenilor, niciun alt arab nu vede arborele de tămâie".

Regina din Saba, în ceea ce o priveşte, a fost succesoarea regelui Minos al Cretei. Acesta, la rândul său, era vlăstar al zeilor, având cunoştinţe tehnice care îi fuseseră transmise de părinţi. Solomon aparţinea aceluiaşi eşrc superior al înţelepţilor, acesta fiind motivul pentru care – şi este destul de limpede din literatura arabă – acest conducător biblic a avut la dispoziţie un gen complet diferit de tehnologie faţă de ceea

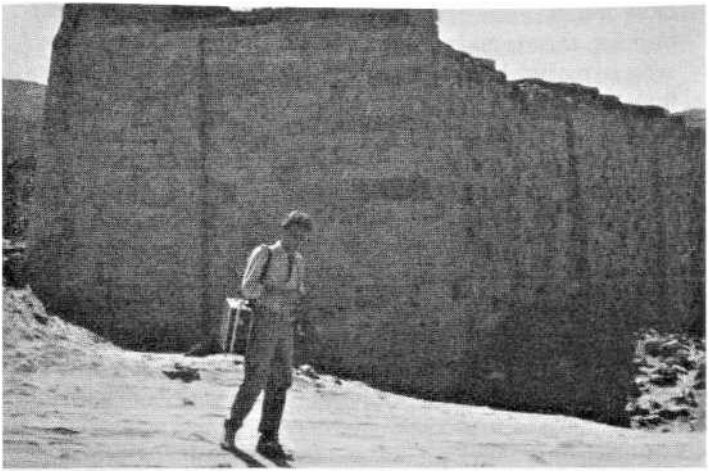

Imaginea 16. Digul de la Marib (Yemen) a fost construit de regina din Saba.

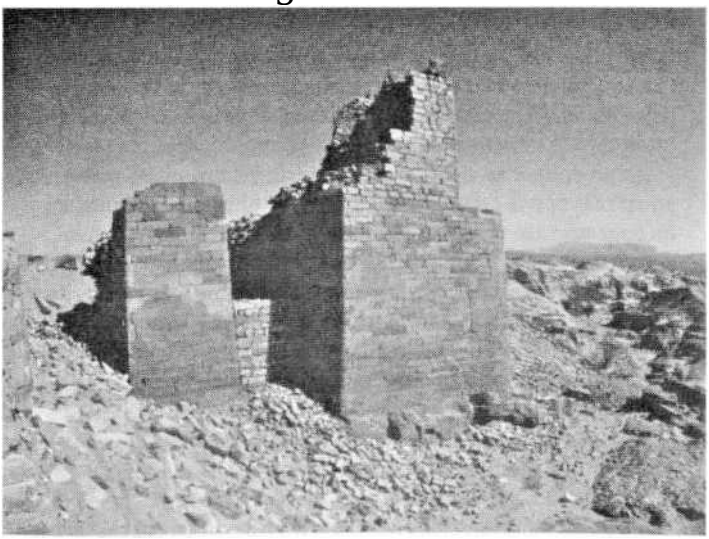

ce se descrie în alte părţi ale Vechiului Testament.**15 – 16** La urma urmelor, amanta lui era regina din Saba, pe care o vizita adeseori cu maşina lui zburătoare. Iar, în ultimă instanţă, aceasta înseamnă că miticul rege Minos era, după

cum spune legenda, fiul unui „zeu”, căsătorit cu fiica zeului soare Helios – acelaşi care, fără voie, i-a dat hăţurile carului soarelui (sau ar trebui să spunem manşa?) fiului său, Phaeton.

Trebuie să se considere că această familie deţinea cunoştinţe tehnice. În insula Creta, membrii ei şi-au consolidat puterea şi şi-au permis să fie răsfăţaţi de oameni. Au construit robotul Talos, care păzea insula, şi i-au învăţat pe locuitori să producă ulei în cantităţi foarte mari, necesare pentru maşinile zburătoare regale. Un descendent al lui Minos a domnit în Arabia şi a început să facă negoţ cu tămâie. Şi pe domeniile reginei din Saba se producea ulei în cantităţi mai mari decât cele obişnuite. Astfel, este cât se poate de posibil ca, pe parcursul mai multor generaţii, mari sume să fi fost manevrate de la unii la alţii de aceste rude minoice. Şi-au oferit un stil de viaţă regesc, până când, în cele din urmă, ramura cretană a familiei s-a destrămat. La fel s-a întâmplat şi în regatul Saba. Până şi „sângele regesc” al „zeilor” a degenerat în cele din urmă şi, odată cu el, au fost pierdute şi cunoştinţele secrete privitoare la tehnologiile anterioare.

Când anume au debutat toate aceste lucruri nu se poate şti cu mai multă certitudine decât punctul în care poporul a început primele pelerinaje la zeul vindecării din Epidaurus. După cum înţeleg eu lucrurile, faptul important este că „zeii” erau într-adevăr veneraţi, în urmă cu 6.000

de ani, în acelaşi areal geografic în care a fost construit ulterior palatul din Cnossos, la 5 km sud-est de actualul oraş Iraklion de pe insula Creta. Acest fapt este legat de enigmele pe care încerc să le rezolv.

La nord de insula Creta, se află canalul Anticythera, care şi-a primit numele de la insulele Cythera şi Antichythera. În vechime, când marinarii preferău, pentru siguranţa lor, să urmeze linia coastelor în loc să seiăventureze în largul mărilor, naufragiile erau frecvente. Uneori, corăbiile se ciocneau unele de altele pe întuneric, alteori, izbucneau incendii la bord, piraţii sau corăbiile de război jefuiau tot ce puteau ori corăbiile se scufundau în adâncuri, dispărând fără urme. Una dintre aceste epave a fost descoperită întâmplător de un echipaj de marinari greci, care se adăpostiseră de furtună într-un golf din extremitatea răsăriteană a Anticytherei. De fapt, făceau scufundări în căutare de bureţi, crustacee şi perle şi, pentru că au poposit peste noapte pe plaja din Anticythera, s-au gândit că a doua zi ar fi putut să facă vreo câteva scufundări în locul acela. La punctul maxim al refluxului, la o adâncime de 30 m, Elias Stadiatis a zărit un catarg din lemn şi, apoi, carena unei corăbii. Entuziasmat, le-a spus colegilor să-i şi toată lumea a sărit în apă să vadă. Aceasta s-a întâmplat cu două zile înaintea Paştelui din anul 1900. În cursul zilelor următoare, marinarii au adus din ce în ce mai

multe obiecte la suprafaţă şi, în cele de urmă, au anunţat autorităţile despre descoperirea lor.

Erau condiţii grele pentru scufundări, dată fiind adâncimea apei, ceea ce înseamnă că niciunul dintre ei nu putea să coboare de mai mult de două ori pe zi. Scufundătorii nu aveau tuburi de oxigen, aşa că era necesar un efort deosebit ca să ajungă la epavă, să înghesuie câteva obiecte într-un coş legat de o sfoară şi, apoi, să fie traşi repede înapoi la suprafaţă. Nu este de mirare, prin urmare, că doi şi-au pierdut viaţa în cursul scufundărilor, alţi doi îmbolnăvindu-se grav.

Pe parcursul mai multor luni, au ieşit la lumină statuete, monede, două arme din bronz, vaze albastre şi chiar mici statuete din marmură (datate ulterior în jurul anului 80 î. Hr.). În cele din urmă, unul dintre marinari a observat în apa întunecată ceva ce părea să fie un obiect pătrat, acoperit de scoici, calcar şi rugină. Scufundătorul habar n-avea ce descoperise, în următoarele câteva zile, au fost aduse la suprafaţă alte fragmente, dar nici arheologii de la bord nu au recunoscut la început importanţa acestei descoperiri unice.

În cadrul Muzeului Naţional al Greciei de la Atena, structura amorfă a fost tratată chimic, pentru a dezvălui ce se ascundea sub straturile de sedimente. Curatorii au fost uluiţi să vadă trei roţi dinţate, angrenate de două benzi metalice dispuse în formă de cruce. Apoi, o roată dinţată mică, de

numai 2 mm, s-a sfărâmat sub pensula unuia dintre curatori. În acel moment, şi-au dat seama că era vorba despre un aparat tehnic şi că aveau nevoie de ajutor de specialitate.

Valerio Stais a fost unul dintre studenţii care au manevrat roţile dinţate individuale cu penseta, le-au aşezat să se usuce şi le-au tratat cu compuşi chimici de curăţire. Ulterior, el a devenit arheolog şi a fost primul care a început să înţeleagă ce se afla în faţa lui, în încăperea semiobscură de la Muzeul Naţional al Greciei. Până în acel moment, fuseseră scoase la lumină peste treizeci de roţi dinţate de diverse dimensiuni, precum şi litere din scrierea greacă veche. Acest aparat avea în mod clar legătură cu astronomia. Doar atât i-a spus Valerio Stais unui jurnalist şi a fost mustrat sever de specialişti pentru declaraţia sa.

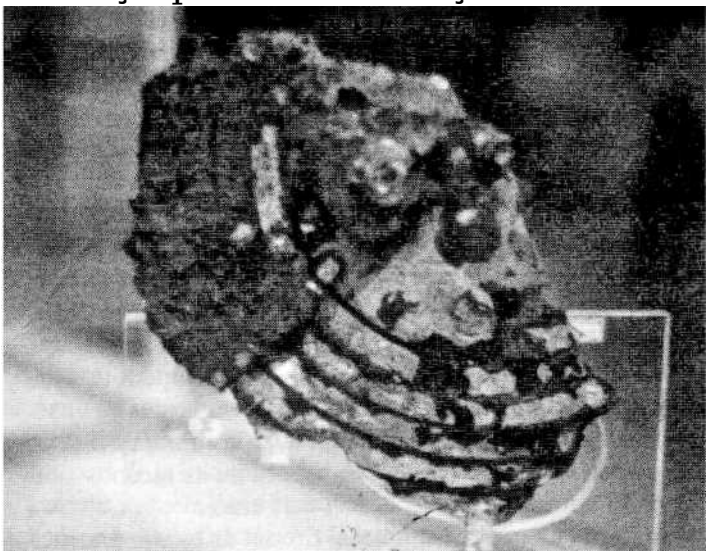

Imaginea 18. Maşina din Anticythera poate

fi văzută acum la Muzeul Naţional al Greciei din Atena.

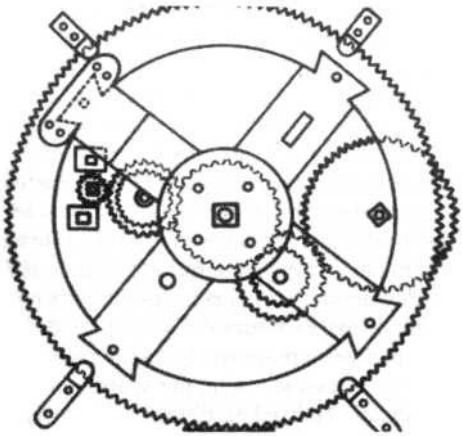

Imaginea 19. Maşina din Anticythera.

Imaginea 20. Maşina din Anticythera.

În următorii câţiva ani, mai mulţi „specialişti” – fie veritabili, fie autodeclaraţi – şi-au îndreptat atenţia asupra „Mecanismului de la Anticythera”, cum a devenit cunoscut.

Ca de obicei, au venit apoi cu rezultate diferite. În vara anului 1958, la 58 de ani de la

realizarea descoperirii, tânărul matematician englez dr. Derek J. Solia Price a primit permisiunea de a examina disputatul artefact. În sfârşit, un matematician care studiase astronomia a avut posibilitatea să-l analizeze. Ulterior, doctorul Solia Price a devenit profesor de istoria ştiinţei la Universitatea Yale. El a publicat singurele studii aprofundate pe tema acestei maşini şi nu şi-a ascuns uimirea.[17]

Componentele metalice sunt din aliaje pure de bronz sau cupru-staniu în diverse proporţii. Mai apar diverse cantităţi mici de aur, nichel, arsenic, sodiu, fier şi antimoniu. Literele greceşti gravate, doar parţial descifrabile, au fost dovada absolut sigură că această descoperire ciudată avea scop astronomic. Apar fragmente cum ar fi „seara Taurul”; „Vega apune seara”; „Pleiadele apar dimineaţa”. Erau şi nume de stele şi constelaţii, cum ar fi „Gemenii, Altair, Arcturus”. Textul era presărat cu cifre gravate. În sfârşit, se pot identifica trei rigle circulare de măsură, în milimetri, similare unei rigle de calcul. Peste treizeci de roţi dinţate de diferite dimensiuni sunt angrenate unele cu altele, fixate pe o placă din cupru, prin intermediul unor axe foarte subţiri. Mecanismul avea şi roţi diferenţiale, care în mod evident permiteau citirea pe o scală a relaţiilor dintre poziţiile unor stele diferite. Pare complicat, însă nu este neapărat aşa – de exemplu, când răsar Pleiadele, unde se află steaua Altair?

Mecanismul identifica de asemenea poziţia Lunii în raport cu Soarele şi Pământul ori răsăritul şi apusul stelei Sirius în comparaţie cu Vega.

În mod evident, mecanismul din Anticythera a fost construit cu câteva sute de ani înainte de Hristos. Însă probabil că a fost realizat într-un laborator secret, deoarece cunoştinţele înglobate în realizarea lui practică nu existau pe scară publică în acele vremuri. Aceeaşi observaţie se aplică şi în cazul nivelului tehnologiei şi ă Tmecanicii fine investite în realizarea maşinii. Profesorul Solia Price s-a ocupat ani de zile de studierea acestei maşini şi a spus, la un moment dat, în cadrul unei prelegeri ţinute la Washington, că mecanismul i s-a părut la fel de ciudat ca un desfăcător de conserve descoperit printre comorile lui Tutankamon. Dar bineînţeles că Solia Price era la curent cu toate realizările marilor matematicieni şi filosofi ai Greciei Antice, cum ar fi Aristotel (născut în 384 î. Hr.) ori Arhimede (născut în 285 î. Hr.). Este bine cunoscut şi faptul că arabii au avut astronomi remarcabili şi că au construit calendare mecanice funcţionale, aşa-numitele astrolaburi, aproximativ în jurul anului 1.000 d. Hr. Însă nimic din toate acestea nu poate să explice cunoştinţele înglobate în crearea mecanismului din Anticythera. Dă-mi voie să-l citez pe Solia Price:

Ori mecanismul din Anticythera reprezintă un instantaneu de vârf al dezvoltării ştiinţifice despre

care nu s-a scris niciodată nimic, ori este produsul minţii unui extraordinar geniu rămas necunoscut. Chiar dacă se aplică o toleranţă enormă în privinţa datei realizării acestei maşini, trebuie să fie clar că ne confruntăm aici cu ceva mult mai complicat decât tot ce s-a menţionat vreodată în literatura antică.[18]

Profesorul Solia Price a fost singurul care şi-a dedicat ani întregi studierii acestei maşini extraordinare, în acest timp cercetând toate scrierile antice pe teme de mecanică, matematică şi astronomie. La capătul acestor investigaţii, a scris: „Mecanismul din Anticythera ne pune în faţa unui fenomen de un ordin cu totul diferit: Tehnologia Superioară, termen pe care îl folosim pentru a descrie progresele speciale din domeniul ştiinţific”.

Mecanismul din Anticythera a fost ţinut la distanţă de ochii publicului timp de aproape 90 de ani. Recent, mai mult componente ale sale au fost expuse, într-o cutie de sticlă, la Muzeul Naţional al Greciei. Acest aparat, pus acum în lumina spoturilor, ne arată cât de puţine lucruri ştim despre înţelepciunea pe care au şoptit-o zeii la urechea favoriţilor lor. Demonstrează de asemenea înclinaţia obtuză, leneşă a mentalităţii de turmă a societăţii noastre. Avem în faţa noastră un dispozitiv înalt tehnologic cu roţi dinţate, cu până la 240 de dinţi, care poate să facă măsurători cu o precizie de o sutime de milimetru. Dacă

diferenţialele ar fi fost cu puţin mai mari, scara de măsură ar fi devenit imprecisă sau greşită. Acest miracol tehnic nu este menţionat niciunde în literatura antică, deşi trebuie să fi reprezentat subiectul predilect la apariţia sa. Unde sunt precursorii săi? Trebuie să fi existat unii, pentru că nici cel mai mare geniu al mecanicii fine nu ar fi putut să construiască aşa ceva „din senin”. Iar, dacă au existat modele anterioare, de ce nu au fost menţionate de niciunul dintre poeţii sau istoricii perioadei, care se străduiau din răsputeri să consemneze totul? (Au existat versiuni ulterioare ale acestui gen de maşină, însă cu o construcţie mecanică mult mai simplă – dar asta este o altă poveste.)

Şi de unde proveneau cunoştinţele astronomice pe care se bazează acest miracol? Lumea se uită lung la cutia din sticlă de la Muzeul Naţional al Greciei din Atena şi îşi spune: „În sfârşit, anticii ăia s-au descurcat ei cumva s-o facă. Geniile nu cad din cer”.

Mecanismul din Anticythera a fost construit la dimensiuni portabile, cam cât o maşină de scris. Putea fi transportat cu uşurinţă dintr-un palat al „zeilor” în altul. De asemenea, putea să slujească unor scopuri practice la bordul maşinilor zburătoare ale preistoriei. Pilotul Solomon, ca şi familiile regale indiene, care de asemenea stăpâneau călătoriile aeriene, **19** aveau fără îndoială nevoie de instrumente de navigaţie. Prin

urmare, nu este deloc surprinzător să găsim istorici arabi care ne spun că, în „carul cu care zbura prin aer”, Solomon folosea „o oglindă magică ce-i dezvăluia locuri de pe pământ”.[20] Acest obiect miraculos era „compus din diverse substanţe” şi îi permitea regelui, pe covorul său zburător, să „vadă în toate cele şapte zări”. Iar Abdul Al-Mas’udi (895 – 956 d. Hr.), cel mai important geograf şi istoric al lumii arabe, a scris în *Istoriile*[21] sale că; – pe vârfurile munţilor, unde în mod evident Solomon realimenta, erau ziduri minunate care îi arătau lui Solomon „corpurile cereşti, stelele, pământul cu continentele şi mările sale, regiunile locuite, plantele şi animalele şi multe lucruri uimitoare”.[22] Fără îndoială că erau cel puţin la fel de uimitoare ca mecanismul de la Anticythera.

La nord de insulele Anticythera şi Cythera, se află peninsula Peloponez, care, cu cei 21.410 **km²** ai săi, este cea mai mare insulă grecească. Aici, se găsesc oraşele. Argos, Epidaurus şi Nemeea, iar printre ele, însuşi anticul Micene.

Ca peste tot altundeva în Grecia, Micene este inseparabil de mitologie. Se spune că locul a fost fondat de Perseu, a cărui mamă susţinea că era fiul lui Zeus – ce pare să fi fost răspunzător pentru toţi copiii neobişnuiţi. Celebritatea colosală a lui Perseu se bazează pe înfrângerea gorgonelor, îngrozitorii monştri cu mai multe capete. Aceşti monştri ar fi avut braţele din aramă şi aripile din

aur şi oricine le-ar fi privit în faţă s-ar fi transformat pe loc în stană de piatră. Una dintre aceste gorgone a fost şi Meduza, care întruchipează în continuare aspectul cel mai îngrozitor al femininului, în cazul ei Perseu folosind câteva trucuri divine pentru a o ucide. Din partea nimfelor, a primit o pungă specială, pe care şi-a aruncat-o pe umăr, o pereche de sandale zburătoare şi un coif, care îl făcea invizibil. Apoi, şi-a făcut apariţia zeul Hermes, care i-a dat lui Perseu arma supremă: o seceră de diamant. Astfel înarmat, Perseu a zburat la fortăreaţa gorgonelor, având grijă să se uite numai în scutul lustruit, care lucea ca oglinda. Procedând astfel, a evitat contactul vizual direct şi nu a putut să fie transformat în stană de piatră. Pentru că era invizibil, îngrozitorii monştri nu l-au observat şi curajosul erou a putut să-i reteze capul Meduzei.

Luând cu el capul acestei orori, Perseu a zburat mai întâi în Egipt, unde trăiau doi dintre strămoşii lui, şi apoi mai departe, în Etiopia. Un rege de aici fusese obligat să-şi sacrifice minunata fiică, pe Andromeda, dând-o pe mâinile unui monstru marin. Evident, Perseu s-a ocupat imediat de acest monstru submarin şi, cu câteva vicleşuguri, a cucerit-o în cele din urmă pe Andromeda. Între timp, prietenii săi din Etiopia se confruntau cu un atac din partea unei mari puteri. „Voi lămuri lucrurile cât de curând”, şi-a zis Perseu şi, spunându-le prietenilor să-i să-şi

acopere ochii, a scos capul Meduzei din rucsacul său special şi l-a arătat duşmanilor, care s-au transformat pe loc în stane de piatră. Perseu a mai folosit această armă secretă în altă ocazie. (Ar fi interesant de comparat această poveste cu *Kebra Negest,* povestea familiei regale etiopiene, în care mii de soldaţi mor într-un mod misterios, din cauză că privesc Arca Făgăduinţei, pe care fiul lui Solomon o furase din Ierusalim şi o dusese în Etiopia.) Apoi, Perseu s-a întors împreună cu Andromeda acasă, în ţinutul Argolis, şi a fondat în cele din urmă oraşul Micene.

Însă, desigur, există şi alte poveşti despre Perseu. Nimeni nu ştie cu precizie când a fost ridicat Micene, dar de un lucru suntem siguri: s-a întâmplat în cursul Epocii de Piatră. Peisajul înconjurător este montan şi, curând, s-a început exploatarea minereului de cupru din munţii Argolis. Nu vom şti niciodată dacă oamenii au ridicat aici o aşezare datorită cuprului sau dintr-un alt motiv, unul „sfânt”. Ceea ce s-a dovedit arheologic este că structurile megalitice de aici erau deja ridicate în urmă cu 2.500 de ani şi că, 1.000 de ani mai târziu, Micene dispunea de ziduri de apărare redutabile, de 6 în grosime.

Micene joacă un rol important şi în Legenda Troici, aparţinându-i lui Homer, deşi încă nu ştim sursa din care şi-a obţinut poetul informaţiile. Potrivit lui Homer, eroii războiului troian, Agamemnon şi tovarăşii săi, se presupune că ar fi

fost înmormântaţi la Micene. Acesta este motivul pentru care Heinrich Schliemann a efectuat săpături la Micene. În cinci camere mortuare, el a descoperit scheletele unui număr de doisprezece bărbaţi, trei femei şi doi copii. Pentru că mormintele erau foarte bogate în aur, Schliemann i-a trimis imediat o telegramă regelui Greciei, la Atena, susţinând că aceste comori ar fi fost suficiente pentru a umple un muzeu de mari dimensiuni. Aprecierea sa a fost exagerată: descoperirile lui pot fi admirate astă STntr-o încăpere a Muzeului Naţional al Greciei.

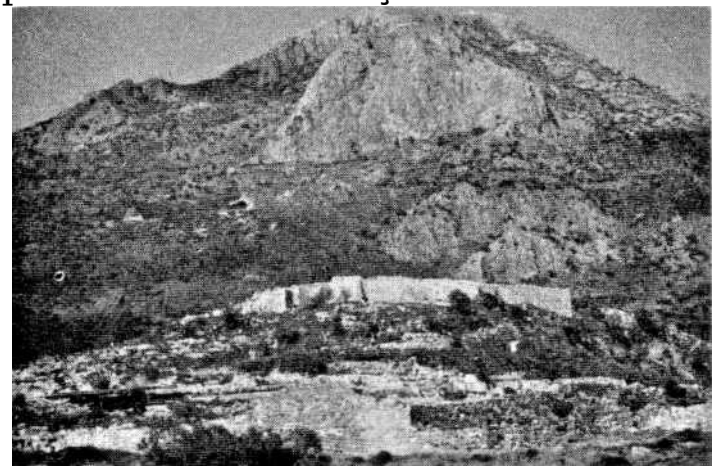

Imaginea 21. Zidurile megalitice ale oraşului Micene.

Imaginile 23 şi 24. S-ar părea că blocurile de piatră de la Micene au fost cioplite din diverse materiale.

Imaginea 25. intrarea şi domul Tezaurului lui Atreus din Micene. Nimeni nu mai ştie ce se depozita cândva aici.

Şi Micene merită să fie vizitat de turist. Se poate vedea Zidul Ciclopilor, numit astfel deoarece, potrivit legendei, a fost construit de

monştrii cu un singur ochi. La mijlocul zidului, mărginită de trei monoliţi, se află Poarta Leului. Iar orice vizitator, care se aşază să mănânce un sandviş la umbra zidurilor, ar trebui să observe ceva ciudat: multe dintre blocurile din care este ridicat Zidul Ciclopilor nu pot să fie din piatră naturală obişnuită, deoarece constau dintr-o mulţime de materiale. Arată de parcă aici ar fi fost amestecat, demult, un beton brut. Zidul Ciclopilor are o lungime de aproximativ 900 m şi, deasupra sau dedesubtul lui, se află ziduri mai mici, datând dintr-o perioadă ulterioară.

La câteva sute de metri mai jos, se află aşa-numitul Tezaur al lui Atreus, o construcţie într-adevăr impresionantă, care se presupune că ar fi slujit cândva ca monument, deşi am îndoieli că aceasta a fost destinaţia sa iniţială. Structura masivă în formă de dom, aşezată pe un deal, are diametrul de 15 m şi înălţimea de 13, 3 m. Arcul domului a fost construit din treizeci şi trei de straturi suprapuse, fiecare dintre ele depăşindu-l pe cel de dedesubt, până când, în vârful domului, un bloc uriaş de piatră îl închide. Monolitul de la intrare cântăreşte 120.000 kg, iar statisticienii au calculat că această cupolă poate să susţină cu uşurinţă o greutate de 140 t. Din nefericire, nimeni nu ştie ce anume ar fi putut să adăpostească la origini această sală imensă. Hoţii şi-au terminat opera cu mult înaintea sosirii arheologilor.

Într-un stadiu foarte timpuriu, Micene a avut legături strânse cu Creta. Acest fapt este dovedit de picturile şi bijuteriile minoice descoperite la Micene. Descendenţii zeilor din Creta au avut un amestec în Micene; nu mă refer la influenţele minoice ulterioare, datorate schimburilor culturale, ci la aşezarea iniţială de la Micene. Acest amestec are un rol special în reţeaua ale cărei fire le adun încetul cu încetul.

Locurile de cult greceşti fac parte dintr-un cadru unic şi remarcabil. Pentru a face acest lucru cât se poate de clar, ar trebui să descriu detaliat multe asemenea locuri şi să le asociez zeilor lor, însă aş depăşi scopurile acestei cărţi. Până acum, ne-am ocupat de patru locuri majore: Cnossos, Epidaurus, Micene şi Olimpia. Aceasta din urmă nu a fost dedicată unui zeu. Şi rămâne să amintesc cel puţin încă două pentru completarea imaginii: Atena şi Delphi.

Am menţionat în treacăt că, în Olimpia, aveau loc întreceri sportive cu mult înainte să se fi ţinut primele Jocuri Olimpice. Asemenea tuturor celorlalte locuri, regiunea Olimpiei era deja locuită în Epoca de Piatră. Ruinele templelor şi arenelor sportive, care pot fi văzute astăzi, au fost restaurate în cea mai mare parte, însă tot mai pot fi găsite aici relicvele unui stil megalitic de construire. Este un aspect pe care nu aş putea niciodată să-l scot suficient de mult în relief: cu cât ne întoarcem mai mult în timp, cu atât mai

mari sunt pietrele de construcţie folosite de oameni – *megalithis* înseamnă „piatră mare” –, ca şi cum nu ar fi fost mai uşor să se construiască folosindu-se pietre mai mici. Această observaţie este valabilă pentru tot restul lumii. În mod şvident, oamenii din Epoca de Piatră se distrau foarte mult vânturând blocuri imense de piatră de colo-colo, cu toate că nu s-ar părea să fi posedat tehnologia necesară pentru aceasta. În epocile ulterioare, oamenii au avut aspiraţii mai modeste şi nu au mai resimţit nevoia de a se extenua într-o asemenea măsură.

În Olimpia, Zeus însuşi era zeul tutelar. I-au fost consacrate volume întregi, astfel încât trebuie să mă limitez la o evaluare scurtă. Cuvântul Zeus – Jupiter la romani, Thor la triburile germanice – conţine rădăcina indo-europeană „dei” sau „strălucitor”.**23** Grecii nu îl considerau nici pe Zeus ca apărând din neant, el fiind fiul lui Cronos. Hesiod ne spune că, iniţial, a domnit Haosul, o stare indescriptibilă, din care s-a format Pământul sau Gaia. Pământul i-a dat naştere lui Uranus, cerul, şi, din unirea Gaiei cu Uranus, au apărut atât titanii, cât şi Cronos. Acesta din urmă şi-a lăsat sora însărcinată şi una dintre progeniturile acestei perechi neobişnuite a fost Zeus.

Pe măsură ce îmbătrânea, Zeus îl ura tot mai mult pe tatăl lui, Cronos, în cele din urmă luptându-se atât cu el, cât şi cu titanii. Această bătălie a zeilor l-a coborât pe Zeus din Olimp – cu

alte cuvinte, de pe înălţimi. Zeus a câştigat lupta, i-a ucis pe titani, dar i-a lăsat viaţa tatălui său, care era nemuritor. Au rămas trei din fiii lui Cronos: Zeus, Poseidon şi Hades. Ei şi-au împărţit sferele: Zeus a luat cerurile, Poseidon a luat mările şi Hades, lumea de dincolo.

Acestea sunt aspectele esenţiale ale originii lui Zeus, deşi nu ne spun prea multe. Simbolul lui Zeus din regnul animal este vulturul. Oamenii i-au dat nume cum ar fi „Tunătorul”, „Stăpânul fulgerelor” şi „Departevăzătorul” sau „Schimbătorul”. Acest din urmă nume se referă la darul său de a împrumuta înfăţişarea diverselor fiinţe, har pe care şi l-a exersat îndelung, astfel încât a reuşit să-şi facă mendrele cu o mulţime de doamne încântătoare. Ledei i s-a înfăţişat ca lebădă, Europei, ca taur, lui Callisto, ca Apollo tânăr sau – şi mai exotic – lui Danae, ca o ploaie de aur. Pe de altă parte însă, era foarte puternic atras şi de bărbaţi tineri şi s-a îndrăgostit de Ganimede, pe care l-a răpit imediat şi l-a dus în palatul său ceresc din Olimp. Nu este tocmai exemplul celui mai delicat comportament divin!

Aceste atribute reprezintă caracteristicile unei suprafiinţe mistice care putea să facă orice, căreia îi era permis să facă orice şi pe care nimeni nu o înţelegea. Deosebit de descumpănitoare şi de neînţeles este naşterea Atenei, fiica lui Zeus.

Ea nu s-a născut pe calea naturală a corpului unei mame, ci a ieşit înarmată până în dinţi direct

din fruntea lui Zeus. (Sunt şi alte versiuni ale naşterii ei.) în mitologie, mai poartă numele de *Parhenos*, fecioara. Aşadar, ni se spune, cu mult înaintea naşterii virgine creştine, că Atena s-a născut într-un mod similar. Atena, după cum indică şi numele, este zeiţa protectoare a oraşului Atena.

Este aceeaşi zeiţă care a ajutat la construirea corăbiei Argo şi a echipat-o cu o grindă vorbitoare. Tot ea l-a ajutat pe Perseu în strădaniile lui de a-i tăia Meduzei îngrozitorul cap. Legenda grecească ne vorbeşte despre celebrul cal zburător Pegas care, asemenea carului soarelui al lui Phaeton, trebuia să fie mânat sau pilotat, după cum s-ar putea spune. Atena a rezolvat şi această problemă, dându-i călăreţului „frâie fermecate”. A fost o zeiţă deosebit de înclinată spre ajutorare şi a fost curând promovată protectoare a artelor, înţelepciunii, retoricii, păcii şi, de asemenea, a poeziei! Poate că ar trebui s-o invoc şi eu! Tot Atena este cea care le-a dat ţăranilor plugul, să le uşureze munca, războiul de ţesut, femeilor şi alfabetul, învăţaţilor.

La un moment dat, Hefaistos, zeul focului, s-a delectat din plin cu virgina Atena şi a încercat tot ce i-a stat în puteri ca să pună stăpânire pe ea. În cele din urmă, cei doi s-au încleştat în luptă şi lui Hefaistos, excitat, i-a scăpat sămânţa, care a picurat pe pământ, pe un deal din Atena. Pentru oameni, acesta a fost un eveniment suficient de

important pentru a considera sfânt acest loc şi a construi un ansamblu imens de temple: Acropole.

Actualele ruine ale Acropolei datează din secolele al VI-lea şi al IV-lea î. Hr., însă şi din Epoca de Piatră – indiferent când ar fi ea datată – oamenii îşi venerau deja zeii în acest loc, lucru dovedit de arheologie, deoarece pe înălţimile care străjuiesc Atena au existat structuri monolitice cu mult înaintea ridicării templelor. Au fost identificate ruine ale unor construcţii datate în perioada neolitică şi pe panta nordică, şi pe cea sudică. Două din aceste locuri de cult au fost integrate în templele construite ulterior. Cel mai impunător monument de pe Acropole este Partenonul, construit pe fundaţiile unei construcţii anterioare. Chiar şi în zilele noastre, turiştilor li se taie respiraţia înainte să ajungă la acest templu, cu coloanele sale din marmură albă, înalte de 12 m, după epuizarea provocată de urcarea treptelor care par să nu se mai sfârşească. Partenon înseamnă „încăpere virgină”, pentru că templul i-a fost dedicat Atenei cea virgine.

Clădirea are lungimea de 67 m, lăţimea de 23, 5 m şi înălţimea de 12 m. Pe frontonul restaurat, se poate vedea reprezentarea naşterii Atenei, precum şi cearta ei cu Poseidon, care a vrut cândva să ia înălţimile Acropolei pentru el. În sfârşit, apar basoreliefuri cu scene din bătăliile zeilor cu titanii, din bătăliile cu centaurii, din războiul troian şi – absolut uluitor – din bătălia

atenienilor cu amazoanele.

În zilele noastre, întreaga lume se plânge că smogul din Atena distruge magnificul templu de pe Acropole. Ceea ce este cât se poate de corect. Dar cine ştie de ce a fost distrus Partenonul în secolul al XVII-lea? După domnia împăratului Iustinian (527 – 565 d. Hr.), creştinismul s-a răspândit în întreaga Grecie, iar vechile temple de pe Acropole au fost transformate în biserici. Mai târziu, turcii au început războiul împotriva creştinilor şi şi-au păstrat praful de puşcă în Partenon. În data de 26 septembrie 1687, un locotenent din Utineburg, care făcea parte din trupele veneţiene, a aruncat în aer acest depozit de praf de puşcă. Explozia a distrus frizele şi coloanele. Cu siguranţă, ultimii zei care rămăseseră au fugit îngroziţi în urma unui tratament într-atât de barbar.

Cnossos, Epidaurus, Micene, Olimpia, Acropole, toate au fost considerate locuri sfinte înainte să existe o „Grecie clasică" şi cu mii de ani înainte ca istoria greacă să fie consemnată în scris. Ne lipseşte în continuare „gara centrală" a acestei reţele, care este mai strâns legată de zei şi de istoria Greciei decât oricare alt loc de cult. Şi, în mod firesc, acest punct

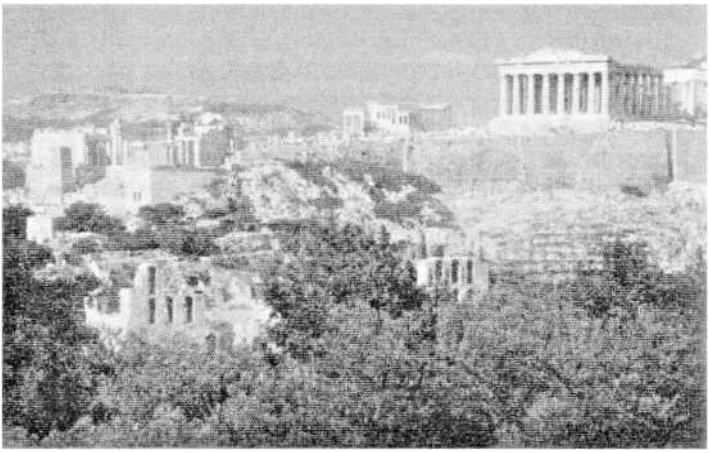

Imaginea 26. Acropole, Atena.

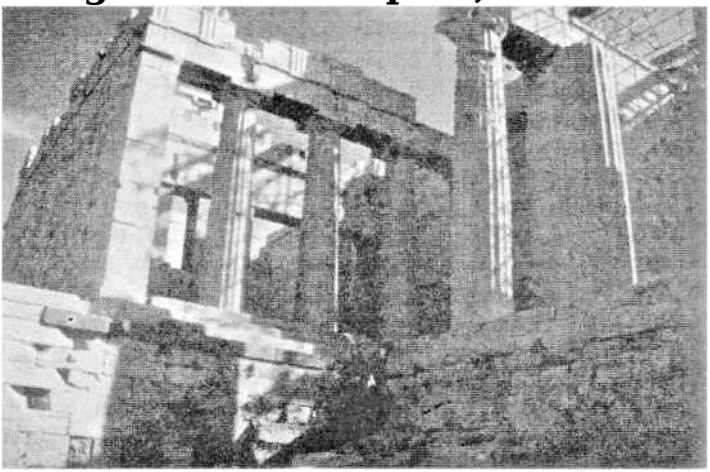

Imaginea 28. Acropole. Atena.

nodal al reţelei nu a apărut întâmplător, căci în mituri totul are o cauză şi un motiv.

Într-o bună zi, Zeus a trimis doi vulturi să dea ocol pământului pentru a-l măsura. Punctul în care aveau să se întâlnească vulturii după ocolul pământului urma să fie centrul acestuia. Fiinţele care îl simbolizează pe Zeus s-au întâlnit pe

pantele abrupte ale unui munte – care era „omphalos”, buricul lumii. Şi, în apropiere de pantele muntelui care a primit ulterior numele de Parnas, s-a ridicat misteriosul centru al lumii greceşti, Delphi. Etimologia cuvântului „Delphi” se află în continuare în dispută. Este posibil să derive din *delphinos*, deoarece se spune că zeul Apollo ar fi venit acolo sub înfăţişarea unui delfin; sau din *delphys*, care înseamnă „pântec”.

Delphi este binecunoscut pentru celebrele sale „oracole”, profeţii formulate de o preoteasă pe nume Pythia. Nici acest cuvânt scurt, Pythia, nu este întâmplător. Se spune că, în timpuri preistorice, în grotele din Delphi trăia un şarpe-dragon – da, încă unul! – care a fost ucis de Apollo, ce venea la Delphi tot într-o „corabie cerească”. Îngrozitorul dragon se numea „Python”, nume derivat din verbul *pythein*, care înseamnă a descompune şi a dizolva. Apollo a ucis acest monstru şi l-a împins într-o grotă din peretele stâncos. Acolo, a putrezit şi se spune că în acest loc Pythia şi-ar fi compus inspiratele ziceri profetice.

Este doar o legendă populară şi are nenumărate variante. Toţi poeţii şi istoricii greci au scris despre Delphi. Acest loc a fost, timp îndelungat, centrul religios al întregii Grecii şi regii şi prinţii veneau aici să caute un sfat.

În prima carte a *Istoriilor* sale, Herodot povesteşte că un anume „Glaucos din Chios,

cunoscut ca fiind singurul artist de pe pământ care a descoperit o metodă de lipire a fierului", **24** a dat primul suport din fier de la Delphi. Mai târziu, lucrurile s-au încins la Delphi. Regele lydienilor, Croisos (acum cunoscut sub numele Cresus), nu voiasă se încreadă în oracol şi, de aceea, a trimis mai multe delegaţii la diversele oracole din Grecia. La fiecare oracol, s-a pus aceeaşi întrebare: „Ce fac în acest moment?" Regele încheiase dinainte o înţelegere

Imaginea 30. Soclul unei foste coloane de la Delphi demonstrează proporţiile construcţiei.

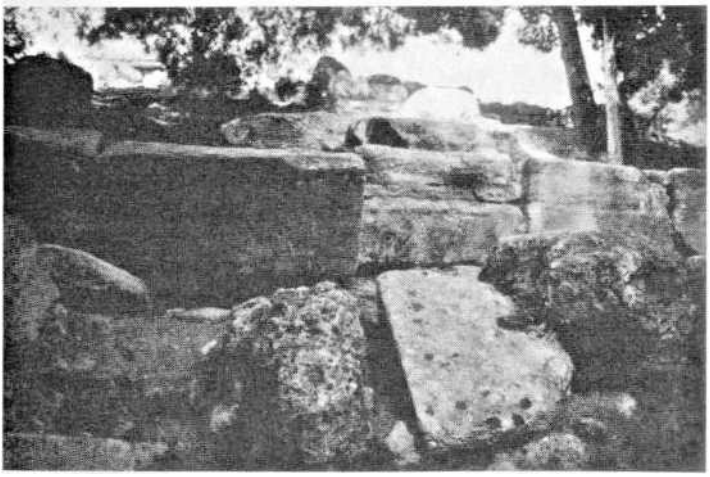

Imaginea 31. Şi mai masiv este aşa-numitul Zid Poligonal din Delphi, datând într-o epocă necunoscută.

Imaginea 32. Pietrele cu aspect conic din Delphi dovedesc măsurători exacte.

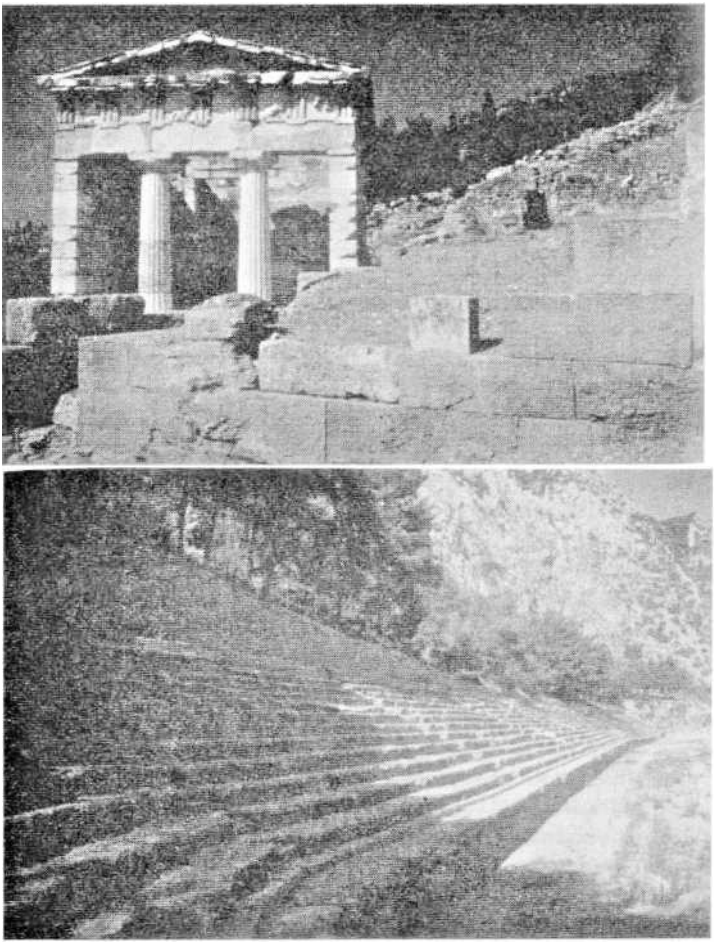

Imaginea 34. Şi în Delphi se practicau sporturile. Acest stadion putea să găzduiast a odinioară 4.000 de oameni.

Imaginea 35. Fundaţia Templului lui Apouo din Delphi este dovada semnificaţiei sale monumentale.

cu mesagerii săi cu privire la momentul în care aceştia să pună întrebările. Când s-au întors de la consultarea diferitelor oracole, singurul răspuns corect a fost cel de la Delphi. În momentul în care fusese adresată întrebarea, Cresus tăiase o broască ţestoasă, ucisese un miel şi fiersese animalele la un loc într-o oală de fier, cu capacul tot de fier. Răspunsul din Delphi a fost: „La simţurile mele ajunge un miros de broască ţestoasă, ca şi cum ar fi fiartă cu carne de miel într-o oală de fier. Metalul le ţine jos şi tot metalul le închide deasupra”.[25]

Regele Cresus a fost atât de impresionat, încât a potopit Delphi cu daruri. Se spune că a sacrificat acolo nu mai puţin de 3.000 de vite şi că „a topit cantităţi nesfârşite de aur şi din el a pus să se facă olane”. Toate aveau lăţimea de un lat de

palmă şi lungimea de şase laturi de palmă, fiind în total „7 astfel de olane. Însă, pentru Cresus nu a fost suficient, căci a dus la Delphi şi statuia unui leu, din aur curat, precum şi două urcioare uriaşe din argint şi din aur şi bijuterii, precum şi foarte multe veşminte. Herodot, care a vizitat Delphi de mai multe ori, ne spune că urciorul din aur se afla în dreapta intrării în templu şi cel din argint, în stânga. Mai târziu, spune el, două bazine mari cu apă sfinţită, tot din partea lui Cresus, au fost gravate cu inscripţii false. Istoricul călător a fost deranjat de acest lucru în urmă cu 2.500 de ani: „Nu este drept", scria el, „căci, într-adevăr, Cresus a donat acestea [bazinele]. Inscripţia a fost gravată de un bărbat din Delphi, dar nu îi voi spune numele".**26**

Am redat această relatare pentru a-ţi reaminti de ce se spune despre câte cineva că este „bogat precum Cresus" şi a dovedi cât de bogat devenise Delphi. Cu toate că regele Cresus a cumpărat Delphi cu totul şi şi-a asigurat pentru totdeauna dreptul de a apela la Pythia, oracolul nu i-a fost de niciun ajutor în momentul decisiv. Cresus nu era hotărât dacă să pornească sau nu războiul împotriva perşilor. Oracolul din Delphi i-a spus că, dacă ar Traversa râul Halys, ar distruge un mare regat. O asemenea afirmaţie, deschisă unei interpretări duale, ar fi putut să vină foarte bine din partea unui horoscop modern. În anul 546 î. Hr., regele Cresus a traversat râul Halys sigur

de victorie şi a fost şters de pe faţa pământului de perşi. „Marele regat” pe care l-a distrus a fost al său.

În centrul cetăţii Delphi, se înălţa templul lui Apollo, care este chiar şi în zilele noastre o clădire impozantă. Apollo, fiul lui Zeus, avea o mulţime de haruri. Era zeu al luminii şi zeu al medicinei. Nu degeaba Asclepios din Epidaurus era fiul său. Apollo era răspunzător şi de profeţii, fiind în acelaşi timp şi zeul tinereţii, al muzicii şi al măiestriei tragerii cu arcul. Fratele mai mic al lui Apollo se numea Hermes. În textele egiptene străvechi, se spune că Hermes este unul şi acelaşi personaj cu cel pe care egiptenii îl numeau Idris ori Saurid, dar şi cu cel pe care evreii îl numeau „Enoch, fiul lui Jared” **27**. (Chiar dacă valoarea de adevăr a acestei afirmaţii este discutabilă, ea ne duce înapoi în timp înaintea Marelui Potop. Se spune că Saurid ar fi ridicat Marea Piramidă înaintea catastrofei şi Enoch este un patriarh biblic antediluvian.) Fapt cât se poate de remarcabil, se zice că Apollo ar fi construit şi zidurile invincibile ale Troiei. Apollo era venerat ca „protectorul potecilor şi drumurilor” şi, cu corabia sa cerească, călătorea adeseori la alte popoare şi mai ales la hiperboreeni, care trăiau undeva „dincolo de vânturile de nord”. Nici în vremea lui Herodot, grecii nu ştiau cine erau aceşti hiperboreeni cu nume ameninţător. Hesiod şi Homer îi menţionează şi Herodot renunţă să

mai caute să le dea de urmă (IV, 36): „Dacă hiperboreenii există, înseamnă că trebuie să existe şi oameni care să trăiască la capătul sudului. Îmi vine să şi râd când văd cât de mulţi oameni au desenat hărţi ale lumii”.

Iar mie îmi vine să râd când mă gândesc câte milenii a continuat omenirea să rătăcească prin negura mitologiei. Aceste poveşti pot fi o extraordinară sursă de poezie – şi toţi „zeii” au oferit omenirii o sursă bogată de inspiraţie pe marginea căreia fantezia ei să brodeze, dar, din nefericire, nu sunt adevărate. Ceea ce rămâne din mituri nu constituie o istorie care să se poată data, prea puţin ca să se poată construi adevăruri exacte. Cu toate acestea, ele conţin un miez de adevăr decisiv şi fundamental, care a supravieţuit tuturor războaielor şi catastrofelor sub forma memoriei nebuloase a oamenilor şi care, în cele din urmă, se transformă în piatră şi poate fi identificat în toate locurile „mistice”. Situaţia nu este cu nimic diferită în zilele noastre. Locurile de pelerinaj apar fără excepţie în urma unor evenimente minore despre care unul sau altul spune că i s-ar fi întâmplat; un miracol al Fecioarei Maria, poate; o vindecare uimitoare şi bruscă; apariţia unui izvor sau producerea unui fenomen natural de neînţeles. Alţi oameni, uimiţi să afle asemenea lucruri, încep să viziteze locul respectiv din curiozitate. Apoi apare prima cârciumă, prima capelă, prima biserică, întotdeauna în locul în care

s-a întâmplat ceva aparent inexplicabil. Construcţiile se ivesc acolo unde lucrează memoria oamenilor.

Toată lumea ar trebui să se ducă să vadă Delphi. Complexul se întinde la poalele muntelui Pamas, înconjurat de pantele blânde ale munţilor, unde seara învăluie peisajul în cascade de culori, în lumini şi umbre. Pausanius, un călător din urmă cu 1.800 de ani, îşi prezintă impresiile în cuvinte pline de respect şi nu uită să menţioneze numeroasele şi disputatele legende legate de Delphi. Aproape 3.000 de statui, spunea el, se zice că ar fi străjuit calea sfântă.**28** în vremea sa, „maximele celor Şapte înţelepţi” erau în continuare gravate în piatră în zidul anticamerei templului principal. Erau cuvinte pline de înţelepciune, provenite de la numeroşii vizitatori ai cetăţii Delphi, având relevanţă, în continuare, chiar şi în zilele noastre:

Cunoaşte-te pe tine însuţi.
Cei mai mulţi oameni sunt răi.
Repetiţia este mama perfecţiunii.
Trăieşte clipa.
Nu găseşti nimic în excese.
Grăbeşte-te încet.
Nimeni nu-şi poate înşela destinul.

Templele din Delphi au fost Histruse în mai multe rânduri de cutremure şi alunecări de teren şi au fost reconstruite de fiecare dată peste ruine. „Afacerea Delphi” era o proprietate dorită de

toată lumea. Pythia îşi murmura oracolele, aşezată pe un scaun cu trei picioare, deasupra unei fisuri din stâncă prin care ieşea abur. S-a speculat foarte mult pe această temă şi, recent, geologii au anunţat chiar descoperirea, în zona templului, a unor falii geologice sub care s-ar afla straturi conţinând hidrocarburi: „Asemenea formaţiuni emană adeseori gaze, cum ar fi etilenă, metan şi hidrogen”.29 Se spune că aceste gaze ar fi putut să-i inducă Pythiei un gen de stare de „drogare stimulându-i viziunile”. Eu nu cred nicio iotă. Nimeni nu ştie sigur ce se întâmpla în templul lui Apollo, cu toate că toţi autorii greci şi-au îndreptat atenţia asupra lui. Istoricul grec Plutarh descrie procesul de realizare a profeţiilor, „dar Plutarh a aderat la procedeul obişnuit pentru toţi preoţii lui Apollo: să nu sufle nicio vorbă despre ceea ce se petrecea în casa Zeului” 30. Orice turist care se caţără pe versant pe cărarea întortocheată ar trebui să privească mai de aproape fundaţiile templului lui Apollo (adeseori renovat). Vechimea megaliţilor răzbate din fiecare crăpătură. Iar lespezile impresionante de piatră, care acoperă acum pământul şi pe care au stat înainte coloanele, te fac să te gândeşti imediat la o platformă de aterizare pentru elicoptere. Această platformă datează din secolul al VI-lea î. Hr. Fundaţia, aşa-numitul „Zid Poligonal”, este mai veche. Îndemn pe toată lumea să se oprească o clipă în acest loc, să se aşeze pe o treaptă a

teatrului din Delphi şi să lase trecutul să reînvie în ochii minţii.

Privind drept înainte din amfiteatrul semicircular, Delphi ţi se aşterne la picioare. (Mai sus, pe pantă, se mai află o arenă sportivă, care datează din perioada romană.) Mai jos, Delphi constă din ruinele clădirilor în care se înghesuiau odinioară oamenii, printre ei numărându-se petenţi şi oameni disperaţi, politicieni şi delegaţi, preoţi şi negustori în căutarea unui câştig uşor. Un singur lucru îi unea: credinţa în Apollo şi în puterea lui. Am îndoieli că credeau în oracol, căci acesta pare să fi fost mai curând un fel de ghid sau ajutor, asemeni horoscoapelor noastre din ziare. Fiecare putea să ia din ele ce îi convenea.

Mai jos, se ridicau odinioară treisprezece statui de zei şi eroi, precum şi tezaurele lui Sicyon, ale siphnienilor, tebanilor şi atenienilor. Erau statui, coloane din marmură şi statuia din bronz a conducătorului carului (aflată acum în muzeul din Delphi). Şi, desigur, nu trebuie să uităm să menţionăm statuia înaltă de 16 în a zeului Apollo, în picioare în faţa templului său uriaş. Pausanius scrie că templul lui Apollo era construit iniţial, probabil, din metal.

Iar, în mijlocul tuturor acestora, între tezaure, temple, rotonde şi coloane din marmură, se observă o piatră foarte ciudată, alungită, de forma unui stup de albine. Pe ea, este gravată o reţea încurcată de linii, cea mai mare parte dintre ele

intersectându-se cu alte linii la intervale egale. Acesta este *omphalos*, simbolizând buricul lumii. O imitaţie din perioada romană se află în muzeul din Delphi. *Omphalos*-ul original avea pietre preţioase în punctele de intersecţie ale liniilor şi, deasupra acestei pietre în formă de ou, erau doi vulturi. Cu această sculptură în piatră, Apollo, sau preoţii, sau o mitologie pietrificată, dacă vrei, pun punctul pe *i* în mod intenţionat sau accidental.

Trebuie să reamintesc un lucru pe care l-am sugerat prima oară în anul 1979, în cartea mea *Prophet der Vergangenheit* („Profetul trecutului”).**31** în anul 1974, am susţinut o prelegere la Atena, în cursul căreia mi-a atras atenţia un bărbat pleşuv, pentru că lua notiţe cu asiduitate. După ce s-a golit sala, a venit la mine şi s-a interesat politicos dacă ştiam că cele mai multe sanctuare şi locuri sacre din Grecia erau amplasate în relaţii geometrice precise unele faţă de celelalte.

Am zâmbit şi i-am răspuns că nu aş fi putut să cred aşa ceva deoarece „grecii antici” nu aveau la dispoziţie tehnici geodezice. În plus, i-am spus eu, templele erau adeseori situate la distanţe foarte mari unele de altele, iar munţii Greciei ar fi făcut imposibilă o vedere directă dintr-un loc sacru în altul. În sfârşit, convins că ştiam care era adevărul, i-am spus că locurile sacre eraif situate uneori pe insule, adeseori la distanţe de peste 90 km de uscat, şi, prin urmare, nu puteau să fie

văzute cu ochiul liber. Mă gândeam la distanţele faţă de Creta, sau Izmir, sau Smirna, din Turcia. Aşadar, ce voia să spună de fapt acest domn prietenos?

Două zile mai târziu, ne-am întâlnit din nou, de această dată nu într-un context public, ci la o prelegere ţinută pentru membrii Clubului Rotary din Atena. După discuţii, m-a invitat într-o încăpere alăturată, unde, pe o masă mare, erau întinse hărţi terestre şi aeriene. Domnul respectiv s-a prezentat ca fiind dr. Theophanias Manias, general de brigadă în Forţele Aeriene greceşti. Ce legătură putea să aibă un ofiţer de rang atât de înalt cu arheologia? Am băut ceaiul împreună şi mi-a explicat. Era ceva obişnuit la piloţii militari să întreprindă zboruri de recunoaştere şi exerciţii deasupra regiunilor montane sau exerciţii de tragere deasupra mării. Apoi, trebuie să redacteze un raport, care să cuprindă, printre altele, şi cantitatea de combustibil consumată. De-a lungul anilor, un locotenent care introducea aceste date într-un catalog şi-a dat seama că aceleaşi distanţe şi consumuri de combustibil apăreau în mod regulat, cu toate că piloţii zburau pe rute şi în regiuni diferite. Locotenentul s-a gândit că depistase o fraudă sau ceva de acest gen ori că piloţii era prea leneşi, probabil, ca să treacă în jurnale datele exacte şi copiau pur şi simplu unul de la altul.

S-a efectuat o investigaţie şi, în cele din

urmă, dosarul a aterizat pe biroul colonelului Manias – devenise general de brigadă ulterior. A luat un compas, l-a aşezat cu vârful în Delphi şi a trasat un cerc trecând prin Acropole. Ciudat, dar pe circumferinţa cercului au apărut Argos şi Olimpia. Distanţele dintre aceste locuri erau egale. Colonelul Manias şi-a spus că era o coincidenţă ciudată şi, apoi, a pus vârful compasului în Cnossos, pe insula Creta. Pe circumferinţa cercului, au apărut Sparta şi Epidaurus – ciudat! Colonelul Manias a continuat. Când a ales centrul în Delos, Teba şi Izmir au apărut pe circumferinţă; când a ales centrul în Paros, au apărut Cnossos şi Chalcis; când a ales centrul în Sparta, pe circumferinţă au apărut Micene şi oracolul din Trofonion.

Doctorul Manias mi-a demonstrat aceste lucruri pe hărţile întinse pe masă şi am fost descumpănit. Cum era posibil? Cu toate că doctorul Manias avea la dispoziţie hărţi cu mult mai precise decât cele care se găsesc de regulă în magazine, am decis să încerc şi eu, acasă. Generalul de brigadă a observat descumpănirea mea şi m-a întrebat dacă auzisem de „raportul de aur”. Am scuturat din cap destul de abătut: cu toate că îmi aminteam vag că auzisem de „raportul de aur” la o lecţie de geometrie dintr-un trecut de mult apus, nu-mi venea în minte ce înseamnă. Răbdător, mi-a explicat: „În cazul raportului de aur, o distanţă este împărţită în două

segmente, astfel încât raportul dintre segmentul mai mic şi cel mai mare să fie egal cu raportul dintre segmentul mai mare şi distanţa totală”. Pentru că nu am înţeles nicio vorbă din toate acestea, cum am ajuns acasă, am pus mâna pe manualul de geometrie al fiicei mele şi am citit:

Dacă se împarte distanţa A-B cu un punct E, astfel încât raportul dintre distanţa totală şi segmentul mai mare să fie egal cu raportul dintre segmentul mai mare şi segmentul mai mic, se spune că distanţa A-B se află în „raportul de aur”. Dacă se înmulţeşte distanţa aflată în raportul de aur cu lungimea secţiunii mai mari, noua distanţă este din nou împărţită în raportul de aur de capătul distanţei iniţiale. Acest proces poate să continue la infinit.[32]

Mi-a fost milă de fiica mea. Mi s-a părut ceva la fel de clar ca limba chineză! Am început să verific pe birou, folosindu-mă de bucăţele de hârtie. Secretarul meu, Kilian, mă urmărea cu un aer oarecum preocupat, ca şi cum s-ar fi temut că începeam să-mi pierd minţile. După ce m-am jucat destul timp cu segmente mai mici şi mai mari, am înţeles care este esenţa raportului de aur. Le recomand cititorilor mei să încerce aceeaşi metodă „directă”. Doctorul Manias mi-a arătat tabele şi mi-a făcut demonstraţii pe hărţile sale şi oricine face verificările acestea va fi absolut siderat:

distanţa dintre locurile de cult din Epidaurus

şi Delphi corespunde porţiunii mai mari, respectiv 62 la sută, din raportul de aur pentru distanţa dintre Epidaurus şi Delos;

distanţa dintre Olimpia şi Chalcis corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Olimpia şi Delos;

distanţa dintre Delphi şi Teba corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Delphi şi Acropole;

distanţa dintre Olimpia şi Delphi corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Olimpia şi Chalcis;

distanţa dintre Epidaurus şi Sparta corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Epidaurus şi Olimpia;

distanţa dintre Delos şi Eleusis corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Delos şi Delphi;

distanţa dintre Cnossos şi Delos corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Cnossos şi Chalcis;

distanţa dintre Delphi şi Dodoni corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Delphi şi Acropole;

distanţa dintre Sparta şi Olimpia corespunde porţiunii mai mari (62 la sută) a raportului de aur pentru distanţa dintre Sparta şi Acropole.

Am fost absolut uluit! Doctorul Manias mi-a spus că, în Grecia, exista o Asociaţie pentru

Cercetări Operaţionale, ai cărei membri, cu pregătire superioară, ţinuseră prelegeri referitoare la aceste curiozităţi geometrice, de exemplu la 18 iulie 1968, la sediul Asociaţiei Tehnice din Grecia, precum şi la Statul-Major al Forţelor Aeriene ale Greciei. Publicul fusese la fel de derutat ca şi mine. Ulterior, am reuşit să găsesc un document bilingv publicat de Asociaţia pentru

Cercetări Operaţionale, care fusese redactat cu sprijinul activ al Departamentului Geografic al Armatei.**33 – 34** Doctorul Manias mi-a dat şi o broşură elegantă, care documentează toate aceste imposibilităţi matematice într-un mod în care până şi un novice, cum sunt, poate să-l înţeleagă.**33** Doctorul Manias m-a rugat în mod expres să atrag atenţia asupra acestor aspecte geometrice deoarece, după cum a spus el, arheologii se comportau de parcă ele nici nu ar fi existat.

Însă există şi încă în ce stil! Concluziile ce pot fi trase din aceste aspecte geometrice, care nu pot fi ignorate şi pe care fiecare om poate să le măsoare personal, sunt fantastice. Dar, înainte, câteva apetitive:

Cât de mare este probabilitatea ca trei temple din regiuni montane să fie situate, pur întâmplător, în linie dreaptă? S-ar putea întâmpla, probabil, în două sau trei cazuri. Însă numai în Attica-Boetia (Grecia centrală), există 35 de asemenea „linii de trei temple”.

Aceasta elimină pura întâmplare.

Care este probabilitatea ca distanţa de la un loc sfânt la altul să fie aceeaşi în mai multe cazuri (măsurată în zborul păsării)? în Grecia centrală, acest lucru se întâmplă de 22 de ori!

Iar Delphi, „buricul lumii”, ocupă în această reţea o poziţie echivalentă cu aceea a unui aeroport central. Fie pornind din Delphi, fie având legătură cu el, apar cele mai incredibile măsurători geodezice. De exemplu, Delphi se află la distanţe egale de Acropole şi de Olimpia. Se poate trasa un triunghi isoscel perfect. La mijlocul bazei (una din cele două laturi mai scurte ale triunghiului dreptunghic) se află locul sacru Nemeea. Triunghiurile dreptunghice Acropole-Delphi-Nemeea şi Nemeea-Delphi-Olimpia au ipotenuzele de lungimi egale şi relaţia lor cu dreapta comună Delphi-Nemeea corespunde raportului de aur. Ai putea crede că este suficient de debusolant, dar lucrurile se complică şi mai mult!

Dreapta trasată prin Delphi, verticală faţă de orizontala Delphi-Olimpia, intersectează locul profetic de la Dodoni. În acest fel, rezultă triunghiul dreptunghic Delphi-Olimpia-Dodoni, dreapta dintre Dodoni şi Olimpia reprezentând ipotenuza. Laturile perpendiculare ale acestui triunghi sunt tot în raportul de aur.

Dumnezeule, ce se petrece aici? Ai putea crede că este o născocire artificială, însă în toată nebunia aceasta există o metodă. Distanţa de la

Delphi la Aphea este egală cu cea de la Aphea la Sparta. Distanţa dintre Delphi şi Sparta este aceeaşi cu distanţa dintre Sparta şi Teba, întâmplător fiind şi jumătatea distanţei Dodoni-Sparta şi Dodoni-Acropole.

O situaţie de egalitate apare şi în cazul liniilor care unesc Delphi şi Micene, Micene şi Atena, Delphi şi Gortys (o ruină megalitică din insula Creta!) şi Delphi şi Milet, în Asia Mică. Ca să rezumăm, se observă că Delphi are relaţii geodezice /geometrice cu Olimpia, Dodoni, Eleusis, Epidaurus, Aphea, Acropole, Sparta, Micene, Teba, Chalcis, Nemeea, Gortys şi Milet. Vreau să le mulţumesc doctorului Manias şi Asociaţiei pentru Cercetări Operaţionale pentru indicarea acestor relaţii extraordinare. Însă tot nu am ajuns la capătul poveştii noastre.

Oricine îşi poate imagina un triunghi isoscel şi asemenea triunghiuri, care unesc locuri sacre de cult, nu pot să apară absolut întâmplător. Probabil că cineva a avut o imagine de ansamblu. Pentru Grecia Antică, se pot trasa numeroase asemenea triunghiuri şi întotdeauna cu două proporţii în ceea ce priveşte lungimea laturilor sale.

Triunghiul Dodoni-Delphi-Sparta: distanţele dintre aceste locuri au aceleaşi raporturi între ele ca şi distanţele dintre Dodoni-Sparta şi Dodoni-Delphi, Dodoni-Sparta şi Sparta-Delphi, precum şi Dodoni-Delphi şi Delphi-Sparta.

Triunghiul Cnossos-Delos-Chalcis: distanţele dintre aceste locuri prezintă aceleaşi raporturi între ele ca şi distanţele dintre Cnossos-Chalcis şi Cnossos-Delos.

Cnossos-Chalcis şi Chalcis-Delos şi Cnossos-Delos şi Delos-Chalcis.

Triunghiul Nicosia (Cipru) – Cnossos (Creta) – Dodoni: distanţele dintre aceste locuri prezintă aceleaşi raporturi între ele ca şi distanţele dintre Nicosia-Dodon şi Nicosia-Cnossos, Nicosia-Dodoni şi Dodoni-Cnossos şi Nicosia-Cnossos şi Cnossos-Dodoni.

Toate aceste triunghiuri sunt asemenea. Există exemple şi mai deconcertante, dar aş prefera să nu-mi copleşesc cititorii cu geometria.

Folosind hărţi la scara 1: 10.000 şi cu ajutorul Departamentului de Geografie al Armatei, Asociaţia pentru Cercetări Operaţionale a descoperit peste 200 de raporturi geometrice egale, rezultând din acelaşi număr de triunghiuri isoscele. În plus, au fost descoperite 148 de proporţii corespunzătoare raportului de aur. Cel ce mai vorbeşte despre coincidenţe ar trebui să-şi facă un control la cap. Desigur, oricine poate să unească două puncte cu un segment aleatoriu de dreapta şi să descopere că şi alte locuri cad „întâmplător” pe această dreaptă. Însă nu vorbim aici despre nume vechi de pe o hartă, ci exclusiv despre situri de cult străvechi sau, ca să fiu mai precis, preistorice. Planificarea care stă la baza

acestui fenomen este incomprehensibilă. Cu excepţia cazului în care, desigur, reţeaua nu a fost proiectată ca atare, ci a rezultat din raţiuni diferite, care au impus constrângeri, însă, înainte de a ajunge la aceasta, trebuie să ne tragem sufletul o clipă.

Profesorul Fritz Rogowski, de la Colegiul Tehnic Braunschweig, şi-a spus că era destul de simplu să traseze triunghiuri dreptunghice pe hartă şi s-a pus pe muncă pentru a dovedi acest lucru. Pe terenul montan al Greciei, a descoperit mici cercuri de piatră din loc în loc, apoi, a căutat înjur şi alte marcaje suplimentare; şivce să vezi, în multe cazuri, a descoperit încă un cerc din piatră în raza vizuală.**36** Profesorul Rogowski a extins apoi segmentul de dreapta dintre două asemenea marcaje şi, la capătul fiecărei asemenea succesiuni, a descoperit ocazional un sit de cult. Prin urmare, a fost dezlegată ghicitoarea?

Deloc. Prea multe dintre aceste segmente care leagă situri de cult antice trec peste mare. O latură a triunghiului Delphi-Olimpia-Acropole străbate aproape 20 km peste mare. Această observaţie este valabilă şi în cazul laturii Dodoni-Sparta. Totul devine şi mai absurd în cazul unor triunghiuri cum ar fi Cnossos-Delos-Argos, căci Cnossos, aflat pe insula Creta, şi Argos sunt despărţite de aproximativ 304 km de mare.**37** Această metodă de ridicare topografică pe scară mică ar fi fost aproape la fel de imposibilă şi în

cazul aplicării pentru întinderea de mare dintre Grecia şi Smirna.

De asemenea, am îndoieli serioase că această tehnică de ridicare topografică ar da rezultate chiar şi pe uscat. Nu ar fi nicio problemă dacă am avea de-a face cu un teren neted şi plat, însă, în mod cert, devine o problemă în cazul unui teren montan şi al unui teren marcat de nenumărate golfuri şi intrânduri ale ţărmului, cum prezintă Grecia. Şi, atunci, care este scopul pe care îl slujeau micile inele din piatră descoperite de profesorul Rogowski? Aş putea să-mi imaginez că sunt repere care să-i ajute pe călători să-şi găsească drumul. La urma urmelor, în vremurile preistorice, nu existau niciun fel de drumuri, iar potecile puteau fi lesne şterse de furtuni şi de inundaţii.

Cercetătorii inteligenţi din zilele noastre aderă repede la principiul „celei mai simple posibilităţi”, la soluţia care este „cea mai la îndemână”. Însă aceasta îi orbeşte şi nu-i mai lasă să observe nicio altă posibilitate. Sunt ostaticii propriilor obiceiuri de gândire, deoarece consideră răspunsul cel mai la îndemână ca fiind singura şi unica soluţie.

Şi, atunci, de ce să continui cercetările? Această metodă, chiar dacă a primit sfânta parafă a aprobării ştiinţifice, aduce doar jumătăţi de soluţii la întrebările mai adânci. Una dintre aceste nonsoluţii, care adoarme vigilenţa ştiinţei, rezultă

din cunoştinţele deţinute de matematicienii Greciei Antice – Euclid, de exemplu, care a trăit în secolele al IV-lea şi al II-lea î. Hr. Şi a ţinut dizertaţii în Grecia şi Egipt. Euclid a scris mai multe manuale, care se ocupau nu doar de întregul spectru al matematicii, ci şi de toată geometria, cuprinzând proporţiile sau subiecte obscure, cum ar fi „pătratele iraţionale" şi „stereometria". Euclid a fost contemporan cu filosoful Platon, care, la rândul său, s-a implicat ocazional în politică. Se spune că Platon ar fi stat la picioarele lui Euclid şi i-ar fi ascultat dizertaţiile de geometrie. Prin urmare, ar fi tentant să credem că Platon era atât de entuziasmat de geniul matematic al lui Euclid, încât a hotărât să găsească şi el o aplicare practică pentru cunoştinţele sale, realizând proiecte pe care, în calitate de politician, ar fi avut posibilitatea să le organizeze. Prin urmare, ce ştia Platon?

În dialogul *Republica*, Platon le spune partenerilor de discuţie că suprafaţa aparţine geometriei. Într-un alt dialog *(Menon* sau „Despre virtute") intră chiar în discuţie cu un sclav şi foloseşte lipsa de cunoştinţe a acestuia pentru a face demonstraţii de geometrie superioară. Însă, abia în *Timeus*, lucrurile încep să capete consistenţă, se menţionează problema proporţiilor, a produsului şi a numerelor ridicate la pătrat, precum şi ceea ce numim acum „raportul de aur". Următorul citat poate părea incomprehensibil

pentru cei care, asemenea mie, nu au reuşit să ţină pasul cu matematicile superioare, însă dovedeşte nivelul matematic ridicat al discuţiei care a avut loc cu mai mult de 2.500 de ani în urmă.

Căci, atunci când, din trei numere, fie ele produse sau pătrate, cel din mijloc este într-o relaţie cu ultimul şi primul, cu cel din mijloc şi, în egală măsură, ultimul cu cel din mijloc şi cel din mijloc cu primul, rezultă atunci că, dacă este mutat cel din mijloc în prima şi în ultima poziţie şi sunt puşi primul şi ultimul în mijloc, relaţiile rămân întotdeauna neschimbate. Dar, dacă numerele îşi păstrează aceleaşi relaţii între ele, înseamnă că formează împreună o unitate. Astfeb- dacă pământul ar fi să devină o simplă suprafaţa, fără adâncime, ar fi suficient ca un tărâm de mijloc să se unească cu celelalte două tărâmuri.™

Şi continuă tot aşa până îţi plesneşte capul. După ce m-am chinuit cu următoarea propoziţie îngrozitoare, am renunţat să mai urmăresc explicaţiile matematice ale lui Platon:

Însă, de vreme ce au apărut noi goluri date de 3/2, 4/3 şi 9/8 în golurile iniţiale, prin această unificare, toate golurile de 4/3 au fost acoperite de golul dat de 9/8 şi astfel a rămas în fiecare o mică parte ca gol pe mai departe, ale cărei limite sunt legate unele de altele într-un raport de 256 la 243.[39]

Care este subiectul acestui complicat dialog

platonic? Crearea Pământului. După ce am petrecut câteva săptămâni în compania lui Platon, am ajuns să nu mai înţeleg de ce a produs Galileo Galilei o nemaipomenită agitaţie cu „noua” sa doctrină şi de ce Inchiziţia creştină a vrut să-l omoare în secolul al XVII-lea. Tot ce propovăduia Galilei exista deja la Platon – cum ar fi faptul că Pământul este un glob sau că planeta noastră orbitează în jurul soarelui. Mai mult de atât, la toate acestea, inclusiv la legea gravitaţiei, se făcea referire în texte indiene antice, mai vechi decât Platon. S-ar părea că anticii ştiau cu mult mai multe lucruri decât li se spune elevilor noştri din ciclul gimnazial. Gaius Plinius Caecilius Secundus (61-” 3 d. Hr.), care trebuie să-i fi studiat pe Platon şi pe Euclid, ne face această demonstraţie impresionantă a cunoştinţelor pe care le-a primit de la ei:

Există o mare dispută între învăţaţi şi oamenii de rând dacă pământul este locuit de oameni ale căror picioare [pe feţele opuse ale globului] sunt îndreptate unele spre ale celorlalţi. Cei din urmă întreabă de ce „aceia cu picioarele în partea opusă” nu cad. Ca şi cum „aceia cu picioarele în partea opusă” n-ar putea să pună exact aceeaşi întrebare despre noi… Pe de altă parte, pare un miracol că pământul este un glob, cu toate întinderile nesfârşite ale oceanelor… De aceea, niciodată nu este zi sau noapte, în acelaşi timp, peste tot pe pământ, căci noaptea vine pe partea

opusă celei în care străluceşte soarele.40

Nimic nou sub soare! Prin urmare, reţeaua geometrică ce leagă templele greceşti vine oare de la Platon sau de la predecesorul său, Euclid? Numai locurilor sfinte li s-a îngăduit să fie construite în puncte determinate geometric? în acest caz, de unde au venit aceste puncte? De unde a provenit însăşi această geometrie? Care este motivul existenţei acestor raporturi de proporţionalitate? De ce raportul de aur? Platon, Callicles, Chairephon, Gorgias şi Socrate, toţi au participat la dialogul lui Gorgias – o adunare într-adevăr intelectuală, înainte de toate, Socrate subliniază că ceea ce are de spus reprezintă propria sa convingere, pentru a cărei valoare de adevăr este dispus să garanteze. Pe urmă, declară că înţelepciunea geometrică nu este importantă doar între oameni, ci a jucat un rol de seamă şi pentru zei. Dar cum au fost transmise asemenea cunoştinţe de la zei la oameni? Acest lucru este explicat în a treia carte a *Legilor* lui Platon. Participanţii discută, din nou, despre civilizaţiile trecutului. Un atenian îl întreabă pe Platon dacă crede că ştie cât de mult timp a trecut de când au apărut primele naţii şi primii oameni pe Pământ.

Apoi, este lansată întrebarea dacă poate să existe un miez de adevăr în legendele vechi. Deja! Se discuta în mod special despre acele legende „ale fostelor numeroase catastrofe care au înfrânt omenirea, prin potop şi alte dezastre, cărora doar

o parte foarte mică din oameni le-au supravieţuit”.[41] Vorbeau despre cum au supravieţuit numai locuitorii regiunilor montane, care, după numai câteva generaţii, au uitat tot ceea ce era legat de civilizaţiile anterioare. Oamenii considerau „ce se spunea despre zei ca fiind pur şi simplu adevărat şi îşi trăiau vieţile ca atare”. Pentru reglementarea vieţii lor după potop, a spus Platon, a fost nevoie să se creeze noi reguli şi legi, deoarece nu supravieţuise niciujnul dintre legiuitorii din timpurile apuse. Iată un citat din *Legile* lui Platon (sublinierile îmi aparţin): „Dar, de vreme cefhu facem legi pentru fiii zeilor şi eroi, aşa cum legiuitorii din timpurile trecute, *care ei înşişi erau descendenţi ai zeilor*, au dat legi... nimeni nu va putea să ne găsească vreo vină”.[42]

Zeii admiraţi de greci erau descendenţi ai altor zei, care dăduseră legile de la începuturi. Şi, atunci, odraslele zeilor au dat ordine şi pentru amplasarea geometrică a templelor? Prostii! De ce ar fi făcut-o? Şi nici Platon, Socrate şi Euclid nu au vreo legătură cu toate acestea.

Profesorul Neugebauer compară geometria platoniciană cu cea euclidiană şi cu geometria din Assur şi Egipt. Şi găseşte prea puţine lucruri la Platon, care să nu apară în alte părţi.[43] Şi profesorul Jean Richter descoperă în alinierea templelor din Grecia Antică o geometrie care exista cu mult timp înaintea lui Euclid”. Numai întrebarea privind motivul necesităţii unor

asemenea dispuneri geometrice rămâne fără răspuns. Aceste descoperiri academice fac realmente redundante orice alte întrebări. De această dată cel puţin, răspunsul „cel mai la îndemână” face alte posibile răspunsuri o pierdere de vreme. Dă-mi voie să formulez cât se poate de clar: matematicienii greci antici nu au putut să aibă vreo legătură cu dispunerea geometrică a siturilor sacre, deoarece aceste locuri erau considerate sacre cu mii de ani înainte să se nască aceşti matematicieni. Nici Euclid, nici Platon, nici Socrate nu au avut vreo legătură. Cunoştinţele matematice ale grecilor cu învăţătură de carte au fost uimitoare, dar ei nu au dat ordine, nici politice şi nici de vreun alt gen, pentru a spune unde să fie construit un templu, căci aceste temple existau deja acolo unde se aflau de foarte mult timp. Şi – ca să ajungem la întrebarea centrală – cum a luat naştere reţeaua geometrică clară de pe întregul cuprins al Greciei?

Poveştile încep cu „a fost odată ca niciodată…” Eu aş vrea să încep puţin diferit: „să presupunem…” că, într-un moment îndepărtat din trecut, extratereştrii ne-au vizitat pământul. Aceştia au fost zeii. Ei au reuşit să aibă copii: titanii şi uriaşii care au străbătut pământul. Aceştia au fost masacraţi şi au fost creaţi noi zei – personaje mitologice cum ar fi Apollo, Perseu, Poseidon şi Atena. Ei şi-au împărţit pământul şi au reînceput să dea naştere unor progenituri.

Cine ştie a câta generaţie îndepărtată a acestor zei a fost în continuare capabilă să-i impresioneze pe oamenii grei de minte cu realizările ei tehnice. Avea arme superioare şi, mai ales, putea să zboare! Este adevărat că maşinile ei nu mai erau decât nişte monştri zburători zgomotoşi, rău mirositori, dar zburau şi acest fapt era suficient pentru a-i impresiona pe supuşii plini de admiraţie. Cine se ridică în aer trebuie să fie divin! Pe de altă parte însă, aceste căzi zburătoare aveau nevoie de combustibil, chiar dacă nu era vorba decât despre puţin ulei, cărbune sau apă pentru un motor cu abur. Piloţii ştiau exact cât de departe puteau să ajungă înainte să fie obligaţi să realimenteze. Este posibil să fi existat tipuri diferite de vase zburătoare pentru călătorii mai lungi sau mai scurte (cel puţin asta se spune despre vehiculele zburătoare din India antică).

Pentru zei a fost foarte convenabil că oamenii au făcut locuri sacre în onoarea lor, căci acolo puteau să adune „ofrandele”; iar „muritorii” erau şi suficient de supuşi pentru a-i sluji pe „nemuritori” cu tot ce le stătea în putinţă. Şi astfel, întreaga lume a devenit Shangri-La pentru ei. Era absolut logic ca locurile sacre să apară la aceleaşi intervale, căci, după un anumit număr de mile, născocirile zburătoare aveau nevoie de realimentare. Iar, din momentul în care au fost amenajate, locurile grandioase unde se aduceau jertfe zeilor – sau poate ar trebui să spunem

staţiile de auto-service – au şi rămas acolo unde se aflau.

Familiile zeilor şi câţiva prieteni apropiaţi cunoşteau de asemenea poziţiile acestor staţii de auto-service: dacă zbori de la Delphi într-un unghi de X, pe o distanţă de 64 km, ajungi la Y. Zbori mai departe 64 km în linie dreaptă şi ajungi la Z. Nimic mai simplu. Astfel, reţeaua geometrică rezultă cât se poate de natural din „punctele de realimentare" sau din „staţiile de service". Şi, în mod firesc, distanţele sunt aceleaşi, de vreme ce rezervele trebuie refăcute după un anumit număr de kilometri parcurşi la urma urmelor, niciun zeu nu putea să se rătăcească, mthun membru de familie nu putea să aibă de suferit în timpul călătoriei din cauză că o distanţă era prea mare şi maşina zburătoare rămânea deodată fără combustibil.

Am început această secţiune a cărţii doar de la o ipoteză. Nu cunosc nicio altă ipoteză care poate să rezolve mai simplu şi mai elegant enigma reţelei geometrice din Grecia. Singura condiţie este să se accepte ideea că, odinioară, „descendenţii zeilor" au călcat într-adevăr pe pământ. Iar, dacă ştii să cauţi, poţi să găseşti oricât de multe poveşti străvechi, care să sprijine această ipoteză.

Chiar şi la multă vreme după ce familiile zeilor degeneraseră, unii dintre aceşti paraziţi au mai reuşit să exploateze lipsa de cunoştinţe a

oamenilor. În prima sa carte, Herodot descrie oraşul Babilon, dând detalii precise cu privire la dimensiunile sale şi la alte asemenea aspecte. În centru, spune el, se ridica odinioară un templu dedicat lui Zeus (Belos), „cu porţi de fier care existau şi în vremea mea”. Acest templu avea opt turnuri, construite unul peste altul. Intrarea în acest turn înalt era o scară care înconjura exteriorul tuturor acestor turnuri.

Pe tumul cel mai înalt, se afla „un mare templu şi, înăuntru, un pat mare cu un baldachin încântător, iar, alături, o masă de aur”. Nimeni nu avea voie să intre acolo, cu excepţia unei femei foarte frumoase, care era aleasă. Aceasta era rânduiala, i-au spus preoţii lui Herodot, deoarece zeul în persoană intră în templu şi doarme în pat „şi ceva asemănător se petrece, potrivit învăţăturilor egiptene, în Teba egipteană.

Şi acolo, o femeie frumoasă doarme în templul lui Zeus din Teba. Se spune că aceste femei nu aveau niciodată raporturi sexuale cu muritori. Acelaşi lucru este valabil şi pentru preotesele zeului din Patara, Lycia, la apariţia acestuia. Când zeul îşi face apariţia, o femeie este închisă împreună cu el în templu peste noapte”.

Exact acelaşi lucru s-a petrecut şi în turnurile înalte ale templelor indiene. Şi cu acelaşi scop, popoarele din America Centrală au construit piramidele în trepte, cu o încăpere în vârf. Este cât se poate de clar de ce era nevoie de turnuri şi

de piramide: personajele soseau pe calea aerului!

În vremea lui Herodot, nu mai existau familiile zeilor, căci, altminteri, ar fi scris despre vasele lor zburătoare. Însă, în timpurile anterioare, lucrurile se petrecuseră exact cum i-au povestit preoţii babilonieni. Zeii se delectau cu femei şi bărbaţi, ici, acolo şi cam peste tot. Când zeii au început să-şi facă apariţia din ce în ce mai rar şi, în cele din urmă, au încetat cu totul să mai vină, viclenii preoţii au întors întreaga Shangri-La în propriul lor avantaj. De-acum, lor trebuia să li se aducă ofrande, lor trebuia să li se aducă fecioare şi băieţi tineri şi lor trebuia să li se ofere aur şi diamante. După câteva generaţii, preoţii nici nu au mai ştiut cum începuse totul – dar de ce ar fi renunţat la o activitate atât de lucrativă?

Însă chiar şi înaltul preot era marcat de nesiguranţa cotidiană. Cunoştea din tradiţii puterea zeilor, chiar dacă nu înţelegea nimic din ea. Şi nu ştia când s-ar fi putut întoarce un zeu. Atunci, nu era, oare, mai bine să exploateze poporul doar cât să-şi păstreze propria putere? Şi să adune comori pe care să le închine zeilor la întoarcerea lor? Aceste lucruri în mod sigur le-ar fi îmbunat pe acele fiinţe cereşti şi incomprehensibile, nu?

Dar, la bun început, aceste ipoteze se bazează pe faptul că, în Antichitate, existau care zburătoare. În mod sigur, se poate demonstra că aşa au stat lucrurile din literatura antică.

Regele indian Rumanvat, care a domnit cu mii de ani în urmă, a pus să i se construiască o „corabie celestă”, cu care să poată fi transportate mai multe grupuri de oameni în acelaşi timp.[45] în epopeile indiene *Rāmāyana* şi *Mahābhārata* există cel puţin cincizeci de pasaje care se referă explicit la maşini zburătoare, [46] iar *Cartea Regilor* din Etiopia descrie carul zburător al regelui Solomon, indicând chiar şi viteza cu care putea să zboare.[47] M-am ocupat deja, pe scurt, de zborurile regelui Solomon cu câteva pagini în urmă. Ştim despre zborurile sale la regina din Saba, în Yemenul zilelor noastre, însă viaţa amoroasă a lui Solomon este cu mult mai complexă. Dă-mi voie să explic pe scurt: titlul oficial al cărţii etiopiene a regilor este *Kebra Negest.* Originile sale nu sunt cunoscute, dar această mare lucrare a fost tradusă din etiopiană în arabă în anul 409 d. Hr. Chiar de la început, aici se vorbeşte despre relaţia de dragoste dintre „Makeda”, regina Etiopiei, şi regele Solomon al Israelului. Potrivit acestor relatări, Solomon, care şi-a arogat monopolul înţelepciunii, era un *playboy* insaţiabil, care nu se limita la femeile din ţara lui pentru a-şi oferi plăceri. Şi-a adus şi femei de la distanţă mare de frontierele sale. Regina Etiopiei, la rândul ei, auzise de Solomon, inclusiv că era bogat şi chipeş. Aşa că a pregătit o expediţie către Ierusalim. A înşeuat 797 de cămile şi a încărcat o mulţime de măgari. Şi-a întins tabăra în faţa zidurilor

Ierusalimului şi Solomon a fost într-atât de înrobit de graţia şi de frumuseţea ei, încât a pus să i se trimită cele mai bogate daruri:

A onorat-o şi i-a oferit adăpost într-un palat regal aflat foarte aproape. I-a trimis mâncare pentru mesele de seară şi de dimineaţă şi în fiecare zi cincisprezece *or* (o unitate de măsură evreiască antică) de făină de grâu fină, din care se făcea pâinea pentru 350 de oameni. De asemenea, veselă din porţelan, 10 boi îngrăşaţi şi 50 de ol. Apoi, vin şi, în fiecare zi, unsprezece veşminte orbitoare.**48**

Darurile şi-au atins scopul şi Solomon a sedus-o complet pe frumoasa regină. Şi la plecarea ei a făcut risipă: „I-a făcut daruri din toate splendorile şi bogăţiile pe care şi le-ar putea dori cineva, veşminte orbitor de frumoase şi toate splendorile dorite de ţara Etiopiei. Cu tot cu o căruţă care zbura prin aer…” **49**

Cronicarul care a consemnat *Kebra* face diferenţa clar între vehiculele cu roţi care se deplasează pe pământ şi *o căruţă care zboară prin aer*. Solomon voia ca iubita să-l viziteze des, fără să fie nevoită să organizeze expediţii complexe de fiecare dată. La nouă luni şi cinci zile de la prima lor întâlnire, regina a dat naştere unui băiat, căruia i-a dat numele Baina-lehkem. Când acest prinţ a ajuns la vârsta de 22 de ani, şi-a vizitat pentru prima oară tatăl, la Ierusalim. Însă fiul nu voia doar să-l cunoască mai bine pe Solomon,

dorea mai mult: Chivotul Făgăduinţei al evreilor. A fost o dorinţă a fiului său pe care Solomon nu a putut s-o îndeplinească.

Era de neconceput ca acest Chivot al Făgăduinţei, pe care Moise îl primise de la Dumnezeul lui, să fie dăruit etiopienilor. Însă vlăstarul regal era inteligent. Poruncise să se facă o copie perfectă a arcei. Într-o noapte, i-a îmbătat pe preoţii de la Tabernacolul Templului şi a furat adevăratul Chivot al Făgăduinţei. A pus în locul lui copia şi evreii nu şi-au dat seama de sacrilegiu decât când a fost prea târziu. Pentru că Baina-lehkem *a zburat* cu trofeul câştigat în Etiopia:

Căruţa a zburat prin aer şi toţi oamenii şi animalele care se aflau în ea au fost ridicaţi… şi toţi s-au depărtat cu căruţa zburătoare, asemenea unei corăbii pe mare, asemenea vulturului care zboară fără efort în vânt…**50**

Solomon şi războinicii săi au urmărit căruţa zburătoare, dar nu au avut nicio şansă:

Iar locuitorii ţării Egiptului le-au spus: oamenii din Etiopia au trecut pe aici, cu o căruţă ca a îngerilor, şi erau mai iuţi decât vulturii de pe cer. Locuitorii oraşelor au stat martori… că etiopienii zburau şi că statuile zeilor s-au prăbuşit şi s-au sfărâmat şi că obeliscurile au fost şi ele distruse…**51**

O maşină zburătoare extraordinară, care făcea chiar şi statuile zeilor şi obeliscurile să se prăbuşească? Şi de ce călăreţii iuţi ai lui Solomon

nu au fost în stare să-l prindă din urmă pe Bainalehkem? *Kebra Negest* ne dă răspunsul: au zburat cu căruţa fără să le fie rău sau să sufere, fără să le fie foame sau sete, fără să năduşească sau să ostenească, străbătând o distanţă de trei luni într-o singură zi.[52]

Nu este puţin lucru. Dacă presupunem că într-o zi se poate străbate o distanţă de 40 km, aceasta înseamnă 3.600 km în trei luni. Această distanţă a fost străbătută de căruţa zburătoare într-o singură zi. Inexplicabil. După cum am spus deja, *Kebra Negest* mai menţionează vizite ale lui Solomon la regina din Saba, în Yemenul din zilele noastre, prin urmare, limitele dintre regina Etiopiei şi regina din Saba sunt fluide. Poate se face referire la una şi aceeaşi amantă.

Aceasta este o dovadă literară a călătoriilor aeriene preistorice, însă nu au fost descoperite niciodată resturi ale acestor aparate de zbor. Şi nu este surprinzător. Prin comparaţie, ultimul război mondial este doar la 65 de ani distanţă în timp de noi şi toate ţările implicate probabil că au folosit, în total, mii de avioane. Unde sunt rămăşiţele lor azi? în afara celor din muzee, nu a mai rămas nimic. Natura nu preschimbă doar templele în ruine, preschimbă în ţărână şi tehnologia Antichităţii.

Am demonstrat carotajul geometric care acoperea complet Grecia Antică. Am sugerat că aparate zburătoare sunt răspunzătoare pentru

repetarea distanţelor egale, deoarece tehnologia lor limitată nu permitea pur şi simplu zboruri mai îndelungate. Zeii şi descendenţii lor erau obligaţi să facă opriri „la standuri”, pentru realimentare. Dar mai este posibilă o soluţie pentru caroiajul geometric care acoperă Grecia.

Voi presupune că ipoteza mea generală este legată de familie: cu multe mii de ani în urmă, extratereştrii au vizitat pământul. Însă nu au plecat înainte să lase dovezi ale existenţei lor. Să presupunem că dovezile au constat dintr-un fel de „capsulă a timpului”, indestructibilă pe mii de ani. Înăuntru, ar fi trebuit să se precizeze: „Am fost aici… din galaxia… folosind tehnologia… am găsit forme inteligente de viaţă… le-am instruit… ne-am continuat călătoriile… ne vom reîntoarce înmii de ani”. Oriunde ar fi ascuns această capsulă a timpului, călătorii spaţiali din urmă cu mii de ani ar fi trebuit să se asigure *suplimentar* că fiinţelor umane din viitorul îndepărtat avea să le treacă prin minte s-o caute. Cum îi determini pe oameni care vor trăi peste mii de ani în viitor să facă un lucru despre care nici măcar n-au habar?

Laşi indicii atât de evidente încât fiinţele omeneşti din viitor să nu poată să le treacă cu vederea. Oamenii din Epoca de Piatră din Grecia Antică i-au crezut pe extratereştri zei. Noi ştim azi că nu există zei, însă strămunii noştri îndepărtaţi nu au avut această capacitate de înţelegere. Oamenii aceia voiau să-i venereze pe zei, le-au

închinat construcţii, astfel încât descendenţii lor să-şi amintească întotdeauna zeii. În regulă, au zis „zeii”, dar veţi construi aceste locuri sfinte exact acolo unde vă vom spune noi să le faceţi. În acest fel, a fost realizat modelul geometric de pe întinderea Greciei, cu aceleaşi distanţe identice între un loc şi altul şi cu aceleaşi unghiuri.

Ce rost avea acest lucru pentru „zei”? Ştiau că şi fiinţele omeneşti ale viitorului vor ajunge să zboare într-o bună zi, că vor topografia şi cataloga planeta. Mai devreme sau mai târziu, trebuie să trezească atenţia oamenilor viitorului că e ceva ciudat legat de locurile sacre din Grecia. În mod invariabil, trebuia ca omul viitorului să se împiedice de modelul geometric şi să observe că oamenii din Epoca de Piatră nu ar fi putut să proiecteze aşa ceva. Le lipseau instrumentele topografice pentru aceste lucruri. La urma urmelor, Grecia este o ţară montană, având coaste foarte neregulate. Multe distanţe, cum ar fi cea de la Delphi la Creta, de exemplu, nu erau vizibile cu ochiul liber. Trebuie să fi existat un plan. Dar al cui?

În consecinţă, era obligatoriu să se pună tot felul de întrebări. Inclusiv: oare străbunii noştri au avut vizitatori din spaţiu? Extratereştrii au fost învăţătorii străbunilor grecilor? Trebuiau să apară şi obişnuitele contraargumente care, la un moment dat, să culmineze cu întrebarea: dacă au existat extratereştri, unde sunt dovezile? La urma

urmelor, extratereştrii nu au plecat pur şi simplu fără să lase dovezi obiectiv e.

Acesta este punctul în care carotajul geometric din Grecia trebuia să-şi împlinească scopul. Şi exact acesta este punctul în care se află omenirea astăzi. Acum, trebuie analizată cu o judecată ştiinţifică rece întrebarea: potrivit cărui model trebuie să începem să căutăm capsula timpului veche de mii de ani, aparţinându-le acestor „zei”?

Trăim în mileniul trei. Zeii au dispărut de mult. Însă moştenirea lor dăinuie încă. Ajsosit vremea să căutăm aceste mesaje preţioase.

Capitolul 4
Încurcătura troiană

Dacă soarele răsare în vest, verifică-ţi busola!
— Zicătoare populară

La finele secolului al VIII-lea î. Hr., în Grecia, trăia un poet al cărui nume este cunoscut acum în întreaga lume, dar în privinţa căruia nimeni nu ştie nimic sigur: Homer (Homeros în greacă), autorul epopeilor fantastice *Iliada* şi *Odiseea.* Cercetările au demonstrat că Homer era originar din Asia Mică şi că era probabil cântăreţ sau menestrel rătăcitor. Se spune, de asemenea, că era orb. Ceea ce rămâne în continuare un mister este de unde a obţinut acest menestrel orb cadrul pentru poveştile sale, „informaţiile din interior” pentru ambiţioasele sale legende? *Iliada* şi

Odiseea constau din 28.000 de versuri – deloc rău pentru un poet orb. Se consideră că poezia greacă a început cu Homer; el se află „la originile literaturii greceşti şi cu el începe istoria cugetării europene”.[1]

Însă nici Homer nu şi-a născocit legendele pornind de la zero. Experţii cred că versiunile scrise ale legendelor sale urmează o veche tradiţie orală şi că, la originile sale, este ascunsă „o tradiţie folclorică foarte veche”.[2]

Şi care este subiectul acestei „tradiţii folclorice foarte vechi”?

În *Iliada*, sunt descrise bătălii, arme ciudate şi faptele unor eroi, personajele fiind atât zei, cât şi oameni. În cântul al optulea, citim despre „cai zburători” care zboară de colo-colo „între pământ şi cerurile presărate cu stele”. Aceste animale divine rămân invizibile mulţumită unei neguri sau ceţi. Stăpânul mărilor, Poseidon, se deplasează pe deasupra apelor graţie unui atelaj de cai zburători, astfel încât nici măcar osiile carului său nu ating valurile. Am o mare slăbiciune faţă de poveştile de acest gen. Bineînţeles, totul se reduce la iubire, onoare rănită şi – într-o măsură mai redusă – la războiul troian.

Lucrurile stau diferit în cazul *Odiseei.* Aici, citim aventurile înfricoşătoare ale lui Odiseu. Împreună cu tovarăşii săi războinici, cucereşte în cele din urmă Troia şi, după douăzeci de ani, se întoarce, într-un târziu, în patria sa, Itaca.

Povestea evoluează în jurul lui Odiseu: el povesteşte, la persoana întâi, loviturile sorţii pe care zeii au găsit de cuviinţă să i-o hărăzească, dar şi faptele sale eroice şi vicleşugurile care i-au permis să trăiască. Filologii îl consideră pe Odiseu un „personaj străvechi de legendă”.3 Şi întreaga povestire are, desigur, „natura unei fabule”.4 Mult timp, nimeni nu s-a gândit că ar fi fost posibil să se fi bazat pe întâmplări reale, până când Heinrich Schliemann (1822 – 1890), cu Homer în mână, a descoperit oraşul Troia. Dar vom reveni mai târziu la aceasta.

Nu vreau să analizez *Odiseea* aşa cum am făcut cu *Argonautica.* S-a scris, deja, suficient despre ea. Însă, trebuie să dau câteva puncte de referinţă pentru înţelegerea acestei poveşti cutremurătoare.

Odiseu (în latină, Ulise sau Ulixe) este regele Itacăi. Împreună cu tovarăşii săi, pleacă să cucerească Troia, deoarece frumoasa Elena din Sparta a fost „răpită” şi dusă acolo. Pe drumul de întoarcere, flota lui Odiseu, care la început numără douăsprezece corăbii, nimereşte dintr-o aventură în alta. Mai întâi, eroii sunt aruncaţi pe Capul Malea, apoi sunt obligaţi să debarce pe insula ciclopilor. Unul dintre aceştia, Polifem, îi ţine prizonieri pe Odiseu şi pe tovarăşii săi în peştera lui, mâncând doi din ei în fiecare zi. În cele din urmă, Odiseu reuşeşte să-l orbească pe ciclop cu un vătrai înroşit în foc şi evadează

împreună cu restul echipajului său. (Trebuie menţionat în treacăt că acel ciclop îl întreabă pe Odiseu care îi este numele, dar el minte şi Hrspune că îl cheamă „Nimeni”. După ce este orbit, Polifem îi cheamă la el pe ceilalţi ciclopi şi le strigă: „Nimeni mi-a făcut asta!”)

Apoi, Odiseu şi tovarăşii săi trebuie să facă faţă ademenirilor sirenelor şi vrăjitoarei Circe, care îi transformă pe toţi membrii echipajului în porci. După aceea, Odiseu vizitează Hadesul – lumea cealaltă, a morţilor unde are ocazia să vorbească nu numai cu mama sa moartă, ci şi cu alte personaje celebre, de mult despărţite de viaţă. În cele din urmă, corabia trebuie să treacă printre două terori feminine, Scila şi Caribda. Despre Caribda se spune că ar fi fost aruncată în mare de un fulger al lui Zeus şi, de atunci încoace, de trei ori pe zi, înghite cantităţi imense de apă, pe care le scuipă după aceea. Sora ei, Scila, nu este nici ea mai prejos. Este descrisă ca fiind un monstru cu înfăţişare de câine, care înhaţă marinarii aflaţi în trecere şi îi devorează încet. Ea răpeşte imediat şase din oamenii lui Odiseu.

Restul echipajului ajunge pe insula Trinacria şi, din cauză că oamenii sunt înfometaţi, omoară câteva vaci. Din nefericire, însă, vacile îi aparţin lui Hiperion, titanului soare, care i se tânguieşte furios lui Odiseu şi, apoi, spulberă amândouă corăbiile şi echipajul cu un singur fulger. Numai Odiseu supravieţuieşte. Se ţine de nişte scânduri

şi, după câteva zile, este aruncat de valuri pe insula Ogygia, aparţinându-i lui Calypso, care, în ciuda frumuseţii sale, locuieşte într-o peşteră. Calypso îl răsfaţă de Odiseu şi îl imploră să rămână cu ea, oferindu-i în schimb nemurirea. Timp de şapte ani, Odiseu se bucură de o viaţă frumoasă, dar, în cele din urmă, se plictiseşte să fie sărutat şi venerat la nesfârşit. Trist, se aşază pe plajă şi visează la ţara lui. Atunci, trece în zbor pe acolo Hermes, care îi porunceşte lui Calypso să-l elibereze pe Odiseu. Acesta primeşte uneltele necesare să-şi construiască o plută şi pleacă pe mare din cuibul de dragoste al lui Calypso. Însă zeul mării, Poseidon, al cărui fiu, ciclopul, fusese păcălit de Odiseu, vine cu carul său înaripat şi-l aruncă pe Odiseu în apă. Dacă n-ar fi reuşit să se dezbrace de hainele grele sub apă, s-ar fi înecat. Două zile mai târziu, este aruncat de valuri, epuizat, pe plaja insulei Drepane. După ce rămâne scurt timp cu un porcar, cu ajutor divin, ajunge, în cele din urmă, în Itaca, după o absenţă de 20 de ani.

Aceasta este povestea în linii mari. Pentru că în *Iliada* şi *Odiseea* există numeroase detalii geografice, ca şi în *Argonautica,* cercetătorii s-au întrebat pe unde a călătorit Odiseu. În care mare s-au petrecut aventurile sale? Unde se află insulele menţionate? Unde sunt situate îngrozitoarele pericole Scila şi Caribda? Au fost exprimate peste 100 de opinii diferite şi au fost

realizate în jur de 70 de hărţi, iar fiecare cercetător a fost sigur că trasase corect călătoria lui Odiseu. În funcţie de versiunea aleasă, Odiseu a ocolit pe mare Asia Mică, a ocolit apoi insulele britanice sau a ajuns tocmai până în America de Sud. S-a sugerat şi că *Odiseea* şi *Argonautica* sunt una şi aceeaşi călătorie sau că rătăcirile lui Odiseu au avut loc în altă parte, nu pe pământ.

Cea mai logică sugestie vine din partea fraţilor germani Hans-Helmut şi Armin Wolf. Ei au reuşit să reconstituie o rută pentru care timpul necesar călătoriei corespunde locurilor de pe traseu. Pe de altă parte, autorii nu pretind că „Odiseu din legendă a vizitat un loc sau altul", ci doar că acea călătorie pe mare, pe care o descrie Homer, poate fi clar asociată cu un traseu în Marea Mediterană. Cu toate că rezultatul anilor îndelungaţi de cercetări este cu siguranţă consistent şi convingător, mă întreb cum a putut Homer cel orb să cunoască traseul cu o asemenea precizie.

În *Odiseea,* insula Creta este menţionată şi ea cu numele, deşi fără vreo referire la robotul Talos. Homer ştia de Talos din *Argonautica* sau nu? Sau robotul i s-a părut ceva prea exagerat? Nu-mi vine să cred aşa ceva, date fiind celelalte „fantezii" care apar în *Odiseea.* Homer le atribuie zeilor toate genurile imaginabile de arte magice, inclusiv carul zburător al lui Poseidon, însă nu apare nicio referire la Lâna de Aur. În ciuda tuturor

combinaţiilor la care se dedau zeii, *Odiseea* nu conţine nimic din genul ştiinţifico-fantastic al *Argonauticii.*

Troia se află în centrul războiului descris în *Iliada,* fiind singurul loc care nu face parte dimreţeaua geometrică a Greciei Antice. Nu a fost inclusăin rutele antice ale zeilor? în orice caz, soarta Troiei este descrisă de toţi istoricii greci antici şi asediul trebuie să fi avut loc cândva între „94 şi „84 î. Hr. Troia trebuie să fi fost foarte veche, căci numele oraşului este derivat din cel al miticului erou „Tros" (tatăl lui Dos, bunicul lui Laomedon, străbunicul lui Priam din Troia).

La origini, oraşul a purtat alte nume: Uium, Ilion şi Troas. Se spune de asemenea că şi Apouo a ajutat la construirea zidurilor sale de apărare de proporţii ciclopice. Prin urmare, Troia are o origine la fel de „mitică" precum şi alte centre sacre ale Greciei, pe care le-am menţionat deja. Şi atunci, de ce poziţia geografică a sitului excavat, considerat astăzi ca fiind Troia, nu corespunde reţelei geometrice a zeilor? Oare Troia descoperită de Heinrich Schliemann nu este una şi aceeaşi cu Troia din mitologie?

Agamemnon apare şi el în *Odiseea* şi se spune că ar fi fost înmormântat, împreună cu mai mulţi dintre tovarăşii săi, în Micene care, spre deosebire de „Troia", face parte din reţeaua geometrică. Aceasta îmi oferă o pauză de gândire.

Potrivit legendei, regiunea din jurul Troiei

fusese stăpânită cândva de un rege cretan, pe nume Teucros. Poporul său se numea teucrian. Însă, mai apoi, a sosit fiul regelui singuratic, Dardanos, care a întemeiat o mică aşezare.

Regiunea a fost numită în curând Dardania (Dardanele) după numele lui şi, pentru că pe fiul său îl chema Tros, aşezarea a fost numită şi Troas sau Troia. Deoarece fiul cel mare al lui Tros avea numele Uos, citadela de pe deal a fost numită şi Ilion sau Ilios, de unde şi numele poemului lui Homer, *Iliada.*

Legenda modernă spune că Heinrich Schliemann a venit cu *Iliada* în mână să redescopere acest oraş străvechi. Desigur, îmi plac foarte mult poveştile de acest gen: cineva susţine, împotriva opiniilor tuturor experţilor, că bătălia Troiei a lui Homer a avut loc cu adevărat şi că eroii săi au fost reali. Şi, pe urmă, chiar găseşte Troia! Extraordinar! Din nefericire, această poveste nu este tocmai exactă.

Heinrich Schliemann s-a născut la 6 ianuarie 1822, în Neu-Bukov (Mecklenburg), ca fiu al unui preot sărac. Se spune că, înaintea împlinirii vârstei de zece ani, scrisese un eseu în limba latină despre războiul troian. În anul 1836, a început să deprindă negoţul ca ucenic şi, cinci ani mai târziu, a plecat către America de Sud ca servitor pe un mic bric, *Dorothma.* Corabia a naufragiat şi supravieţuitorii au fost duşi cu o barcă pe coastele Olandei. La Amsterdam,

Heinrich Schliemann a devenit funcţionar, cu un salariu anual de 15 dolari. Era considerat ca fiind foarte chivernisit cu banii, extrem de muncitor şi posesor al unei memorii remarcabile. De cum a început să stăpânească limba olandeză, şi-a îndreptat atenţia către engleză şi franceză. Ulterior, a învăţat şi alte limbi, inclusiv rusa şi greaca. La vârsta de douăzeci şi cinci de ani, Schliemann a devenit agent comercial independent din punct de vedere financiar şi, în anul 1847, şi-a fondat propria firmă la Sankt Petersburg. În Rusia, a cunoscut un mare succes vânzând indigo, sulf, plumb şi salpetru, asigurându-şi un venit garantat în numai câţiva ani. Întâmplător, la data de 4 iulie 1850, se afla într-o călătorie de afaceri către California şi, astfel, a devenit „automat” cetăţean american (deoarece, în ziua fondării sale, tânărul stat a acordat cetăţenia oricui se întâmpla să se afle pe teritoriul său).

Începând din 1858, Schliemann a efectuat călătorii regulate în jurul globului. Îndrăgostit de Homer şi absolut convins că trebuia ca Troia descrisă în *Iliada* şi *Odiseea* să fi existat cândva, şi-a stabilit căminul la Atena, în anul 1868.

Pentru că nu voia să-şi aducă soţia rusoaică în Grecia, a divorţat, a dat un anunţ într-un ziar în căutarea unei partenere locale şi a găsit o fată adorabilă în vârstă de nouăsprezece ani. Credincios lui Homer, şi-a botezat primul copil

Agamemnon. Schliemann, care de-acum avea un capital de peste zece milioane de mărci, şi-a continuat călătoriile până când... ei bine, până când a descoperit Troia. Însă descoperirea sa nu a fost realizată chiar atât de uşor pe cât ne lasă să credem biografiile populare.

La numai 4 km de Dardanele, pe un teritoriu care aparţine astăzi Turciei, se înalţă dealul Hissarlik, la doar 7 km de coastele Mării Egee. Dealul are importanţă strategică, căci orice navă care vrea să intre în regiunea Dardanele trebuie să treacă întâi pe aici. Grecii antici numeau acest loc

„Hellespont", deoarece este locul în care Helle, fiica regelui Athamas, a căzut de pe Lâna de Aur în mare. Atât grecii, cât şi romanii, mai târziu, au presupus că Troia lui Homer trebuia să se afle pe undeva prin apropiere şi poate chiar sub dealul Hissarlik. La numai 4 km sud de acest deal, se află satul Bunarbaschi, acesta fiind locul în care experţii secolului trecut au căutat Troia. Pe de altă parte însă, localnicii au afirmat încă dinaintea venirii lui Schliemann că aceşti experţi erau pe o pistă greşită, că Troia se afla sub dealul Hissarlik. Tocmai această controversă l-a determinat pe anglo-americanul Frank Calvet, care lucra în calitate de agent consular atât la Atena, cât şi la Istanbul, să cumpere drepturile pentru Hissarlik. Frank Calvet a fost acolo înaintea lui Schliemann şi a şi început să excaveze înaintea acestuia, într-o

manieră diletantă. El a sperat să-i convingă pe directorii de la British Museum din Londra să sprijine excavaţii de mai mare amploare, dar aceştia au refuzat.

Aflat la Atena, Schliemann a auzit de intenţiile lui Calvet şi s-a hotărât să cumpere dealul Hissarlik. Milionarul Schliemann s-a întâlnit cu cosmopolitul Calvet şi acesta din urmă a renunţat cât se poate de bucuros la Hissarlik, cu tot cu bătaia de cap pe care i-o pricinuise. Când s-a aflat vestea descoperirii tezaurului de aur din Troia, fără îndoială că Calvet şi-a tras palme. Schliemann era în mod cert un om foarte abil şi acest fapt s-a dovedit în cursul anilor care au urmat. A fost cel mai bun în relaţii publice.

După ce a încheiat înţelegerea cu Frank Calvet, au trecut mai multe luni până când Schliemann a primit acordul guvernului turc pentru începerea săpăturilor la Hissarlik. În cele din urmă, la data de „octombrie 1871, cu o echipă de 80 de muncitori, au început săpăturile. Schliemann a muncit incredibil de îndârjit şi nici măcar vremea din ce în ce mai rece nu a putut să-l împiedice. A locuit într-o baracă împreună cu soţia sa, care a rezistat bine în ciuda disconfortului, cu toate că vântul îngheţat i se părea foarte greu de suportat.

Abia la 5 iunie, hârleţul unui săpător s-a lovit de un vas din cupru, plin cu obiecte din aur şi argint. Schliemann i-a lăsat pe muncitori să ia o

pauză neobişnuită şi a ascuns comoara de aur în eşarfa soţiei sale. În baracă, a pus descoperirea în ordine, a aşezat o diademă de aur pe capul soţiei sale şi a transmis o telegramă pentru a anunţa întreaga lume că descoperise „Tezaurul lui Priam”. Fireşte, unii s-au simţit deranjaţi; guvernul otoman l-a acuzat de furtul unor obiecte de valoare din solul turc şi adversarii invidioşi au afirmat că ascunsese el însuşi aurul în locul respectiv.

Schliemann a depăşit toate obstacolele cu forţa sa financiară şi capacitatea de convingere. A continuat să sape prin straturile succesive şi, în curând, întrebarea care se punea era nu dacă descoperise Troia, ci care era Troia pe care o descoperise. Era oare Troia lui Homer?

A scos pe ascuns din ţară presupusul „Tezaur al lui Priam” şi l-a donat muzeului de „istorie pre şi timpurie” din Berlin. Ruşii l-au dus de acolo în URSS în 1945 ca pradă de război şi, decenii întregi, au pretins că habar n-aveau de el. Din 1993, ruşii şi germanii au purtat tratative cu privire la tezaur, ca şi guvernul turc, care ar dori să deschidă un muzeu conţinând descoperirile în actualul amplasament turistic de la Troia.

Oare Schliemann chiar a descoperit miticul oraş Troia, acel oraş despre care vorbea Homer în *Iliada* şi *Odiseea*? Nimeni nu este absolut sigur. Troia lui Homer trebuie să fi fost un oraş măreţ, un loc plin de oameni educaţi care ştiau să scrie şi

să citească şi unde erau temple dedicate mai multor zei.

Arheologii au săpat prin 48 de straturi şi au găsit nouă „Troie” diferite – însă în niciuna nu au dat de nici măcar cea mai mică tăbliţă care să poarte numele oraşului. Singurul text descoperit acolo este gravat cu câteva hieroglife hitite. Prin urmare, se presupune că Troia nu a fost „un oraş grecesc timpuriu, ci a aparţinut unui mediu cultural diferit”, **6** respectiv unuia hitit. Aceasta ar explica şi de ce Troia nu a făcut parte din reţeaua geometrică a zeilor greci.

Pe de altă parte însă, Schliemanrf a găsit confirmarea deplină a credinţei sale. Când a fost eliberată din ruine o poartă, el a spus imediat că aceea era poarta menţionată de Homer când îl descrie pe Ahile (cel cu celebrul „călcâi”) urmărindu-l pe duşmanul lui, Hector, de trei ori în jurul zidurilor oraşului. Fundaţiile unei clădiri mai mari au reprezentat pentru Schliemann „palatul lui Priam”. Iar, în anul 1872, a crezut că descoperise „turnul înalt” pe care Homer îl menţionează în treacăt în al patrulea cânt al *Iliadei.* Ulterior s-a dovedit că acest „turn” era de fapt o pereche de ziduri paralele fără importanţă şi că „palatul lui Priam” nu era mai mare decât o cocină de porci. (Potrivit lui Homer, acest palat avea 50 de dormitoare, holuri şi curţi.) Şi nici poarta nu ar putea să fie cea menţionată de Homer. Cu alte cuvinte, la o analiză rece, textul lui

Homer nu poate fi forţat să corespundă interpretărilor pe care le-a impus Schliemann multora dintre descoperirile sale.

Cu puţin timp înainte de moarte, Schliemann însuşi a ajuns să se îndoiască că descoperise într-adevăr Troia lui Homer. Nici noi nu suntem deocamdată absolut siguri de acest lucru. Prietenul şi succesorul său la excavaţii, remarcabilul arheolog Wilhelm Dorpfeld, i-a indicat diverse discrepanţe. În legătură cu Micene, unde Schliemann a săpat ulterior, se spune că şi-ar fi acceptat cu graţie greşelile: „Poftim”, a spus el odată, „de fapt, nu este scheletul lui Agamemnon şi nici tezaurul său? Bine! Atunci să zicem că este primarul!” 7

Începând din anul 1988, o echipă internaţională, condusă de profesorul Manfred Korfmann de la Tübingen, a fost răspunzătoare pentru excavaţiile din Troia. Nu trece nicio vară fără să intervină vreo nouă senzaţie. Cei aproape 90 de profesori de la diferite facultăţi şi din diferite ţări au certificat curând că dealul Hissarlik a fost locuit fără întrerupere de la începutul mileniului al III-lea î. Hr. până în perioada romană. Chiar şi în stratul cel mai de jos, denumit Troia I, avea un zid gros de apărare de 2, 5 m, cu trei porţi. Următoarele straturi – Troia II şi în – conţineau ruinele unor încăperi de locuit şi terase, precum şi artefacte din bronz şi aur. Din straturile IV ŞI V, datate între anii 2100 şi 1800 î.

Hr., s-ar părea că troienii nu au trăit vremuri prea roze – cel puţin dacă resturile de alimente pot să constituie un indiciu. Există de asemenea indicii ale mai multor incendii.

Troia VI a fost cea mai mare şi datarea sa între anii 1800 şi 1250 î. Hr. ar trebui să o califice drept Troia despre care a scris Homer. Cei care au efectuat săpături cred însă că oraşul a fost distrus de un cutremur. Pe de altă parte, Troia VI a avut câteva palate şi un zid de apărare mai lung şi mai gros decât cele ale predecesoarelor sale. Însă nu apare niciun indiciu al unui război crud, cum este cel descris de Homer. Ar trebui să existe cantităţi mari de vârfuri de săgeţi şi de suliţe în Troia IV, dacă acesta este locul în care a avut loc celebrul război. De asemenea, ar fi fost de aşteptat să se găsească tablete gravate, căci scrierea era deja încetăţenită în acel moment.

Abia când ajungem la Troia VII, datată între 1.200 şi 1.000 î. Hr., găsim o tabletă mică din bronz, semnificativă, de 2, 5 cm lungime, gravată cu hieroglife greu descifrabile „lu'\ice" – o limbă înrudită cu hitita. Ar părea să fi fost sigiliul unui negustor. Aceasta face să fie din ce în ce mai probabil ca „Troia să fie de fapt unul şi acelaşi lucru cu Vilusa", **8** după cum scrie Birgit Brandau în excelenta sa carte despre situaţia actuală a excavaţiilor.

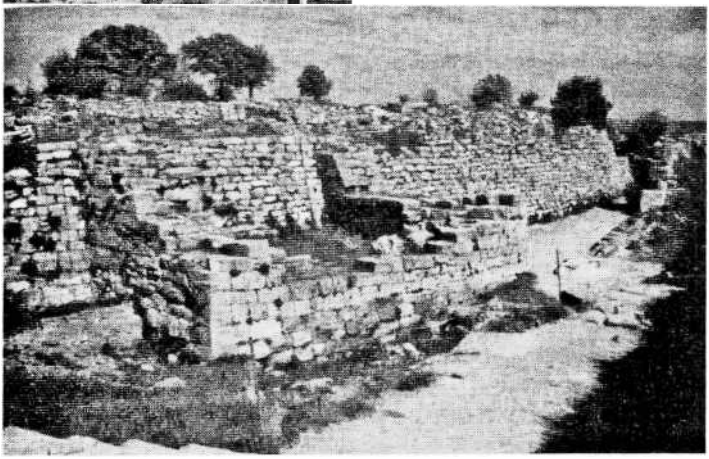

Imaginea 37. Presupusul amplasament al oraşului antic Troia. În orice caz, aceste construcţii au fost realizate la o scară mult mai modestă; lipsesc construcţiile monumentale, masive.

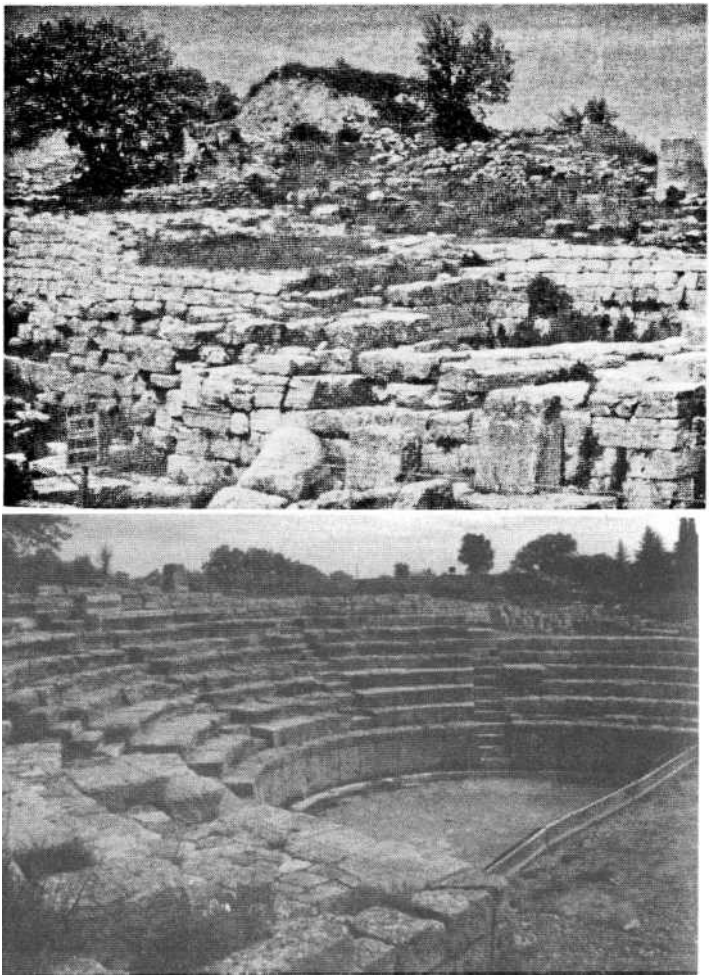

Imaginea 39. Şi acest amfiteatru, care datează din secolul al IV-lea î. Hr., nu este mai mare decât o scenă de sat.

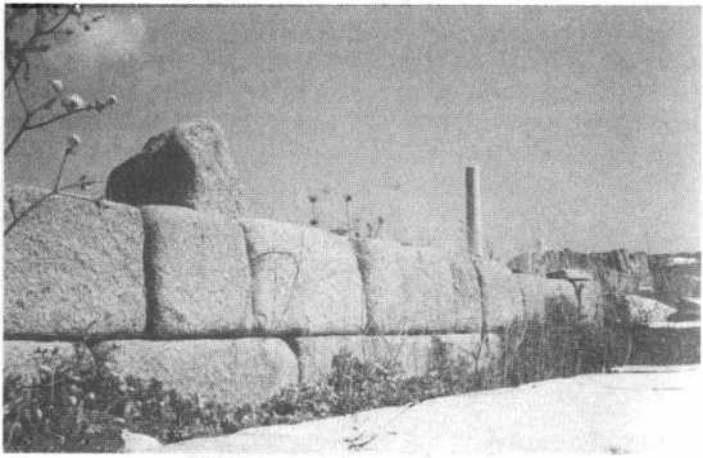

ODISEEA ZEILOR

Plăci metalice asemănătoare acesteia, descoperite la Cuenca, în Ecuador, au o vechime de câteva mii de ani.

Digul du la Marib, Ycmegjogsgtregjnia.

Ruinele micului templu al zeiţei Atena din Delphi.

Această sculptură sau stelă din Copan reprezintă un zeu. Ce ţine în mâini? Obiectul în cruce dintre picioarele sale ar trebui să reprezinte un fel de centură zburătoare? Rachetele centură din zilele noastre au un aspect similar

Această imagine din Olimpia arată componenta megalitică a pietrelor.

Maşina din Anticythera poate fi văzută la Muzeul Naţional al Greciei din Atena.

Intrarea (*deasupra*) şi domul (*dedesubt*) aparţinând „Tezaurului lui Atreus" din Micene. Nimeni nu ştie ce s-a păstrat aici cândva.

Harta Piri Reis: în capătul de jos, se poate observ a conturul fără gheaţă al Antarcticii, cu insulele din largul coastelor sale.

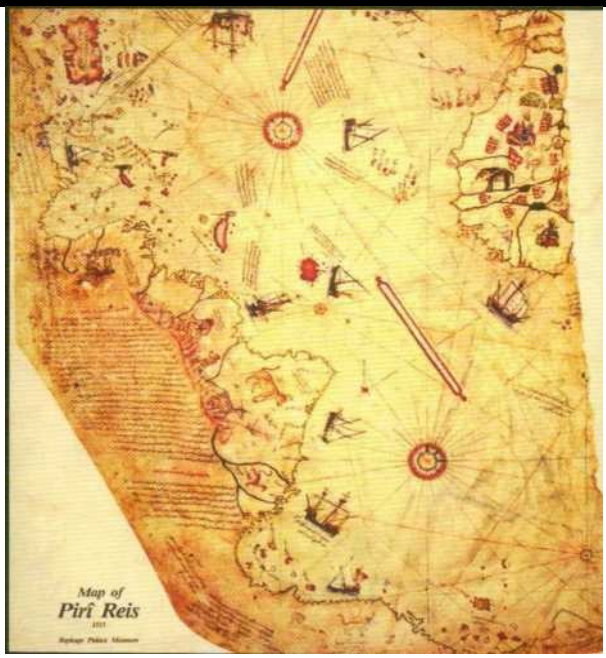

Pe insula Malta, aceste urme ca nişte şine se îndreaptă în toate direcţiile. Unele dintre ele dispar în adâncurile Mediteranei.

Această sculptură antropomorfică din Copan a rămas până în zilele noastre o enigmă. Reflectă oare o tehnologie pierdută şi uitată de mult timp?

Omphalos **sau „buricul lumii”; această copie, din Muzeul din Delphi, datează din perioada romană. Originalul etala pietre preţioase în punctele de intersecţie.**

Însă ce este Vilusa? A fost un loc din imperiul hitit, menţionat şi în tradiţiile hitite. Prin urmare, nu este vorba despre Troia? Sau Vilusa a fost numele hitit **cil** Troiei?

Stratul Troia VUI a conţinut numai rămăşiţe nesemnificative ale perioadei greceşti (aproximativ 950 – 85 î. Hr.), cu toate că aceasta este perioada în care restul Greciei – Acropole, Delphi şi aşa mai departe – a cunoscut cea mai intensă înflorire. Pe urmă, în sfârşit, a fost stratul Troia IX, care a mers până în jurul anului 500 d. Hr. Acest loc s-a dovedit a fi unul şi acelaşi cu locul sacru roman Uium.

A exagerat Homer fără ruşine sau Troia lui Schliemann nu este aceeaşi cu Troia poetului? Dar nu doar regiunea dealului Hissarlik trebuia să fie luată în calcul: este şi regiunea înconjurătoare. Eberhard Zangger este geo-arheolog – prin urmare, un specialist care abordează arheologia

din perspectiva unui geolog. E şi-a abătut atenţia de la dealul Hissarlik la peisajul de-a lungul coastei şi a început să judece. Pe urmă, a citit de mai multe ori povestea Atlantidei aparţinându-i lui Platon. În urnă, Zangger a început să măsoare, să compare şi lucrurile cap la cap în minte. Rezultatul a fost o carte la care numeroşi experţi au răspuns cu un interes extraordinar.[9] Eberhard urmăreşte să dovedească faptul că Troia a fost, de fapt, Atlantida. Cam exagerat, ai putea să-ţi spui, să presupună că a rezolvat misterul Atlantidei. Dacă Troia şi Atlantida au fost unul şi acelaşi loc, de ce Homer scrie permanent despre Troia şi războiul troian şi nu foloseşte nici măcar o singură dată cuvântul Atlantida? Arheologul american Curtiss Runnels a spus despre cartea lui Zangger că „va avea asupra lumii academice acelaşi efect pe care l-au avut descoperirile lui Schliemann în urmă cu o sută de ani”.[10] Iar arheologul britanic Anthony Snodgrass este convins că această comparaţie, pe care o face Zangger între Atlantida şi Troia, este suficient de fondată pentru a merita atenţia mai multor domenii specializate.

Dacă Zangger are dreptate, Atlantida/Troia nu a fost distrusă cu 9.000 de ani înainte de Platon, ci abia în anul „84 î. Hr. De asemenea, Atlantida nu a dispărut într-o singură noapte de cataclism, ci a fost distrusă de războiul troian. Aceste constatări sunt infirmate de dovezile din Troia VI şi Troia VII, care nu au fost distruse de

război sau de potop, ci de un cutremur. De asemenea, Troia se află pe dealul Hissarlik şi, ca urmare, nu avea cum să fie scufundată. Aşadar, cum poate Eberhard Zangger să pună semnul de egalitate între Atlantida lui Platon şi Troia lui Homer?

Zangger are raţiunile sale. Rămâne să se hotărască dacă sunt sau nu cu adevărat convingătoare.

Numele „Atlantida” este bine cunoscut şi, pentru unii, reprezintă fascinaţia, visul, paradisul, care nu a existat niciodată. Atlantida este asemenea tărâmului miraculos al copilăriei, o insulă de pace, o legendă cu zâne despre o vreme în care lumea era fericită şi populată de oameni lipsiţi de griji.

Să fie posibil ca Atlantida să însemne mai mult decât o simplă năzuinţă? Au fost într-adevăr Atlantida şi Troia, aşa cum încearcă să demonstreze Zangger, unul şi acelaşi lucru? Ce anume îi sprijină ideile, ce anume i le subminează? Dacă Zangger greşeşte, înseamnă că Atlantida este în sfârşit moartă şi îngropată? Lumea a speculat secole de-a rândul în legătură cu locul în care s-ar putea afla – şi întotdeauna în zadar. Cine a lansat, de la bun început, acest mit al Atlantidei? Ce formă a îmbrăcat? De unde provine povestea iniţială?

Capitolul 5
Atlantida, o enigmă veche de mii de ani

Unii oameni vorbesc datorită experienţei, alţii nu vorbesc din cauza experienţei.

— Christopher Morley, 1890 – 1957

Să fi fost poate anul 401 î. Hr. În Atena, era în plină desfăşurare un festival în cinstea zeiţei tutelare. Jongleri şi dansatori străbăteau străzile şi, la poalele Acropolei, tineri actori desfătau mulţimea cu o piesă de teatru. Deasupra, în templul Atenei, flacăra sfântă ardea. Aerul era încărcat de miros de tămâie şi animale de sacrificiu îngrăşate sufocau străzile înguste. În marginea nordică a oraşului, unde se ridica micul sanctuar al eroului local Academos, cinci bărbaţi s-au întâlnit în curtea interioară răcoroasă a unei case spaţioase din piatră. Se cunoşteau bine între ei şi petrecuseră deja multe nopţi cu discuţii filosofice. Gazda, probabil însuşi Platon, i-a invitat pe oaspeţi să se aşeze pe pernele moi. Slujitori tineri le-au servit băuturi reci.

Oare generaţia sa chiar l-a luat în serios pe Platon? Sau a fost considerat un profan? Cine erau oaspeţii săi? Oameni importanţi şi onorabili, al căror cuvânt conta, sau doar nişte mori stricate? Iată un scurt ghid privitor la participanţi.

Platon, fiul lui. Ariston, dintr-o familie înstărită. În tinereţe, a scris tragedii, până a

descoperit calea către filosofie prin intermediul lui Socrate. Timp de opt ani încheiaţi, a luat parte la discuţiile lui Socrate. După moartea acestuia, Platon l-a vizitat pe Euclid din Megara şi a studiat matematica şi geometria cu el.

După ce a rămas scurt timp în locuinţa din oraşul său natal, Atena, a călătorit în Creta, Egipt şi Sicilia şi a fost prezentat la curtea lui Dionisius din Siracuza. Dionisius, un tiran, nu avea probabil prea mult timp pentru filosofie, pentru că a poruncit ca Platon să fie arestat după un dezacord şi l-a dat pe mâinile ambasadorului spartan, care l-a vândut ca sclav. După diverse aventuri, cineva i-a răscumpărat libertatea lui Platon, care s-a întors la Atena, oraşul lui natal, unde a fondat Academia. Platon şi-a petrecut ultimii ani de viaţă în cercuri academice superioare şi unii dintre elevii săi au devenit celebri. Se spune că ar fi murit în timpul unei petreceri de nuntă.

Socrate, fiul sculptorului Sophroniscos din Atena. Este considerat fondatorul filosofiei greceşti. Elevii săi proveneau din cele mai nobile cercuri ale Atenei. A fost condamnat să moară bând „o cupă cu otravă”, din cauza presupusului său ateism. Ar fi putut să se salveze, dar a refuzat, deoarece credea că decizia statului trebuie să o anuleze pe cea a individului.

Timeus, astronom şi cercetător al fenomenelor naturale din Locroi, sudul Italiei. Potrivit lui Socrate, şi-a „arătat valoarea în

funcţiile cele mai înalte şi poziţiile cele mai onorante din oraş”. Timeus a fost un susţinător al învăţăturilor şi matematicii lui Pitagora.

Critias, un bărbat mai în vârstă, politician deosebit de respectat în Atena şi unul dintre cele „30 de căpetenii” ale Atenei. Critias susţine de câteva ori că a auzit povestea Atlantide! de la bunicul său – pe care îl chema tot Critias – şi că ar fi avut documente scrise în această privinţă. Critias este înrudit cu Platon dinspre partea mamei.

Hermocrate, un binecunoscut comandant din Siracuza. În cursul războiului peloponezian, a luptat de partea Spartei. Ulterior, a fost alungat. (Experţii în

Platon nu s-au pus de acord dacă este vorba despre acest Hermocrate sau despre un altul.)

Prin urmare, băuturile au fost servite, participanţii şi câţiva ascultători, probabil, şi-au ocupat locurile. Socrate deschide discuţia pe o notă jovială:

Socrate: Unu, doi, trei – dar al patrulea, dragul meu Timeus, dintre cei care ieri au fost oaspeţi şi astăzi sunt gazde, ce se întâmplă cu el?

Timeus: Nu se simte bine, Socrate, căci, dacă ar fi fost după el, nu s-ar fi ţinut niciodată la distanţă de adunarea noastră.

Socrate: Atunci, nu încape nicio îndoială că este de datoria ta şi a prietenilor tăi să-i ţineţi locul.

Timeus: Desigur. Noi, ceilalţi, vom face tot ce ne stă în putinţă; căci ar fi pe bună dreptate o întâlnire nereuşită dacă nu v-am întoarce bucuroşi ospitalitatea de ieri, aşa cum se cuvine şi cum merită.

Socrate: Aşadar, îţi mai aminteşti toate subiectele despre care v-am sugerat să vorbiţi?

Timeus: Ne amintim mare parte din ele şi, dacă nu ne amintim, oricum te afli aici ca să ne aduci aminte.

Totuşi, cel mai bine ar fi, dacă nu îţi este cu prea multă supărare, să le mai pomeneşti în treacăt pe toate, ca să ni le însuşim aşa cum se cade.[1]

Apoi, aceşti bărbaţi discută despre regulile care ar trebui să fie respectate într-o ţară. Hermocrate îşi aminteşte că, doar în urmă cu o zi, Critias spusese o legendă, dar Socrate nu mai era prezent. Îi roagă pe Critias să o repete, astfel încât s-o poată analiza mai îndeaproape. Atunci, Critias începe un lung monolog, introducerea la povestea Atlantidei. Este important să-i urmărim relatarea destul de amplă, deoarece dezvăluie o serie de elemente de bază privitoare la originile legendei Atlantidei. Vom folosi o traducere germană a profesorului Otto Apelt, din anul 1922.

Critias: Socrate, vei auzi o poveste foarte ciudată, care se vrea a fi complet adevărată. Solon, cel mai mare dintre cei şapte înţelepţi, ne-a asigurat de aceasta la vremea lui. A fost rudă de

sânge cu străbunicul meu, Dropides, şi foarte bun prieten, după cum mărturiseşte în mai multe rânduri în poemele sale. Odată, i-a spus bunicului meu Critias – care, foarte bătrân fiind, mi-a transmis mie – că statul nostru atenian a cunoscut multe realizări măreţe şi de toată minunea în vremurile trecute, pe care trecerea timpului şi succesiunea generaţiilor au îngăduit să fie date uitării. Însă, cea mai mare dintre toate este una pe care acum ar fi momentul potrivit să ţi-o spunem, nu doar în chip de mulţumire, ci în acelaşi timp şi în cinstea zeiţei în această zi a sărbătoririi sale, cu vrednicie şi onestitate, fie şi în forma unui cânt de preamărire.

Socrate: Bine ai vorbit. Dar ce fel de realizare a fost aceasta, de care Critias a aflat de la Solon ca aparţinându-i statului atenian, de nu este menţionată niciunde altundeva în istorie?

Critias: îţi voi spune deci această poveste veche, pe care am auzit-o de la un om foarte bătrân. Acesta a fost [bunicul meu] Critias, care avea deja aproape 90 de ani când eu împlinisem cel mult zece ani. Mi-a spus-o de „Ziua Tinerilor”, sărbătoarea apaturiană. Pentru tineri, această sărbătoare se petrecea ca întotdeauna. Taţii hotărau premii pentru recitarea de poezii. O mulţime de poeme de tot felul de poeţi au fost recitate. Poemele lui Solon erau noi la vremea aceea, de aceea mulţi dintre noi, băieţii, am ales versurile lui să le cântăm. Atunci, unul dintre

bătrâni i-a împărtăşit lui Critias această opinie – nu ştiu sigur dacă chiar credea asta sau dacă îi făcea doar un compliment – că Solon nu era doar cel mai înţelept, ci şix? el mai rafinat dintre toţi poeţii. Bătrânul – îmi axmntesc acest lucru ca şi cum s-ar fi petrecut ieri – a fost cu adevărat foarte fericit să audă asta şi a răspuns zâmbindu-i: „Da.

Amynandros, şi dacă nu s-ar fi delectat cu poezia doar din când în când, ci i-ar fi închinat eforturi şi seriozitate, la fel ca toţi ceilalţi poeţi, şi dacă ar fi putut să încheie ceea ce a adus cu el din Egipt, în loc să fie obligat să renunţe din cauza tulburării şi dezordinii găsite aici la întoarcere, cred că i-ar fi depăşit pe Hesiod, pe Homer şi pe oricare alt poet pe care ai putea să-l aminteşti”. „Dar ce fel de poveste a fost aceasta pe care a adus-o cu el?”, a întrebat celălalt. „O descriere”, a răspuns bunicul meu, „a unei împliniri grandioase, care merită s-o depăşească pe oricare alta – una care a fost împlinită de Atena, dar care a fost dată uitării odată cu trecerea timpului şi cu căderea celor care au realizat-o, ai căror urmaşi nu au trăit până îi zilele noastre”. „Spune de la început”, i-a replicat celălalt, „ce ţi-a spus Solon şi cum şi de unde a aflat-o şi el ca fiind o poveste adevărată”.2 „în Egipt”, a început Critias, „în delta la capătul căreia se desparte fluviul Nil, este o regiune care se numeşte Saitic, cel mai mare oraş al ei fiind Sais, oraşul unde s-a născut regele Amasis. Locuitorii spun că întemeietorul oraşului ar fi fost

un zeu, al cărui nume egiptean este Neith, dar care se spune că ar fi Atena în greacă. Ei mai susţin că sunt binevoitori faţă de atenieni şi, într-o oarecare măsură, sunt chiar înrudiţi. Acesta este oraşul în care a călătorit Solon, după cum mi-a spus, şi a fost primit cu onoruri. Când l-a întrebat pe cel mai învăţat dintre preoţi care este originea şi istoria ţării, este cât se poate de evident că, asemenea altor greci, nu ştia aproape nimic despre aceste locuri. Pentru a-i încuraja să împărtăşească informaţii despre trecut, el a început să vorbească despre cele mai vechi vremuri ale Greciei, despre poveştile lui Phoroneus, presupus cel mai vechi om, şi ale lui Niobe şi despre cum, după Marele Potop, au rămas numai Deucalion şi Pyrrha; pe urmă, le-a enumerat descendenţii şi a încercat să respecte întocmai numărul anilor, legând aceasta de istoria despre care vorbea. Apoi, unul dintre preoţi, un om foarte bătrân, a exclamat: «O, Solon, Solon, voi, elenii, sunteţi încă nişte copii şi nu există grec antic!» Când Solon a auzit aceasta, a întrebat: «Ce vrei să spui cu aceasta?» «Cât priveşte sufletele voastre, toţi sunteţi tineri; căci nu căraţi cu voi niciunul din gândurile primitive bazate pe învăţături care trezesc respectul şi nici vreo cunoaştere cu părul albit de vârstă. Motivul este următorul. Numeroase şi de multe feluri sunt distrugerile şi catastrofele care s-au abătut asupra rasei omeneşti şi care vor mai veni încă: cele mai

violente prin foc şi apă şi alte catastrofe mai mici din mii de alte cauze. Căci, ceea ce se spune în ţara ta, că Phaeton, fiul lui Helios, a luat frâiele carului tatălui său, dar nu a putut să ţină calea tatălui său, distrugând cu foc mari întinderi de pământ şi el însuşi murind lovit de un fulger, pare o poveste, dar de fapt este legat de o deviere de la cursul obişnuit al corpului ceresc care înconjoară pământul şi de distrugerea feţei pământului pe perioade îndelungate, prin mari incendii. Consecinţa este că toţi locuitorii munţilor şi locurilor înalte şi toţi locuitorii regiunilor aride vor fi mai afectaţi de această anihilare decât cei care trăiesc lângă râuri şi mări. Însă pe noi, Nilul, care este mântuitorul nostru în toate felurile, ne păzeşte încă o dată de o asemenea soartă, îndepărtând-o din calea noastră. Când, pe de altă parte, zeii potopesc pământul cu apă ca să-l cureţe, locuitorii regiunilor de munte, păstorii şi văcarii, sunt cruţaţi, în vreme ce locuitorii oraşelor din ţările voastre sunt duşi în mare de torente. În ţara noastră, în schimb, nici în acest caz şi nici în vreun alt fel nu se revarsă apă din cer pe câmpuri, ci totul se ridică, potrivit firii, de dedesubt. De aceea şi pentru aceste motive totul rămâne cum a fost şi păstrăm astfel amintirea vremurilor celor mai vechi.

Însă, potrivit adevărului, lucrurile stau aşa: în toate regiunile în care frigul şi căldura extreme nu fac acest lucru imposibil, există întotdeauna o

populaţie, uneori mai mare, alteori mai mică. Şi atunci, oriunde se întâmplă – fie în ţara ta, fie aici sau altundeva – oriunde s-a petrecut ceva magnific sau măreţ sau orice trezeşte un interes anume se consemnează aici, în temple, în documente scrise, păzite împotriva distrugerii încă din zorii timpului. La voi şi la alte popoare este altfel. Abia de v-aţi creat scrierea şi toate celelalte lucruri pe care le cere civilizaţia, că cerul îşi deschide din nou zăgazurile şi revarsă torente ca o boală, lăsându-i să scape cu viaţă numai pe aceia care nu înţeleg nimic din scris şi nu au niciun fel de învăţătură. Acesta este motivul pentru care întotdeauna, cum s-a şi întâmplat, întineriţi fără a şti ce s-a petrecut în timpurile din vechime ori în ţara voastră, ori în ţara noastră. Şirul generaţiilor voastre, de exemplu aşa cum apare în descrierea ta, Solon, aproape că nu se deosebeşte de o poveste pentru copii. Pentru că, mai întâi, aminteşti un singur potop abătut asupra pământului, cu toate că au fost mult mai multe înaintea aceluia; în al doilea rând, nu ştii că rasa cea mai bună şi mai nobilă de oameni a trăit chiar în ţara ta. Dintr-un mic vestigiu al acestei rase eşti tu însuţi descendent şi întreaga ta ţară. Dar nu ştii acest lucru, căci supravieţuitorii şi descendenţii ei au trecut prin multe generaţii fără să consemneze ceva în scris. Căci au fost vremuri, Solon, înaintea celui mai mare, celui mai distructiv potop, când comunitatea cunoscută acum drept Atena a fost

cea mai bună şi cea mai splendidă dintre toate nu numai în privinţa purtării războaielor, ci şi a felului în care era condusă de legi, care erau fără seamăn în lume. Acestui stat al tău i-au fost atribuite cele mai mari fapte şi cele mai bune statute politice de care am auzit vreodată.»

Când Solon a auzit acestea, şi-a arătat uimirea şi l-a rugat pe preot să-i spună totul despre aceşti foşti cetăţeni ai Atenei, de la început până la sfârşit. Însă preotul i-a răspuns: «Nu-ţi voi ascunde nimic, Solon, îţi voi spune totul, ca un favor pentru tine şi oraşul tău, dar, mai presus de toate, din respect pentru zeiţa care şi-a adus contribuţia atât în ţara ta, cât şi în a noastră şi a adus progresul pentru amândouă şi le-a oferit o cultură înaltă: mai întâi, a voastră, cu o mie de ani înainte, din sămânţa pe care a primit-o în acest scop de la Pământul Mamă şi de la Hefaistos, şi apoi, mai târziu, a noastră. Întemeierea statului nostru s-a petrecut cu 8.000 de ani în urmă, potrivit consemnărilor documentelor din templul nostru. Oamenii despre ale căror legi şi fapte ieşite din comun îţi voi povesti pe scurt au fost, aşadar, cetăţeni care au trăit în urmă cu 9.000 de ani.

După aceea, putem să o luăm pe îndelete şi să cântărim toate detaliile caracteristice, frunzărind chiar documentele.» **3**

Până în acest punct al monologului, Critias a menţionat numele lui Solon de mai multe ori. Cine

a fost acest om? Solon a fost un străbun al lui Platon, deosebit de respectat (adeseori fiind numit chiar preot). El le-a dat atenienilor o nouă Constituţie, iar, în anul 571 î. Hr., a făcut o călătorie în Egipt, la Naucratis, port de pe porţiunea canopică a Nilului. La numai 16 km distanţă, se afla oraşul templu Sais, unde exista o şcoală de traducători. Solon a spus că a auzit povestea Atlantidei de la un bătrân scrib dintr-un templu, pe nume Sonchis, şi că în acelaşi timp a văzut-o scrisă cu hieroglife. După aproximativ 650 de ani de la moartea lui Solon, Plutarh a scris o carte despre el: *Viaţa lui Solon*. În ea, Plutarh spune că Solon însuşi voise să consemneze în scris povestea Atlantidei, însă fusese împiedicat de la aceasta de vârsta sa înaintată.

În introducerea lui, Critias menţionează o conversaţie pe care Solon a avut-o în Sais. Ar fi foarte ciudat să-l acuzăm pe Critias de invenţii: el povesteşte o experienţă prin care a trecut străbunul său, iar Critias însuşi este unul din cele „30 de căpetenii ale Atenei”, politicieni deosebit de respectaţi. De ce să fi vrut el să toarne gogoşi acestui cerc de persoane? Cu toţii erau bătrâni şi destul de înţelepţi încât să răzbată dincolo de minciuni. În jurul acestor oameni, stăteau învăţăceii şi tot ce spunea el se nota. Nu discutăm aici despre introducerea sforăitoare premergătoare unei ipoteze, nici nu vorbim despre o republică ideală, după cum se presupune

adeseori.

La urma urmelor, Platon a descris un asemenea stat în cărţile sale *Legile*, *Republica* şi *Politica.* Spusese deja totul, aşa că de ce ar fi avut nevoie de o altă înşiruire de minciuni legate de o oarecare Atlantidă?

În plus, Critias pare să ştie foarte bine ce spune. El enumeră detalii geografice, cum ar fi locul în care se ramifică Nilul, marele oraş Sais, naşterea regelui Amasis şi aşa mai departe. Şi confirmă că, la Sais, puteau fi găsite documente şi texte referitoare la Atlantida. Mai târziu, vom afla că Solon a notat şi textul Atlantidei dintr-o inscripţie de pe o statuie sau coloană. Poveştile de pe coloane probabil că erau deosebit de importante, altminteri, oamenilor nu le-ar fi trecut niciodată prin minte să le imortalizeze în acest fel.

Apoi, Critias le transmite celorlalţi cuvintele bătrânului preot aşa cum le ştia de la Solon. Acest preot îl asigură că egiptenii consemnaseră totul în scris. În unul din aceste texte, se relata că odată, înaintea marelui potop, Atena purtase război împotriva unei puteri care îşi avea centrul în „Marea Atlantică”, căci, în acele timpuri, marea aceasta era navigabilă, dar atunci, în vremea lui Solon, nu mai era. De ce nu? Deoarece, în spatele „Coloanelor lui Hercule”, se afla o insulă, de unde se putea trece către alte insule situate dincolo de ea şi, de asemenea, până la „uscatul de pe cealaltă parte”. Pe urmă, a venit o vreme de „cutremure şi

potopuri puternice” şi „o zi şi o noapte pline de întâmplări îngrozitoare”. Insula Atlantida dispăruse şi marea de acolo nu mai era navigabilă din cauza „întinderilor enorme de noroi care se adunaseră în jurul insulei care se scufunda”. Critias încheie această primă povestire despre Atlantida cu cuvintele: „Aşadar, Socrate, acum ai auzit o variantă foarte scurtă a poveştii pe care mi-a spus-o bunicul meu Critias şi pe care a auzit-o de la Solon”.

Ca şi cum şi-ar fi cerut scuze, Critias adaugă că îşi petrecuse noaptea dinainte amintindu-şi totul, căci, spune el, ceea ce înveţi la tinereţe îţi rămâne în memorie. După aceea, bărbaţii discută subiecte de astronomie, geometrie şi despre facerea lumii. În zilele noastre, astrofizicienii discută despre „crearea timpului” şi, în dialogul *Timeus* al lui Platon, este exprimat un punct de vedere similar: „Timpul a apărut odată cu universul, astfel încât amândouă, făcute simultan, vor fi desfăcute în acelaşi timp…”

Ştiinţa noastră nu este nici măcar cu o iotă mai isteaţă. Doar atât ne spune Antichitatea despre Atlantida? Nu, acesta este doar începutul! A doua zi, acelaşi cerc de bărbaţi se reuneşte din nou. Între timp, Critias pare să-şi fi pus hârtiile în ordine. Timeus deschide discuţia şi îl îndeamnă pe Critias să continue povestea Atlantidei. Critias aşa face, dar, mai întâi, le cere partenerilor săi de conversaţie înţelegere pentru dificultăţile pe care

le implică readucerea din memorie a unei vechi poveşti. Îşi compară încercarea cu aceea a unui pictor care face să apară o pictură minunată pe o pânză. Imaginea, spune el, ar trebui să fie o reproducere fidelă a originalului şi acelaşi lucru se aplică şi descrierii orale. Critias speră să fie la înălţimea acestei sarcini dificile.

Menţionez această introducere numai pentru a arăta cât de serios abordau aceşti oameni povestea Atlantidei. Fiecare dintre ei era conştient că Critias trebuia să povestească din memorie (şi cu ajutorul câtorva notiţe) o poveste pe care o învăţase pe de rost când era mic. La rândul său, Critias se străduia să recreeze imaginea în mod fidel din amintirile sale legate de ea:

Critias: Mai presus de toate, să ne amintim că au trecut 9.000 de ani de când se spune că a izbucnit războiul, pe care vi-l voi descrie, dintre cei care trăiau dincolo de Coloanele lui Hercule şi cei care trăiau dincoace de ele. S-a menţionat deja că oraşul nostru, Atena, a fost cel mai mare dintre oraşele din urmă şi a dus războiul până la sfârşit, pe când cel dintâi, poporul de pe insula

Atlantida, era condus de regii săi. Această insulă era, după cum am văzut, mai mare decât Libia şi Asia, dar s-a scufundat în mare din cauza cutremurelor şi a ridicat în calea celor care voiau să iasă cu corăbiile în larg un obstacol insurmontabil, sub forma unei mări de noroi…**4**

Această conversaţie s-a purtat în jurul anului

400 î. Hr. Calculând din momentul actual, evenimentul despre care vorbeşte Critias trebuie să se fi produs cu aproximativ „500 de ani în urmă. Am scris deja despre „datele imposibile” în faţa cărora ne pun tradiţiile şi legendele popoarelor antice. În prezent, nu putem decât să le lăsăm aşa cum sunt. Ecuaţia care pune semnul de egalitate între Troia şi Atlantida se confruntă în acest punct cu primul recul. Potrivit *Iliadei* şi *Odiseei* lui Homer, asediul Troiei a durat zece ani. Descoperirile arheologice vorbesc despre o distrugere care s-ar fi produs în jurul anului 1.200 î. Hr. Prin urmare, în acest caz, trebuie făcută o alegere.

1. Troia lui Homer şi Schliemann s-a numit cândva Atlantida şi a fost distrusă în jurul anului 1.200 î. Hr. În acest caz, ar exista un interval de numai câteva sute de ani între distrugerea Troiei (ori a Atlantidei) şi relatarea lui Homer. Şi, atunci, de ce nu se menţionează numele Atlantida? (Acelaşi lucru este valabil şi pentru alţi istorici greci.) Numele anterioare ale Troiei sunt cunoscute până în vremurile mitologice, în timp ce cuvântul Atlantida nu apare nicăieri.

2. Troia lui Homer şi Schliemann a purtat numele de Atlantida cândva, într-un trecut pierdut în negura timpului. Această Atlantidă nu a fost, totuşi, una şi aceeaşi cu „Troia” arheologică, deoarece ar fi fost cu mult mai veche decât Troia în momentul distrugerii acesteia. O asemenea

ipoteză ar face inutile descoperirile arheologice de la Troia lui Schliemann, ca parte a unui „model Atlantida”. În plus faţă de acestea, mitul este o amintire folclorică. Un oraş puternic precum Atlantida nu ar fi dispărut din memoria folclorului, schimbându-şi brusc numele în Troia.

Tros sau Ilion.

Şi cum rămâne cu cei 9.000 de ani despre care vorbeşte Critias? Eberhart Zangger crede că egiptenii folosiseră un calendar naţional al soarelui şi două calendare selenare de inspiraţie religioasă începând din anul 2500 î. Hr. Este posibil ca datele de pe coloanele templelor din Sais, de unde şi-a notat Solon povestea Atlantidei, să fi fost notate în cicluri selenare. Un calcul bazat pe această ipoteză ar duce la data de 1207 î. Hr. Şi, la acea dată, grecii erau într-adevăr angrenaţi în războaie mari, în urma cărora Troia a fost distrusă. Aceasta ar însemna că Troia/Atlantida ar fi trebuit să existe până în 1297 î. Hr. De ce subliniază Critias (citându-l pe Solon) că Atlantida era situată în Oceanul Atlantic? Şi nu mă refer aici la menţionarea „Coloanelor lui Hercule”. Troia nici nu se află în Oceanul Atlantic şi nici nu este o insulă. Şi, dacă plasez distrugerea Troiei/Atlantidei în anul 1207 î. Hr., intervin aceleaşi probleme ca la punctul 1. Şi lucrurile se complică şi mai grav: dacă Atlantida/Troia a existat în jurul anului 1200 î. Hr. Şi deţinuse anterior controlul unei mari întinderi, de ce

egiptenii şi babilonienii, care ar fi fost vecinii apropiaţi ai acestei mari puteri, nu ştiu nimic despre ea?

În dialogul lui Platon, cei prezenţi continuă să-l asculte pe Critias. Acesta menţionează, precum ceva colateral – şi este posibil să fie vorba aproximativ de un aspect pe care l-am notat –, că zeii împărţiseră cândva pământul între ei în diferite regiuni. Fiecare zeu stăpânise o regiune şi ne considerase pe noi, oamenii, ca fiind proprietatea lor, pe care o puteau îngriji şi educa. Pe urmă, Critias vorbeşte despre Grecia de dinainte de potop, respectiv de dinaintea distrugerii Atlantidei. Însă, nu se gândeşte să menţioneze că Atlantida făcea parte din regiunea geografică a Greciei şi că era mai mult sau mai puţin învecinată. Troia se află la Stimai 300 km de Atena, pe o rută maritimă care era frecventată în anul 1200 î. Hr. De asemenea, este la nord-est de Atena. Oceanul Atlantic, desigur, se află în direcţia opusă.

Înţeleptul Solon, care a notat povestea Atlantidei la Sais, a trăit între anii 640 şi 560 î. Hr. Distrugerea Atlantidei/Troiei s-ar fi petrecut cu numai 600 de ani înaintea naşterii sale. În Egipt, Solon a aflat că marea din regiunea fostei Atlantide nu mai era de-acum navigabilă, din cauza marilor mase de noroi de acolo, formate în urma scufundării Atlantidei. Actualmente, marea din jurul Troiei, precum şi strâmtoarea Dardanele

sunt cu siguranţă navigabile. Practic, datorită situării sale în apropierea mării, se spune că ar fi prosperat şi înflorit Troia/Atlantida. Strâmtoarea Dardanele a fost în continuare navigabilă după distrugerea Troiei. Şi, dacă cineva presupune că, după distrugerea Troiei/Atlantidei, grecii ar fi dragat cumva regiunea nenavigabilă şi ar fi făcut-o din nou navigabilă, atunci grecii ar fi ştiut cu siguranţă despre aceasta – căci s-ar fi întâmplat cu numai 600 de ani înaintea vieţii lui Solon!

Critias (sau Solon) nu spune nimic în acest sens. Dimpotrivă, susţine destul de răspicat că aceia cu nume „elene" (respectiv greceşti) sunt de asemenea dintr-o „rasă străină". Şi, pe urmă, dă o bogăţie atât de incredibilă de detalii precise, încât cu greu ar putea cineva să considere că sunt produsul fanteziei:

Critias: Şi totuşi, trebuie să-mi prefaţez povestirea cu o scurtă observaţie, astfel încât să nu fiţi surprinşi când veţi auzi în cursul povestirii nume greceşti, aparţinând unor oameni de rasă străină. Veţi auzi motivul pentru aceasta. Solon, care a avut intenţia de a folosi aceste nume în poemele sale, le-a căutat semnificaţiile originale şi a descoperit că egiptenii – vreau să spun cei mai vechi care au făcut aceste consemnări – le-au tradus în propria lor limbă. Pe urmă, Solon a cântărit fiecare nume şi le-a notat, traducându-le din nou în limba noastră. Iar această relatare scrisă s-a aflat în posesia bunicului meu şi acum

este a mea, şi **am studiat-o cu atenţie în zilele tinereţii mele. Prin urmare, când veţi auzi nume care simt la fel ca acelea pe care le folosim în ţara noastră, nu trebuie să fiţi surprinşi, căci ştiţi acum care este raţiunea. Începutul acestei lungi relatări este următorul...5**

Urmează o confirmare a adevărului versiunii scrise a legendei Atlantidei, la care Critias mai adaugă o dată că i-a aparţinut bunicului său, iar acum îi aparţine lui.

Critias: Aşa cum am menţionat deja, când tot pământul a fost împărţit între zei, unii au primit o parte mai mare şi alţii, una mai mică, unde să-şi facă sanctuarele şi locurile de sacrificii în propria onoare. Poseidon a primit insula Atlantida, unde le-a oferit adăpost tuturor celor care au rezultat din unirea lui cu femei muritoare şi într-un loc care era de următoarea natură. De la mare până în centrul insulei, se întindea o câmpie, care nu putea să fie depăşită în frumuseţe şi fertilitatea solului. În afara acestei câmpii, tot către mijlocul insulei, la circa 50 de stadii de mare, se afla un munte puţin înalt pe toate părţile. Era locuit de unul dintre oamenii născuţi pe pământ, pe nume Evenor, şi de soţia lui, Leucippe. Fructul unirii lor a fost o fiică unică, Cleito. Când fata a ajuns la vârsta maturităţii, tatăl şi mama ei au murit. Însă

Poseidon, care se îndrăgostise de tânără, s-a unit cu ea şi, netezind laturile dealului unde locuia aceasta, l-a înconjurat cu mijloace redutabile de apărare. A pus alternativ inele mai mari şi mai mici de pământ şi apă de mare în jurul fiecăruia: două de pământ şi trei de apă de mare, începând din mijlocul insulei, ca şi cum ar fi fost trasate cu compasul, de fiecare dată la aceeaşi distanţă unul de altul, astfel încât dealul a devenit inaccesibil pentru fiinţele omeneşti – căci încă nu existau acolo corăbii saiâirharinari. În schimb, lui, care era zeu, îi era cât se poate de uşor să-i asigure insulei tot ce era necesar; a făcut să ţâşnească din pământ două izvoare, unul cald şi unul rece, şi să se cultive multe şi îmbelşugate fructe ale pământului. Ei au avut cinci rânduri de fii gemeni şi i-au crescut, împărţind insula atlantică în zece părţi. Primului născut din perechea cea dintâi i-a dat adăpostul mamei sale, cu regiunea înconjurătoare, cea mai mare şi mai bună, şi l-a făcut rege peste ceilalţi. Dar şi pe ceilalţi i-a făcut conducători, oferindu-i fiecăruia stăpânirea peste mulţi oameni şi mult pământ. Le-a dat şi nume. Celui mai vârstnic, regelui, i-a pus numele de la care provine numele întregii insule, dar şi cel al mării atlantice: Atlas. Celui de-al doilea născut din perechea cea

dintâi de gemeni, care a primit partea exterioară a insulei, de la Coloanele lui Hercule până la întinderea Gades, cum se mai ştie încă în acele părţi, i-a dat numele care în greacă este Eumelus, iar, în limba băştinaşă a ţării numită după el, Gadeiros. Din a doua pereche de gemeni, unuia i-a dat numele Ampheres şi celuilalt, Evaimon; din a treia pereche, i-a dat celui mai mare numele Mneseus şi celui mai mic, Autocthon. Celui mai mare din perechea a patra i-a dat numele Elasippos, iar celui mai mic, Estor; în sfârşit, celui mai mare din perechea a cincea i-a dat numele Azaes, iar celui mai tânăr, Diaprepes. Aceştia şi descendenţii lor au trăit acolo multe generaţii nu doar ca stăpânitori ai mai multor altor insule din ocean, ci şi, cum am menţionat deja, ca stăpâni ai celor care trăiau între Coloanele lui Hercule, până în Egipt şi Tyrrhenia. Pe urmă, Atlas a creat o rasă numeroasă şi cu foarte mare trecere. Coroana a fost trecută întotdeauna de la cel mai mare la cel mai mare şi s-a perpetuat de-a lungul mai multor generaţii. În acelaşi timp, au adunat mare avere şi bogăţii, cum probabil că nu se mai văzuseră şi nici nu se vor mai vedea în viitor, şi asigurau tot ce era nevoie pentru oraş şi pentru restul insulei. Mare parte din aceste lucruri se aduceau din alte ţări, care le erau supuse, însă insula îşi

satisfăcea partea cea mai importantă a nevoilor. În primul rând, tot ce se producea din exploatarea pământului, ca minerale şi metale de prelucrat, inclusiv un fel de metal pe care acum îl cunoaştem numai după nume, dar care atunci era mai mult decât un simplu nume, *orichalcum* sau minereul de aur-cupru. Acesta se obţinea din pământ în multe locuri şi, după aur, era cel mai preţuit de această rasă străveche.[6]

Deşi Critias spune clar că numele din această poveste au fost traduse în limba greacă, nu există nici măcar unul care să ne fie familiar din legenda Troiei. Apoi, Critias arată că în acest pământ al Atlantidei toţi pomii şi toate fructele, precum şi toate legumele cresc minunat de bine. De ce? „Pentru că, în acele vremuri, climatul unea căldura soarelui cu umezeala”. Ceea ce nu corespunde climei din Troia, unde este neplăcut de frig iarna; finetele şi pomii tropicali nu ar supravieţui acolo. Însă supravieţuiau în Atlantida şi încă pe toată durata anului. În sfârşit, Critias începe să vorbească despre arhitectura şi clădirile din Atlantida.

Relatarea lui este atât de exactă, încât arhitecţii din zilele noastre ar putea să facă desene precise, la scară, după ele.[7]

Critias: în primul rând, au construit poduri peste inelele de apă care înconjurau oraşul antic iniţial, pentru a face un drum la şi de la palatul regelui. Şi chiar palatul regelui a fost construit pe

locul adăpostului zeului şi al străbunilor lor [ai regilor]. Fiecare rege care s-a succedat l-a primit de la predecesorul lui şi l-a completat şi l-a decorat mai bogat decât înainte – până când, prin măreţia şi frumuseţea lucrărilor lor, au făcut din locuinţa lor o minune pentru ochi. Pe urmă, începând de la mare, au săpat un canal, lat de 3 *plethra*, adânc de 100 *de picioare* şi lung de 50 de *stadii,* până la inelul exterior, astfel încât corăbiile să poată intra ca într-un port şi au făcut intrarea destul de largă ca să pătrundă cele mai mari vase. Astfel, au trecut şi prin inelele de pământ, care separau inelele de apă unele de altele, în aşa fel încât se putea ajunge pe apă, de la unul la altul, cu o triremă. Însă au construit poduri peste aceste deschideri, astfel încât vasele treceau pe sub poduri, căci malurile de pământ erau destul de înalte – inelele erau înălţate suficient de mult deasupra nivelului apei pentru a permite acest lucru.

Cel mai mare dintre inele, în care pătrundea marea, avea lăţimea de 3 *stadii* şi următorul inel de pământ avea aceleaşi dimensiuni. Inelul de apă al celei de a doua perechi avea lăţimea de 2 *stadii,* ca şi inelul de uscat. Inelul de apă cel mai apropiat de centrul insulei avea lăţimea de 1 *stadiu*. Însă insula pe care se ridica palatul regelui avea diametrul de 5 *stadii.* Au înconjurat-o cu un zid din piatră şi inelele de pământ la fel, dintr-o parte a podului lat de 1 *plethron* până în cealaltă, punând

turnuri şi poduri pe trecerile către mare. Piatra pe care au folosit-o, o parte albă, o parte neagră şi o parte roşie, au extras-o de sub marginile insulei din mijloc şi din interiorul şi exteriorul marginilor inelelor. Odată cu extragerea, au făcut şi locaşuri şi docuri pentru corăbii, pe ambele părţi ale inelelor, care erau acoperite de stâncile suspendate rămase.

Unele dintre construcţiile pe care le-au ridicat erau dintr-o singură culoare; altele erau multicolore, pentru a plăcea ochiului, în compoziţii de un farmec natural. Apoi, au căptuşit întregul zid exterior cu bronz, întinzându-l ca şi cum l-ar fi uns cu ulei. Următorul zid l-au îmbrăcat în cositor şi zidul interior, care înconjura palatul, l-au placat cu minereu de aur-cupru sau *orichalcum*, care dădea un aspect de lustruit şi o strălucire învăpăiată.**8**

Lucrurile devin şi mai complicate. Ce ar trebui să înţelegem din „3 *plethra*” ori „1 stadiu”?

Unităţile greceşti de măsură pentru lungimi

1 picior = 30 cm

100 picioare = 1 *plethron* (30 m)

3 *plethra* = 98 *yarzi* (90 m)

6 *plethra* = 197 *yarzi* (180 în ori 1 *stadiu)*

1 *stadiu* = 197 *yarzi* (180 m)

5 *stadii* = 985 *yarzi* (900 m)

50 *stadii* = 5, 5 *mile* (9 km)

2000 *stadii* = 223 *mile* (360 km)

10.000 *stadii* = „16 *mile* (1.800 km)

Unităţile greceşti de măsură pentru suprafeţe

1 *los* = 2.153 yarzi pătraţi (1.800 **m²**)

1 *kleros* = înjur de 815 *acri*

(3, 24 **km²** ori aproximativ 330 ha)

Presupunând că Critias nu repetă doar o fantezie a bunicului său, Atlantida trebuie să fi avut proporţii uluitoare. Trebuie să reţinem mai

multe aspecte frapante.

Zeii îşi împart lumea. Poseidon primeşte Atlantida.

La aproximativ 50 *stadii* (9 km) de ţărm, se află un munte jos, accesibil din toate direcţiile.

Primii locuitori sunt Evenor şi Leucippe, care sunt pământeni. Unica lor fiică, Cleito, rămâne orfană.

Poseidon o lasă însărcinată pe Cleito.

Poseidon înconjoară muntele, jos" cu mijloace de apărare alcătuite din inele alternante de apă şi pământ, care sunt „inaccesibile pentru fiinţele omeneşti".

Poseidon şi Cleito au cinci perechi debăieţi gemeni. Fiului cel mai mare i se dă numele Atlas. De la el şi-a primit Oceanul Atlantic numele/

Insula este bogată în metale.

Clima este subtropicală („căldura soarelui şi umezeală")

Atlas şi descendenţii lui construiesc un palat regal sau un castel în centrul insulei.

De la mare este construit un canal, cu lungimea de 50 de *stadii* (9 km) şi lat de 3 *plethra* (90 m), până la primul inel.

Cel mai mare inel are lăţimea de 3 *stadii* (5.401 m).

Diametrul centrului insulei este de 5 *stadii* (900 de m).

Acest centru este înconjurat de un zid din piatră, îmbrăcat în metal.

Se construiesc turnuri, porţi şi case de diverse culori (albe, negre şi roşii).

Se construiesc docuri pentru adăpostirea corăbiilor, cu acoperişuri suspendate, de stâncă.

Zidul din jurul palatului central este îmbrăcat în „minereu de aur-cupru”.

Există deja câteva probleme în privinţa împăcării Atlantidei cu Troia, dar nu este încă imposibil. În cele din urmă, totul depinde de Critias, dacă spune o poveste interesantă din vremea bunicului său ori o poveste adevărată, şi voi reveni la acest aspect. Dacă Atlantida şi Troia ar însemna unul şi acelaşi lucru, ar trebui să existe un zid de apărare în jurul Troiei, format din „inele de apă şi pământ”, care erau „inaccesibile pentru fiinţele omeneşti”. Excavaţiile arheologice au scos într-adevăr la lumină un zid de apărare în jurul Troiei I, dar nu este unul care să fie demn de zeul Poseidon. Nu s-a găsit niciun inel de apă în apropiere de centru şi, oricum, un asemenea inel nu ar corespunde tipului de deal.

Din nou, Atlantida ar trebui să se afle în Oceanul Atlantic, căruia i-a şi dat numele. După cum ştim, Troia se află într-un loc cu totul diferit. Clima din Troia nu este subtropicală şi, deocamdată, nu a fost descoperit niciun canal cu lungimea de 9 km, care să ducă la centrul inelului interior. Pe de altă parte, însă, nu au fost întreprinse excavaţii şi măsurători intensive în jurul Troiei.

Centrul Atlantide! ar trebui să aibă 900 m în diametru – această parte ar putea să corespundă Troiei, cu toate că nu şi partea referitoare la zidurile îmbrăcate complet în metal (minereu). Pe de altă parte, însă, este posibil ca, pe parcursul anilor, metalele să fi fost furate sau topite ori s-ar putea să fi fost distruse de incendiu. Ar trebui să apară urme în sol, care poate fi testat prelevându-se mostre. Schliemann susţine că, la o adâncime de aproximativ 9 m, a dat de un strat de cenuşă de minereu de plumb sau cupru topit, dar acest aspect nu a fost confirmat niciodată de excavaţiile actuale.

În sfârşit, ar trebui să existe clădiri în trei culori diferite – care nu au fost descoperite deocamdată –, iar palatul central ar trebui să fie îmbrăcat în aliajul de aur-cupru – *orichalcum.* Nicio urmă de aşa ceva. Sigur este că Homer nu menţionează nimic de acest gen în legenda lui. Însă Critias nu şi-a terminat povestea:

Critias: Spaţiul regal de locuit din citadelă era aranjat după cum urmează. În mijloc, se afla un templu dedicat lui Cleito şi Poseidon, ascuns vederii publicului, înconjurat cu un zid aurit. Acesta este locul în care, odinioară, a fost concepută şi născută rasa celor zece prinţi. Acolo, în fiecare an, din toate cele zece zone ale insulei, erau aduşi primii născuţi ca ofrande ale fiecăreia din cele zece familii de descendenţi. Templul lui Poseidon avea lungimea de 1 *stadiu*, lăţimea de 3

plethre şi o înălţime plăcută ochiului, însă forma sa de ansamblu nu putea să ascundă o anumită afinitate pentru barbarism. Întregul exterior al templului a fost acoperit cu argint, cu excepţia părţilor de sus, care erau din aur. În ceea ce priveşte interiorul, tavanul din fildeş era ornamentat peste tot cu aur, argint şi *orichalcum*, iar restul – zidurile, coloanele şi pardoseala – era de asemenea îmbrăcat în *orichalcum.* Au ridicat şi statui aurite ale zeului într-un car, mânând un atelaj de şase cai înaripaţi, şi cu astfel de dimensiuni încât capul îi atingea tavanul; iar, în jurul său, o sută de nereide călare pe delfini, căci atâtea nereide credeau oamenii acelor timpuri că ar fi existat. Existau, de asemenea, numeroase statui, care fuseseră date ca ofrandă de persoane private. În jurul templului, se ridicau numeroase alte imagini aurite – ale femeilor şi ale tuturor celorlalţi descendenţi ai celor zece regi şi multe alte ofrande, atât din partea regilor, cât şi a indivizilor particulari, unele din partea oraşului, unele din partea celor care trăiau în afara limitelor Atlantide! şi se aflau sub dominaţia acesteia. Sanctuarul corespundea ca dimensiuni şi gen cu restul acestei magnificenţe, iar încăperile regelui reflectau şi ele grandoarea regatului. Izvoarele, unul cu apă caldă şi altul cu apă rece, asigurau o sursă inepuizabilă de apă şi fiecare în felul său era cel mai gustos şi mai bun. Aceste ape erau folosite în modul cel mai eficient. În imediata

lor apropiere, au fost ridicate clădiri şi au fost plantaţi pomii potriviţi. De asemenea, au fost construite containere de apă sau cisterne, unele în aer liber, altele în spaţii închise pentru a se putea face băi calde iama. Camerele de baie pentru rege şi pentru supuşii săi erau separate între ele, ca şi încăperile pentru femei şi cele pentru cai şi cele pentru vite, fiecare încăpere fiind decorată aşa cum se potrivea cel mai bine scopului său. Apa care ieşea din pământ era direcţionată către dumbrava lui Poseidon, al cărei sol era plin de bunătate şi ai cărei arbori, de cele mai diverse soiuri, creşteau nemaipomenit de înalţi. Restul apei era deviată prin apeducte, pe poduri, la inelele exterioare de pământ. În zona acestor canale de apă, se aflau numeroase altare pentru mulţi zei, precum şi grădini şi arene de lupte atât pentru exerciţii de gimnastică pentru bărbaţi, cât şi pentru exerciţii cu atelaje de cai, separate, pe cele două inele de pământ. În mijlocul insulei mai mari se afla, de asemenea, o excelentă pistă de curse, lată de 1 *stadium* şi lungă cât întreaga insulă pentru a se lăsa libertate deplină curselor de cai. În jur, pe ambele părţi, se aflau locuinţele celor mai mulţi supuşi. Cei demni de încredere primeau sarcina pazei pe inelul mai mic de pământ, mai aproape de citadelă. Iar cei care erau loiali mai presus decât ceilalţi îşi aveau locuinţele chiar în citadelă, în imediata apropiere a regelui, locurile erau pline de trireme şi de tot ce este

necesar pentru echiparea lor. Lăsând acum în urmă palatul regelui şi citadela şi trecând de cele trei porturi exterioare, se ajungea la un zid, care începea de la mare şi înconjura totul, aflându-se peste tot la distanţă de 50 de *stadii* de inelul şi de portul cel mai mare şi închizându-se unde începuse, la gura canalului care ducea la mare. Întreaga zonă era plină de adăposturi şi cel mai mare port era asaltat de corăbii şi negustori, care soseau acolo din multe locuri şi ale căror strigăte, zarvă şi flecăreală se făceau auzite zi şi noapte. Am descris oraşul şi citadela străveche mai mult sau mai puţin aşa cum mi s-a spus şi mie şi, acum, trebuie să mă întorc la restul ţării, la caracterul său şi la felul în care era guvernată. Întreaga regiune mi-a fost descrisă ca fiind înaltă şi cu stânci abrupte care coborau în mare, numai regiunea din jurul oraşului fiind o câmpie netedă. Această câmpie care înconjura oraşul era împrejmuită de munţi, care coborau în mare. Ea constituia o zonă netedă şi uniformă, cu o formă alungită, dreptunghiulară, de 3.000 de *stadii* lungime şi 2000 de *stadii* lăţime la mijloc. Această parte a insulei era orientată spre sud, apărată de vânturile de nord. Însă munţii care o înconjurau, dacă este să dăm crezare imnurilor de recunoştinţă ale locuitorilor, erau mai mari ca număr, mărime şi frumuseţe decât tot ceea ce se ştie acum. Aceste regiuni montane cuprindeau multe locuri în care locuiau oameni în număr

mare, precum şi râuri, lacuri şi lunci, care asigurau hrana animalelor sălbatice şi domestice de toate felurile, şi zone împădurite, a căror bogată varietate de arbori reprezenta o sursă inepuizabilă de materii prime pentru toţi meşteşugarii. Alcătuirea naturală a câmpiei, pe care mulţi regi au îmbunătăţit-o în decursul unor perioade îndelungate, era după cum urmează. Forma ei era de patrulater regulat, alungit şi ceea ce îi lipsise natural fusese completat de mâna omului, sub forma unui şanţ săpat de jur-împrejurul ei. Adâncimea, lăţimea şi lungimea acestuia par incredibile şi imposibil de realizat prin muncă omenească, dar trebuie să vă spun că era adânc de 1 *plethron* şi pretutindeni avea 1 *stadiu* lăţime. Lungimea şanţului înconjurând câmpia era de 10.000 de *stadii*. Acesta aduna apele ce şiroiau din munţi, care, încercuind câmpia şi atingând oraşul pe două laturi, ajungeau la mare în următorul mod. Au fost săpate canale drepte, majoritatea dintre ele late de 100 de *picioare*, care se uneau cu şanţul principal şi duceau apele la mare. Fiecare dintre aceste canale se afla la 100 de *stadii* de următorul. Ele erau folosite pentru transportul lemnului din munţi în oraş, precum şi pentru aducerea altor produse ale ţării la corăbii, prin canale de legătură pe care le-au săpat pe diagonală între principalele canale, şi în oraş. Aveau recolte de două ori pe an, fapt posibil iarna graţie ploii pe care o dădea Zeus

şi vara mulţumită apei pentru irigaţii, scoasă din canale… De la bun început, au fost făcute următoarele aranjamente pentru guvernare. Fiecare din cei zece regi domnea, în propria regiune şi din propriul oraş, peste locuitorii de acolo şi făcea partea cea mai mare din legile acelei regiuni, astfel încât putea să pedepsească şi să execute pe cine voia. Regii şi-au stabilit conducerea comună în felul poruncit de Poseidon, aşa cum le fusese transmis prin lege şi prin inscripţiile pe care părinţii de la început le gravaseră pe o coloană turnată din *orichalcum.* Această coloană se afla în centrul insulei, în sanctuarul lui Poseidon. Aici se adunau cei zece, alternând între al cincilea şi al şaselea an, ca să nu favorizeze un număr par în detrimentul unuia impar, discutau şi se sfătuiau în legătură cu treburile fiecărei regiuni. Cântăreau de asemenea dacă vreunul dintre ei greşise în vreun fel şi judecau, dacă se întâmpla astfel. Dacă hotărau să judece, îşi făceau unii altora un jurământ solemn în felul următor. În locul sfânt al lui Poseidon, erau tauri care umblau liberi. Cei zece, după ce se rugau zeului să le îngăduie să prindă o ofrandă pentru sacrificiu, luau parte la o vânătoare, dar în care nu se folosea niciun fier, ci doar beţe şi funii. Duceau taurul pe care îl prindeau la coloană şi îl sacrificau deasupra ei, deasupra inscripţiei. Pe coloană, se afla, în afara inscripţiei, un jurământ, care invoca blesteme îngrozitoare împotriva celui

care nu s-ar fi supus legilor. După sacrificarea tuturor părţilor taurului pentru zeu, turnau în vin, într-un bol de amestec pregătit special în acest scop, o picătură de sânge pentru fiecare şi aruncau restul în foc, după ce spălau şi curăţau coloana şi locul dimprejurul ei. Pe urmă, înmuiau linguri de aur în bol şi, făcând o libaţie în foc, jurau să judece potrivit legilor inscripţionate pe coloană şi să dea sentinţă dacă vreunul dintre ei era vinovat de abateri. Mai jurau să nu greşească în mod intenţionat pe viitor, să conducă doar după lege şi să nu se supună altui conducător care nu respecta legile tatălui lor, Poseidon. După ce fiecare jura, la rândul lui, pentru el şi pentru descendenţii lui, bea şi închina lingura sanctuarului zeului. După aceea, mâncau şi se spălau. Însă, în momentul în care se făcea întuneric şi focul de sacrificiu se făcea mic, fiecare dintre ei se îmbrăca într-o robă albastru-închis, de o frumuseţe nespusă, apoi, stând în picioare lângă cenuşa sacrificiului şi stingând focul din jurul sanctuarului, primeau şi făceau judecata dacă vreunul dintre ei era acuzat de delicte. Judecata făcută era inscripţionată în zori pe o tăbliţă din aur, pe care o ridicau drept aducere aminte acolo, împreună cu robele lor. Existau diverse alte legi privind drepturile şi datoriile regilor separaţi, însă cele mai importante erau că nu trebuia să ducă vreodată război unul împotriva altuia şi că erau obligaţi să se ajute unii pe ceilalţi dacă cineva

încerca să distrugă rasa regilor. Trebuia de asemenea să se sfătuiască, cum făceau străbunii lor, în privinţa războaielor şi a altor întreprinderi şi să lase decizia finală pe seama descendenţilor lui Atlas. Însă, regele nu trebuia să aibă dreptul de a-şi condamna una dintre rude la moarte, decât dacă cel puţin şase din cei zece conducători îşi dădeau consimţământul. Această magnifică şi uriaşă putere care stăpânea în acele regiuni la vremea respectivă a fost mai târziu îndreptată împotriva regiunilor noastre cu război şi, ni s-a spus, din următorul motiv. Timp de multe generaţii, câtă vreme natura divină încă s-a mai făcut simţită în ei, au rămas supuşi legilor şi nu şi-au negat originea divină. Căci spiritul lor era nobil, onest şi generos. Au primit loviturile destinului cu calm şi s-au purtat între ei cu bunătate şi grijă. Considerau virtutea ca fiind cu adevărat valoroasă şi, prin urmare, nu-şi supraestimau bunurile şi posesiunile, nu puneau un preţ prea mare pe grămezile de aur şi pe alte comori, care li se păreau mai curând o povară decât altceva. Prin urmare, erau departe de a fi înnebuniţi după putere sau necontrolaţi. Aveau o înţelegere clară, sobră a faptului că întreagă această bogăţie nu putea să fie susţinută decât având la temelie prietenia şi virtutea şi ar fi dispărut dacă întreaga atenţie şi preţuire s-ar fi îndreptat doar asupra bogăţiilor. Datorită acestei atitudini şi a influenţei continue a naturii lor

divine, totul a prosperat în modul pe care l-am arătat deja. Însă, pe măsură ce partea divină a naturii lor s-a risipit treptat, diluată de frecventele uniri cu muritorii, astfel încât a prevalat un stil uman de gândire, au început să se simtă în nesiguranţă printre ai lor. Au degenerat şi s-au pervertit în ochii tuturor celor care erau capabili de o judecată adevărată. Pe de altă parte, însă, acelora care nu aveau o putere de pătrundere clară, într-o viaţă bazată pe fericirea adevărată, le-au apărut din ce în ce mai magnifici şi mai vrednici de laude, de vreme ce au început să se dedice avariţiei şi setei de putere. Însă zeul zeilor, Zeus, care domneşte potrivit legilor şi are privirea foarte ageră la asemenea lucruri, a decis să le înfrâneze excesele şi să-i pedepsească, căci suferea văzând o rasă atât de valoroasă decăzând în asemenea grad şi spera că mai puteau încă să fie readuşi la luciditate şi să-şi schimbe purtările. Aşa că i-a chemat pe toţi zeii laolaltă în sfânta sfintelor, care este situată în centrul întregii lumi şi le permitea zeilor să vadă tot ceea ce se petrecea pretutindeni, şi le-a adresat celor adunaţi acolo următoarele cuvinte.**9**

Ce mai moment de încheiere! Ce cuvinte le-a adresat Zeus? Am vrea cu toţii să ştim, desigur, nu numai noi, ci şi filosofii, filologii şi cercetătorii Atlantidei din ultimii 2.400 de ani. Însă dialogul *Atlantida* al lui Platon se încheie brusc în acest punct; realmente greu de înţeles, căci Platon a

scris şi alte texte după acest dialog. De ce lipseşte sfârşitul poveştii Atlantidei? Nu există nicio versiune alternativă din Antichitate? Nu au vorbit şi alţi autori despre Atlantida?

Prima referire la Atlantida pe care am găsit-o, în afară de Platon, a fost, culmea, tocmai în *Argonautica* de Apollonius din Rhodos:

Seara, au ajuns pe ţărm la insula Atlantides. Orfeu i-a implorat să nu dispreţuiască solemnităţile de pe insulă, nici secretele, legile, obiceiurile, ritualurile şi lucrările religioase. Dacă respectau acestea, puteau să-şi asigure iubirea cerurilor pentru restul călătoriei lor pe oceanul cel periculos. Dar să spun mai multe despre aceste lucruri nu îndrăznesc.**10**

Informaţii neîndoielnice despre o insulă cu numele de „Atlantides”, unde există obiceiuri deosebite, precum şi secrete. În vreme ce Apollonius se bucură de obicei de ocazia de a descrie caracteristici geografice şi topografice, aici, rămâne în mod ciudat tăcut, „neîndrăznind” să spună mai multe. Ciudat. Poate ar trebui să ne reamintim că Atlantida a fost insula zeului Poseidon şi că doi dintre fiii săi se aflau la bordul corăbiei Argo.

Herodot (490 – 425 î. Hr.) nu are nimic de spus despre Atlantida, însă, în Cartea IV a *Istoriilor sale* (capitolele 184 şi 185), scrie despre o zonă sărată, care se învecinează cu o regiune montană cu numele de „Atlas”.

Îngustă şi circulară, se spune că este atât de înaltă, încât nu i se vede vârful. Este învăluită în nori atât vara, cât şi iarna. Localnicii spun că aceşti friunţi sunt stâlpii cerului. Oamenii care trăiesc aici se numesc „atlanteeni”, după numele acestor munţi**...”**

La scurtă vreme după moartea lui Platon, Aristotel (384 – 322 î. Hr.), care a fost unul dintre elevii săi, a scris o carte, în care punea la îndoială adevărul din povestea Atlantidei.**12** încă de atunci! în schimb, acelaşi Aristotel menţiona şi el o insulă necunoscută din Atlantic, pe care o numea „Antilia”. Un alt elev al lui Platon s-a numit Grantor din Soloi (330 – 275 î. Hr.). Se presupune că el ar fi călătorit în Egipt, la Sais, şi ar fi văzut de asemenea versiunile scrise ale poveştii Atlantidei. Grantor a fost primul care a făcut publice *Dialogurile* lui Platon.

Toţi poeţii şi istoricii precreştini notabili menţionează Atlantida la un moment dat, inclusiv Proclos, Plutarh, Poseidonius, Longinus, Strabon, Tucidide, Timagen, Plinius şi chiar Diodorus Siculus. Însă niciunul dintre ei nu are ceva nou de adăugat, ei nu fac decât să se refere la Platon. Prin urmare, înainte să mergem mai departe, trebuie să ne întrebăm dacă nu cumva Platon a lansat pur şi simplu în lume o poveste fantastică.

Şcoala de filosofie care îl înconjura pe Platon era dedicată adevărului. Toate dialogurile sale au acelaşi scop: să ajungă la adevăr. Oricine citeşte

lucrările lui Platon se loveşte la fiecare pas de încercările lui de căutare a adevărului. Participanţii la discuţii analizează, compară, contrazic, emit ipoteze, definesc şi întorc subiectele pe toate feţele, până le epuizează. Iar, ocazional, când conversaţiile capătă o turnură mai imaginară, vorbindu-se, de exemplu, despre lucruri care „ar putea" să fie posibile sau pe care „şi le-ar putea" imagina cineva, se foloseşte conjunctivul. De ce s-ar abate Platon de la acest cadru clar în cazul poveştii Atlantidei? Probabil că el şi ceilalţi participanţi aveau ştiinţă că povestea era doar o plăsmuire, ceva inventat de egipteni, şi cu siguranţă că ar fi menţionat acest lucru. Însă lucrurile stau exact pe dos. Critias începe dialogul afirmând în mod expres că, deşi povestea este ciudată, se „susţine că este purul adevăr". Iar Socrate întreabă apoi: „Ce fel de realizare a fost aceasta, despre care Critias a auzit de la Solon ca fiind una într-adevăr împlinită de statul nostru atenian, de nu este menţionată nicăieri în istorie?" Ceva mai târziu, pentru mai multă siguranţă, se întreabă de la cine a auzit Solon că această poveste este „absolut adevărată".

Bătrânul preot egiptean, care i-a spus lui Solon povestea, a subliniat că aceasta fusese aşternută în scris cândva într-un trecut foarte îndepărtat. Şi a insistat că, ulterior, trebuia ca toţi s-o examineze în detaliu cu ajutorul documentelor originale. Ar fi inventat oare Platon toate aceste

minciuni pentru a crea o poveste mai credibilă?

La dialoguri, participau şi tineri şi poate şi alte persoane din public. A doua zi, acest demn gentilom Critias susţine că petrecuse noaptea precedentă readucându-şi în memorie totul cât de clar se putea. Dacă şi aceasta este o minciună, atunci e o obrăznicie. Iar, pe urmă, insistă că relatarea scrisă a poveştii Atlantidei fusese în posesia bunicului său şi că în momentul acela se afla în posesia lui. Dacă toate aceste cuvinte nu i-au aparţinut lui Critias, atunci probabil că Platon le-a inventat. Ceva de neconceput din partea unui om ca Platon, care şi-a dedicat viaţa căutării adevărului.

Acelaşi Platon ar fi trebuit, apoi, să atribuie în mod fals povestea Atlantidei lui Solon, una dintre cele mai remarcabile personalităţi ale Atenei, care erarunoscut şi ca făuritorul de legi! Iar Critias ar fi stat deoparte tăcut şi l-ar fi lăsat pe Platon să ia numele bunicului său în deşert susţinând o mulţime de minciuni? Şi, dacă Critias însuşi i-ar fi atribuit o poveste falsă bunicului său, ceilalţi participanţi la dialog cu siguranţă l-ar fi contrazis. Singura posibilitate este că Platon a inventat întregul dialog, împreună cu participanţii la el. Însă acest lucru aproape că nu putea să fie realizat, deoarece persoanele menţionate în el erau în viaţă şi fiecare dintre ele avea suficientă personalitate şi curaj să împiedice folosirea numelui său într-o asemenea ţesătură de minciuni.

Nimic din toate acestea nu corespunde căutării platoniciene a adevărului. Acelaşi lucru este valabil şi pentru povestea în sine. Aceasta menţionează un gen de metal, *orichalcum*, care nu a mai existat. De ce să inventeze aşa ceva? Se spune că în Atlantida ar fi existat o regiune „apărată de vânturile din nord”. Asemenea detalii sunt superflue într-o poveste falsă despre un presupus „stat ideal”. Cui i-ar fi păsat din care direcţie bătea vântul? Se spune că în centrul Atlantide! se ridica o coloană sau o statuie pe care erau gravate legile lui Poseidon. Încă o minciună perfidă? Pe această coloană se presupune că ar fi fost inscripţionat de asemenea un jurământ însoţit de blesteme îngrozitoare. De ce ar fi figurat aşa ceva într-un imaginar „stat ideal”? Se spune că regii Atlantide! s-ar fi reunit pentru a se judeca între ei şi că ar fi inscripţionat verdictul pe o tăbliţă de aur. Iar, în caz de război, „rasa lui Atlas” ar fi avut ultimul cuvânt. Ce utilitate, ce funcţie morală ar fi avut pentru atenieni să afle asemenea lucruri?

Întreaga poveste este redată la timpul trecut, ca şi cum s-ar fi întâmplat aievea. Dacă nu este adevărat, aceasta nu se coroborează cu abordarea şcolii platoniciene. De ce ar fi încercat această şcoală (sau Platon, de unul singur) să-i vândă o ţesătură de minciuni elitei intelectuale a Atenei? De ce i-ar fi pus cuvinte în gură lui Critias, unul dintre cei mai respectaţi oameni din vremea sa? Şi

aş putea continua – ceea ce voi face încă puţin! Critias are şi tupeul să pretindă că elementul „divin” al descendenţilor lui Poseidon s-ar fi disipat din ce în ce mai mult, deoarece s-a diluat prin unirea cu muritori, astfel încât, în cele din urmă, ar fi avut câştig de cauză modul „uman” de gândire. Cui îi foloseşte să ştie acest lucru? Dacă a fost o invenţie, oamenii acelor vremuri ar fi putut foarte bine să-l considere o insultă la adresa zeilor. Povestea Atlantide! nu poate fi considerată pur şi simplu o prostie inventată de Platon, chiar dacă vrem să presupunem că a folosit numele unor oameni în viaţă în scopuri prefăcute.

Iar, acum, vine la rând Eberhard Zangger şi identifică Atlantida cu Troia. Cerinţa minimă necesară este, desigur, că Zangger îl ia pe Platon în serios – cu alte cuvinte, crede în povestea Atlantidei. Mmm… nu chiar întru totul. Platon spune că Atlantida este o insulă; însă Troia, desigur, nu este o insulă. Zangger are o bună explicaţie la îndemână.**13** El crede că egiptenii considerau că toţi străinii veniseră de pe „insule”. Cuvântul „insulă”, sugerează el, avea o semnificaţie diferită în Epoca Bronzului faţă de zilele noastre. Pentru că, în Egipt, nu exista nicio insulă, nu exista nicio hieroglifă care să reprezinte cuvântul; hieroglifa folosită pentru „insulă” însemna numai străin, coaste sau ţărmuri nonegiptene.

Este posibil să fie adevărat. Dar egiptenii

ştiau că Grecia, cu care întreţineau schimburi comerciale intense, avea multe insule, pe lângă partea continentală. Şi lucrul care într-adevăr mi se pune de-a curmezişul în privinţa ecuaţiei Atlantida/ Troia sunt forţa, măreţia şi proporţiile Atlantidei lui Platon.

Ea este descrisă ca fiind un stat minuţios organizat, o regiune enormă cu forţe uriaşe, depăşind de departe şi cu mult tot ce ar fi putut să reprezinte micuţa Troie de pe coasta opusă Egiptului, chiar şi în zilele sale de glorie.

Herodot, de exemplu, află enorm de multe lucruri în cursul călătoriilor sale egiptene. El notează numele regilor şi dinastiilor, notează perioade, zei şi legende. Însă niciun istoric sau preot egiptean nu-l informează pe oaspetele din Grecia despre Atlantida, care se presupune că s-ar fi aflat exact peste mare faţă de ei. Herodot era însetat de cunoaştere; niciodată nu-l mulţumea cât afla, niciodată nu erau suficiente întrebările pe care le punea. Însă niciun moment nu s-a simţit tentat să întrebe despre Atlantida, deoarece nu existase niciodată vreo Atlantidă în regiunea geografică a Greciei, chiar dacă ulterior îşi schimbase numele în Troia, Tros sau Ilion. Cuvântul „Atlantida” se presupune că ar veni de la „Atlas” şi că ar fi dat numele Oceanului Atlantic. Cum ar fi putut face acest lucru dacă s-ar fi numit Troia, Tros sau Ilion? Şi dacă, aşa cum ne spune Homer, s-ar fi purtat în jurul Troiei un mare

război, în care grecii s-au aruncat cu eroism, în care au fost implicate peste 1.000 de corăbii, atunci ar fi ştiut cu siguranţă că distrugeau Atlantida şi îi omorau pe descendenţii lui Poseidon, nu nişte barbari fără importanţă.

Eberhard Zangger a găsit numeroase mlaştini, porturi şi chiar canale pe câmpia din faţa Troiei şi arată pe o schiţă că Atlantida lui Platon ar putea fi transpusă cu uşurinţă pe ea. Însă, s-ar putea spune acelaşi lucru despre numeroase alte locuri. Chiar dacă excavaţiile din jurul Troiei ar scoate la lumină canale de formă circulară, tot nu am avea vreo dovadă că este vorba de Atlantida lui Platon. Au existat multe oraşe cu astfel de canale circulare şi ziduri de apărare. Herodot descrie modul în care Deioces, regele medeanilor, a poruncit să se construiască un amplasament similar (Cartea I, Capitolul 98):

A construit o citadelă mare, rezistentă, care astăzi este numită Agbatana, în care ziduri sunt puse unele în altele. Această citadelă este dispusă într-un asemenea fel, încât fiecare inel succesiv este întotdeauna mai înalt decât cel anterior... oraşul are în total şapte ziduri circulare. În cel interior, se înalţă palatul regelui, iar clădirile tezaurelor şi coamele zidurilor sunt albe, coama celui de-al doilea zid este neagră, a celui de-al treilea este roşie-purpurie, a celui de-al patrulea este albastră, al celui de-al cincilea este roşie-aprinsă**...”**

Este Atlantida? Sau Troia? Nu, este Agbatana!

Templul lor are următorul aspect: se întinde pe o insulă din Nil două canale duc acolo... curtea din faţa templului are înălţimea de 10 stânjeni [1, 82 m) şi este ornamentată cu imagini remarcabile... în jurul templului se întinde un zid decorat cu basoreliefuri.[15]

Este Atlantida? Troia? Nu. Herodot descria aici templul din Bubastis, din Egipt. Şi aş putea continua. Multe temple erau ridicate pe insule şi erau înconjurate de canale. Aceasta ne spune, cel puţin, că egiptenii ştiau ce era o insulă!

Acelaşi Herodot discută cu preoţii egipteni despre răpirea Elenei din Troia/Uion (Cartea a II-a, Capitolul 13 şi următoarele). Chiar şi numele Homer şi Iliada sunt menţionate expres, însă, niciunde, nici lui Herodot şi nici preoţilor cu care discută nu le trece prin minte să menţioneze Atlantida şi Troia deodată ori să spună că Troia se numeşte Atlantida cu milenii în urmă.

Aşadar, ori povestea Atlantidei a fost o pură invenţie a lui Platon, ceea ce este foarte greu de crezut, ori Atlantida lui Platon nu s-ar fi putut numi vreodată Troia. Ceea ce a susţinut Eberhard Zangger pentru Troia a fost susţinut şi de alţii pentru insulele Creta şi Santorini. Seismologul grec Angelos Galanopoulos şi colegul său Edward Bacon au prezentat argumente solide care sugerează că insula vulcanică Santorini ar putea

corespunde descrierii Atlantidei lui Platon" şi că a fost distrusă pur şi simplu de o erupţie vulcanică. Din nefericire, măsurătorile lui Platon nu se potrivesc la Santorini. Autorii ocolesc această problemă, spunând că Solon a greşit datele numerice şi a considerat sutele mii. Pe de altă parte, după cum comentează Jorg Dendl într-o excelentă critică la Atlantida, această ipoteză nu poate să fie corectă:

Platon descrie împărţirea „marii câmpii" foarte precis, întreaga ţară [Atlantida] era împărţită în părţi sau parcele. Dimensiunile fiecăreia erau de 10 *stadii* pătrate şi erau 60.000 în total. Aceste 60.000 de parcele, fiecare de 10 x 10 *stadii*, nu pot să corespundă decât unei suprafeţe de 2000 x 3.000 *stadii* Dacă Solon ar fi înţeles aceste numere greşit, suma nstr mai fi fost corectă.**17**

Şi profesorul irlandez John Luce, care este expert în literatura greacă, a plasat Atlantida, foarte plauzibil, pe insula Creta, în perioada minoică.**18 – 19** Imboldul pentru aceasta a fost reprezentat de descrierea vânătorii de tauri din Atlantida „doar cu beţe şi frânghii" şi de sacrificiul dedicat zeului Poseidon. Unde exista un cult al taurului în Antichitate? în Creta, desigur! îţi aminteşti, cititorule, fără îndoială, că Zeus a înotat până în Creta sub formă de taur, cu Europa în spate, şi că Daedalus a construit un labirint pentru a-l închide în el pe taurul cu cap de om,

Minotaurul. Prin urmare, Atlantida trebuie să fie Creta. În ambele locuri, au fost „regi mistici” şi, în ambele locuri, a înflorit o cultură care a înrâurit epoci întregi restul lumii. De asemenea, au existat în ambele locuri palate minunate şi, desigur, canale construite de mâna omului.

Troia/Atlantida, Santorini/Atlantida, Creta/Atlantida. De ce să nu adăugăm aici şi Malta? însă, toate insulele mediteraneene, care se consideră că au fost Atlantida, prezintă un dezavantaj: nu se află în Oceanul Atlantic. Şi, firește, nici datele lui Platon – vechimea de 9.000 de ani – nu corespund niciuneia dintre aceste iluzii ale Atlantidei. Palatele minoice de pe insula Creta au fost distruse în jurul anului 1.450 î. Hr. Fie îl acceptăm pe Platon ca atare, fie începem să filtrăm din relatarea sa tot ceea ce nu se potriveşte cu teoria noastră preferată. Acelaşi profesor John Luce, expertul în Grecia Antică ce plasează Atlantida în Creta, atrage atenţia că Platon nu s-a referit niciodată la poveste folosind „mithos” sau „legendă”, ci întotdeauna „logos” sau „cuvânt adevărat”.**20** întâmplător, povestea vânătorii de tauri de pe insula Atlantida şi a sacrificiului taurului pe o coloană gigantică este foarte dificil de reconciliat cu ideea că Platon a inventat totul ca să invoce un „stat ideal”.

Cei mai mulţi dintre aceia pe care îi numim „istorici ai Antichităţii” au călătorit în Egipt; nu numai Herodot a fost acolo, ci şi colegii săi Diodor,

Plinius şi Strabon, printre alţii. De ce nu au auzit ei nimic despre Atlantida? Toţi au făcut descrieri întinse ale istoriei egiptene şi fiecare dintre ei a fost surprins de „datele imposibile” ale dinastiilor egiptene. Oare acest lucru nu este împotriva Atlantidei? Nu ar fi trebuit ca măcar unul dintre aceşti istorici să fi adus cu el acasă o poveste despre Atlantida?

Această obiecţie poate să fie folosită atât în favoarea, cât şi împotriva Atlantidei. Dacă povestea Atlantidei reprezenta ceva obişnuit în Egipt, atunci şi alţii, în afară de Solon, ar fi aflat despre ea. Poate că au aflat chiar şi nu au crezut-o. Sau acei 9.000 de ani au reprezentat motivul pentru care aproape nimeni din Egipt nu şi-a mai amintit povestea. Aceasta ar face o excepţie din bătrânul preot din Sais, cel care i-a spus lui Solon povestea şi şi-a sprijinit-o cu documente şi cu o inscripţie. Probabil că este vorba despre documente care erau uşor accesibile numai la Sais – ceea ce nu înseamnă că nu ar fi existat şi în alte locuri la un moment dat. Nu mai vreau să revin la această temă, dar biblioteci antice întregi au fost distruse sau n-au fost localizate niciodată. Sper în continuare la un miracol care îi va permite uneia dintre ele să iasă la lumină într-o bună zi.

Cu câţiva ani în urmă, într-un program de televiziune a fost prezentată o dovadă incitantă că Atlantida a existat cu adevărat (aştept în continuare publicarea cărţii). Geologii William

Ryan şi Walter Pittmann spun că au examinat fundul marin în largul coastelor nordice ale Mării Negre şi linia coastei propriu-zise prin foraje şi analiză de mostre. Uluiţi, au ajuns la concluzia că nivelul mării s-a ridicat cu 150 în atât pe coastele din nordul peninsulei Crimeea, cât şi pe coastele occidentale ale Ucrainei. Se spune că această creştere a nivelului mării s-a produs în mod brusc, apocaliptic, acum circa 7.500 de ani, şi a fost provocată probabil de un meteorit care a lovit pământul, provocând topirea a milioane de tone de gheaţă şi propulsând mase imense de apă în întreaga lume. Acest potop apocaliptic a trecut mai întâi prin Bosfor şi apoi a format Marea Neagră, care fusese anterior un lac interior.

Nu pot să apreciez dacă aceşti doi experţi au dreptate şi nu este de căderea mea să stabilesc dacă datele lor sunt corecte. Ceea ce ştiu, însă, este cătăţi geologi şi cercetători ai gheţarilor sunt convinşi că adevărul este exact pe dos.

Profesorul Herbert E. Wright de la Universitatea Minnesota spune: „Va trebui ca atlanteenii să-şi caute în altă parte catastrofele”, **21** căci, susţine el, se poate dovedi clar că nu s-a produs niciun asemenea dezastru în ultimii 12.000 de ani. Aceasta nu înseamnă că se pune la îndoială că nivelul mării a crescut cu adevărat – dar acest lucru s-a produs treptat pe parcursul istoriei omenirii. Ar fi util ca specialiştii în gheţari şi oceanografii să-şi pună toate datele pe masă.

Atlantida în adâncurile Mării Negre? Dar Marea Neagră nu se află „dincolo de Coloanele lui Hercule”, unde susţine Platon că s-ar afla Atlantida şi nici nu are o climă subtropicală.

Şi, pentru că tot sunt la subiectul dezgheţului, dă-mi voie să menţionez şi opusul: îngheţul. Autorii Fritz Nestke şi Thomas Riemer plasează Atlantida drept în mijlocul continentului Antarctica.[22] Fireşte, au motive întemeiate cu care să-şi sprijine ideile. Dar cine nu le are? Aproape totul este posibil când e vorba de Atlantida.

Numai ipoteza lui Eberhard că Atlantida nu a fost decât Troia este greu de susţinut. Fie Atlantida, fie Troia, ambele locuri trebuie să fi fost întemeiate de cineva la un moment dat. Întemeietorul Atlantidei s-a numit Poseidon şi era fiu al lui Zeus. De ce a fondat Atlantida? Chiar la începutul poveştii Atlantidei, se spune că Poseidon s-ar fi îndrăgostit de o pământeancă, Cleito, care locuia pe un deal, pe care Poseidon l-a înconjurat apoi cu „mijloace de apărare redutabile” ce erau „inaccesibile fiinţelor omeneşti” (Critias). Dacă întemeierea Atlantidei a fost similară cu cea a Troiei, atunci Troia I, ridicată în jurul anului 3.000 î. Hr., trebuie să fi avut un zid de apărare redutabil. Dar nu-l are. Cu siguranţă nu este ceva de genul precizat de povestea Atlantidei, cu inelele de apă de mare şi de pământ care se înconjurau unele pe altele, la intervale egale, ca şi

cum ar fi fost trasate cu compasul. Asemenea construcţii trebuie să fi fost absolut imposibile în regiunea care înconjoară Troia zilelor noastre. Dealul Hissarlik, pe care (se presupune) că se află Troia, coboară cu pante line către mare pe o parte şi pe celelalte părţi se pierde în câmpia plană, care este cu aproximativ 15 în deasupra nivelului mării.

Cercurile lui Poseidon ar fi trebuit să existe pe partea dinspre mare, însă acolo nu apare nimic de acest gen. Decât dacă, desigur, ingeniosul fiu al zeilor a construit un sistem care să pompeze apa de mare la un nivel mai ridicat. În acest caz, dovezile privitoare la inelele de apă ar trebui să fie vizibile clar pe teren.

De ce a construit Poseidon „mijloacele defensive redutabile inaccesibile fiinţelor omeneşti" şi canalele circulare? Pentru a fonda pentru soţia şi descendenţii lui de sânge divin un regat în care să poată trăi bine şi în siguranţă în viitor, în acest caz, la Troia ar trebui să existe urme ale acestui puternic regat al Atlantidei, însă nu există. A vrut Poseidon, de la bun început, să controleze traficul corăbiilor prin Dardanele? Nu, căci deocamdată nu existau „nici corăbii şi nici marinari" (Critias).

Cei care văd numai ruinele Troiei pe dealul Hissarlik caută motivele şi pentru întemeierea ei în acest loc. De ce aici? Aparent, pentru că acest loc are importanţă strategică, permiţând paza

intrării în Dardanele. Însă mă tem că este o prostie, în jurul anului 3.000 î. Hr., Troia I nu era decât o mică aşezare nesemnificativă, care nu ar fi putut să controleze traficul prin Dardanele. Dealul Hissarlik nu se află de fapt în punctul strategic, ci la câţiva kilometri distanţă de el. În mileniul al III-lea î. Hr., nu existau nici tunuri şi nici alte asemenea arme care să împiedice corăbiile să pătrundă în Dardanele.

La urma urmelor, există un motiv pentru care fortificaţiile moderne destinate controlului Dardanelelor au fost plasate exact lângă intrarea în canal sau atât de aproape, încât nici nu mai contează. Pentru comunitatea oraşului Troia I, ar fi fost o glumă să încerce să-i oprească pe potenţialii spărgători ai unei blocade cu ambarcaţiuni mici, trimise de pe dealul Hissarlik sau de pe coastă. Motivul amplasării Troiei I nu poate în niciun caz să fie controlul Dardanelelor, căci ar fi trebuit să se afle într-un cu totul alt loc!

Iar Atlantida nu se potriveşte în mod sigur cu Troia I, după cum am văzut. Conform excavaţiilor Arheologice, Troia ar fi trebuit să fie fondată aproximativ în jurul anului 3.000 î. Hr.

În secolele şi mileniile care au urmat, aşezarea a devenit un oraş din ce în ce mai puternic fortificat. În acelaşi timp, pe celălalt mal al Mediteranei, începea să capete formă o civilizaţie egipteană fenomenală. Egiptenii şi-au construit marea piramidă la aproximativ 500 de

ani de la întemeierea Troiei. Şi nu mult după aceea, fenicienii dominau călătoriile pe mare în Mediterana. Dacă Eberhard Zangger are dreptate în legătură cu Troia şi Atlantida, iar această Atlantidă a fost distrusă în cursul războiului troian din jurul anului 1207 î. Hr., înseamnă că toate corăbiile de pe Mediterana ar fi trebuit să treacă pe lângă ea în tot acest timp. Sau, şi mai absurd, dacă Atlantida ar fi fost o insulă în Mediterana, aceste popoare de navigatori ar fi ocolit în permanenţă unele sau altele dintre coastele acestei misterioase Atlantide. Întreaga Mediterană şi zonele continentale adiacente ar fi fost implicate în comerţul cu această insulă. Ciudat, nu-i aşa, că nimeni nu a auzit de ea?

Critias descrie terenul Atlantide! ca fiind în general înalt şi plonjând brusc în mare. Numai regiunea din jurul oraşului era plată. „Această câmpie, care înconjura oraşul, era ea însăşi înconjurată de munţi, care coborau în mare”. Nu există un asemenea peisaj în vecinătatea Troiei. Se spune că templul din centrul Atlantide! avea lungimea de 1 *stadiu* şi lăţimea de 3 *plethre*, ceea ce înseamnă o suprafaţă de 180 x 90 m. Nu există în toată Troia o structură care să semene cu aşa ceva. Troia excavată este o aglomerare de încăperi fără dimensiuni deosebite, nu sunt cu siguranţă de dimensiuni monumentale şi este lipsită de orice fel de ziduri care ar putea să fie denumite „ciclopice” ca proporţii. Zidurile Troiei – indiferent de strat –

nu suportă nicio comparaţie cu zidul ciclopic cu grosimea de 6 m de la Micene sau cu masivul Tezaur „al lui Ateus”, cu domul său. Nu se aseamănă nici pe departe cu dalele din piatră de sub templul lui Apollo din Delphi sau cu zidul megalitic din Delos.

Zidurile Troiei I sunt absolut nedemne de un zeu cum este Poseidon. Legenda spune că Apollo a dat şi el o mână de ajutor la construirea zidului Troiei. Compară numai fotografiile zidului megalitic de la Delos cu umila tentativă nereuşită de zid a Troiei şi vei vedea diferenţa. Delos a fost de asemenea dedicat Troiei şi face parte din reţeaua geometrică ce acoperă întreaga Grecie, în vreme ce Troia, nu. Oriunde au fost activi aceşti fii ai zeilor – Poseidon în Atlantida sau fratele lui, Apollo, în Troia locul care a fost denumit Troia începând din vremea lui Heinrich Schliemann nu prezintă niciun indiciu al activităţii lor.

După cum am menţionat de mai multe ori, Troia se află la câţiva kilometri distanţă de intrarea în Dardanele. În Dardanele începe trecerea strâmtă din Mediterana (partea egee a sa) şi Marea Marmara, pe ale cărei coaste se află Istanbulul. De acolo, Bosforul face legătura cu Marea Neagră. Este cu siguranţă o cale maritimă importantă. Dacă Atlantida lui Poseidon ar fi fost întemeiată în acest loc, atunci Critias şi Solon ar fi ştiut de ea. În povestea Atlantidei, sunt înregistrate toate celelalte importante detalii

geografice şi topografice. Este de neconceput că un loc atât de important ca acesta să nu fi însemnat nimic pentru Atlantida şi, prin urmare, să fi fost omisă cu totul din poveste. Cu toate acestea, Critias sau Solon nu ştiu că ea s-ar fi aflat acolo. Atlantida nu a fost fondată nici în apropierea unei căi maritime înguste şi acest oraş, puternic odinioară, nici nu a controlat un asemenea canal ulterior.

Desigur, partea continentală a Atlantidei trebuie să fi profitat de pe urma bogăţiei acestei ţări legendare. În raport cu Troia, această porţiune continentală ar fi constat din Ezine în sud, Cumcale în nord (imediat alături de canalul Dardanelelor) sau Bayramic în răsărit. Ar trebui să reuşim să găsim oricât de multe relicve antice în cercul întins din jurul Troiei/Atlantidei. Trebuie să-ţi aminteşti că Troia a fost distrusă în anul 1207 î. Hr., astfel încât civilizaţiile continentale ale Troiei ar fi trebuit să existe la vremea respectivă. Potrivit numai lui Homer, Troia a fost distrusă în urma războiului troian. Prin urmare, unde sunt acele locuri splendide, care prosperau de pe urma bogăţiei Atlantidei? în zilele noastre, în partea continentală a „Troiei”, nu este nimic de găsit. Şi oricine susţine că Atlantida a fost aşezată în locul ocupat de Troia mult mai târziu nu poate să asocieze apoi războiul troian al lui Homer cu prăbuşirea Atlantidei. Cu cât ne întoarcem mai mult în trecut, cu atât mai redusă este

posibilitatea ca Troia să fi fost Atlantida. Straturile excavate de pe dealul Hissarlik dovedesc cu claritate acest lucru.

Şi încă ceva: dacă Troia a fost Atlantida, argonauţii n-ar fi trecut pe lângă ea? în *Argonautica* apar nenumărate detalii geografice: ţara lui Colchis, cu vărsarea râului Phasis, alături de oraşul Ăla, unde se afla Lâna de Aur, ar fi trebuit să fie situată la capătul depărtat al Mării Negre. Prin urmare, argonauţii ar fi fost obligaţi să treacă prin Dardanele, căci nu există nicio altă cale pentru a ajunge acolo şi ar fi intrat astfel în contact cu măreaţa Atlantidă! însă în singurul pasaj din *Argonautica* unde se face o menţiune referitoare la „Atlantides" este în mod evident vorba de o insulă, şi nu de coasta din apropierea Troiei. („Seara, au ajuns pe ţărmurile insulei Atlantides. Orfeu i-a implorat să nu dispreţuiască festivităţile de pe insulă, nici secretele, legile, obiceiurile, ritualurile şi lucrările religioase…")

Aceste contradicţii dintre povestea Atlantidei şi cea a Troiei nu pot fi pur şi simplu reconciliate. Oricât de mult aş preţui alte lucrări ale lui Eberhard Zangger, în acest caz, s-a angrenat într-o vânătoare de fantome. În *Atlantida* lui Platon, se face referire şi la un tip foarte special de metal, care se găsea numai în Atlantida: „minereul de aur-cupru" sau *orichalcum,* care era „al doilea doar după aur" (Critias). Şi atunci, de ce nu apare nicio menţiune referitoare la acest aliaj unic la

Homer? Sau la Plinius? Sau la Strabon? La Herodot şi la alţi istorici? Deoarece nu exista în Grecia Antică, nici în Troia şi nici în altă parte. Troia nu a fost Atlantida. Cunosc o singură ţară unde s-a găsit un asemenea aliaj: în Perú, cu mult înaintea incaşilor. Culturile indienilor din Perú şi Ecuador au stăpânit metode rafinate de realizare a aliajelor şi compuşilor metalelor, care au fost date uitării mai târziu. Tehnicile lor de stratificare erau de o asemenea perfecţiune, încât îi lasă pradă uimirii pe experţii din zilele noastre. Au fost descoperite straturi extrem de fine de cupru, argint şi aur care, în funcţie de compoziţia lor, se aseamănă cu aurul mai deschis sau mai închis la culoare. Nici analizele cu acizi, la care au fost supuse suprafeţele lor, nu au putut să dezvăluie compoziţia amestecurilor. Probabil că aurarii acestor popoare indiene au cunoscut o tehnologie extrem de veche, prin intermediul căreia puteau „să înzestreze metale nepreţioase cu aspectul celor preţioase”.**23** Cum se spune în povestea Atlantidei? „Se numea *orichalcum* sau «minereu de aur-cupru» şi după aur era cel mai preţuit de această rasă străveche”.

În povestea *Atlantida* a lui Platon, există un pasaj aproape incredibil, care a fost fie omis, fie menţionat lapidar de nenumăraţi cercetători. Presupunând că Platon avea dreptate şi această ciudată insulă Atlantida era situată în Oceanul Atlantic, atunci, dincolo de această Atlantidă

(privind dinspre Europa), s-ar fi întins o altă ţară: America. Ce spune Platon?

Călătorii acelor vremuri puteau să treacă de pe această insulă pe alte insule şi de acolo puteau să ajungă pe continentul care se întinde de cealaltă parte a acestei mări… acest tărâm [Atlantida] avea influenţă asupra tuturor insulelor şi a multor altele şi a unei părţi din continentul de dincolo.

Dacă Platon a inventat întregul dialog, de unde ar fi putut să aibă ştiinţă despre o altă întindere de uscat şi un alt continent aflate la vest de Atlantida? în plus, el face o distincţie clară între „insule" şi „uscat". Prin urmare, să nu ne mai irosim timpul cu întrebarea dacă egiptenii credeau că toţi străinii veneau din „insule" şi cu teoria că dialogul se bazează exclusiv pe năzuinţa lui Platon la un „stat ideal". Ceea ce avem în faţa ochilor noştri aici, cum ar spune un avocat, sunt dovezi solide. Însă, dacă Platon nu a inventat totul şi povestea a venit din Egipt, de unde ştiau egiptenii de existenţa continentului american? Ei înşişi spun de unde: timp de mai bine de 10.000 de ani, au păstrat consemnări realizate cu grijă şi, în comparaţie cu ele, grecii, care nu-şi puteau aminti decât cele mai recente catastrofe, erau precum copiii. De la Columb, avem şi noi ştiinţă de continentul de dincolo de Atlantida, însă Platon nu ar fi putut să aibă ştiinţă de existenţa lui.

În cele din urmă, sunt mai puţin preocupat de

asamblarea speculaţiilor literare cu privire la localizarea Atlantidei şi sunt interesat mai mult când a existat şi cum a fost posibil ca un regat insular cu o asemenea putere şi măreţie să dispară de pe faţa pământului. (îi invit pe cititorii care sunt interesaţi de alte teorii legate de Atlantida şi de posibilele ei localizări să citească secţiunea de la finalul cărţii.)

Capitolul 6
Ajutor pentru Platon

Oamenii deştepţi se pot preface că sunt proşti. Invers este mult mai dificil

— Kurt Tucholsky, 1890 – 1935

Oamenii au memoria scurtă. Cei mai mulţi sunt interesaţi doar de ştirile zilei, de sport şi de inevitabilele probleme cotidiene şi, în rest, totul li se pare lipsit de sens. Era computerelor şi a televiziunii în care trăim a adus informaţia mai aproape de oameni, însă nu i-a schimbat propriu-zis. Oamenii ţin cu multă grijă la opiniile lor fixe, aşa cum au făcut-o întotdeauna, se aliniază în spatele unei ideologii, a unei religii sau a alteia şi nu se gândesc aproape deloc la trecut, pentru că, la urma urmelor, nu se mai poate schimba nimic.

Trecutul este în mod cert trecut. Cu toate acestea, suntem produsul trecutului nostru, la fel cum omenirea este produsul istoriei sale. Cine

cunoaşte istoria poate să tragă concluzii din ea, poate eventual să evite greşelile comise de alţii în trecut şi poate să aprecieze viitorul mai clar. Acest lucru este adevărat atât pentru individ, cât şi pentru societate în ansamblul ei. Poate că avem capetele rotunde pentru ca gândirea să-şi mai poată schimba din când în când direcţia. Desigur, acest lucru nu este de prea mare ajutor când capul este gol, pentru că acela care nu ştie nimic tinde să creadă orice.

Când un lucru din trecut nu ne convine, îl desconsiderăm spunând: „lucrurile erau altfel atunci”. Tinerii nu le acordă prea multă atenţie celor bătrâni, pentru că „au trăit în alte vremuri”. Considerăm prezentul ca fiind punctul culminant al trecutului, ca fiind zenitul cunoaşterii şi informaţiei. Din nefericire, acest lucru nu este chiar adevărat, cel puţin dacă ignorăm ceea ce putem învăţa din trecut. Suprimarea în masă a evenimentelor trecutului ne lasă neajutoraţi când intervin din nou evenimente similare.

În *Dialogurile* lui Platon, se susţine în mod repetat că rasa umană trecuse prin mai multe anihilări. Se presupune că Atlantida este numai una dintre acestea. Cei mai mulţi oameni nu sunt de acord cu această teorie, mai ales în cercurile intelectuale. Atlantida? Devastare? Prostii! Am o opinie diferită, căci relatările lui Platon pot fi demonstrate. Absolut sigur. Într-o dimineaţă de septembrie a anului 1985, domnul Henri Cosquer,

care lucra la o şcoală de scufundări din Cassis (la răsărit de Marsilia), s-a scufundat în apele adânci de la capul Morgiou. Nu căuta nimic deosebit, în afara unei şanse de a se bucura de frumuseţea peisajului subacvatic. Alături de o alunecare de stânci la 35 m adâncime, Henri Cosquer a observat deschiderea unei grote şi a înotat cu grijă înăuntru. Şi-a dat curând seama că grota ducea la un tunel subacvatic ascendent. Dar nu a vrut să meargă mai departe. Avea timpul limitat, oxigen doar pentru încă o jumătate de oră şi nu avea nici lumini, nici camere subacvatice la el.

Câteva săptămâni mai târziu, s-a scufundat din nou, în acelaşi loc. De această dată, îi avea alături pe prietenii săi, Marc şi Bernard, şi era mai bine echipat decât cu prima ocazie. Cei trei au înotat prudent de-a lungul unui coridor cu lungimea de 40 m şi au ajuns în cele din urmă la suprafaţa unui lac subteran. Proiectoarele lor au luminat un peisaj incredibil: pe peretele de vest al acestei săli submarine, au recunoscut doi cai. Bernard şi-a îndreptat proiectorul către tavan şi a găsit acolo o capră desenată în cărbune, sub un strat de calcit transparent. Cei trei au ieşit din apă, şi-au scos labele şi au verificat aerul din cavernele subterane. Era aromat şi cu o tentă de răşină, dar bun de respirat. În sala alăturată, care era şi mai mare decât prima, proiectoarele lor au trecut în grabă peste o întreagă galerie de picturi: bizoni, pinguini, pisici, antilope, o focă şi chiar

unele simboluri geometrice. Henri Cosquer le-a arătat fotografii mai multor arheologi. Aceştia nu au fost interesaţi, au rămas sceptici sau chiar au considerat picturile ca fiind contrafaceri. Abia şase ani mai târziu, la 19 septembrie 1991, un vas de cercetări al marinei franceze, *Archéonaute*, a ancorat în largul capului Morgiou şi unsprezece scafandri l-au urmat pe Henri Cosquer în sistemul de grote. Opt experţi au aşteptat la bordul lui *Archéonaute,* printre ei numărându-se şi doi arheologi. Au fost coborâte în adâncuri echipamente speciale pentru cartografierea galeriei subterane şi chiar pentru a aduce la suprafaţă mici mostre din picturi. Acestea au fost analizate ulterior prin metoda de datare cu carbon 14 şi s-au dovedit a avea o vechime de cel puţin 18.440 de ani.

Ce legătură au toate acestea cu tradiţia Atlantidei? Este cât se poate de simplu: cu 18.440 de ani în urmă, suprafaţa Mării Mediterane era cu 35 în mai jos decât astăzi. În acele vremuri, intrarea în grotele subterane se făcea pe uscat. Nivelul apei a crescut.

Imaginea 41. Pe insula Malta, aceste urme ca de roţi sunt prezente pretutindeni. Unele dintre ele dispar în adâncurile Mediteranei.

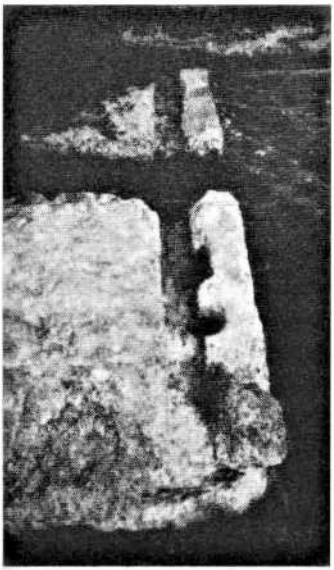

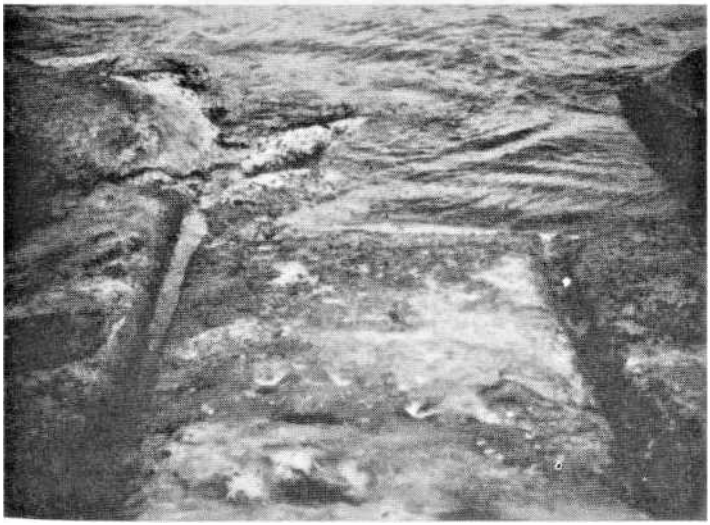

Imaginile 42 **şi** 43. Urme ca de roţi în Malta.

Tot în Marea Mediterană, se află Malta, cu templele sale preistorice şi cu „urmele de căruţe”, respectiv cu făgaşele asemănătoare urmelor unor

roţi de căruţă în roca de calcar. În două locuri, aceste „făgaşe” duc direct în adâncul Mediteranei. De vreme ce realizatorii acestor făgaşe preistorice nu au fost nici peşti inteligenţi şi nici nu au avut costume de scafandri din bronz, cu pompe de aer din lemn, singura concluzie posibilă este aceeaşi: nivelul mării a crescut.

Oare acest lucru se aplică numai în cazul Mediteranei?

Nu, poate fi demonstrat pretutindeni în lume. Pe coastele Atlanticului, în apropierea satului breton Carnac, se ridică mii de menhire (din celticul *men,* care înseamnă mare, şi *hir,* însemnând piatră), dispuse în colonade, aşa-numitele „aliniamente”. La origini, trebuie să fi fost peste 15.000 de asemenea menhire. Arheologii încă îşi mai bat capul în legătură cu semnificaţiile lor. Una dintre aceste colonade se pierde în adâncurile golfului Morbihan. Iar, în largul micuţei insule Ei Lanic, se găseşte un mare cerc de piatră subacvatic, care poate să fie văzut numai la reflux, cu ajutorul unei măşti de scufundare.

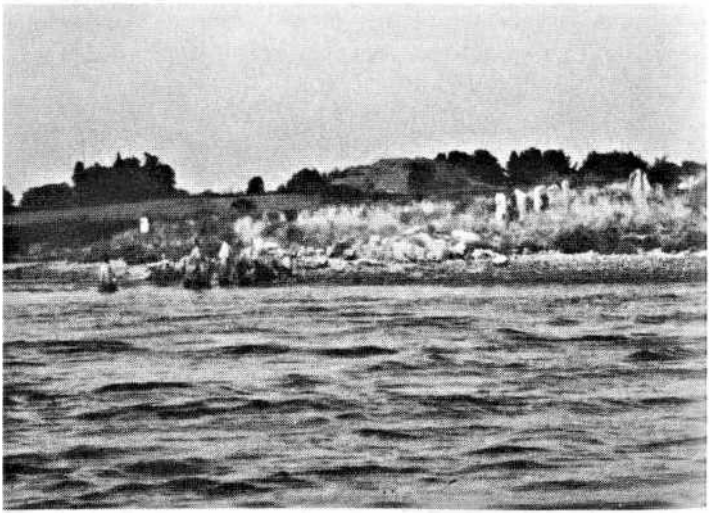

Imaginea 44. La Carnac, în Bretania franceză, un cerc de piatră se scufundă în Oceanul Atlantic.

Ce concluzie putem trage? Şi nivelul Atlanticului a crescut. Există numeroase alte exemple care pot fi citate.**1**

Prin urmare, creşterea nivelului apelor Mării Mediterane şi ale Oceanului Atlantic nu poate fi pusă la îndoială. Dar cum rămâne cu Oceanul Pacific?

Coastele sudice ale insulei japoneze Okinawa constituie un paradis pentru scufundători, deoarece aici, în apele limpezi ale Oceanului Pacific, zac multe epave din al Doilea Război Mondial. În luna martie 1995, scufundătorii au descoperit ciudate structuri rectangulare din piatră la ceva mai mult de 32 m adâncime, toate

acoperite de corali. La început, scufundătorii nu au fost siguri dacă erau roci naturale sau bucăţi de piatră tăiate de mâna omului. După ce mai multe ziare japoneze au relatat despre descoperirea subacvatică, a început o vânătoare de comori pe scară largă. Imediat, au apărut o mulţime de descoperiri. În largul coastelor insulei Yonaguni (la sud-vest de Okinawa), dar şi în apele din jurul insulelor învecinate Kerama şi Aguni, au fost descoperite scări largi, care duceau într-o serie de pieţe. Au fost localizate străzi pavate, structuri în formă de sanctuare, monoliţi ciopliţi şi chiar un mic turn.

Arheologul japonez Masaaki Kimura, de la Universitatea Insulelor Ryūkyū din Okinawa, a scris o carte foarte apreciată (din nefericire, disponibilă numai în limba japoneză) despre aceste fenomenale descoperiri subacvatice. Concluzia noastră trebuie să fie din nou aceeaşi: şi nivelul apelor Oceanului Pacific a crescut.

Construcţii pe care le-au înghiţit apele pot fi găsite şi lângă Bimini (în Caraibe) sau în apropiere de Ponape (în grupul insulelor Caroline din Pacific). Însă, chiar şi la suprafaţă, ceva nu este tocmai în regulă cu modelele noastre simpliste de manual. La extremitatea estică a México City, se înalţă piramida de la Cuicuilco, care este deja de multă vreme înconjurată de suburbii. Ea are o formă conică şi constă din trei nivele. Vârful este plat şi întreaga structură este realizată din pietre

cât capul. Trei laturi ale piramidei au fost cândva înecate în lava şi cenuşa unei erupţii vulcanice. Stratul de material vulcanic are o adâncime de 1 până la 3 m. Este logic că piramida trebuie să fi existat cu mult înainte să fie acoperită de lavă. Geologii cred că vulcanul din apropiere a erupt ultima oară în urmă cu 2000 până la 8.000 de ani.

Este imposibil, obiectează arheologii. Piramida conică de la Cuicuilco trebuie să fi fost construită între anii ’500 şi 800. O datare anterioară ar fi un nonsens, deoarece, în urmă cu 7.000 de ani, în Mexic, nu exista nicio civilizaţie capabilă să construiască o asemenea piramidă. Pentru rezolvarea disputei dintre geologi şi arheologi, au fost forate mici găuri în stratul de lavă de 300 în de-a lungul piramidei şi au fost prelevate mostre. Toate mostrele conţineau cărbune şi, prin urmare, au putut să fie datate cu uşurinţă cu carbon 14. Datarea a fost realizată, în anii 1957 şi 1962, la Radio-Carbon Laboratory of California University (UCLA) din Los Angeles.**2** Cele 19 mostre au dat rezultate uimitor de variate, cuprinse între anii 414 d. Hr. Şi 4765 î. Hr. Prin urmare, fiecare a fost liber să subscrie la data care se potrivea cel mai bine propriei teorii.

Dar s-au comis greşeli la prelevarea mostrelor. Angajat de Direction de Antropologia din Mexic, arheologul american dr. Byron Cummings a excavat, în anul 1920, până la o adâncime mai mare părţi din piramidă. Făcând

acest lucru, el a deschis trei straturi de material vulcanic şi, pe fiecare interfaţă dintre acestea, au fost scoase în evidenţă în mod clar relicve ale unor civilizaţii diferite. Cele trei straturi de lavă şi cenuşă vulcanică s-au dovedit a fi sterile, însă între ele – ca într-un sandviş – au apărut oase, relicve şi cioburi de vase ceramice. Au apărut dovezi că peretele piramidei cobora până la nivelul cel mai profund. Dr. Cummings s-a gândit că piramida a fost ridicată şi apoi a fost înglobată de erupţia vulcanică; după aceea, o altă civilizaţie şi-a lăsat urmele în jurul piramidei până când vulcanul a devenit din nou activ. Această dramă s-a repetat de trei ori şi, de fiecare dată, piramida a fost afectată.**3**

Cuicuilco este doar unul dintre numeroasele exemple care au apărut în ultimii ani şi care au fost desfiinţate de arheologia clasică.**4 – 5** Mulţi dintre bărbaţii şi femeile de valoare care aparţin branşei arheologiei nici nu ajung să afle despre noile descoperiri şi falsele datări. Cu toate acestea, în ultimii 50 de ani cel puţin, a fost disponibil spre documentarea publică un document care face, fără umbră de îndoială, dovada existenţei unei civilizaţii avansate în urmă cu mai mult de 12.000 de ani. A fost o civilizaţie care a desenat hărţi, şi încă unele foarte precise, ale coastelor Antarcticii şi ale insulelor din largul ei – ale Antarcticii fără stratul de gheaţă! Desigur, continentul antarctic a fost ascuns sub o platoşă

groasă de gheaţă de când se ştie lumea. Iată o poveste incredibilă.

În anul 1929, palatul Topkapî din Istanbul a fost transformat în muzeu de artefacte străvechi. În cursul muncii de alegere a materialelor, în mâinile lui Halii Eldem, directorul Muzeului Naţional al Turciei, a ajuns un fragment al unei hărţi vechi. Harta fusese realizată de Piri Reis, amiral al flotei otomane. Piri Reis a început-o în anul 1513, dar i-a dat sultanului Selim harta finalizată abia patru ani mai târziu. Harta, cunoscută actualmente drept Harta Piri Reis, a fost pictată pe piele de căprioară, în culori delicate.

Piri Reis a adăugat remarci scrise în stânga hărţii. În afara faptului că era comandantul flotei, Piri Reis era profund interesat şi de ştiinţele maritime ale vremii. Este de asemenea autorul unei broşuri intitulate *Bahriye*, în care se referă la diferite aspecte ale acestei hărţi şi explică modul în care a realizat-o. Oraşele şi castelele sunt notate cu linii roşii, regiunile nelocuite, cu linii negre, regiunile stâncoase şi promontoriile, cu puncte negre, bancurile de nisip, cu puncte roşii şi recifele de corali, cu cruci roşii. Piri Reis explică de asemenea că şi-a realizat harta din 20 de alte hărţi mai vechi şi a folosit chiar şi o hartă a lui Cristofor Columb. Acest lucru ar fi fost posibil, deoarece descoperitorul Americii se întorsese în Europa în anul 1500, înainte de cel de-al treilea

voiaj al său. În Mediterana acelor timpuri, existau frecvent atacuri piratereşti şi conflicte între ţări vecine. Este foarte posibil ca o corabie portugheză sau spaniolă să fi ajuns în mâinile turcilor. Piri

Reis spune că a folosit şi hărţi care proveneau din vremea lui Alexandru cel Mare (mort în 323 î. Hr.), precum şi altele, care s-au bazat pe tabele geometrice. A fost clar că amiralul turc era foarte conştient de unicitatea hărţii sale, căci a mai scris: „Nimeni nu are o hartă asemănătoare în acest moment!”

Oamenii au constatat foarte curând că harta lui Piri Reis acoperea numai jumătate din lume; pielea de căprioară era ruptă, astfel încât partea dreaptă a hărţii lipsea. Curând după descoperirea ei, orientalistul german Kahle şi-a îndreptat atenţia asupra ei şi, în lima septembrie 1931, în cadrul celui de al 18-lea Congres al Orientaliştilor din oraşul olandez Leyda, a anunţat că Piri Reis trebuie să fi folosit o hartă pierdută a lui Columb.[6] în toamna anului 1931, profesorul Oberhammer, în acel moment de asemenea membru al Academiei de Ştiinţe din Viena, a examinat acest obiect neobişnuit şi a ajuns la aceeaşi concluzie ca şi colegul său Kahle.

Mai multe ziare au avut relatări cu privire la harta lui Piri Reis, după care „societatea pentru cercetări de istoria Turciei” a însărcinat tipografia de stat din Istanbul să facă această hartă accesibilă unui cerc mai larg de erudiţi. Ca

urmare, în anul 1933, harta a fost transpusă pe o placă metalică de tipografie şi reprodusă în facsimil în 1.000 de exemplare. Prima ediţie s-a epuizat în decurs de câteva luni, astfel încât comandamentul suprem al marinei turce (Institutul Hidrografic) a comandat o nouă ediţie. De această dată, au fost realizate 12.500 de exemplare în format natural şi 10.000 de copii la dimensiuni reduse.

În anii 1940, copiile hărţii lui Piri Reis au fost cumpărate de multe muzee şi biblioteci. În 1954, un exemplar a ajuns pe biroul cartografului american Arlington H. Mallery, care se specializase de zeci de ani în hărţi maritime vechi. Harta lui Piri Reis l-a şocat pe Mallery, deoarece, pe marginea ei inferioară, se afla un continent cu insule în apropierea ţărmului, despre care Piri Reis nu ar fi avut cum să aibă ştiinţă în anul 1513. Aceasta era Antarctica. Chiar dacă turcul folosise o hartă desenată de Cristofor Columb, acest aspect nu rezolvă enigma, căci nici el nu ar fi avut cum să ştie de Antarctica.

Arlington Mallery i-a cerut opinia cu privire la această hartă colegului său Walters, de la Institutul Hidrografic al Marinei Statelor Unite. Walters a fost bulversat. El a fost uluit mai ales de exactitatea distanţelor dintre Lumea Veche şi Lumea Nouă. În anul 1513, când Piri Reis a desenat harta, America nu figura încă pe nicio hartă şi nici măcar una desenată de însuşi Columb

nu ar fi putut să conţină atât de multe detalii precise. Chiar şi zonele îndepărtate, cum ar fi terenul montan înalt din vestul Americii de Sud, erau reproduse – cu alte cuvinte, regiuni care, după câte ştim noi, au fost explorate pentru prima oară de Francisco Pizarro (1478 – 1541). La fel de uluitoare este poziţia precisă a insulelor Canare sau a Azorelor. Cei doi cartografi au observat, de asemenea, curând, că Piri Reis respinsese coordonatele obişnuite la vremea lui ori considerase pământul ca fiind un disc plat. Pentru a obţine o imagine clară, Mallery şi Walters au pus o grilă de coordonate peste hartă, pentru transferul poziţiilor individuale pe un glob.

De această dată, uimirea lor a fost completă. Nu numai contururile Americii de Nord şi de Sud, ci şi ale coastelor Antarcticii erau poziţionate exact unde ne-am aştepta, în zilele noastre, să le găsim. Însă, acolo unde se întinde acum o mare tulburată de furtuni, la sud de Ţara de Foc, exista o punte îngustă de teren până în Antarctica. Centimetru cu centimetru, cei doi au comparat harta lui Piri Reis cu profilurile terestre pe care le obţinuseră prin intermediul celei mai moderne tehnologii, atât din aer, cât şi cu ajutorul sonarului, pe mare. Către sfârşitul Epocii de Gheaţă, în urmă cu aproximativ 12.000 de ani, a existat într-adevăr o punte de uscat exact în locul respectiv. În regiunea polară sudică, Piri Reis cartografiase linia coastei şi golfurile cu o

acurateţe extraordinară, ca şi insulele din largul acestor coaste. „Nimeni nu poate să vadă astăzi aceste coaste şi insule, căci sunt acoperite de o calotă groasă de gheaţă”. 7

Lucrurile nu erau diferite nici în vremea lui Piri Reis şi, atunci, de unde a obţinut aceste informaţii?

În cursul Anului International al Geofizicii din 1957, călugărul iezuit Lineham, care era, la vremea respectivă, director al

Observatorului Weston şi cartograf al Marinei Statelor Unite, a examinat harta lui Piri Reis. E a ajuns la aceleaşi concluzii precum colegii săi. Partea antarctică dovedea o acurateţe incredibilă, prezentând numeroase detalii, care au devenit cunoscute în general abia în urma expediţiilor suedezo-britanico-norvegiene din 1949 şi 1952. La data de 28 august 1958, Universitatea din Georgetown a organizat o audiere publică pe tema misterului hărţii lui Piri Reis. Dă-mi voie să citez câteva extracte.

Walters: Ne este greu, astăzi, să înţelegem cum le-a fost posibil cartografilor din urmă cu mai multe secole să fie atât de precişi, de vreme ce am inventat abia recent metoda modernă, ştiinţifică, de cartografiere. **Mallery:** Desigur, a fost o problemă cu care ne-am bătut foarte mult capul. Nu ne putem imagina cum a fost posibil să se realizeze o hartă atât de precisă în lipsa avioanelor. Însă rămâne faptul că au reuşit. Şi nu

doar atât: au avut măsurători absolut exacte ale longitudinilor, lucru care nouă ne-a fost posibil abia în ultimii 200 de ani.

Walters: Părinte Lineham, ai fost implicat în cercetările seismologice din Antarctica. Împărtăşeşti entuziasmul cu privire la aceste noi descoperiri?

Lineham: Sigur că da. Prin metoda seismologică, am descoperit lucruri care par să confirme foarte multe dintre desenele reproduse pe hartă: masele de uscat, proiecţia munţilor, mărilor, insulelor… Cred că metoda seismologică ne va permite să înlăturăm, ca atare, mai mult din calota glaciară din regiunile reprezentate pe harta lui Piri Reis, iar aceasta va dovedi că această hartă este chiar mai precisă decât suntem pregătiţi deocamdată să acceptăm.**8**

După ce presa academică americană a făcut relatări pe tema hărţii, aceasta a ajuns şi în atenţia lui Charles Hapgood, profesor de istorie la Universitatea Keene din New Hampshire.

El a obţinut un exemplar şi a început să-l analizeze minuţios, împreună cu studenţii lui. Rezultatul acestei munci în colectiv a îmbrăcat forma unei lucrări ştiinţifice publicate, ale cărei concluzii sunt dezvăluite în Cuvântul-înainte:

Această carte conţine istoricul descoperirii primei dovezi solide că un popor avansat era cu mult superior tuturor celorlalte grupuri umane despre care pomeneşte istoria… Pare incredibil,

însă mărturiile dovedesc cât se poate de clar că a existat un popor străvechi, care a cartografiat coastele Antarcticii într-o vreme în care acestea nu erau ascunse de gheaţă. Este la fel de clar că acest popor trebuie să fi avut acces la instrumente de navigaţie pentru a putea determina longitudinea într-un mod cu mult superior tuturor celor cunoscute de noi până la mijlocul secolului al XVIII-lea. Până în acest moment, cercetătorii au respins asemenea ipoteze ca fiind mituri, însă aici, în faţa noastră, se află dovezile indisputabile.**9**

La data de 6 iulie 1960, Harold Z. Chimeyer, în acel moment şef al Departamentului Forţelor Aeriene ale Statelor Unite, care era implicat în cartografierea Antarcticii, i-a scris profesorului Charles Hapgood:

Coastele [pe harta lui Pin Reis] trebuie să fi fost cartografiate înainte ca Antarctica să fie acoperită de gheaţă. Gheaţa din această regiune are, în zilele noastre, o grosime de aproximativ 1, 6 km. Nu avem absolut nicio idee cum pot fi puse de acord datele de pe harta lui Piri Reis cu cunoştinţele geografice de la nivelul anului 1513.**10**

Profesorul Hapgood şi studenţii săi au lucrat pe harta lui Piri Reis timp de doi ani. Ce caroiaj de coordonate a folosit turcul? Unde se afla punctul de referinţă pentru aceste coordonate? A devenit curând clar că acesta trebuia să se afle în Egipt, în Alexandria, mai precis. În mod evident, Piri Reis

ţinuse seama de forma sferică a pământului, dar cum? S-a dovedit că trebuie să fi folosit un sistem trigonometric (triangulaţia). Dar de unde l-a luat?

Grecul Eratostene (mort în 275 î. Hr.) a fost un cunoscut cartograf al Antichităţii. Fusese chiar directorul Bibliotecii din Alexandria, în vremea lui Ptolemeu al III-lea. A scris trei cărţi despre măsurările cartografice (*Geographika*). Însă, a fost clar că Eratostene nu a folosit trigonometria pentru realizarea hărţilor sale. Profesorul Hapgood şi studenţii lui au fost convinşi curând că acel cartograf răspunzător de originalul din care s-a inspirat Piri Reis „avusese acces la o ştiinţă mai avansată decât cea a grecilor antici”.**11** Hărţile şi documentele pe care le-a folosit turcul trebuie să provină din surse ştiinţifice active într-un trecut foarte îndepărtat.

Profesorul Hapgood şi echipa sa au putut în curând să realizeze tabele comparative precise între harta lui Piri Reis şi hărţile moderne. Discrepanţele sunt mici şi, în multe cazuri, nici măcar nu există practic. Este ceva uluitor. Cum este posibil ca linia coastelor Antarcticii, împreună cu insulele din largul lor, care se află sub o platoşă de gheaţă de milenii întregi, să ajungă pe o hartă veche? Şi atât de precis, încât comparaţiile cu cele mai recente hărţi dezvăluie foarte rar discrepanţe şi, în multe locuri, nu prezintă absolut nicio inadvertenţă. Miracol? însă miracolele sunt întemeiate şi ele pe o realitate.

Dar, în ciuda acestei acurateţi deosebite, harta lui Piri Reis are un defect care nu poate să fie explicat în niciun fel. Despre acest aspect, Hapgood a spus: „Părţi din Caraibe, de pe harta lui Piri Reis, ne-au ridicat cele mai mari probleme. Nu par să corespundă restului tabloului”.**12** Harta prezintă numai coastele răsăritene ale Cubei. Întreaga parte apuseană lipseşte. În schimb, în partea apuseană este ataşat ceva care nu poate să fie Cuba şi este de două ori mai mare decât sunt insulele Caraibe din zilele noastre. Hapgood a afirmat despre acest fapt: „Ciudat de spus că pe harta lui Piri Reis există o întreagă coastă de vest, unde această insulă este, de fapt, trunchiată”. „Este evident că Piri Reis a avut probleme cu

Cuba, căci a şi dat un nume greşit insulei: Espaniola. Cristofor Columb nu a botezat Cuba „Espaniola”, dar a numit insulele învecinate cu ea, Haiti şi Republica Dominicană, „Hispaniola”. Cum de a scăpat această greşeală ţipătoare **într-o** hartă altminteri perfectă? Profesorul Hapgood bănuieşte că Piri Reis a folosit o hartă foarte veche, pe care Cuba era desenată cu totul altfel decât este astăzi, dar că a avut şi o hartă a lui Columb sau – aşa cum spune Piri Reis în cartea sa *Bahrtye* – l-a întrebat pe un marinar care participase la călătoria lui Columb când se realizase descoperirea. Greşeala privitoare la Cuba putea să apară dintr-o confuzie între harta lui Columb (şi/sau discuţia cu marinarul), pe de o

parte, şi vechea hartă din sursă necunoscută, pe de alta.

Este posibil ca acesta să fie adevărul. Însă ce apare pe harta originală, străveche – care ar fi putut foarte bine să provină din Biblioteca din Alexandria – în locul Cubei? Cum este posibil ca cineva ca Piri Reis să ajungă să facă un asemenea talmeş-balmeş cu insula Cuba din Caraibe, în schimb, să reproducă atât de exact coastele. Antarcticii? Fără îndoială, trebuie ca în originalul necunoscut să fi apărut altceva, probabil o insulă mare. Este posibil să fi fost Atlantida?

Nivelul actual al cunoştinţelor noastre nu este în măsură să răspundă la această întrebare. Câteva indicii însă ne pot da un răgaz de gândire. Columb a numit nou descoperitul uscat „Hispaniola”, însă indienii băştinaşi îl numeau „Quisqueya” sau „Mama uscaturilor”.[14] Să fie vorba de o referire la o tradiţie străveche? în versiunea grecească a legendei Atlantidei, Platon o numeşte „Polis Atlantida” sau „Oraşul lui Atlas”.

Absolut ciudat, această denumire apare şi în mai multe poveşti din America Centrală. Acel misterios tărâm Tuia, despre care vorbesc mayaşii, se numea odinioară „Izmachi” şi, înainte, Aztlan. Joachim Ritistig, fost director al Şcolii Germane din El Salvador şi expert în calendarul mayaş, a scris o broşură în care stabilea relaţii uluitoare între Atlantida şi culturile indienilor din America Centrală.[15] Potrivit cercetărilor sale, din

textele mayaşe se poate vedea clar că, în anul 12901, în Guatemala de azi, exista un oraş cu numele Aztlan.

Are chiar şi o aşezare geografică precisă: 15° 33 – 5 Nord;

890° 05, 5 Vest. Nu sunt în poziţia să judec dacă aceste concluzii ale lui Ritistig sunt corecte sub toate aspectele şi, de asemenea, ştiu că, în jurul anului 12901 î. Hr., nu existau încă mayaşi. Însă, acesta nu este sfârşitul problemei: triburile îşi schimbă numele şi păstrează uneori amintirea unor tradiţii vechi de mii de ani. În oraşele mayaşe (ulterioare), au fost realizate sculpturi care continuă să provoace stupoare şi pe care nu le înţelege niciun expert în cultura mayaşă. Câteva exemple de prim rang apar în metropola antică mayaşă Copan din Honduras. Şi, cu cât priveşti mai mult aceste stele ciudate şi „structuri antropomorfice”, cu atât mai mult te gândeşti la o civilizaţie ultrastrăveche, tehnică. Aceste personaje au fost, fără îndoială, imortalizate în piatră de o societate care uitase de mult cum funcţionaseră cândva asemenea mistere tehnice. Aspectul important era că aveau legătură cu zeii. Chiar şi basorelieful de pe piatra de mormânt, celebră în întreaga lume, de la Palenque (Mexic), despre care experţii cred că i-a aparţinut conducătorului mayaş Pacal, aparţine acestui tip. Concepţia diverşilor cercetători ai Americii străvechi, potrivit căreia acestea sunt reprezentări

ale unor „monştri cosmici de rău augur” 16, nu are o înrâurire utilă sau logică asupra pietrei de mormânt de la Palenque.17

Şi chiar nu ar trebui să uităm că binecunoscutul cuvânt „aztec” vine de la „Aztlan”. Se spune că „poporul lui Aztlan”, strămoşii aztecilor, ar fi trăit la origini pe o insulă.18 Şi călugărul spaniol Fra Diego Durin scrie, în lucrarea sa *Istoria noilor teritorii indiene din Noua Spanie*, că se spunea că triburile s-ar fi refugiat în grotele din „Aztlan şi Tecolhuacan” după o catastrofă îngrozitoare. Patria lor iniţială fusese Aztlan.19

Deşi nu vreau să pornesc în căutarea Atlantidei, nu aş avea nimic împotrivă să pariez că se întindea undeva în regiunea caraibă. În mod evident, Platon a declanşat ceva cu a sa poveste a Atlantidei. Au fost scrise aproximativ 3.600 de cărţi despre ea.20 Acest subiect aparent nesfârşit stimulează o intensă dezbatere şi trezeşte foarte mult interes. Fără îndoială că oamenii vor specula în legătură cu locul în care se afla Atlantida până la identificarea ei, dar un lucru este cât se poate de sigur din perspectivă geologică. Este imposibil ca Atlantida să se fi „scufundat”, în sensul simplei sale submersii. Geologul doctor Johannes Fiebag explică de ce:

Compararea planşeului marin cu uscatul dezvăluie o diferenţă fundamentală între ele. Planşeul marin este format în general din plăci

foarte plate, în vreme ce continentele sunt blocuri vaste, care plutesc pe aşa-numita astenosferă. Oriunde se observă o zonă de subducţie, la regiunea de graniţă dintre un continent şi un ocean, se constată că planşeul marin intră sub continent. Aceasta se întâmplă deoarece planşeul marin constă în special din bazalt, iar continentele sunt în general din granit şi sedimente. Bazaltul are o greutate specifică mai mare, acesta fiind motivul pentru care plăcile oceanice mai grele se scufundă întotdeauna, iar continentele, care plutesc asemenea aisbergurilor pe astenosferă, nu se scufundă.

Acest lucru ar fi absolut imposibil din punct de vedere fizic. Un continent cum ar fi Atlantida nu se poate scufunda. Este împiedicat s-o facă de greutatea sa specifică.[21]

În ciuda acestei perspective clare, ştiinţifice, Atlantida a dispărut de pe faţa pământului, „s-a scufundat în adâncuri", cum a spus Platon. Însă, o porţiune de uscat nu trebuie să se scufunde pentru ca valurile să o acopere – acest lucru se poate întâmpla în cazul creşterii nivelului apelor mării. Şi nimeni nu pune în discuţie faptul că asta s-a întâmplat odată cu topirea gheţarilor, la sfârşitul Epocii Glaciare. Însă creşterea nivelului apelor mărilor s-a produs lent, şi nu „într-o singură noapte îngrozitoare" (Platon). Locuitorii avansaţi din punct de vedere tehnic ai Atlantidei ar fi putut să se salveze la timp, urcându-se în

ambarcaţiuni – cu excepţia cazului în care o catastrofă cosmică s-ar fi produs simultan cu topirea gheţarilor; sau cu excepţia situaţiei în care o asemenea catastrofă, poate un asteroid care a lovit Pământul, a provocat un imens val mareic care, la rândul său, a dus la topirea gheţii. În zilele noastre, avem date care confirmă limpede că, la un moment dat în trecutul omenirii, trebuie să se fi produs o catastrofă imensă.

Geologii au descoperit corali oceanici în Hawaii, la o înălţime de 300 m, care trebuie să fi fost depozitaţi acolo de un val mareic.[22]

În urmă cu aproximativ „400 de ani, temperaturile de pe pământ au crescut cu 7 grade în decursul unui deceniu: „În anul 1993, mostre prelevate în urma forajelor din gheaţa Groenlandei au dezvăluit că, în mod surprinzător, Epoca Glaciară nu s-a încheiat lent, ci a luat sfârşit brusc”.[23]

În ultimii 67 de ani, astronomii au descoperit în total 108 planete mici, care au trecut prin apropierea Pământului. Una dintre ele, denumită XFII, va reveni la o distanţă de numai câteva milioane de kilometri la data de 26 octombrie 2028. Orice impact al unui asteroid cu suprafaţa oceanului ar produce un val mareic. „Mai multe mii de kilometri de coaste ar fi inundate, nenumărate oraşe ar fi transformate într-un pustiu acoperit de noroi”. [24]

Eu fac parte dintr-o generaţie care consideră

că o catastrofă climaterică este o posibilitate foarte serioasă. Aşa-numitul „efect de seră” se răspândeşte pe suprafaţa Pământului şi provoacă o creştere a temperaturilor. De aceasta este vinovat omul, deoarece produce periculosul dioxid de carbon (CO2). Oricine nu se aliniază la această concepţie a iminentei condamnări este considerat iresponsabil şi nerezonabil. Nu mai contează că 81 la sută din climatologii americani abordează efectul de seră dintr-o perspectivă cu totul diferită, pe baza unor date convingătoare. Lumea dezinformării ideologice merge înainte neabătută. Computerele primesc date false „care sunt bazate pe modele de simulare nelămurite”.**25** Foarte puţin din ceea ce catadicsesc să ne spună cercetătorii climatologi este exact. Prea mulţi dintre aceşti activişti pentru mediu merg pe principiul „mega-gunoi bagi, mega-gunoi obţii”.

Şi sunt plătiţi chiar bine pentru aceasta. În politică, totul este posibil!

În mod evident, acestor oameni le lipseşte conştiinţa istorică. Nimeni nu poate să pună la îndoială în mod serios faptul că nordul Europei a fost învăluit într-o Epocă Glaciară în urmă cu 10.000 de ani. Există în teren blocuri de piatră rotunjite ce dovedesc acest lucru – cunoscute în geologie sub numele de „blocuri eratice” – care au venit pe spatele gheţarilor. Ce anume a dus atunci, şi în cazul multor altor variaţii de temperatură, la creşteri abrupte ale temperaturilor şi la epocile

glaciare ulterioare?

Platon a înţeles corect. Au existat pustiiri periodice, mai ales în regiunile de coastă, cu sau fără ajutorul omului. Acum, sunt la fel de preocupat ca oricine altcineva să păstrez lumea curată. Însă obiectez la o mentalitate paralizantă, „a lipsei de viitor”; care, prin lipsa de cunoaştere a istoriei pământului, invocă drama vinovăţiei, chiar a păcatului originar. Este mai curând o dramă care a avut deja mai multe reprezentaţii, niciuna dintre ele nefiind provocată de tendinţa politică preferată a momentului.

Creşterea nivelului apelor mărilor s-a produs *într-adevăr* şi catastrofe au avut loc *într-adevăr*. Avem harta lui Piri Reis cu Antarctica lipsită de gheaţă, care poate să demonstreze acest lucru. Iar, în largul insulei Okinawa, în Japonia, se găsesc structuri subacvatice străvechi. Este posibil să fi auzit de asemenea că Sahara a fost odinioară o grădină fertilă – şi chiar nu contează cine este martorul la care apelez pentru a susţine această afirmaţie: dacă este geograful grec Strabon (circa 62 î. Hr. până în 26 d. Hr.), istoricul roman Gaius Plinius Caecilius Secundus (61-” 3 d. Hr.), grecii Hesiod, Herodot ori Hecataios (550 – 480 î. Hr.), Diodor din Sicilia (secolul I î. Hr.) sau anticul fenician Sanchuniathon (aproximativ 1250 î. Hr.). Indiferent dacă citez patriarhi biblici antediluvieni, lista babiloniană antică a regilor ori textele antice indiene şi tibetane, ajungem la

acelaşi rezultat final. Toţi relatează evenimente care s-au petrecut în urmă cu 10.000 de ani sau mai mult. Am menţionat în *Prefaţă* că aceasta nu este o carte de istoria Greciei, ci de poveşti ale Greciei. Aceste poveşti sunt în mod evident cu mult mai vechi decât stabilesc cercetările, cu toate că nu pot fi datate precis deocamdată. Însă, multe dintre evenimentele descrise au legătură, într-un fel sau altul, cu înalta tehnologie din Antichitate. Carul zburător al lui Apollo şi robotul Talos, care patrula în Creta, sunt numai două exemple. Însă înalta tehnologie din Antichitate nu se prea potriveşte cu oamenii Epocii de Piatră. De unde şi demonstraţia pe care o fac eu: zeii au fost astronauţi extratereştri.

Faptul că ştiinţa noastră, care influenţează şi mijloacele de informare în masă, nu vrea să ştie nimic din toate acestea nu este altceva decât un indiciu al slăbiciunilor sale. Însă aproape că nu are sens să te înfierbânţi pe această temă în propria mică seră. După cum a spus odată Marc Aureliu, împărat roman, „este iraţional să te superi pe lume, căci ei nu-i pasă câtuşi de puţin de asta”.

Postfaţă despre Atlantida

Au trecut mai mulţi ani de când am redactat manuscrisul cărţii *Odiseea Zeilor*. Însă fluxul de informaţii nu s-a redus. Aproape lunar, pe biroul meu ajung texte din cărţi străvechi, cărţi care sunt accesibile de sute de ani, al căror conţinut poate

să se întoarcă în timp milenii întregi şi pe care cineva, la un moment dat, a decis să le traducă. Însă aceste traduceri antice nu reprezintă un bloc monolitic. Spre deosebire de ştiinţele exacte, ştiinţele legate de culegerea de informaţii sunt vii şi se adaptează la noile descoperiri. Ştiinţele legate de culegerea de informaţii, în care indiciile sunt puse în ordine şi cuvintele sunt cântărite, nu sunt dogmatice. Ştiinţa este vie. Timpul nu se opreşte niciodată.

Unde s-a aflat de fapt Atlantida? încă din 1954, L. Sprague de Camps, în cartea sa *Continente uitate*, prezenta o listă cu 50 de locuri în care diverşi cercetători presupun că s-ar fi aflat Atlantida. Ei au inclus nordul Ceylonului, Mongolia, Spitsbergen, Cartagina, Cadez (vechiul nume pentru Cádiz), munţii Atlas, Tartessos (Spania), Africa de Sud, Tunisia, centrul Franţei, Caucaz, vestul Mării Mediterane, Marea Nordului, Sahara, Prusia răsăriteană, Marea Baltică, munţii Ahaggar (Algeria), Groenlanda, Iran, America Centrală, Irak, Crimeea, Indiile de Vest, Belgia, Olanda, Suedia, Catalonia, insulele britanice, Arctica, un continent în Pacific, Australia şi sudul Indiei. Iar din 1954, au fost adăugate Creta, Bimini, Santorini, Azorele, capătul sudic al Japoniei şi, cea mai recentă aşezare, Troia.

Până când un batiscaf va fotografia ruinele Atlantidei, rămâne lipsit de sens să speculăm pe tema aşezării sale geografice. Fiecare cercetător

poate să prezinte temeiuri rezonabile pentru care Atlantida s-ar afla în locul lui favorit. Şi totuşi, nimeni nu a găsit-o încă.

După cum am spus clar în această carte, iau în serios descrierea lui Platon. Atlantida *a existat* în realitate. Dar *când*?

Platon ne dă asigurări că egiptenii au păstrat toate informaţiile din vremuri străvechi în documente scrise din templele lor şi le-au protejat împotriva distrugerii.[2] Potrivit acestor consemnări din temple, între Atlantida şi continent a izbucnit un război, aceasta petrecându-se cu 9.000 de ani în urmă. Dacă adăugăm intervalul de timp de la Platon până la noi, s-ar ajunge la mai mult de „400 de ani. Ciudat, deoarece istoriograful clasic grec Herodot se referă la cifre similare. Herodot este numit şi „părintele istoriografiei". În cartea a doua a *Istoriilor* sale, Herodot relatează vizita pe care a făcut-o la Teba (actualul Luxor). Preoţii i-au arătat 341 de statui, cu o scurtă explicaţie pentru fiecare în parte. Aceste 341 de statui corespund celor „340 de ani. În vremurile anterioare acestor „340 de ani, zeii au locuit pe pământ şi „de atunci nu a mai existat niciun zeu cu înfăţişare umană în Egipt... Egiptenii sunt foarte siguri de acest lucru pentru că au calculat şi consemnat încontinuu perioadele regilor şi ale înalţilor preoţi".[3]

De ce nu există consemnări scrise din acele timpuri, care se situează cu peste 10.000 de ani în urmă? Caută în Platon (sublinierile mele cu

caractere italice):

„Motivul este după cum urmează: distrugerile care s-au abătut şi se vor abate asupra omenirii sunt numeroase şi de multe feluri diferite, cele mai puternice dintre ele fiind prin foc şi apă, altele mai mici din nenumărate alte cauze. Datorită poveştii, pe care şi tu o spui, că acum multă vreme Phaeton, fiul lui Helios, a luat frâiele carului tatălui său, dar, nefiind în stare să ţină calea tatălui său, a distrus largi întinderi de pământ prin foc şi a murit el însuşi din cauza unui fulger – poate să pară o poveste cu zâne, *dar reprezintă într-adevăr o deviere a corpurilor cereşti care se rotesc în jurul Pământului şi un cataclism la suprafaţa pământului printr-o uriaşă conflagraţie, care se repetă la mari intervale de timp*”.

Dacă Platon are dreptate, atunci trebuie să fi avut loc o catastrofă planetară în sistemul nostru solar în urmă cu X mii de ani. „O *deviere a corpurilor cereşti care se rotesc în jurul Pământului...*” De unde ştia cineva ceva despre orbitele planetare în urmă cu 2.400 de ani? în secolul al XVII-lea, Galileo Galilei trebuia să fie executat din cauza a ceea ce spusese despre planete. Asta voia Inchiziţia. Însă, toate lucrurile gândite de Galilei puteau fi găsite deja în Platon. Mai mult de-atât, o catastrofă planetară ar fi afectat şi alte popoare de pe planetă. La urma urmelor, pământul este o sferă care se roteşte în jurul propriei axe la fiecare 24 de ore. Există

consemnări ale acestui eveniment în alte părţi în afara bazinului Mediteranei?

În cursul şi după cuceririle spaniole, în America Centrală, au fost scrise aşa-numitele *Cărţi Chilam Balam. Chilam* înseamnă „profet” sau „interpret al zeilor”, iar „balam” înseamnă „jaguar”. Aceste cărţi se disting una de cealaltă prin adăugarea numelui locului în care sunt păstrate. Astfel, există o carte *Chilam Balam* de la Mani, una de la Balam, altele de la Chumayel, bdl, Tekax şi aşa mai departe. Cărţile, scrise cu caractere latine, dar în limba yucatec, au fost realizate între secolele al XVI-lea şi al XVIII-lea. Conţinutul a fost compilat de mulţi preoţi şi scris de multe mâini diferite. Întreaga poveste este un amestec de mituri antice şi profeţii absconse – a căror interpretare este adeseori dificil de înţeles – compuse în urmă cu aproape 500 de ani. Pe de altă parte, sursele din care şi-au obţinut informaţiile preoţii sunt foarte vechi. Aceste surse originale lipsesc pentru simplul motiv că spaniolii au distrus manuscrisele mayaşe (cu excepţia a trei, dintre care două sunt aproape indescifrabile). Putem să ne întrebăm foarte bine dacă nişte cărţi vechi de 500 de ani ne mai pot spune ceva despre originile omenirii şi despre zei. Ştiu că musulmanii pot să recite *Coranul* verset cu verset. Am cunoscut creştini care ştiu *Noul Testament* pe dinafară şi evrei care pot reproduce pe loc Tora (Pentateuhul, cu cele Cinci Cărţi ale lui Moise) din

memorie. Mulţi credincioşi cunosc elementele esenţiale ale religiilor lor – chiar dacă nu cuvânt cu cuvânt, pe dinafară.

Dacă un război îngrozitor ar face praf toate bibliile, dar ar supravieţui câţiva preoţi şi credincioşi laici pioşi, Sfintele Scripturi ar putea fi reconstituite şi rescrise din memorie. Acelaşi lucru s-a petrecut şi în America Centrală în secolul al XVI-lea. Preoţii şi bătrânii triburilor au adunat memoriile şi poveştile tradiţionale din vremurile zeilor. Numai hârtia pe care au fost scrise a fost nouă. Crearea pământului este prezentată în *Cartea Chilam Balam* de la Chumayel după cum urmează:

Aceasta este istoria lumii, aşa cum a fost ea scrisă în vremurile străvechi, deoarece nu a trecut încă timpul pentru a face asemenea cărţi… astfel încât popoarele mayaşe pot acum să afle cum s-au născut în această ţară… S-a întâmplat în Katun 11 Ahau (data), când Ah Muzencab (zeul pogorât din ceruri) şi-a făcut apariţia.

A fost vremea când a coborât focul, când funia a căzut, urmată de stânci şi de copaci…**4**

Cartea *Chilam Balam* de la Mani menţionează chiar şi pogorârea acelor zei: „Aceasta este povestea pogorârii unui zeu, a celor 13 zei şi a o mie de zei, care i-au învăţat pe preoţii Chilam Balam, Xupan, Nauat…” **5**

În afară de aceste cărţi *Chilam Balam*, există şi manuscrise mexicane antice, în America

Centrală. Un amalgam de texte cu numeroase ilustraţii a fost strecurat de acolo de isteţul abate Brasseur de Bourgbourg. Acest abate Brasseur a fost un geniu al limbilor străine. Învăţase azteca în Mexic şi a putut să descifreze manuscrise antice cu ajutorul preoţilor azteci. Brasseur i-a dat unuia dintre aceste manuscrise numele mentorului său indian, Chimalpopoca. Ca urmare, textul este denumit *Codex Chimalpopoca.*[6] Potrivit codexului, zeii au creat prima oară cerul şi pământul, apoi a coborât sfredelul de foc. Acestea fiind făcute, zeii s-au gândit care dintre ei să trăiască în viitor pe pământ: „cu părere de rău este cumpănit de către cel cu veşminte de stele, cu bogăţia stelelor, cu iubită în apă, cel care vine peste popor, calcă pământul, Quetzalcoatl”.[7]

Acelaşi codex afirmă, de asemenea, că soarele a devenit vizibil abia în al cincilea eon, iar în acesta „au fost create pământul, cerul şi cele patru feluri de locuitori oameni”. A fost imposibil să se descopere de unde aveau ştiinţă mexicanii antici de cele patru feluri de oameni.

Un mare foc spectral şi soarele întunecându-se într-o noapte ciudată sunt descrise în termeni dramatici: „Fusese creat cel de-al doilea soare. Patru Jaguar era semnul zilei sale. Se numeşte soare de ianuarie. S-a întâmplat că cerul s-a prăbuşit înăuntru şi soarele nu şi-a urmat calea în acel timp. Miezul zilei, [care] de-abia sosise, imediat s-a preschimbat în noapte”.[8]

La ce se referă aceasta? La inversarea geomagnetică? La o modificare bruscă a axei pământului? Acest spectacol incomprehensibil s-a transformat într-o catastrofă globală în eonul celui de al treilea soare:

Se numeşte soarele ploii de foc. În acest eon s-a întâmplat că a plouat cu foc şi locuitorii săi au fost arşi… Străbunii spun că în acele vremuri au fost risipite nisipurile din stânci pe care le vedem acum şi lava andezitică plină de bulbuci a bolborosit la suprafaţă şi în acele vremuri s-au depus diferitele roci roşiatice.**9**

Despre ce este vorba aici?

După cum toată lumea ştie, între Marte şi Jupiter există un gol nenatural, în care se găsesc mii de asteroizi. Originile acestei centuri de asteroizi reprezintă un subiect controversat până în zilele noastre. Una dintre teorii susţine că resturile provin de la o planetă care a explodat. Descrierea din *Codex Chimalpopoca* s-ar potrivi foarte bine acestei teorii. Explozia unei planete din sistemul nostru solar ar ascunde soarele luni de zile sau, pe bună dreptate, chiar ani. Praful cosmic ar străbate întregul sistem solar, resturi încinse la roşu ar lovi pământul. Bombe încinse la alb ar sfâşia pielea delicată, subţire, a planetei noastre, ar smuci-o şi ar legăna-o – nu numai din cauza rachetelor cosmice, ci şi din cauza modificării forţelor gravitaţionale ale sistemului solar. Planeta explodată ar provoca un

dezechilibru al structurii complexe a orbitelor noastre planetare. Potopuri, soarele ascuns şi o ploaie de foc ar fi consecinţele logice. Locuitorilor pământului li s-ar părea ca şi cum cerul s-ar aprinde şi ar cădea peste ei. Toate elementele ar fi dezlănţuite, oceanele s-ar revărsa peste uscat, uragane ar ridica în aer mase uriaşe de apă şi ar erupe vulcani peste tot.

Aşa ceva este relatat în *Codex Chimalpopoca* şi în Platon? Continuarea acestei drame este descrisă în *Popol Vuh,* cartea sfântă a mayaşilor quiché.**10** În ea, se poate citi că oamenii au rătăcit fără ţintă şi şi-au căutat cu înfrigurare adăpostul în faţa forţelor care fuseseră dezlănţuite. În pragul morţii prin înfometare, indienii s-au adunat într-un număr din ce în ce mai mare pe vârful muntelui Hacawitz – numit şi „locul de odihnă”. Tremurând de frig, au stat în noaptea fără sfârşit, ghemuiţi alături de imaginile zeilor lor, neînţelegând ce se petrecuse:

Somnul nu era pentru ei şi nici odihna. Mare era plângerea lor în străfundul sufletelor lor că nu mai veniseră zorii şi nu se mai făcuse lumină. Singura lor expresie era aceea de deznădejde, de profundă tristeţe şi descurajarea îi copleşise; erau pe de-a întregul copleşiţi de durere… Oh, dacă doar ar fi putut vedea naşterea soarelui, spuneau, şi vorbeau mult între ei… Şi pe urmă a răsărit soarele. Şi animalele mici şi animalele mari s-au bucurat peste măsură, toate adunate în jurul

râurilor şi ravinelor; iar cei care erau împreună pe vârfurile munţilor şi-au îndreptat privirile către locul în care răsărea soarele**...”**

Pe o scară a timpului generoasă, s-a calculat că regatul mayaş ar fi existat între anii 1500 î. Hr. Şi 1600 d. Hr. Însă, în acest interval de timp, nu a existat nicio catastrofă globală. Egiptenii, babilonienii, grecii şi de asemenea romanii ar fi menţionat-o. În ultimii 3.000 de ani, soarele nu s-a întunecat, cerurile nu s-au aprins, niciun potop nu a distrus faţa pământului, niciun „zeu” nu a coborât de pe firmament. Prin urmare, trebuie să presupunem că acele cronici ale indienilor din America Centrală descriu evenimente care s-au petrecut înaintea vremii lor. Nu există nicio diferenţă faţă de relatarea lui Platon, pe faţa cealaltă a globului.

Mayaşii au născocit termenul „lumea nouă” pentru perioada care a debutat după distrugere. În această „lume nouă”, astronomia a continuat să fie considerată predominantă printre ştiinţe. Mayaşii erau pur şi simplu obsedaţi de ea. În acest context, orice observaţie a cerului pare să intre într-una din următoarele două categorii: 1) modificări ale mişcărilor de pe firmament şi 2) catastrofe cosmice. Acest lucru este confirmat de misionarul şi cercetătorul culturii mayaşe Bernardino de Sahagun (1500 – 1590). Acest călugăr franciscan a întreprins cercetări nu doar ale limbii aztecilor, ci şi a limbii indienilor nahua.

Acest grup de populaţii indiene exista deja în vremea toltecilor – aproximativ 100 î. Hr. Limba lor, *nahuatl*, era vorbită de cea mai mare parte a populaţiei rurale în vremea lui Bernardino de Sahagun. Bernardino de Sahagun era şeful Colegiului Santa Cruz de pe coastele caraibiene, care erau vizitate de numeroşi indigeni. Sahagun stătea printre ei săptămâni de-a rândul, le cultiva prietenia şi îi întreba ce ştiau despre trecutul triburilor lor. El a consemnat răspunsurile în cartea sa *Historia General de las Cosas de Nueva Espana*[12] (Istoria generală a lucrurilor din Noua Spanie). În ea, popoarele indigene îşi descriu frica de fenomenele cereşti:

Când a venit noaptea, toată lumea era înspăimântată, oamenii se aşteptau, aşa cum spuneau, ca sfredelul de foc să cadă cum nu trebuie. Pe urmă, toţi ar fi fost distruşi, ar fi venit sfârşitul, s-ar fi făcut noapte pentru totdeauna. Soarele nu ar mai fi răsărit, astfel încât s-ar fi făcut complet întuneric. Monştri *tzitzitzimi* ar fi venit şi i-ar fi omorât pe oameni… şi nimeni nu s-a întins pe pământ, se spunea, ci oamenii s-au urcat pe acoperişurile plate. Într-o mare măsură, toată lumea a fost stăpânită de credinţa ocultă că trebuie să se teamă de ceruri, de stelele al căror nume este „cele multe” şi de „sfredelul de foc”.[13]

Historia se referă de asemenea la „stelele cu fum”, cu toate că nu este clar dacă este vorba despre meteoriţi sau de stele căzătoare. Iar, când

soarele a dispărut, chiar şi unii dintre zei au fost tulburaţi când s-au uitat pe firmament: „Aşa cum s-a spus, cei care s-au uitat acolo au fost Quetzalcoatl, căruia i se mai spunea şi Ecatl, apoi Totec sau stăpânul inelului, mai apoi Tezcatlipoca cel roşu. Pe urmă, cei care îşi spun şerpii norilor”.[14]

Numele zeilor mayaşi şi azteci din America Centrală sunt complet diferite de cele din Egipt şi Grecia Antică. Cu toate acestea, consemnările străvechi sunt similare din multe puncte de vedere. (Pentru a-l scuti pe cititor de repetiţiile inutile, mă refer la ultimele două cărţi ale mele, *History is Wrong* şi *Amurgul zeilor*.[15, 16])

În afara hărţii lui Piri Reis, în afara celor „340 de ani de la Herodot, în afara remarcii lui Platon referitoare la 9.000 de ani înaintea vremurilor noastre (până astăzi, „400 de ani), în afara zeilor întronaţi în ceruri – atât în America Centrală, cât şi în Grecia şi în Egipt – sunt şi alte legături. Arheologul Otto Muck a subliniat încă acum 35 de ani rădăcini lingvistice comune pentru America Centrală şi Spania:

Bascii trăiesc încă în Spania şi în sud-vestul Franţei zilelor noastre. Platon afirmă în mod expres că această parte a Europei a aparţinut regatului atlantean. Bascii au fost pe solul european vecinii cei mai apropiaţi ai Atlantidei, dintre aceştia existând în continuare grupuri etnice... Unul dintre motive este dat de basci

înşişi. Au încă o amintire clară, limpede, a Atlantidei.[17]

Muck scoate în evidenţă faptul că, şi în zilele noastre, bascii posedă aceleaşi trăsături faciale, cu nasuri acviline, ca mayaşii din Mexic. Poartă şi în zilele noastre îmbrăcăminte similară, folosesc aceleaşi cuţite şi îşi cultivă câmpul în acelaşi fel. Ciudat, atât în ţara bascilor, cât şi pe tărâmurile mayaşilor, există peste o sută de cuvinte cu aceeaşi rădăcină şi aceleaşi înţelesuri.

Aşezarea geografică a Atlantidei nu a fost încă găsită fără putinţă de echivoc. Însă sunt toate indiciile că Atlantida a existat cu adevărat. Şi atât Platon, cât şi cărţile străvechi central-americane menţionează o catastrofă planetară, care s-a produs în urmă cu circa „400 de ani. În acele timpuri, potrivit lui Herodot, zeii trăiau printre oameni. Şi, asemenea tuturor culturilor străvechi, mayaşii aşteptau cu nerăbdare reîntoarcerea acestor zei, după cum se consemnează în cartea *Chilam Balam de la Tizimin*:

Au coborât de pe căile stelelor… vorbeau limba vrăjită a stelelor din cer… Da, semnul lor este certitudinea noastră că au venit din cer… şi, când coboară din nou din cer, vor crea o nouă ordine a creaţiei lor din urmă cu mult timp.[18]

Mai este un lucru care mă descumpăneşte. Platon scrie despre un metal special – *orichalcum* – care era folosit numai şi exclusiv în Atlantida. Aliajul special al acestui *orichalcum* venea direct

de la unul dintre fiii zeilor, Poseidon. *Orichalcum* strălucea precum aurul, era foarte subţire şi aproape similar cu aurul. Într-adevăr, au fost găsite foi metalice cu un aliaj foarte ciudat, subţire ca hârtia, în ţinuturile înalte din Ecuador, America de Sud.

Acolo, în oraşul Cuenca, există o biserică numită *Maria Auxiliadora* („Maica Domnului care ajută”). Timp de mai mult de 50 de ani, părintele Carlo Crespi s-a ocupat de congregaţia catolică. El s-a bucurat de reputaţia de prieten de încredere al indigenilor şi, chiar în timpul vieţii sale, oamenii din Cuenca l-au considerat sfânt. Între timp, părintele Crespi a murit. Locuitorii au construit un memorial care îi este dedicat, unde în fiecare zi se aduc flori proaspete, până în zilele noastre.

Ce anume a avut atât de special acest preot? I-a ascultat pe băştinaşi zile de-a rândul. Le-a câştigat încrederea şi i-a ajutat în toate felurile imaginabile.

Băştinaşii i-au răspuns cu aceeaşi bunăvoinţă şi i-au dat binevoitorului preot lucrări de artă străvechi, păstrate de familiile lor în ascuns faţă de albi, secole de-a rândul. Erau fâşii metalice care păreau din aur pur. Părintele Crespi a început să atârne aceste lucrări de artă pe pereţii unei curţi interioare încuiate, însă, pe măsură ce numărul lor a crescut, le-a înghesuit suprapuse în alte două încăperi. L-am vizitat de mai multe ori în anii 1970 şi am fotografiat sute de asemenea

obiecte ciudate. Aceste fâşii metalice redau în mod continuu poveşti. Compoziţiile sunt suprapuse. Sunt chipuri încoronate de soare, capete cu fascicule radiante, piramide cu caractere indescifrabile, oameni într-un fel de „cămăşi de zale”. Apoi, sunt stele rectangulare din metal, având gravate pe ele caractere pe care nu le poate descifra nimeni. În rezumat, stelele au 14 rânduri cu patru pătrate pe fiecare din ele şi cu un caracter în fiecare pătrat – în total, 56 de pătrate cu 56 de caractere.

Aliajele acestor plăci metalice au fost examinate cu minuţiozitate de cercetătorii de la Institutul Max Planck pentru Cercetări în Domeniul Metalelor din Stuttgart. Rezultatele au dezvăluit o tehnică incredibilă de topire. Se amesteca 50 la sută cupru cu 25 la sută argint şi 25 la sută aur. Profesorul dr. Gebhardt de la Institutul Max Planck din Stuttgart mi-a scris următoarele:

Triburile preincaşe erau capabile de metode incredibile de topire şi de realizare a unor aliaje care nu au fost niciodată depăşite. Culoarea exterioară a obiectului nu spune absolut nimic despre conţinutul de aur. Aceeaşi observaţie este valabilă în privinţa greutăţii. Precursorii incaşilor erau capabili să realizeze acoperiri cu aur de numai jumătate de micron grosime care pot fi văzute, chiar şi cu microscopul, doar la o mărire de 500 de ori.[19]

Acelaşi lucru a fost confirmat şi de dr. Heather Lechtman, director al Centrului pentru Cercetarea Materialelor în Arheologie şi Etnologie de la Institutul Tehnologic din Massachusetts. Ea a întreprins un studiu îndelungat al „falsului aur incaş”. Următoarele propoziţii sunt extrase din raportul ei de cercetare.

Am analizat în laboratorul nostru mostre mai mici de artefacte. S-a dovedit că, în multe zone, acoperirea avea o grosime cuprinsă între numai O, 5 până la 2 microni şi aproape că nu era vizibilă, chiar şi cu un microscop care măreşte de 600 de ori… Au fost folosite obiecte care păreau să fie din aur sau argint pur…

Metodele de acoperire a suprafeţelor, folosite de locuitorii Americii în perioada precolumbiană pentru a conferi suprafeţelor un aspect de metale preţioase, nu au fost niciodată depăşite.[20]

Exact asta spune Platon despre singularul aliaj de *orichalcum.*

Întreaga noastră tehnologie de astăzi se bazează pe trecut. Strămoşii noştri sunt cei care au descoperit primii cum se pot extrage metalele din pământ, cum pot fi ridicate pietrele grele, cum se pot construi nave maritime, automobile, avioane şi maşini de spălat. Totul se supune evoluţiei tehnologiei. Nu există nicio evoluţie tehnologică a *orichalcului.* Ar fi trebuit, pe bună dreptate, ca popoarele băştinaşe să-şi fi pus la punct foarte laborios tehnologiile de topire şi

amestecare a metalelor. Ar trebui să existe precursoare ale acestor aliaje incredibile. Ar fi trebuit să existe un proces de învăţare.

Însă nu există niciun indiciu privind aşa ceva. *Orichalcum* pur şi simplu a apărut. Ca şi cum oamenii ar fi învăţat de la un zeu. De exemplu, în Atlantida.

Notă pentru cititor

Dacă ai ajuns până la sfârşitul acestei cărţi, este foarte posibil să fii interesat de subiectele de care mă ocup. În acest caz, dă-mi voie să-ţi fac cunoştinţă cu AASRA – Archaeology, Astronautics, and SETI Research Society – Societatea pentru Cercetări de Arheologie, Astronautică şi SETI. SETI înseamnă „Search for Extraterrestrial Intelligence" – „Căutarea formelor extraterestre de inteligenţă". AASRA adună şi publică informaţii şi idei care sprijină teoria pe care am descris-o în această carte. Planeta noastră a fost oare vizitată de extratereştri cu milenii în urmă? Cum poate fi demonstrată o asemenea teorie fascinantă? Ce anume se pronunţă în favoarea ei şi ce se pronunţă împotriva ei?

AASRA organizează conferinţe, adunări, seminare şi excursii în teren. De obicei, eu însumi sunt ghid în cursul acestor călătorii. AASRA publică revista ilustrată *Legendary Times*, cu şase numere pe an, în care pot fi găsite ultimele contribuţii la subiectul nostru, precum şi noutăţi în privinţa activităţilor noastre. Calitatea de membru al AASRA este accesibilă oricui. Suntem o organizaţie de nespecialişti şi de oameni de ştiinţă din toate domeniile. Dacă doreşti să afli mai multe, te rugăm să trimiţi o carte poştală cu numele şi adresa ta la

AASRA

P.O. Box 6400
Oceanside, CA 92052 – 6400, USA
În patru săptămâni, vei primi o broşură gratuită despre AASRA. Adresa noastră de internet este *wmwlegendarytimes.com.*
Erich von Däniken

Note

Prefaţă

1. *Der grosse Brockhaus* (Wiesbaden, 1953).

2. Josef Karst, *Eusebius Werke*, 5. *Band: die Chronik* (Leipzig 19”).

Capitolul 1

1. Herbert Hunger, *Lexikon der griechischen und römischen Mythologie* (Viena [fără dată]).

2. Robert Graves, *The Greek Myths* (Penguin, 1993).

3. Gustav Schwab, *Sagen des klassischen Altertums* (Viena şi Heidelberg, 1972).

4. Ludwig Radermacher, *Mythos und Sage bei den Griechen* (München şi Viena, 1938).

5. Hermann Frankel, *Noten zu den Aeronautica des Apollonius* (München, 1963).

6. Paul Drager, *Argo Pasimelousa: Der Argonautenmythos in der griechischen und römischen Literatur (Stuttgart,* 1993).

7. Jeffery S. Rüsten, *Dionysius Scytobrachion* (Opladen, 1982).

8. Graves, *The Greek Myths.*

9. Georg Wissowa, *Paulys Realencyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft (Stuttgart, 1895).*

10. Hunger, *Lexikon der griechischen und römischen Mythologie.*

11. George W. Mooney, *The Argonautica of Apollonius Rhodius* (Dublin, 1912).

12. Emile Delage şi Vian, Francis, Apollonius de Rhodes: *Argonautiques, Tome III; Chant IV (Paris, 1981).*

13. Karl Schefold şi Jung, Franz, Die Sagen von den Argonauten, von Theben und Troja in der klassischen und hellenistischen Kunst (Stuttgart, 1996).

14. Se referă la numele unui oraş.

15. Die Argonauten des Apollonius (Zürich, 1779).

16. W.H. Roscher, Ausführliches Lexikon der Griechischen und Römischen Mythologie (Leipzig, 1890).

17. Die Argonauten des Apollonius.

18. Roscher, Ausführliches Lexikon der Griechischen und Römischen Mythologie.

19. Hubert Cancik şi Schneider, Helmuth, *Der neue Pauly*: *Enzyklopädie der Antike* (Weimar [fără dată]).

20. Edward Tripp (traducător), *Reclams Lexikon der antiken Mythologie* (Stuttgart, 1994).

21. *Der grosse Brockhaus* (Wiesbaden, 1953).

22. Die Argonauten des Apollonius.

23. Genesis 6: 4. Die Heilige Schrift des Alten und des Neuen Testaments (Stuttgart, 1972).

24. Paul Riessler, Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel (Augsburg, 1928).

25. Carl Bezold, Kebra Negest: Die

Herrlichkeit der Köinige (München, 1905).
26. E. Kautsch, Die Apokryphen und Pseudepigraphen des alten Testaments: Buch Baruch (Tübingen), 1900.
27. M.J. (Bin Gorion) Berdyczewski, *Die Sagen der Juden*: *Von der Urzeit* (Frankfurt, 1913).
28. P. Freuchen, *Book of the Eskimos* (Greenwich, Connecticut, 1961).
29. Erich von Däniken, *Beweise* (Düsseldorf, 1974).
30. Franz Weidenreich, *Apes, Giants and Man* (Chicago, 1946).
31. Denis Saurat, Atlantida und die Herrschaft der Riesen (Stuttgart, 1955).
32. Die Argonauten des Apollonius.
33. Ibid.
34. Ibid.
35. George Burckhardt, Gilgamesch; cine Erzählung aus dem alten Orient (Wiesbaden, 1958).
36. Ibid.
37. Die Argonauten des Apollonius.
38. Ibid.
39. Ibid.
40. Ibid.
41. Ibid.
42. Ibid.
43. Ibid.
44. Ibid.

45. Ibid.
46. Ovidiu, *Metamorphosis* (Oxford, 1998).
47. Die Argonouten des Apollonius.
48. M.J. (Bin Gorion) Berdyczewski, *Die Sagen der Juden*: *Juda und Israel* (Frankfturt, 1927).
49. Friedrich Spiegel, Avesta: die heiligen Schriften der Parsen (Leipzig, 1852).
50. Kurt Aram, Magie und Zauberei in der alten Welt (Berlin, 1927).
51. Die Argonauten des Apollonius.
52. Tripp, Reclams Lexikon der antiken Mythologie.
53. Schwab, Sagen des klassischen Altertums.
54. R.C. Seaton, *Apollonius Rhodius*: *The Argonautica* (Cambridge, Mass., 1967).
55. Die Argonauten des Apollonius.
56. Ibid.
57. Ibid.
58. Emile Delage şi Vian, Francis, Apollonius de Rhodes: Argonautiques, Tome III, Chant IV (Paris, 1981).
59. Emile Delage şi Vian, Francis, Apollonius de Rhodes: Argonautiques, Tome II, Chant III (Paris, 1980).
60. Reinhold Glei şi Natzel-Glei, Stephanie, *Apollonius von Rhodos*: *Das Argonautenepos, Vol. I* (Darmstadt, 1996).
61. Ibid, Vol. II, Book 3 şi 4.

62. René Roux, Le Problème des Argonautes: Recherches sur les Aspects Religieux de la Légende (Paris, 1949).
63. Christine Pellech, Die Argonauten: cine Weltkulturgeschichte des Altertums (Frankfurt, 1992).
64. Die Argonauten des Apollonius.
65. Jörg Dendl, *Das Däniken-Register* (Berlin, 1994).
66. Ulrich Dopatka, Lexikon der ausserirdischen Phänomene (Bindiach, 1992).
67. Ibid.
68. Ulrich Dopatka, *Kontakt mit dem Universum* (CD-ROM).
69. Peter Krassa, *Als die galben Götter kamen* (München.
1973).

Capitolul 2

1. Erich von Däniken, *Der Gotter-Schock* (München, 1992).
2. Erich von Däniken, *The Return of the Gods* (Element Books, 1997).
3. Ernst Curtius, *Griechische Geschichte* (Berlin, 1857).
4. Josef Feix (editor), *Herodot*: *Historien*, Vol. II (München, 1988).
5. Ibid.
6. Ibid.

7. Michael Rostovzeff, *Geschichte der alten Welt* (Wiesbaden, 1941).

8. Hermann Bengtson, Griechische Geschichte von den Anfängen bis in die Römische Kaiserzeit (München, 1950).

9. von Däniken, *Return of the Gods*, p. 79 – 82.

10. Otto Apelt, *Platon*: *Sämtliche Dialoge*. *Band VII*, *Gesetze* (Hamburg, 1922) (traducerea acestui pasaj din limba germană de M. Barton).

11. Ibid.

12. Ibid.

13. M.L. West, *Hesiod's* Theogonyioxford, 1966).

14. Heinrich Voss, Hesiod's Werke und Orpheus der Argonaut (Viena, 1817).

15. Ibid.

16. Albert von Schimding, *Hesiod-Theogonie*: *Werke und Tage* (München şi Zürich, 1991).

17. Voss, Hesiod's Werke und Orpheus der Argonaut.

18. Walter Marg, Hesiod. Sämtliche Gedichte. Théogonie, Erga, Frauenkatologe (Zürich şi Stuttgart, 1970).

19. Voss, Hesiod's Werke und Orpheus der Argonaut.

20. Ibid.

21. Pratäpacandra Raya, *The Mahābhārata* (Calcutta, 1888).

22. James B. Pritchard, Ancient Ne-ar Eastern

Texts Relating to the Old Testament (Princeton, 1955).

23. Romesh C. Dutt, *The Rāmāyana and The Mahābhārata* (London, 1910).

24. Georg Burckard, Gilgamesch, cine Erzählung aus der alten Welt (Wiesbaden, 1958).

25. Nath Manmatha Dutt, *The Rāmāyana* (Calcutta, 1891).

26. Hermann Jacobi, *Das Rāmāyana* (Bonn, 1893).

27. Schimding, Hesiod-Theogonie: Werke und Tage.

28. Otto Apelt, *Platon*: *Sämtliche Werke*. *Dialoge* (Hamburg, 1922) (traducerea acestui pasaj din limba germană de M. Barton).

29. Alfred Jeremias, Handbuch der altorientalischen Geisteskultur: Astronomie und Astrosophe (Berlin şi Leipzig, 1929).

30. Ibid.

31. Emil Kautzsch, Die Apokryphen und Pseudpigrapgen des Alten Testaments, Buch Henoch, Band II (Tübingen, 1900).

32. Adolf Wahrmund, Diodor von Sizilien. Geschichts-Bibliothek, Book I (Stuttgart, 1866).

33. Erich von Däniken, *Die Augen der Sphinx* (München. 1991).

34. Karl Florenz, *Japanische Mythologie* (Tōkyō, 1901).

35. Léon Feer, Annales du Musée Guimet: Extraits du Kandjour (Paris, 1883).

Capitolul 3

1. H. Hitzig şi Blumner, H., *Pausanius* (3 volume) (Berlin şi Leipzig, 1911).
2. Louis E. Lord, *The Pyramids of Argolis* (Atena [fără dată]).
3. În *New Scientist*, nr. 2101/1997.
4. Evi Melas, Tempel und Stätten der Götter Griechenlands (Köln, 1977).
5. Ibid.
6. Desigur, cu excepţia cazului în care taurul era zeu!
7. Anna Michailidou, *Knossos* (Atena, 1986).
8. Hans Georg Wunderlich, *Wohin der Stier Europa trug* (Reinbek bei Hamburg, 1972).
9. Ralf Sonnenberg, „Das Ratsei der Magazine", în *Kosmische Spunen* (München, 1989).
10. Erich von Däniken, *Wir alle sind Kinder der Götter* (München, 1987).
11. Carl Bezold, Kehr a Negest: Die Herrlichkeit der Köinige (München, 1905).
12. Marib în Yemen.
13. Gaius Plinius Secundus, *Die Naturgeschichte*, *volumele II şi III*, editate de G.C. Wittstein, (Leipzig, 1881).
14. Ibid.
15. James B. Pritchard, *Solomon & Sheba* (Londra, 1974).

16. A. Sulzbach, *Tar gum Scheni zum Buch Esther* (Frankfurt, 1920).
17. Derek de Solia Price, Gears from the Greeks. The Anticythera Mechanism: A Calendar Computer from 80 BC (Philadelphia, 1974).
18. Ibid.
19. Lutz Gentes, Die Wirklichkeit der Götter: Raumfahrt im frühen Indien (München şi Essen, 1996).
20. Bernhard Carra de Veaux, *L'abrégé des merveilles* (Paris, 1898).
21. Al-Mas'udi, *Bis zu den Grenzen der Erde* (Tübingen şi Bassel, 1978).
22. Arthur Christensen, *L'Iran sous les Sassanides* (Copenhaga, 1944).
23. Manfred Lurker, *Lexikon der Götter und Dämonen* (Stuttgart, 1984).
24. Josef Feix (editor), *Herodot*: *Historien*, *Vol. I* (München, 1988).
25. Ibid.
26. Ibid.
27. Al-Makrizi, *Das Pyramidenkapitel în Al-Makrizi's* Hitat, traducere în limba germană de Erich Graefe (Leipzig, 1911).
28. Jacques Lacarrière, Als die Säulen noch standen: Spaziergange mit Pausanias în Griechenland (Berlin.
1991).
29. „Götliche Dienste" în *Der Spiegel* nr. 21/1997.

30. Manfred Barthel, *An den Gestaden der Götter* (Düsseldorf, 1989).

31. Erich von Däniken, *Prophet der Vergangenheit* (Düsseldorf, 1979).

32. Ewald Grether, *Theorieheft Planimetria*, *Part 2* (fără editor şi dată).

33. Theophanias Manias, Die geometrisch-geodätische Triangulation des altgriechischen Raumes (Atena, 1970).

34. La triangulacion geometria-geodesica del espacio de la Antigua Grecia (Madrid, 1971).

35. Theophanias Manias, *The Invisible Harmony of the Greeks* (Atena, 1969).

36. Fritz Rogowski, „Termen und Steinkreise în Griechenland" în *Mitteilungen der Technischen Universität Braunschweig*, Braunschweiger Hochschulbund, anul VIII/2/1973.

37. Ingo Runde, „Griechenlands geheimnisvolle Geometrie" în *Ancient Skies* II, nr. 11 (Feldbrunnen, Elveţia, 1987).

38. Otto Apelt, *Platon*: *Sämtliche Dialoge-Kritias und Timaios* (Hamburg, 1922) (traducerea acestui pasaj din limba germană de M. Barton).

39. Ibid.

40. Gaius Plinius Secundus, *Die Naturgeschichte*, *Volumul 1*, editor G.C. Wittstein (Leipzig, 1881).

41. Otto Apelt, Platon: *Sämtliche Dialoge. Band VII, Gesetze* (Hamburg, 1922) (traducerea acestui pasaj din limba germană de M. Barton).

42. F. Schleiermacher, Platons Werke: Dritter Teil, erster Band (Berlin, 1828).

43. O. Neugebauer, *The Exact Sciences în Antiquity* (Rhode Island, 1970).

44. Jean Richter, *Geographie Sacrée du Monde Grec* (Paris, 1983).

45. Berthold Läufer, „The Prehistory of Aviation" în *Field Museum of Natural History, Anthropological Series*, vol. XVIII, nr. 1 (Chicago, 1928).

46. Dileep Kumar Kanjilal, „Fliegende Maschinen im alten Indien" în *Habe ich mich geirrt*? (München, 1985).

47. Carl Bezold, Kehr a Negest: Die Herrlichkeit der Köinige (Münich, 1905).

48. Ibid.

49. Ibid.

50. Ibid.

51. Ibid.

52. Ibid.

Capitolul 4

1. Homer, Odyssey, traducere în limba germană de Anton Weihier (München, 1955).

2. Ibid.

3. Ibid.

4. Homer, *Ilias*, traducere (în limba germană) de Hans Rupé (Münich, 1961).

5. Armin Wolf şi Wolf, Hans-Helmut, *Die*

wirkliche Reise des Odysseus (München şi Viena, 1990).

6. Rudolf Stiege, „Eine Schrift, die Zeichen setzt" în *Berliner Illustrierte Zeitung*, 13/14 sep. 1997.

7. Will Durant, Die Geschichte der Zivilisation: Das Leben Griechenlands (Berna, [fără dată]).

8. Birgit Brandau, *Troia*: *Eine Stadt und ihr Mythos* (Bergisch Gladbach, 1997).

9. Eberhard Zangger, Atlantis: cine Legende wird entziffert (Münich, 1992).

10. „Wegweiser nach Utopia" în *Der Spiegel* nr. 20/1992.

Capitolul 5

1. Otto Apelt, Platon: Sämtliche Dialoge – Kritias und Timaiosi Hamburg, 1922).

2. *Ibid*. Autorul doreşte să-l mulţumească editurii Felix Meiner din Hamburg pentru permisiunea de reproducere a acestei versiuni. (Nota traducătorului american: versiunea în limba engleză este o traducere a acesteia.)

3. Ibid.

4. Ibid.

5. Ibid.

6. Ibid.

7. H.R. Stahel, *Se entstand Atlantis* (Zürich, 1980).

8. Otto Apelt, Platon: Sämtliche Dialoge – Kritias und Timaios (Hamburg, 1922).
9. Ibid.
10. Die Argonauten des Apollonius (Zürich, 1779).
11. Josef Feix, *Herodot*: *Historien*, *IV. Buch* (München, 1988).
12. Aristoteles: De mundo – von der Welt (Leipzig, 1829).
13. Eberhard Zangger, Atlantida: cine Legende wird entziffert (München, 1992).
14. Josef Feix, *Herodot*: *Historien*, *I. Buch* (München, 1988).
15. Ibid.
16. Angelos Galanopoulos şi Bacon, Edward, *Die Wahrheit über Atlantis* (München, 1996).
17. Jörg Dendl, Platons Atlantis-Mythos, Forschung und Kritik (Berlin, 1996).
18. John Luce, *The End of Atlantis* (Londra şi New York, 1969).
19. John Luce, *Homer and the Heroic Age* (Londra, 1975).
20. Die Quellen und die literarische Form von Platons Atlantis-Erzfalung (Frankfurt, 1978).
21. Herbert E. Wright, „Gletscher, Ansteigen des Meeresspiegels und Flutkatastrophen!” în *Atlantis*: *Mythos*, *Rätsel*, *Wirklichkeit*? (Frankfurt, 1978).
22. Fritz Nestke şi Riemer, Thomas, *Atlantis*: *ein Kontinent taucht auf* (Halver, 1988).

23. Heather Lechtmann în *Spektrum der Wissenschaft*, aug. 1984.

Capitolul 6

1. Erich von Däniken, *Die Steinzeit war ganz anders* (München, 1991).
2. Supliment din *American Journal of Science*, vol. 5, p. 12 – 13, şi vol. 6, începând de la p. 332.
3. Byron S. Cummings, „Cuicuilco and the Archaic Culture of México" în *Bulletin of the University of Arizona*, vol. IV. 8 nov. 1933.
4. Michael Cremo şi Thompson, Richard, *Forbidden Archaeology*: *The Hidden History of the Human Race* (Alachua, Fla., 1993).
5. Luc Bürgin, *Geheimakte Archaeologie* (München, 1998).
6. Paul Kahle, Die verschollene Columbus-Karte von 1498 in einer türkischen Weltkarte von 1513 (Berlin şi Leipzig, 1933).
7. Arlington H. Mallery, *New and Old Discoveries* în *Antarctica*, Forum of the Air, Georgetown University.

26 august 1956.

8. Ibid.
9. Charles H. Hapgood, Maps of the Ancient Sea Kings: Evidence of Advanced Civilization in the Ice Age (Philadelphia şi New York, 1965).
10. Ibid.
11. Ibid.

12. Ibid.
13. Ibid.
14. Emilio Spedicat-o, Apollo Objects Atlantis and other Tales: A Catastrophical Scenario for Discontinuities în Human History (University of Bergamo, 1995).
15. Joachim Ritistieg, „Aztlan = Atlantis" în broşura *Mensch und Techik*, nr. 4/1992.
16. Linda Schele şi Freidel, D., *Die unbekannte Welt der Maya* (München, 1991).
17. Peter Fiebag, „Die Grabplatte von Palenque und ihre symbolische Aussage" în *Fremde aus dem AU* (München, 1995).
18. Eckhardt, Rudolf, „Der Mythos von der aztekischen Lade-Kulturhistoriseher Hintergrund und Möglichkeiten einer Suche" în *Das Erbe der Götter* (München, 1997).
19. Diego Duran, Historia de las Indias de Nueva España e islas de la Tierra Firme (México, 1984).
20. Spedicat-o, Apollo Objects Atlantida and other Tales: A Catastrophical Scenario for Discontinuities în Human History.
21. Johannes Fiebag, „Die Frage nach Atlantis" în *Ancient Skies*, nr. 1/1989.
22. „Schreckens-Szenario eines Asteroiden-Einschlags" în *Die Welt am Sonntag*, 11 ian. 1998.
23. „Wandertrieb im Blut", interviu cu specialistul în genetică moleculară Peter Forster referitor la aşezările preistorice din America, în

Der Spiegel, nr. 3/1997.

24. „Ein nesiger Stein rast zur Erde” în *Die Welt*, 13 mar. 1998.

25. Peter Ripota, „In 30 Jahren beginnt die neue Eiszeit” în *PM-Magazine*, nr. 6/1998.

Postfaţă despre Atlantida

1. L. Sprague de Camps, *Lost Continents* (New York, 1954).

2. Otto Apelt, Platon: Sämtliche Dialoge. Kritias und Timaios. (Leipzig, 1922).

3. Josef Feix, *Herodot*: *Historien*, II. *Buch* (München, 1988).

4. Ralph L. Roys, *The Book of Chilam-Balam of Chumayel* (Washington, 1933).

5. Eugen Craine şi Reindorp, Reginald, *The Codex Pérez and the Book of Chilam Balam of Mani* (Norman, Okla., 1979).

6. Charles-Étienne Brasseur de Bourbourg, *Histoire des nations civilisées du Mexique et de L'Amérique-Centrale*, vol. I-Vi (Paris, 1857 – 1859).

7. Ibid.

8. Ibid.

9. Ibid.

10. Leonhard Schnitze-Jena, Popol vuh, das heilige Buch der Quiché-Indianer von Guatemala (Stuttgart şi Berlin, 1944).

11. Ibid.

12. Bernardino de Sahagun, *Wahrsagerei*,

Himmelskunde und Kalender der alten Azteken (Stuttgart, 1950) (traducere de Leonhard Schnitze-Jena).

13. Ibid.

14. Ibid.

15. Erich von Däniken, *Istoria se înşală* (Editura Paralela 45, România, 2011).

16. Erich von Däniken, *Amurgul zeilor* (Editura Lifestyle Publishing din grupul editorial Trei, Bucureşti, 2011).

17. Otto H. Muck, *Alles über Atlantis* (Düsseldorf, 1976).

18. Maud Worcester Makemson, *The Book of the Jaguar Priest* (New York, 1951).

19. Scrisoare de la profesorul dr. Gebhardt destinată lui Erich von Däniken din 29 noiembrie 1972. EvD Archive No. 0238, ECON-Dokumentation.

20. Dr. Heather Lechtman în *Spektrum der Wissenschaft*, aug. 1984.

Despre autor

Născut la 14 aprilie 1935, la Zofingen, Elveţia, Erich von Däniken a urmat Colegiul St. Michel din Fribourg, unde îşi umplea deja timpul cu studiul sfintelor scripturi antice. În perioada în care a fost director al unui hotel de cinci stele din Elveţia, a scris prima carte, *Amintiri despre viitor*, care a fost imediat un succes de vânzări în Statele Unite, Germania şi ulterior în alte 38 de ţări. Şi-a câştigat instantaneu celebritatea în Statele Unite ca rezultat al documentarului de televiziune *Search of Ancient Astronauts*, bazat pe lucrarea sa. Cărţile i-au fost traduse în 32 de limbi străine şi s-au vândut în 63 de milioane de exemplare în întreaga lume. În cadrul unor producţii mai recente, *Amurgul zeilor*: *calendarul mayaş* şi *Return of the Extraterestrials*, Däniken investighează meticulos misterele care înconjoară calendarul mayaş, legăturile uluitoare cu teoria paleoastronautică şi informaţii tentante referitoare la întoarcerea profetică a extratereştrilor pe pământ.

Pe baza cărţilor sale, au fost produse două filme documentare de lungmetraj, *Amintiri despre viitor* şi *Messages of the Gods*. În momentul aşternerii acestor rânduri, History Channel produce încă 15 episoade ale seriei încununate de un extrem de mare succes *Ancient Aliens*, pe genericul căreia Giorgio A. Tsoukalos, de la

Centrul pentru Cercetări de Paleoastronautică şi editor al revistei *Legendary Times Magazine*, figurează ca producător consultant. Sezoanele 1 şi 2 se află actualmente în curs de redifuzare.

Din cele peste 3.000 de prelegeri susţinute de Erich von Däniken în 25 de ţări, peste 500 au fost prezentate în cadrul unor universităţi. Fluent în patru limbi străine, Erich von Däniken este un cercetător avid şi un călător obsedat, totalizând anual 160.000 km în medie, străbătuţi către puncte îndepărtate de pe glob. Aceasta îi permite să examineze îndeaproape fenomenele despre care scrie. Erich von Däniken este membru al Asociaţiei Scriitorilor Elveţieni, al Asociaţiei Scriitorilor Germani şi al International PEN Club.

Von Däniken a primit un titlul onorific de doctor, care i-a fost acordat de Universitatea din Bolivia. A primit de asemenea premiul Huesped Illustre din partea primăriilor oraşelor Ica şi Nazca din Perú. În Brazilia, i s-a decernat premiul Lourenço Filho de Aur şi Platină, iar, în Germania, Ordinul Cordon Bleu du Saint Esprit (ca şi astronautul german Ulf Merbold). În 2004, a primit premiul Festivalului Exploratorilor.

În 1998, Erich von Däniken a fost cofondatorul Societăţii de Cercetări de Arheologie, Astronautică şi SETI (AASRA), care publică revista *Legendary Times* în limba engleză, cu materiale despre cele mai noi cercetări din domeniul paleo-SETI şi al teoriei

paleoastronautice. În anul 2003, şi-a deschis propriul parc tematic „Mysteries of the World” la Interlaken, Elveţia, care continuă să-i fascineze pe vizitatorii săi cu cercetările din sfera diverselor mistere ale lumii, inclusiv paleo-SETI şi teoria paleoastronautică.

Actualmente, Erich von Däniken locuieşte în micul sat montan Beatenberg din Elveţia (situat la 64 km de Berna, străjuind oraşul Interlaken). Este căsătorit cu Elizabeth Skaja din anul 1960. Are o fiică pe nume Cornelia, născută în 1963, şi doi nepoţi. Von Däniken este bucătar amator şi iubitor al vinurilor de Bordeaux.

DE PESTE PATRU DECENII, ERICH VON DÄNIKEN SCRIE ȘI VORBEȘTE SUSȚINÂNDU-ȘI IDEEA CONFORM CĂREIA OAMENII ȘI EXTRATERESTRII ȘI-AU ÎNCRUCIȘAT DRUMURILE ÎN TRECUTUL ÎNDEPĂRTAT.

Acum, von Däniken explorează misterele Greciei Antice!
Cercetările exhaustive ale celebrului autor al unor bestselleruri precum *Amintiri despre viitor* și *Amurgul zeilor* sugerează că „zeii" din mitologia greacă au fost de fapt extratereștri care au sosit pe Pământ cu mii de ani în urmă. Dovezile arheologice și scrierile din antichitate, aparținând unor autori precum Aristotel sau Platon, arată că acești zei s-au încrucișat cu oamenii, au efectuat experimente genetice și au creat făpturi „mitice", cum ar fi centaurii și ciclopii. Pentru toți cei interesați de Grecia, de întâlnirile cu extratereștrii sau de istoria nerostită a civilizației, *Odiseea zeilor* constituie o interpretare fascinantă și revoluționară a siturilor și legendelor Greciei antice.

Dovezile explorate în cartea de față sugerează că:
– Situl oracular de la Delphi era de fapt o stație de alimentare a aeronavelor;
– „Lâna de aur" pe care o căuta Iason era de fapt o componentă esențială a unei nave aeriene;
– Troia și Atlantida au fost una și aceeași cetate, distrusă în urma unui război nimicitor între extratereștri și descendenții acestora;
– Ceea ce noi considerăm acum că ar fi „mitologie greacă" este de fapt istorie;
– Legenda Atlantidei are o explicație nouă și surprinzătoare.

Von Däniken stârnește o nouă controversă cu o supoziție care ne pune pe jar imaginația: Și dacă miturile Greciei antice sunt de fapt tentative de a descrie evenimente reale? Dacă popoarele din antichitate au fost vizitate nu de zei și zeițe imaginare, ci de ființe extraterestre, sosite pe planeta noastră cu mii de ani în urmă? După ce a cercetat mitologia antică și descoperirile arheologice curente, autorul a ajuns la câteva ipoteze explozive. Astfel, el susține că explicația cea mai bună pentru creaturi neobișnuite precum centaurii și ciclopii, precum și pentru poveștile despre continentul dispărut al Atlantidei și războaiele dintre zeități, ar putea fi expresia eforturilor depuse de artiștii vremii pentru a consemna fenomene nemaivăzute până atunci.
Concluziile lui von Däniken sunt uluitoare, dar sunt argumentate cu atâta vigoare și claritate încât cititorul va fi stimulat și provocat să considere implicațiile descoperirilor sale revoluționare pentru trecutul cosmic al omenirii.

Erich von Däniken s-a născut în Elveția în 1935. Fascinația sa de o viață întreagă față de vizitatorii extratereștri și-a găsit expresia pentru prima oară în 1968, odată cu *Amintiri despre viitor*, un mare succes internațional. Cărțile sale au fost traduse în 38 de limbi străine și au fost vândute în mai mult de 63 de milioane de exemplare. De asemenea, autorul este omniprezent în cadrul circuitului internațional de prelegeri, apare în mod regulat în filme documentare și la posturi de televiziune și este co-fondator al asociației A.A.S.R.A. (Archaeology, Astronautics & SETI Search Association – Asociația de arheologie, astronautică și cercetări SETI) și este prezent permanent cu articole în Legendary Times, revista asociației.

ISBN 978-606-8309-01-9

Lifestyle PUBLISHING

TREBUIE SĂ ȘTII

9 786068 309019

www.lifestylepublishing.ro